המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום וערש"ק פ' אמור ט"ז אייר מ"ז ל"א לעומר (15 במאי 87)
דף היומי: בבלי — בבא מציעא קי"ז; ירושלמי — נדרים כ"א

שנה ל"ח גליון 10789
1.10 ש"ח כ' מע"מ

הערכות באוצר: מדד אפריל 3 %

מאת סופרנו הכלכלי

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תפרסם היום את מדד המחירים לצרכן, לחודש אפריל, שעל פי הערכות באוצר יהיה בשיעור של 3 אחוזים.

במשרד האוצר אמרו אתמול, כי אם מדד אפריל לא יעבור את 3 האחוזים הדי שניתן לצפות להורדה קרובה בקצב האינפלציה.

על פי התחזיות שגובשו באוצר מדד מאי יהיה 1.5 אחוז. מדד יוני ירד לאחוז אחד ומדד יולי יעלה ב־0.2 אחוז.

המערך פועל להשגת רוב לקיום בחירות

ועדת 3 מנהלת מו"מ עם הסיעות הדתיות

— מאת סופרנו המדיני —

שר החוץ, שמעון פרס שיצא אתמול לארה"ב, העביר לשהות בה שמונה ימים, החליט לקצר את ביקורו ולחזור כבר ביום שני הקרוב, כדי לסייע לוועדה הש־לישה שנקבעה אתמול בהתיע־צות שרי מפלגת העבודה כדי לקיים את המגעים עם כל הסיעות בכנסת, וביחוד עם הסיעות הד־תיות ולעשות את כל האפשר לקבל את הקולות החסרים לפיזור הכנסת והקדמת הבחירות.

השר משה שחל, העומד בראש הוועדה, ואתו יו"ר הקואליציה, ח"כ רפי אדרי, ומזכיר המפלגה ח"כ עוזי ברעם, יועדו כבר הבוקר להתחלת את הטקטיקה בה ינהגו וכפי שהתבטא אחד השרים הב־כירים מסכימה מפלגת העבודה להעניק לסיעות הדתיות ויתורים, ובכללם תיקוני חוק, שלא היו אפשריים עד כה, כדי לקבל את תמיכתם להקדמת הבחירות.

כיון שהקולות החסרים לפי השערתם הם ארבעה בלבד, מקוה המערך כי יוכל להשיג את ארבעת הקולות הדרושים במשך החודש הקרוב, עוד לפני סיום מושב הכנסת הנוכחי. ואז תוגש הצעת החוק לפיזור הכנסת ולעריכת בחירות כלליות לכנסת השתים עשרה.

לדעת השר שחל ניתן לבצע את הבחירות תוך 45 ימים מיום ההחלטה על פיזור הכנסת.

יו"ר הכנסת, שלמה הלל, המגלה לאחרונה פעילות מפלג־תית בולטת, טען אף הוא שיש לחוקק חוק לקיצור הזמן למערכת הבחירות. "מידי פעם, לאחר בחירת כנסת חדשה, נשמעים קו־לות לקצר את מערכת הבחירות, אולם למעשה לא עושים דבר בנידון", טען.

שר הבטחון:

על שרי הממשלה לפעול לפי ההסכם הקואליציוני

תביעות בליכוד ששמיר יפטר את פרס

— מאת סופרנו המדיני —

לשמע דבריו של שר החוץ, שמעון פרס, שהשותפות נסתיי־מה ואין כבר יותר ממשלת אחדות, הצהיר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין, שעדיין ישנם תחומים רבים בעלי חשיבות ועל שרי הממשלה לפעול בהם במסגרת ההסכם הקואליציוני. "העובדה שהמגע לא תיקו בענין מסוים איננה סיבה שלא נפעל ביתר התחומים".

בין שרי הליכוד יש התובעים משמיר לפטר את שר החוץ, בהתאם לסמכויות הנתונות בידו, ביחוד לאחר הודעתו של פרס, שימשיך לפעול למען קידום הש־לום. למרות הודעתו של שמיר שאין לו כבר מנדט בענין זה. אך לא נראה שראש הממשלה שמיר ינקוט בצעד זה.

הנעימה הנשמעת מחוגי הלי־כוד היא, שניתן עדיין לקיים את ממשלת האחדות על בסיס קוי היסוד לפעולה משותפת לא רק בעניינים מינהליים אלא גם בעניינים כלכליים חשובים.

חוגי ראש הממשלה ביטלו בתוקף את הצעת הפיטורין כ"שגעון". מזכיר הממשלה, אלי־קים רובינשטיין, טען, שלא שמע כלל על הצעה כגון זו. פרס הודיע שאינו מפחד מזה ואילו ברעם הודיע, שאם אמנם שמיר יודיע על פיטוריו של פרס, יתרום תרומה נכבדה לקרן הבחירות של הלי־כוד...

נראה, איפוא שהממשלה וכן הקבינט המצומצם ימשיכו, לפחות לחדשיים הקרובים, להתכנס ולדון בעניינים העומדים על הפרק. מתוך לענין הועידה כמובן, חוגי הליכוד עדיין מקיים ששרי המערך ימשיכו ב"קונצנזוס" הקיים ביניהם לגבי התחום הכלכלי לפחות, אולם לנוכח ההשמצות שהושמעו בין ראשי שתי המחנות, ספק אם שמיר ופרס יוכלו לקיים את "שיחות ההידברות" בארבע עינים. שבהם נתקבלו למעשה ההחלטות הכל־כליות גם בעניינים הכלכליים.

שמשון רפאל פרץ
ישיבת מיר ירושלים
ניו-יורק

שלוה בן זימרא
בני-ברק

מאורשים

בס"ד, אייר תשמ"ז

משרד החוץ סירב למלא הוראה של ראש הממשלה

על התמרדות ראשונה מצד משרד החוץ, שסירב למלא אחר הוראות ראש הממשלה, נמסר אתמול.

משרד החוץ, שנתבקש ממשרד ראש הממשלה להעביר לכל הנציגויות בחו"ל את דברי הסיכום של ראש הממשלה, יצחק שמיר, בסיכום הדיון בקבינט, כי מבחינתה של ישראל נסתיים הדיון בענין הועידה והנושא ירד מעל סדר היום סירב לעשות זאת.

במקום זה. העביר משרד החוץ. לפי הוראת המנכ"ל המדיני, יוסי ביילין, הודעה שונה, בה נאמר כי הדיון בקבינט נסתיים "בתיקו", כלומר שאין שינוי בעמדות הממשלה ומשרד החוץ ימשיך לעשות לקידום תהליך השלום למו"מ ישיר לאחר פתיחה בין לאומית.

מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יוסף בן אהרן, שהיה בוושינגטון ומקיים פגישות עם פקידים בכירים בבית הלבן ובמשרד החוץ האמריקאי, וכן עם מעצבי דעת הקהל, בהן הוא מודיע כי בדיון בקבינט דחתה ממשלת ישראל את הצעתו של פרס בדבר ועידה בין לאומית, ואין מה לדבר יותר בענין זה, כי גם לשר החוץ אין סמכות לדבר עוד בנושא זה בשם הממשלה.

עם זאת הודיעו פקידי ממשל אמריקאיים שארה"ב תמשיך לבדוק, תוך מגעים עם ירדן ויתר הגורמים הנוגעים בדבר. את סיכויי הועידה. "איננו מתכוונים לתווך בין שמיר ופרס — הודיעו הפקידים האמריקאיים אולם בשיחתו של שר החוץ ישמע פרס מה ברצונה של ארה"ב לפעול בעתיד בידון זה, כדי להבטיח שההבנות שהושגו עד כה עם חוסיין, לא יתבטלו.

אף השגריר האמריקאי בישראל, תומאס פיקרינג, ממשיך בפעילותו למען קידום הועידה. ושלשום אף הביא מסר מירדן, כי למרות הצבעת התיקו בישראל עדיין דבק חוסיין בכוונתו להשתתף בועידה הבין לאומית, כמובן בהתאם לתנאים שהותוו על ידו כלומר השתתפות פעילה של חמש המעצמות הגדולות, כולל בריה"מ וכן שיתופו המלא של אש"ף.

נציג אגודת ישראל:

הכלכלה במצב כזה שאסור ללכת לבחירות

אלך עם מי שיבטיח לקיים בעניני דת

ח"כ הרב אברהם יוסף שפי־רא, אמר אמש, כי בידיו וחדות הכספים הוא סבור, שהכלכלה במצב כזה, שאסור ללכת ברגע זה לבחירות.

הרב שפירא הדגיש, כי הוא מתנגד לפיזור הכנסת. עם זאת אין הוא סבור, שיש צורך להקים ממשלה צרה בשנה הרביעית לק־דנציה, לאחר שקרוב ל־3 שנים יושבים בממשלת אחדות לאומית. לפני הקמת הממשלה הזו לא התנגד לממשלה צרה.

ביחס לנושא השלום אמר. כי הנושא לא הוצג לו כך. שאינו יכול לקבוע אם זה דבר רציני ואם זה נקרא שלום.

ביחס להבטחת האינטרס הדתי. אמר כי אם "הליכוד" יקיים הפעם את הבטחותיו בתחום זה, הרי הוא מצידו יעמוד על עניני שבת. "מיהו יהודי" ופעולה נגד המיסיון. "המערך אמר מלכתחילה שהוא לא נותן, והליכוד מבטיח ולא נותן. אני אלך עם זה שיבטיח לקי־ים" אמר, בהוסיפו כי לא ניהל מו"מ עם שום גורם (עתי"ם).

תחזית מזג האויר

תחזית מזג האויר להיום: חם ויבש בעיקר בהרים ובפנים הארץ.

טמפרטורות חזויות: ירושלים 14 עד 28, צפת 17 עד 25, חיפה 16 עד 24. טבריה 15 עד 32. תל אביב 16 עד 25.

10 חיילים וקצין ביצעו הפיכה צבאית באיי פיג'י

על רקע מתיחות בין 2 הגזעים במדינה

סובה, איי פיג'י — הפיכה־צבאית ללא שפיכות דמים התחוללה אתמול באיי פיג'י ובמהלכה תפס את השלטון במדינה קצין בדרגת לויטננט־קולונל, אשר פרץ לבנין הפרלמנט בראש עשרה חיילים רעולי פנים וחמושים באקדחים ועצר את ראש הממשלה מימוצאי באוואדרה ושאר חברי הקבינט.

ראש ההפיכה, לויטננט קולונל סיטיווני רבוקה, הכריז, כי הוא ישלוט במדינה בעזרת מועצת שרים עד שייערכו בחירות חדשות. במקביל הודיע על ביטול תפקיד המושל הכללי המייצג באיי פיג'י את מלכת בריטניה, הנחשבת לראש המדינה, בהיות פיג'י חברה בחבר העמים הבריטי. אולם המושל הכללי, סיר פנאייה גנילאו, לא השלים עם ההחלטות האלה, והוא מיהר להכריז מצב חירום במדינה והודיע כי הוא נוקט בא־מצעים נאותים כדי להחזיר את המצב החוקי על כנו.

ההפיכה אירעה על רקע של מתיחות גוברת והולכת בין שני הגזעים העיקריים באוכלוסיית המדינה: בני פיג'י, שהם ילידי המקום, וההודים האתניים, צאצ־איהם של פועלים שהובאו בסוף המאה הקודמת על ידי השלטון הבריטי דאז, כדי לעבוד בשדות הסוכר. בעקבות בחירות כלליות שנערכו באמצע אפריל הוקמה קואליציה חדשה בראשותו של באוואדרה. ובה השיגו ההודים רוב. מאז כינון הקואליציה החד־שה הורגשה תסיסה במדינה ונ־ערכו מצעדי מחאה על ידי קבוצות שונות של בני פיג'י. כמו כן היו מקרים של הצתה במשרדי שני מיניסטריונים.

רבוקה הודיע, כי הוא החליט לפעול משום שהממשלה החדשה עמדה על סף פניה לצבא, כדי שיתערב וישים קץ לאי השקט (ע"ר וע"צ).

חוסיין טס לסוריה לאחר ירדן ועירק

דמשק, — חוסיין, מלך ירדן, טס אתמול בשעות אחרי הצה־ריים לדמשק, ופתח שם מיד בשיחות עם נשיא סוריה, חאפז אסאד, על מה שהוגדר ב"מאמ־צים לליכוד שורות הערבים" לקראת ועידת השלום הבינלאו־מית המוצעת למזרח התיכון.

חוסיין חזר אתמול בבוקר מביקור חטוף בבגדד, אשר במ־הלכו נועד עם נשיא עירק סדאם חוסיין ודן עמו בבעיות הסולי־דריות הערבית והמלחמה במפרץ הפרסי.

המלך הירדני ערך את הפגישה הזאת יום אחד בלבד לאחר שובו משיחות דומות עם נשיא מצרים חוסני מובארק.

בית הכנסת "נוה שלום" בקושטא "יפתח מחדש"

קושטא, — בית הכנסת "נוה שלום" — בית הכנסת הגדול ביותר בקושטא, שבו נרצחו ב־6 בספטמבר אשתקד 22 מתפללים בידי מחבלים — עומד להיפתח מחדש בשבוע הבא, בתפילה חגיגית — על כך נמסר אתמול בקושטא מטעם הקונגרס היהודי העולמי.

הרב הראשי של טורקיה הודיע לקונגרס היהודי העולמי, כי בית הכנסת ייפתח ביום ד' הבא, בטקס חגיגי ובתפילות מיוחדות. בנוכ־חות שר הפנים הטורקי ונציגי ממשל אחרים.

ב־6 בספטמבר אשתקד פתחו שני אלמונים לעבר קהל המתפל־לים באש מתת מקלעים והטילו רימוני יד לעברם. 22 איש נהרגו בעת התפילה באותו יום שבת.

מן החקירה עולה, כי האחראים לטבח היו, ככל הנראה, אנשי ארגון המחבלים של אבו נידאל.

לבד מן האבידות בנפש ניזוק אולם בית הכנסת קשה באותה התקפה. עבודות השיחזור והשי־פוץ נסתיימו עתה. (עסס"א)

כוס תנחומין

מעומקא דלבא לידידי ומכובדי היקר רב הפעלים
ועתיר מעש העושה למען הכלל והפרט

הרב **מנחם פרוש** שליט"א

ולכל המשפחה הכבודה תחי'

באבלם ויגונם המר על הסתלקותו בפתע של בנו
עדין הנפש ויקר הרוח. אציל מדות וגומל חסד

הרב **אליהו הלל** ז"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה — בהמשך פועלם למען הכלל והפרט — ימצאו נוחם

אברהם יוסף שפירא ומשפ'
בניו וחתניו

כולל חסידי גור-עמנואל

ברכות נאמנות

ע"ב מזל טוב מעומקא דלבא למע"כ ידידנו ומכובדנו הדגול, איש חי ורב פעלים לתורה ולחסד, פטרונה של עמנואל העומד לימינה ולימין מוסדותיה, מפרנסי כוללנו בלב ובנפש חפצה בטוב לבב ובמאור פנים איש אמונים רם־יחס

הרה"ח רבי **אפרים זלמן מרגליות** שליט"א

לרגל ארוסי בנו הבה"ח כמר **דוד מנחם מאניש** הי"ו

עב"ג תחי' נכדת כ"ק **האדמו"ר מבלוזוב** שליט"א

יהא רעוא מן שמיא ויהיה בנינם זה לבנין עדי עד תורה וגדולה יתאחדו על שולחנם לתפארה ויזכה לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב נחת כשאיפתו ולהמשיך בפעליו המבורכים למען הכלל והפרט לתפארת ישראל

ההנהלה

ברכת מזל טוב לבבית

לחברנו היקר

הר"ר **יצחק מתתיהו טננבוים** הי"ו

ומשפחתו הכבודה

לרגל הולדת הבת תחי' בשעטומ"צ

יזכו לרוות ממנה ומכל יו"ח רוב נחת ואושר

בית המודיע

	באר-שבע	חיפה	תל-אביב	ירושלים
הדלק	7.06	7.02	7.08	5.50
מוצ"ש	8.40	8.12	8.11	8.09
מוצ"ש לשיטת ר"ת	8.43			

ספרים קונים בתפוצה!

הופיע

כתבי מוהר"ר **מנחם מענדיל משקלאב** זצוק"ל

"מים אדירים"
פירוש על האדרא זוטא

"מנחם ציון"
פירוש מגילת רות על דרך הסוד

"ביאורים וליקוטים"
על מאמרי זהר וענינים שונים

נערכו ונדפסו מחדש על פי תיקונים והשוואות כתבי־י
מהם שנעשו ע"י מוהר"ר **נפתלי הירץ הלוי** זצ"ל אב"ד יפו
ובחלקם מופיעים כעת לראשונה בכתי"ק
עם הגהות והערות

"באר יצחק"
מתלמידו המובהק מוהר"ר **יצחק אייזיק הבר** זצ"ל
נדפס כעת לראשונה בשלימותם מהעתק כתי"ק

הפצה ראשית: **א. ברזני** רח' **העליה 8** תל אביב טל: **623927**

לרגל הפתיחה
מבצע הנחות

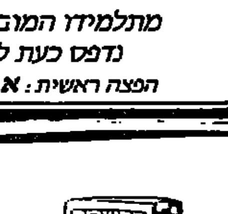

י. פאר - מחשבים ותקשורת

מבחר גדול של

★ מחשבים ביתיים ועסקיים יבואן מכן מחשבים בע"מ
★ תוכנה חמרה וציוד הקפי
★ קופות רושמות מכונות חישוב. מזכירות אלקטרוניות
★ מוצרי חשמל ניידים
רדיו, טייפים, ווקמן, טרנזיסטורים, מנורות, שעונים מציתים
★ טלפונים בשלל צבאים והגמאות
★ במקום יתקימו אי"ה קורסים ללימוד המחשב
שרות אדיב ומהימן ★ הספקה מיידית
רח' ר' עקיבא 31 בני ברק ★ טל. 7518318

איחוד מוסדות התורה בעמנואל

ברכת מזל טוב נאמנה

בשם מוסדות התורה והחינוך בעירנו עמנואל בשם רבנן ותלמידהון מתכבדים אנו בזאת להגיש ביקר את שפע איחולנו וברכותינו הנאמנות למע"כ האי גברא רבא ויקירא נדיב עולם התורה, ממקימי עולה של תורה, פטרון נאמן ודואג מסור למוסדות התורה והחנוך בעמנואל אותם ליווה מאז הקמתם ועד היום הזה במסירות נעלה

מוה"ר הרה"ח ר' **אפרים זלמן מרגליות** שליט"א

ולכל משפחתו הכבודה תחי'

לרגל **ארושי בנו** המצויין והמופלג עדיו לגאון

הבחור כמר **מנחם מאניש דוד** הי"ו

עב"ג תחי' נכדת כ"ק **האדמו"ר מבלוזוב** שליט"א

יעזרהו בורא עולם ויזכה לאורך ימים ושנים טובות בטוב ובנעימים לרוות מהם ומכל יוצ"ח רוב תענוג ונחת לתפארת המשפחות הכבודות ולתפארת בית ישראל

ההנהלה

המועצה המקומית עמנואל

ברכה לראש משביר

ברגשי גיל ויקר בלב מלא הכרת טוב ותודה מתכבדים אנו בזאת בשם תושבי עירנו להביע ברכת מזל־טוב נאמנה למכובדינו איש האשכולות ורב הפעלים מן הדגולים והמפורסמים בקרב נדיבי התורה בתבל, רודף צדקה וחסד, מטיב עם הכלל והפרט, דואג דאגת עירנו וצרכינו מטפח מהוט ומאוט את בינינה, פיתוחה ושיגשוגה על מוסדותיה רם יחס ופאר מעלות

מוה"ר הרה"ח ר' **אפרים זלמן מרגליות** שליט"א

ולכל משפחתו הכבודה והרוממה תחי'

לרגל **ארוסי בנו** היקר והחשוב מופלג בתויר"ש

הבחור כמר **דוד מנחם מאניש** הי"ו
ממצויני ישיבת "באר־יעקב"

עב"ג המשכלת והמושלמת תחי'

נכדת כ"ק **האדמו"ר מבלוז'וב** שליט"א

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין לכבוד ולתפארת עולם
כרום מעלת המשפחות הרוממות

יזכה עוד רבות בשנים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לרוות נחת ואושר וברכה עד בלי די מהם ומכל יוצ"ח

אליהו מירב
יו"ר המועצה המקומית

מעמקי לב ביקר ובהערכה מצרף גם אני ברכותי הנאמנות
ידידכם המוקירכם
חיים פרקל
מ"מ יו"ר המועצה

הקמת מצבה

על קברה של רעיתי אמנו וסבתנו האשה החשובה עדינת הנפש ונדיבת לב רודפת צדקה וחסד

מרת **מרים גולדמינץ** ע"ה

אשת הרה"ח הנדיב הדגול והעסקן הנאמן

הר' **ישראל יצחק גולדמינץ** הי"ו
מבאזעל שווייץ

תתקיים ביום שישי כ"ז אייר תשמ"ז בשעה 10 לפנה"צ
בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים

נפגשים בשעה 10.15 בכניסה לבית העלמין הר המנוחות ירושלים

המשפחה

מרכז ההודו — רחובות

אילן רחמים ממשיך להוריד מחירים

אצל אילן, תקבל
בשר הודו לכל חלקיו
כשר למהדרין מן המהדרין — גלאט
למנהלי מוסדות, ישיבות, אולמי שמחות, בתי־מלון ואיטליזים
כמו"כ יש אצל אילן מחלקה למהדרין בשר הודו כשר למהדרין מן המהדרין
גלאט־מוכשר בלבד ללא חשש זריקות
בהשגחה מיוחדת של הרבנות רחובות, ארוז בציון סמל של הרבנות רחובות
טלפון 08־491772, באשראי נוח

תלמוד תורה "אור תורה" טבריה

דרוש מורה לכתה ג'
תנאים טובים
טל. 067־20813 067־20368
בשעות הערב

בס"ד

הגיע משלוח נוסף קיץ 87 ROMIKA

מבצעים מיוחדים לנעלי אטרנה
בין ל"ג בעומר לשבועות

חדש - סנדלים אורטופדיות אלגנטיות
חדש - במחלקה המיוחדת לנעלי גברים
נעלים אורטופדיות ואלגנטיות

איכות אירופאית,
מוניטין עולמי

חסוך את פער התיווך!

ROMIKA

Eterna

בחנויות במרכז כלל טל. 02-244803
מאה שערים 3, טל 02-288025
ובבני ברק מוכרים סוג ב' ועודפי ייצוא
אטרנה — רשת חנויות שיווק ישיר

לשכת הרבנות קרית מלאכי

לאפרושי מאיסורא

אגרולס ברוטב סיני המיוצר במפעל "גולדפרוסט" באזור התעשיה באר טוביה, המכיל נבטים, כרוב ובצל ירוק. אף שעל הקרטונות רשום "כשר־פרווה". התברר שיש פה חשש תולעים ושומר נפשו ירחק מזה

הרב י.א. גרשטנקורן
קרית מלאכי

הרבנות הראשית לישראל

הודעה לצבור

לנוכח הסערה וחילוקי הדעות שבקרב הצבור השוכן בציון מועצת הרבנות הראשית לישראל מביעה ביטחונה באלוקי מרום השוכן בציון והבוחר בירושלים
כי ארץ ישראל תשאר בשלטון ישראל שלמה בגבולותיה פתוחה להתישבות בניה בכל חלקיה
כאמור בהחלטות הקודמות של מועצת הרבנות הראשית לישראל ויתקיים בנו מאמר הפסוק "ד' עוז לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום"

מועצת הרבנות הראשית לישראל

המועצה הדתית עמנואל

ברכות נאמנות עד בלי די

מתכבדים אנו להגיש בזאת עם ברכת מזל־טוב נאמנה
למכובדנו הדגול ורב הפעלים הנודע בצידקת פזרונו
מטיב עם הכלל ועם הפרט, נאמן ופטרון לעירנו עמנואל ומוסדותיה

מוה"ר הרה"ח **אפרים זלמן מרגליות** שליט"א

ולכל משפחתו הרוממה תחי'

לרגל אירושי בנו המופלג בתויר"ש

כמר **דוד מנחם מאניש** הי"ו

עב"ג תחי' נכדת כ"ק **האדמו"ר מבלוזוב** שליט"א

בורא עולם בקנין ישלים זה הבנין לעדי עד,
תורה וגדולה יתאחדו על שולחנם לתפארת
ויזכה לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב נחת כל הימים

פישל ברנדווין
יו"ר המועצה הדתית

هكذا من الأصل

הדר היום

עדנה לסיעות הדתיות?

מ/ה. במשך תקופת ממשלת האחדות הלאומית, לא ניכר היה קיפוחן של הסיעות הדתיות בכנסת, על אף היותן שותפות לקואליציה וכחלקן אף השתתפו בממשלה עצמה. צודק חבר הכנסת הרב שפירא בהגדרתו כי ממשלה זו לא פעלה דבר בנושאי הדת. כל ההתחייבויות של הליכוד כלפי המפלגות הדתיות לא קויימו. בתקופה זו חלה הידרדרות גדולה בנושא השבת, הסטטוס קוו עליו הסכימו מושמש, בתי קולנוע החלו לפעול גם בפתח תקוה, גם בתל אביב ובימים האחרונים מדברים על הפעלה נסיונית של מועדונים לצרכי הקרנת סרטים בלילות שבת בירושלים וכשורה ארוכה של נושאים אחרים הנוגעים לבני הדת שכמעט מרורים.

היחס אל הסיעות הדתיות גבל עם זלזול, לממשלה היה רוב מחוץ בלעדי הסיעות הדתיות, כך יכלה להתעלם, לא רק מן ההתחייבויות שניתנו ערב הרכבת הקואליציה, כאשר נדמה להן שהן נזקקות לקולות של הסיעות הדתיות, אף נעשה במשך הזמן כירסום בהרבה דברים שהיו מוסכמים כל השנים, ולא זה המקום להרחיב את הדיבור על כל אותן תופעות שהיתה בהן משום התעלמות מן ההסכמים ומן הסטטוס קוו.

עתה היתה עדנה לסיעות הדתיות, שתי המפלגות הגדולות להוטות לחזור אחרי הסיעות הדתיות, המערך רוצה להקדים את מועד הבחירות לכנסת, ובלעדי תמיכתן של הסיעות הדתיות לא ישיג רוב להצעה זו. הליכוד רוצה אף להחזיק בשולי אדרתן של הסיעות הדתיות, מפני שהוא בעבר הפגין מדה רבה יותר של הזדהות עם עקרונות שהעלו הסיעות הדתיות. הדברים הגיעו עד כדי כך שעזר ויצמן שהוא הבולדוזר העיקרי הדוחף לועידת שלום בינלאומית, הכריז, כי למען השגת מטרה זו הוא מוכן אפילו לחבוש שטריימל, אמירה אירונית, שנועדה להמחיש עד כמה הוא, על כל פנים, מוכן לשלם לסיעות הדתיות כמחיר תמיכתן בעד ועידה או בעד הקדמת הבחירות.

בשעת רצון נדירה זו, יש מקום לגבש את שורת הדרישות בענינים דתיים. ויש להן מה לדרוש, אך גם לדרוש ערבויות לקיומן של ההבטחות. ולא שיאושרו על הנייר בלבד כבעבר. בפוליטיקה הישראלית קל מאוד להבטיח הרים וגבעות, אבל קשה מאוד כאשר הדברים מגיעים לכלל ביצוע. לצערנו יש נסיון מר ממושך בענין זה, לא רק בתקופה האחרונה, גם בעת ממשלת הליכוד לא שבענו נחת, והפער בין ההבטחות לבין הביצוע היה גדול, אפילו בענינים שאינם נוגעים לחקיקה דתית.

הפוליטיקה הישראלית איננה נוהגת בנימוסים רבים, ואין להרהר אם יזכו אותנו באותם דברי גידופים של "סחטנות דתית" שהם שגורים כל כך על פיהם של יפי הנפש". לא תמיד הם מחזרים עלינו ומבקשים את עזרתנו, וכאשר הגיעה ההזדמנות, כאן מצא בעל חובו לגבות את חובו, ויש לנו הרבה חובות שלא נפרעו בדרכי שלום.

על הסיעות הדתיות לנסח את הדרישות, לעמוד עליהן בכוחות משותפים. אם אף צד ולא חשוב מי זה, אינו מוכן לתת את התמורה, מוטב שנעמוד מן הצד, לא להצטרף לממשלה צרה ולא להצביע בעד הקדמת הבחירות. ולא חשוב ברגע זה, מי מן הסיעות הדתיות תומכת או שוללת את יוזמתו של שמעון פרס, יוזמה שבין כך ובין כך נדונה לכשלון בטוח, מפני שאחרי ככלות כל הסיכומים הסודיים עם ירדן, לא נראה באופק משא ומתן עם המלך חוסיין הפוחל בעיניו אל כל עבר ורוצה ליהנות משני עולמות.

קריאה להערך לקליטת בעלי תשובה שהגיעו ויגיעו מבריה"מ

השמיע הרב א. אסאס בפגישה אצל מרן הגרא"מ שך שליט"א

"אני חושש היו מהמצב שיוך צר אם היהדות החרדית לא תתארגן כראוי לקליטתם הרוחנית וההברתית של מאות משפחות בעלי תשובה מבריה"מ שכבר החלו להגיע ארצה — וקליטתם של העולים החדשים בכלל" — דברים אלו אמר נרגשות הרב אליהו אסאס מראשי תנועת התשובה בבריה"מ בפגישה שהתקיימה השבוע בביתו של מרן הגרא"מ שך שליט"א בבני ברק.

בפגישה נטלו חלק ראשי מחלקת הקליטה של אגודת ישראל העולמית: מר דוד משה לנדשטיין, מר בנימין רוזנשטיין ומר יעקב ברלובין.

הדובר מטעם מחלקת הקליטה שמסר את ההודעה הוסיף וציטט מדברי הרב אסאס לא נוכל לבוא ולהתרץ את עצמינו לגבי אותן המשפחות שטפלנו בהן במסירות נפש, ובמסירות נפש שמרו על קיום תורה ומצוות ולימוד התורה בתנאים הקשים ביותר בבריה"מ, ואילו כאן, בבואן ארצה, המשפחות עלולות למצוא את עצמן במצב שיצטרכו להמשיך וללחום על זכותן לקיום תורה ומצוות כאן בארצנו הק'.

מרן הרב שך שליט"א שמע בקשב רב את דבריו הרה"צ שהיה מוכן לצאת בקריאה לסייע ולעזור בכל מה שאפשר למחלקת הקליטה בקליטתם הרוחנית של עולי בריה"מ המגיעים ארצה כיום. בהזדמנות זאת נמסר על התוכנית להרחבת הועדה והקמת ועדת משנה שתטפל בנושא אימוץ משפחות ובהקמת ועדה לאספקת ספרי קודש ותשמישי קדושה.

תבדק אפשרות לתבוע מפיצי חוברות תועבה

מאת מוסר "המודיע"

התפתחות מפתיעה חלה אתמול בפרשת התלונה הפלילית נגד מפיצי ספרות תועבה, התלונה כזכור הוגשה על ידי התנועה למלחמה נגד מפיצים ספרות תועבה שהוקמה על ידי מר ישראל גאוזף מלונדון.

בתשובה לתלונה הפלילית שהוגשה על ידי עורך הדין אהרן בורכן מירושלים, הודיע אתמול ראש מחלקת החקירות במטה הארצי ניצב משנה משה שדה, כי הורה לקצין החקירות ניצב יפה לפתוח בחקירה ולהשלים את הפרטים ולבדוק אם יש מקום להגיש תלונה פלילית.

כזכור הוגשה בקשה לבג"צ נגד שר המשטרה, היועץ המשפטי לממשלה וממלא מקום שר הפנים, בבקשה זו נדרשו הגורמים הממשלתיים לפתוח בחקירה לפי סעיף בחוק הפלילי האוסר על כל פרסום שיש בו כדי לפגוע ברגשות הציבור.

מארגני התנועה הביעו אמול שביעות רצון מן ההתפתחות ומקוים כי החקירה תתנהל בדחיפות כדי לעקור מן השורש אותם פרסומים.

שר החינוך והתרבות מר יצחק נבון שמדרש להצטרף לתביעה זו, טרם השיב על הבקשה. אולם כדכד, פנה מיזמתו ליועץ המשפטי לממשלה לבדוק את האפשרות לאסור את הפצת סרטי תועבה, ועמד לאחרונה גם על הנזק המוסרי שנגרם לנוער על ידי שידור סרטים המראים אלימות ותועבה במדה שיש בה כדי להשפיע על אורחות החיים.

נסתיימו ההכנות לל"ג בעומר במירון

המחלקה למקומות קדושים במשרד לעניני דתות, סיימה את כל ההכנות הדרושות, לקליטת המוני העולים להלולה ולמקפי ההחלאקה המסורתיים, ליד ציון הרשב"י זיע"א, במירון, על כך מסר מר ציון גרמי סמנכ"ל משרד הדתות.

השנה בשל קדושת השבת, תתקיים ההדלקה המרכזית על גג ציון הרשב"י, ביום ראשון י"ח אייר תשמ"ז (17.5.87) בשעה 12.00 בצהריים.

מצפים לכ־150 אלף חוגגים באתר ובסביבותיו.

המשרד לעניני דתות השקיע תקציבים רציניים, בהכנות הכוללות בין היתר: הגדלת כושר הקבולת של גג ההדלקה הצבת תאורה מיוחדת על הגג, הכשרת כבישי גישה לחניונים, מגרשי חניה (כולל תוספת מגרשים מיוחדים לחניות רכב פרטי), הרחבת מערכת תאי השירותים, שיפור וייעול מערכת המים, התיעול והביוב, הרחבת מערכת החשמל, וביצוע שיפוצים משמעותיים בתאורה שבשטח.

בימי ההגיעות, יהיו באתר צוותים מתנדבים של מ.ד.א. רופאים ואמבולנסים, רופאים ומפקחים וטרינרים, צוות כיבוי אש, וכן צוות גדול של סדרנים, מפקחים, עובדי נקיון ואנשי אחזקה ובעלי מקצוע, מבצע ההכנות במירון נעשה בפיקוחו של משה זליקוביץ מנהל המחלקה למקומות קדושים במשרד.

תסיסה בצבור הדתי ברמת־גן על פרצות חמורות בחומת היהדות

הצבור הדתי ברמת גן הומם ומוטרד על המצב הרוחני בעיר המתדרדר והלך בלי מעצור.

עסקני אגודת ישראל, הנהלת הסניף ונציגיה במועצה הדתית ובהנהלת החזית הדתית התכנסו לדון במצב הרוחני בעיר: בשטח השבת, כשרות וכו'. היחסים בין החזית הדתית והעיריה פעולת המהזי"ד.

הר' יחזקאל פרנקל סי"ם ראש המהזי"ד מסר דו"ח מפורט על הפגישות של הרבנות המהזי"ד והחזית הדתית עם ראש העיר שהתקיימה בחודשים האחרונים. כן מסר והסביר את מעמד החזית הדתית בקואליציה העירונית. הדיונים בינה ובין הה"ע בבין אי קיום ההסכם הקואליציוני, הפרת הסטטוס קוו, התרחבות בפרצות חומת השבת בעיר, עיכוב בנית המקוה בשכון ותיקים אחרי אישורו במועצת העיר, אי קיום הסכמים הבטחות לחנוך העצמאי וביצוע שיפוצים הדרושים במקואות ובתי כנסיות.

התמרמרות רבה הורגשה באסיפה בדבר עיכוב הקצבת העיריה למועצה הדתית החודש (מדובר על משכורות העובדים).

נציגי אגו"י במועצה הדתית ר' פנחס וינרובים ור' אפרים תפאל הביעו דעותיהם. אחרי ששמעו דו"ח מפורט ההסבר על המצב הפגישות וההתייחסות מצד העיריה ושום דבר לא זז והחילולי השבת הולכים ומחריפים. הם אמרו שצריכים לחשוב על המשך ישיבה בקואליציה העירונית ולהיות שותף בהנהלת העיר.

הר' י. פרנקל סקר המצב במרחב בכל שטחי פעולותיה. כבוכר המפעל לצדקה וקמחא דפסחא מסר על הצלחת המפעל השנה. כן נמסר בישיבה דו"ח מפורט על מצב החנוך העצמאי והתפתחותו בעיר למרות מצב הדיור העגום.

אחרי דיון סוער הוחלט לפנות להנהלת המפד"ל בר"ג לקיים ישיבה דחופה לדון במצב החמור שנוצר בעיר ולגבש עמדה משותפת כשותפים בחזית הדתית על הצעדים הבאים.

● רמת הגולן — בכמה ישובים בגולן ובגליל, השותים ממימי הכנרת, מורגש בימים האחרונים טעם לוואי במים. דובר מקורות אמר, כי תופעה זו חוזרת על עצמה מדי שנה, בתקופת המעבר קיץ-חורף והיא נקראת "היפוך הכנרת" (עתים).

הדלקה לכבוד רשב"י על ציון רבי עקיבא בטבריה

כ"ק האדמו"ר שליט"א מבוסטון יקיים גם השנה את המנהג להעלות אש ההדלקה בליל ל"ג בעומר על ציון רבי עקיבא זי"ע בטבריה.

כק"ש"ת האדמו"ר שליט"א ישהה השבת יחד עם קבוצה מחסידיו בטבריה ובמוצאי שבת יצא בראש קבוצה גדולה של תושבי העיר ואנשים להדליק את "ההדלקה" לזכר הרשב"י על ציונו של רבו, התנא רבי עקיבא.

מה מספר שנים שהאדמו"ר שליט"א חידש את המנהג של ההדלקה בציון רבי עקיבא, כפי שהיה נהוג מקדמת דנא כפי שכבר נרשם בספר חיבת ירושלים, שימפני שר"ע רבו של רשב"י, בל"ג בעומר יום ההילולא במירון, בו ביום הולכים אנשי טבריה על קבר ר"ע אנשים נשים וטף, מתפללים ולומדים ועושים שמחת תגלחת קטנים". (עמ' כ"ד).

ביום ראשון בבקר יעלה האדמו"ר למירון עם קבוצה מחסידיו ל"חלאקה" וגם יערוך במקום סיום מסכת בבא מציעא על סדר הדף היומי, כפי שכבר נמסר מסתיימת מסכת זו במילים: אפדיון נמטיה לרבי שמעון".

רדיו דמשק:

בחירות בישראל יעכבו את השלום

דמשק — רדיו דמשק אומר כי אין יונים וניצים בישראל, אלא רק שני שותפים בקואליציה הממשלתית הרוצים לספח אדמות ערביות.

פרשן הרדיו אמר כי ארה"ב והמערב מבקשים לתאר את חילוקי הדעות בממשלה הישראלית לגבי ועידת שלום בינלאומית, כמאבק בין יונים וניצים.

האמת היא, הוסיף הרדיו הסורי, ששתי המפלגות השולטות רוצות לספח אדמות ערביות כבושות, מתנגדות מהפלשתינים את זכות ההגדרה העצמית ומסרבות לאפשר לאו"ם למלא תפקיד פעיל יותר במזה"ת.

פרשן הרדיו הבריז כי בחירות מוקדמות בישראל רק יעכבו הפלטה מדינית בישראל ויקלו על הלחץ הבינלאומי על ישראל כדי שתסכים לכינוס הועידה. (עי"ר)

מקפרליין: ישראל לא ניסתה להשפיע על ארה"ב להיות מעורבת במכירת נשק לאירן

ושינגטון — רוברט מקפרליין, היועץ לשעבר לבטחון לאומי של הבית הלבן, הכחיש בעדותו כי ישראל ניסתה להשפיע שלא כראוי על ארה"ב להיות מעורבת במכירת נשק לאירן.

ביום עדותו השלישי בוועדת הקונגרס על פרשת אירן קונטראס, השיב מקפרליין על שאלות האם היו לשתי המדינות יעדים שונים לגבי אירן, וביחוד לגבי תוצאות המלחמה בין אירן ועירק, כשארה"ב מנסה לשים קץ לסיכסוך ואילו ישראל מעוניינת שהמלחמה תמשיך להשתולל.

מקפרליין אמר כי הבדלים בין האינטרסים של ארה"ב וישראל היו "ברורים לשני הצדדים והם נכנסו לענין בעיניים פקוחות. הנשיא היה מאד מודע לכך".

ארה"ב שמרה רשמית על מדיניות של ניטראליות במלחמה, אם כי נטתה לעבר עירק, ב־1985 כאשר הבית הלבן החל במאמץ לשפר את היחסים עם אירן מתוך תקווה לשחרר שישה בני ערובה אמריקאים שהוחזקו בידי גורמים פרו־אירניים בלבנון.

בעקבות משבר בני הערובה 1979-1981 שבמסגרתו הוחזקו 52 אמריקאים בטהרן, ניתקה ארה"ב את כל הקשרים עם אירן, הטילה אמברגו על הספקת נשק וביקשה להחרימה בתור מדינה טירוריסטית.

בהתייחסו לפנייה ביולי 1985 מצד דוד קמחי, שהיה אז מנכ"ל משרד החוץ הישראלי, בדבר אפשרות של מכירת נשק לאירן, אמר מקפרליין:

"אני סבור כי יש כאן רמיזה לגבי השאלה, האם המניעים של ישראל בהעלאת אפשרות זו בפנינו, לא היו לתועלת עצמית.

"נראה לי כי מעולם לא היתה הצעה מצד מר קמחי, שהעידה על כך כי ישראל מבקשת להדיח אותנו או להשפיע עלינו השפעה יתרה".

ועדת החקירה הנשיאותית שבראשות טאוור על פרשת אירן, הגיעה בפברואר למסקנה כי ישראל כפתה על ארה"ב את המתווך האירני מאנושאר-גורבאניפאר — אותו הגדיר מקפרליין מאוחר יותר כ"מעורר סלידה" — וכי ישראל המשיכה להמריץ את ארה"ב כל אימת שנחלשה התעניינותה בעסקות עם אירן.

האמריקאים נשאו באחריות

אולם ועדת טאוור הדגישה כי מקבלי ההחלטות האמריקאים נשאו בעצמם באחריות על מעשיהם, מעשים אשר לדברי ריגן הידרדרו למסחר של נשק אמריקאי תמורת בני ערובה בלבנון.

מקפרליין העיד כי קמחי הדגיש פעמים חוזרות ונישנות, כי הוא מביא לתשומת ליבו את הרעיון של מגעים עם אירן "בתור בעל ברית" — אם אתם רוצים לעשות זאת, טוב. אם אינכם רוצים, טוב".

"והוא הרחיק לכת מעבר לכך, והוא אמר, 'כמובן, האינטרסים של ישראל שונים מאד מהאינטרסים שלכם', והוא ציין כי יש להם אינטרס בהמשך המלחמה. לגבי אירן".

מקפרליין השיב לסנטור ג'ימס מקלור, שהעלה העיון כי על ידי ההצעה לספק טילים אמריקאים נגד טנקים מדגם "טאו" לאירן, ביקשה ישראל לנטרל את כוחות השריון של עירק, שהיא זמן רב אויבת מושבעת של ישראל.

"אם עירק תיגבר על אירן, האם סביר שבשלב מסויים יופעלו טנקים אלה נגד ישראל?" שאל מקלור.

"כמובן. עירק תנצל את כל אשר ברשותה, בכך אני בטוח", השיב מקפרליין.

"האם ישראל היתה מודאגת מאפשרות כזאת?"

"כן, אדוני".

מקפרליין הסכים לדעת הסנטור, כי לישראל חיל האויר המוקדם ביותר באזור "ובאמת איננה חוששת משום מה בתחום קרבות אויר-אויר או אויר-קרקע".

אך הוא השיב "כן אדוני" כאשר הסנטור שאל: "הם חוששים מפני טנקים, לא כן?".

סגן הרמטכ"ל האלוף אהוד ברק מסכם את תקופתו ביו"ש:

הירדנים מפעילים צבאם כדי למנוע בעד המחבלים מלפעול נגד ישראל

— מאת סופרנו הצבאי —

המחבלים רוצים לפעמים לפגוע בצד ישראל מתוך שטחה של ירדן אך רבת עמון מפעילה את צבאה כדי למנוע בעד המחבלים מלבצע את זממם — זאת גילה אתמול סגן הרמטכ"ל האלוף אהוד ברק שסיים זה עתה את תפקידו כאלוף פיקוד המרכז. למרות זאת היו השנה 9 פריצות חדירה מגבול זה.

האלוף ברק יחזר חלק נכבד מדבריו למצב ביהודה ושומרון אותו הגדיר כ"ניתן לשליטה אך אי אפשר להגיע לאפס פיגועים". הוא מסר כי בשנה האחרונה הושלכו 59 בקבוקי תבערה על סיורי צה"ל ומכוניות אזרחיות. מספר שהוא גדול ב־5 לעומת השנה שעברה אך קטן ב־17 משהיה לפני שנתיים.

סגן הרמטכ"ל יצא במילים בוטות נגד הסיורים המשרשים של תושבי יהודה ושומרון. "בהחלט עלול להיווצר מצב מסוכן שבו יתקלו זה בזה סיורים של התושבים וסיורי צה"ל ובלי שהצדדים ידעו תיווצר סכנת נפשות של ממש".

סגן הרמטכ"ל, הדגיש כי צה"ל מתנגד להקמת "משמר אזרחי" פרטי של תושבי הישובים ביהודה ושומרון ויעשה הכל כדי למנוע פעילות של גורמים עצמאיים בשטחים. "אם מישהו יהיה במקום ויפעל לקיום סדרים מתוקנים ובטחון לכל יהיה זה רק הצבא",

אמר. "התארגנות של תושבים יהודיים מנוגדת לחוק, עלולה להפריע לתנועה ולסדרי החיים ובסופו של דבר לא תביא לחזקים את ההישגים שהם מבקשים להשיג. האזרחים הישראלים חייבים לרסן את עצמם".

האלוף ברק שסיכם את תקופת כהונתו בפיקוד דרום האשים את תושבי יהודה ושומרון כי שעברו [illegible]

את הקו האדום ביחס לחיילים, שנגדפו ספגו קללות ושמעו נאצות. מי שעבר גבול זה יטופל על ידי משטרת ישראל". ברק סבור כי מדובר בבודדים ביותר העושים זאת. "הם משחקים ליד הערבים המנצלים את התגובות לשיפור תדמיתם ולהרחבת מעשיהם.

מדיניות זרועות הבטחון היא להביא לרגיעה ופגיעה בבני שאינם שותפים למעשי הטירור לא תורידה [illegible]

ישיבת חסידי גור ערד
רח' דן 17/6 טל. 057-953632 ערד

הודעה

להורי בוגרי תלמידי התתי"ם של חסידי גור

הננו להזמין בזה את הורי התלמידים להתארח אצלנו באחת מהשבתות הקרובות בכדי להתרשם מחיי הקהילה בערד בכלל ומהתנאים המיוחדים של הישיבה בערד

למעוניינים: ניתן אשל מלא

המעוניינים מתבקשים לפנות:
למשרדי מוסדות גור. טל. 057-953632 לפנה"צ
או לר' משה גלזבוגסקי טל. 057-956398 או 057-959967

אנו מקוים כי תקבלו הזמנה זו ברצון, למען תועלת בנכם שיזהר למען פיתוחה השגשוגה של קהילת חסידי גור בערד

בכבוד רב
ההנהלה

מסעדה גלאט כשר ערד
רח' שמעון 18, טל. 057-950868 ערד

הננו להודיע בזה לנופשים הרבים הבאים לערד כי המסעדה פתוחה לקהל הרחב בכל יום משעה 12.30-2.30

★ אוכל טעים ומזין
★ תפריט עשיר ומגוון
★ שרות אדיב
★ מחירים עממיים

במוצ"ש ישנה אפשרות לקחת מנות הביתה. לנופשים במלונות ים המלח, ניתן להזמין מנות למלון.
לשבת — נא להזמין מקום מראש

דירות להשכרה לתקופות קצרות, נא להתקשר לדוד 057-954313

אליך היהודי
להבנת פרשת השבוע
במקרא, אונקלוס, ורש"י
רכוש עוד היום

שערי אהרן
על התורה
הופיע חלק השישי לפרשיות
אמור - בהר - בחקותי
מחירו לרגל ההופעה
15 שקל

בהזדמנות זו אנו מודיעים כי המבצע לרכישת כל סט "שערי אהרן"
ב־4 תשלומים
25 שקל כל חודש
במקום ב־130 שקל
נמשך עוד מספר ימים בלבד
להשיג בחנויות הספרים בחבי הארץ הפנה ראשית
"תפוצה"
ובבית המחבר:
הרב רוטר,
רח' הרצל 30 בני ברק
03-700875
הזדרז פן תאחר!

עירית תל־אביב־יפו

לילדי תל־אביב

הנכם מוזמנים למסיבת
ל"ג בעומר
שתתקיים ביום ראשון, י"ח באייר, ל"ג בעומר בבי"ס אוליפנט, רח' סעדיה גאון ת"א
לילדי הגן והכיתות הנמוכות — בשעה 3 אחה"צ
לבנות כתות גבוהות — 3 אחה"צ
לבנים כיתות גבוהות — 5 אחה"צ
בתוכנית סרט הפתעות
הכניסה במחיר 1 ש"ח כרטיסים במקום
פרטים: טלפון 03-438094 (נחמה)

יובל 40 שנה
בלי מתחרים!
225 ש"ח חליפה ארוכה לגבר
סימל
חיסות והלבשה לגבר
ב"ב רח' ר' עקיבא 66

הננו מתכבדים להודיע לציבור הרחב
כי במוצ"ש ליל ל"ג בעומר בשעה 9.30 בערב,
תתקיים אי"ה

ההדלקה על קברו של רבי עקיבא בטבריה

ע"י מורנו ורבנו האדמו"ר מבאסטאן
הרה"צ רבי לוי יצחק הלוי הורוויץ שליט"א

בעתירות
חסידי באסטאן בארץ הקודש

ברכות ואיחולים לידידנו הנכבד
הרב **שרגא רוזנברג** הי"ו
להכנסו לתפקידו
כחבר מועצת עירית חיפה

יהי"ר שיזכה להרבות פעלים
למען החינוך החרדי בעיר
ולטובת היהדות החרדית בכלל

בית הספר היסודי "בית יעקב" מרכז חיפה
בית הספר התיכון "בית יעקב" חיפה

זיפות גגות סיוד נגד חום
עבודה באחריות מלאה (בכל הארץ)
בני ברק רח' גרינברג 1
03-796981
קבוצת השלושה
יועצים לאיטום ולבידוד 1976

קריאתו הקדושה
של הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצוק"ל
בדבר החובה להשתתף בתהלוכות ל"ג בעומר

משה פיינשטיין
ר"מ תפארת ירושלים
בנוא יארק
בע"ה

RABBI MOSES FEINSTEIN
455 F.D.R. DRIVE
NEW YORK, N.Y. 10002
Oregon 7.1222

ב"ה, א' דר"ח אייר, ה'תש"מ

לכל חובבי תורה ומוקירי מצוה

זה למעלה משלושים שנה שמארגנים ביום ל"ג בעומר **"תהלוכה"** (פאראד) בו משתתפים עשרות אלפי תלמידים מכל רחבי ניו־יורק והסביבה.

מטרת **"תהלוכה"** זו להחדיר בלבות בני הנוער הצעירים את תודעת היהדות והשרשת האמונה הטהורה בדת ותורת ישראל בלבותיהן של הדור הצעיר, שלדאבוננו רחוק הוא מערכים אלו.

התכנסות רבבות בני נוער אלו, גורמת לקידוש שם שמים רב, והתעוררות רבה בקרבם, ומהנסיון למדנו שמעמד רב רושם זה גרם לקרב את הרחוקים אל חיק התורה והיהדות, ורבים אף עברו כתוצאה מכך ללמוד בתלמודי תורה וישיבות וכו'.

אי לכך, ובפרט במצב ההוה שעם ישראל זקוק לישועה, חוב קדוש מוטל על כל המחנכים והמדריכים, בני תורה ולומדי הישיבות, אשר בידם לתרום ולעזור ל**"תהלוכה"** חשובה זו, לסייע בידי המארגנים כפי כחם ויכלתם, וגם לבוא ולהשתתף בזה כי ברוב עם הדרת מלך, ויהי חלקם בין מזכי הרבים, להאדרת והפצת התורה בקרב עם ישראל.

בברכת התורה, משה פיינשטיין

משה עקיבא דרוק

מה נשתנה?

באווירה של פסח אנו מרשים לעצמנו, להציג כמה קושיות, שהתמצית שלהם היא, שאלה של "מה נשתנה?" — נוכח גילויי ההקצנה האנטי דתית שבהם מציפים אותנו לאחרונה גורמים חילונים, אותם גורמים שבדרך כלל תובעים מאתנו להיות סובלניים כלפי תופעות שיש בהן כדי להדאיג ואולי גם להקפיץ אותנו ממנוחתנו בחרדה לקראת הצפוי לציבוריות החרדית כולה, ללא הבדל גישה או השקפה.

השאלה הראשונה נשאלה עתה בנושא הנוגע לעצם אפשרות קיומנו כאן במדינה. היא שאלת הגיוס של אלה שתורתם אומנתם. אלה שקבלו עד כה את ההיתר, כל עוד שהם ממשיכים לשבת באהלה של תורה, ועתה דוקא בשעת תנופה במלחמה שבין ישראל לאויביה המקיפים אותה מכל עבר, קמים חוגים המנסים לערער את ההסדר. אנו מקוים שהגורמים הנוגעים בדבר והנושאים באחריות ימשיכו בהסדר הקיים ועומד מאז קום המדינה.

ישבה לה ועדה של הכנסת ובדקה את ההסדר, ואנו מקוים כי גם ועדה זו תגיע למסקנא חיובית בעיקרה, לאחר שתשתכנע, שאין לבטל את ההסדר. אולם, קיים ועומד צו על תנאי שהגישו אותם גורמים שעינם צרה בקיומן של הישיבות וגידולן הפורה לבבות. בימים האחרונים השיב שר הבטחון יצחק רבין לשאילתא בדבר מספרם של לומדי תורה שקבלו השנה את ההיתר. התשובה לשאילתא זו פורסמה ברבים מתוך מגמה ליצור דעת קהל, והיה עתון שהציב לעצמו מטרה לקעקע את ההסדרים בעניני מעמד הדת במדינה, שעשה אפילו את החשבון, כמה גדודים אפשר להרכיב, וכמה מטיל מספר זה עול על האחרים. אותו עתון שהתימר להיות "עתון לאנשים חושבים", לא עשה עד כה למשל את חשבון הגדודים והחטיבות, שאפשר להרכיב בלוס אנג'לס ובניו־יורק ממספר הקצינים והחיילים שחיפשו ומצאו להם מקום מקלט להשתמטות מן הצבא. הוא גם לא טרח לבדוק, למשל, מה מספר החיילים ששוחררו מן הצבא, לאחר שנלכדו ברשת של מפיצי הסמים המסוכנים, והאלכהוליזם, תופעות שהן תוצאה מן האווירה האנטי חינוכית, האנטי מוסרית שהשתלטה על מערכת החינוך בישראל.

לצערנו, גם לבושתנו, מצטרפים אליהם, גם אנשים הרואים את עצמם כדתיים או שומרי מסורת, עד כדי כך שהועידה האחרונה של המפד"ל קבעה וקבלה החלטה שהיא, לדבריו, של אחד האישים הבולטים במפלגה זו, "הוגשה בצורה נחרצת ומחולטת, והיא שמצווה על כל אדם מישראל להתגייס לצה"ל — כל אדם, לרבות תלמידי ישיבה". לתרי"ג המצוות, נוספה "מצוה חדשה". אמנם צ.ב. במאמרו שנתפרסם ב"הצופה" מזכיר לנו, כי החלטה דומה נתקבלה כבר בועידה שהתקיימה בתשל"ב, "אולם בטרם שנסתיימה — החליטה שהמרכז בישיבה ראשונה ידון בדבר מחדש. אולם קמה אז סערה גדולה והרב הראשי דאז, הרב שלמה גורן, הוא היה שלחץ לביטולה, ואכן המרכז נסוג".

ראויה לתשומת לב, המסקנא של הכותב, צ.ב. "יש לשער שהרבנות הראשית לא תסכים להחלטה זו וגם הגופים הכלל דתיים — כמו הממשלתיים — לא ישמחו עליה", לדבריו, "כדי למנוע חיכוך עם הציבור הנקרא חרדי". ההצעה הדתית לאומית היא היחידה שתודה עם השמאל הדורש זאת, בטעמים סוביקטיביים שלו, וזה לא לפי טעמיי. אנו מצטרפים לתקותו זו שהסעיף "ישאר על הנייר". אולם אין לנו ספק כי השמאל החותר תחת ההסדר, קיבל תמיכה חזקה מהחלטה זו.

* *
*

הקושיה השנייה, שאנו רוצים לשאול בפסח זה: קרוב לארבעים שנה שאין מערערים על כך שאישה אינה רשאית להיות חברה במועצה הדתית. ומה קרה דוקא עתה שמבקשים להכניס אשה למועצה הדתית, ובתל אביב, אי אפשר לבחור ממלא מקום להרב האשכנזי רבי יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל; כסאו הפנוי אינו יכול להתמלא, מפני שמפלגת העבודה בתל אביב, החליטה לשלוח לגוף הבוחר, נשים עסקניות שאינן מוכנות לוותר על כבוד זה; ומאמציו של ראש העיר, לערוך את הבחירות ולהעביר את המועמד הרצוי עליו, ואולי גם על אחרים, לא הועילו והרב נאלץ לשבת במקומו ולהמתין, לאחר שהרבנים בתל אביב, הודיעו נחרצות כי לא ישתתפו בגוף הבוחר, אם תשותף בו אשה.

הצעה כזאת לא עלתה באף מקום בישראל, כל תקופת קיומה. היתה מעין הסכמה כללית בנושא זה. מה נשתנה? ומי נשתנה, מי הקצין את דרישותיו ומי מבקש לרמוס את רגשותיו של הציבור שהוא נזקק לשרותי המועצה הדתית, לא פעמיים בחייו, בעת הולדתו ובעת נשואיו, אלא יום יום ושעה שעה. גם דרישה זו קבלה גושפנקא מועידת המפד"ל שהיא הוגדרה "כועידה אידיאולוגית" שמבקשת לחזור לסוגדות המזרחי.

הועידה לא דחתה על הסף הצעה זו, אלא דחתה את ההכרעה בשאלה זו. ולא מעט בגלל הטענה, "שהתנועה הדתית לאומית השלימה לא רק לישיבה במוסד ציבורי יחד עם נשים, אלא אף שולחת חברות למוסדות הכנסת, הממשלה והרשויות הציבוריות". העובדה שמועצת הרבנות הראשית קבעה עמדה שלילית ובכך שמה קו אדום למינוי חברה, ומה שהחליטה הועידה הזאת, אינה אלא החלטה טקטית, כדברי צ.ב. "לצורך בירור נוסף עם הרבנות". אף שהחלטת הרבנות הראשית נתקבלה לפני הועידה. אולם אלה שהחליטו גם שהרבנות הראשית היא "הסמכות העליונה" בענין הלכתי. נראה שהחלטה זו נתקבלה "על תנאי", כפי שאמר פעם אחד העסקנים, "אם הרב אומר כפי שאני מבין, הוא רב שלי ואם־לאו הוא לא רב שלי".

* *
*

אפשר להוסיף קושיות בנוסח "מה נשתנה" לשורה ארוכה של נושאים אחרים, כמו השאלה: מה נשתנה לפני "הסטטוס קוו" בשמירת השבת, שעליו התחייבה הממשלה כולה, עד שמפעלים הזוכים לתמיכה ממשלתית נדיבה, מחללים את השבת בפרהסיה ומבטלים שבת מישראל, לא רק בימי הקיץ הארוכים. מדוע הבינו כי אין להפעיל בשבתות את הרכבת הנוסעת ומתירים להפעיל את הרכבל באותה עיר, שהיא מחוץ לתחום הסטטוס קוו בענין הפעלת התחבורה ציבורית בעיצומו של שבת קודש.

או שאלה אחרת, מדוע הבינו הכל שאין לפגוע ברשות הרבים ברגשות הצבור הדתי הסולד מאותן מראות שחץ ותועבה, ועתה מבקשים לפגוע ברגשות אלה, לא רק בבתי הקולנוע והתיאטרון, שירדו עד לדיוטא התחתונה של רפש, סחי ומיאוס, ולא רק הם, אלא גם מכשיר רשמי של הממשלה, כמו הטלויזיה משדרת לא רק בשבתות, לפי פסיקה של הרשות השופטת, והם באים עתה להוסיף עליה ערוץ שני, שיתחרה עם הערוץ הראשון, להפיץ תועבה מן הדרגה השפלה. ואין פוצה פה ועומד בפרץ וגודר גדר.

ונחזור לועידת המפד"ל: הצעת החלטה של ועדת ההכנה הפתיעה את הצירים, כאשר הציעה להמנע מחקיקה דתית הכופה אורחות חיים של הפרט בצד ההחלטה על "שמירה קפדנית על ההישגים בחקיקה שנקבעה עד כה, והרחבתה בנושאים הקשורים לאופיה של המדינה ומוסדותיה" הלא אותם חוגים שעמם רוצים לחדש את "הברית ההיסטורית", אותם חוגים חותרים לבטל את כל ההישגים של חקיקה דתית.

מקשו לכמה שאלות, של מה נשתנה?. שיש בהם כדי להעיד על הקצנה אנטי דתית, שיש בה כדי להגדיל את הקיטוב בין המחנות ולהעמיק את הפער. ולצערנו קשה למצוא לשון משותפת, אפילו עם אלה שמיצגים ציבור דתי. מדוע בעקבות זה לא תדרוש אשה בירוחם להיות חברה במועצה הדתית, או מדוע לא ידרשו אותן נשים שמבקשות להיות דוקא חברות בגוף הבוחר את הרב הראשי לתל־אביב־יפו ובכך ליצור תקדים בתל אביב, כמו בירוחם.

יש גם מקום לשאול, מה נשתנה במערכת החינוך ובמחנות הצבא, שמסגרו הרמטית כמעט, לכל השפעה דתית, בשעה שניתן דרור להשפעה חילונית, הן על ידי הופעת מרצים המטיפים להריסת כל סייג, לאמני־במה המרגילים את החיילים לדבר עבירה. למה במשך שנים הבין הצבא; כי יש לתת לחיילים אפשרות לבחור לעצמם את הדרך ילכו בה ולמה להם להציג בהיכלי הקודש של הישיבות. ומדוע נפל עליהם עכשיו הפחד מפני חוזרים בתשובה?

האמנם כל כך תש כוחו הציבורי, דוקא בשעה שציבור זה הולך וגדל בכל מקום? מה הן הסיבות ומה הן הנסיבות החדשות שנוצרו כאן במדינה עד שקולנו כקול קורא במדבר?

כל השאלות הללו מעוררות הרהורים נוגים ואין אנו מתימרים להצביע על תופעה זו או אחרת שצריכה תיקון ומחשבה חדשה. יש לנו גדולי תורה ויראה שבודאי נותנים את הדעת על השאלות המנקרות אצל כל אחד מאתנו.

על הפרק עומדות בשער בחירות לכנסת, על רקע חילוקי הדעות שהחריפו בימים האחרונים סביב לשאלת הועידה הבינלאומית והיזמה לקדם את הדרך להסדר שלום עם שכנינו. אנו כמשקיפים מן הצד חרדים דאגה וחרדה מפני התוצאות הצפויות.

אין אנו עוסקים בנסתרות ואין אנו יכולים לנחש, מה יהיו התוצאות בבחירות הבאות, גם אם הממשלה תחזיק מעמד עד סוף המועד החוקי שלה ובין אם הבחירות יוקדמו. במפלגות אחרות נערכים לקראת כל אפשרות. יש מי שמאמין כי התוצאות של הבחירות הבאות יביאו לכלל הכרעה בין המחנות. נצחון של מפלגה אחת שתוכל להרכיב ממשלה בלי קואליציה, לא נראה באופק. אבל, אם הדבר יקרה נעמוד בפני מצב קשה יותר פי כמה.

בינתיים ממשיך השטן לרקד בינינו, ואין אנו רוצים לפתוח פה לשטן. מה עלול לקרות כתוצאה ממצב זה. כל מה שאנו מבקשים לעורר מעט מחשבה על הצפוי, על הסיכונים בצד הסיכויים שמבטיחים לנו העתיד, אם נדע לעמוד בשעת מבחן זו, ואין לך כלי מחזיק ברכה אלא השלום.

התשובה לכל השאלות צפונה וטמונה באיחוד ולא בפילוג מתמשך. פילוג שהמיט עלינו כבר מה אסונות בחיים הציבוריים. אין דבר העומד בפני הרצון, וצריך לגייס את כל הרצון הטוב, כדי להדוף את כל הסכנות, להחזיר לקדמותם את כל מה שעשינו עד כה ולהוסיף עליהם. יש למחנה זה, כל הסיכויים לצאת מן המצוקה, אם ידע לרכז את כל הכחות הטובים, אין מקום לייאוש.

הדברים כבר נאמרו בכמה הזדמנויות קודמות, והן תקפות יותר בימים אלה, כאשר נעשה את חשבון הנפש שלנו, לא יהיה מקום לשאלה, מה נשתנה? התשובות יהיו בידינו. מה שדרוש, הוא חשבון הנפש ובדק בית יסודי כדי להחזיר עטרה ליושנה, לשים קץ לאדישות.

אם נדע לעמוד במבחן זה, נצא מכנו בתשובות ברורות יותר לכל אותם השאלות המציקות כל כך לאנשים הרבה. וליהודים היתה הרווחה.

י. שפיגל

ועידה כ"מטריה" לבחירות

בכל מדינה מתוקנת מקובל, כי המפלגות המתמודדות, במיוחד הגדולות שבהן, מקיימות כהכנה ועידה ארצית, בה גם נבחרים המועמדים, גם קובעים את המצע וגם משמיעים את ההכרזות העיקריות שהן "המסר" לציבור הבוחרים, על מה תיאבק המפלגה הזו במערכה הצפויה ומה תרצה ליישם במדיניות בפועל, אם תצליח להגיע לשלטון לאחר הבחירות.

ישראל, "האור לגויים", יוצאת עתה בחידוש המיוחד במינו, כי לא עורכים ועידה בגלל שהבחירות עומדות בשער, אלא היא עלולה לקיים בחירות בגלל ועידה, ולא סתם ועידה, אלא "בינלאומית", ואם לא מספיק בזה, הרי שכמקרה הטוב ביותר היא תיערך לאחר הבחירות, ויש הסבורים כי לא תיערך בכלל, מפני שלאחר הבחירות — אם הליכוד ינצח, הוא ידאג להורידה מסדר־היום, ואם המערך ינצח — גם אז לא בהכרח שהועידה תיערך, מפני שאם הבחירות כבר יהיו ומר פרס יהיה ראש ממשלה, הוא שוב לא יהיה זקוק לועידה ויוכל לחזור ל"משנתו הראשונה", דהיינו התנגדות נמרצת לקיום ועידה בינלאומית, כפי שיריביו מצטטים ציטוט מדייק מפיו באותו שהשמיע לפני מספר שנים בכנסת.

בויכוח הלוהט ועוד מתלהט יותר ככל שהזמן עובר, נדמה שאין כל טעם לעיין בסוגיית הועידה עצמה, ואולי מבחינה זו הצדק עם מר פרס, התוקף בשצף־קצף את אלה שמאשימים אותו בהבאת סיכון על ישראל באמצעות הועידה הבינ"ל. מר פרס מרגיע ואומר שאין כל סכנה, וככל הנראה אין סכנה מפני שהמרחק בין הרעיון של הועידה לבין כינוסה בפועל רחוק הרבה יותר מאשר המצב הפרלמנטרי הנוכחי במדינה מבחירות חדשות, ובמילא באמת אין סכנה. אין מה לפחוד שהרוסים יכתיבו, שהאמריקאים ילחצו, שהסינים יאיימו, שהאירופאים יתבעו לכפות ושהערבים יתמרנו אותנו למבוך; אין כל סכנה, כי אין ועידה, וזאת יודע מר פרס, והוא לכן מרגיע. ובזה יש לו במה להרגיע...

יהיה מו"מ ישיר, אומר מר פרס, עם ועידה בינ"ל כפתיחה, או כ"מטריה", וכל מה שיכול להיראות באופק הוא, כי יהיו בחירות עם ועידה בינלאומית כ"מטריה", כנושא שדוחף לכך, וכבר היו השבוע שעות כאלה שהיה ברור בהן, כי ועידה בינ"ל לא יוצאת לפועל, אבל הבחירות הן כבר כמעט בהישג־יד, וקשה היה למצוא אותות של עצב בפניו או בדיבוריו של מר פרס, הוא העדיף יותר להכריז: בחירות אינן אסון, הן הליך דימוקרטי מקובל. אין מה לפחוד מזה...

* *
*

מהלכו הפוליטי האחרון של מר פרס, במידה שהוא ראוי לביקורת, אינו בגלל הנושא הכרוך בו, היינו "ועידה בינלאומית", שכן הכרח לזכור, כי הדבר הערכי הקיים בסוגיא המדינית הסבוכה של מדינת ישראל, ושלא ניתן לכרסם בו, הוא הרצון לחיות ולהתקיים, והמצב האידיאלי לכך, לגבי כל מדינה, הוא שלום בינה לבין שכנותיה. דבר זה אינו נתון לויכוח, וכמדומה שהוא גם לא נתון בויכוח אפילו בחברה המפורצלת של ישראל, שיש בה תריסר מפלגות על כל שבריר של רעיון, אמיתי או מדומה. השאלה היא תמיד לגבי נושא מרכזי אחד: שלום באיזה מחיר ובאיזה תנאים?

כאן מתחיל הויכוח וכאן הוא עומד בין האסכולות השונות. ועידה בינלאומית איננה לא מחיר ולא תנאים, אלא שאלה של טכניקה. צריכים לזכור, כי דוקא המערך, שהוא יותר פשרני בתנאים ובמחיר, לא הגיע לשלום עם אף מדינה ערבית, בעוד שהליכוד, הקיצוני יותר בתנאים, הוא שהגיע לשלום עם מצרים, כשהוא מתפשר מאוד לא רק על הטכניקה, כי אם גם על התנאים.

במבול הדיבורים הלוהטים בין משמיצי הליכוד מן המערך ובין משמיצי המערך מן הליכוד, נזקקות כל הזמן הוכחות למכביר לכאן ולכאן: הנה, מר בגין הסכים בשעתו לועידה בינלאומית; הנה, מר פרס התנגד בשעתו לועידה בינלאומית; הנה, עובדה שבזמנו באו נציגי ישראל לועידה כזו בשוויץ (שאגב, לא יצא ממנה מאומה); והנה בגין ויתר על כל סיני, הנה פרס, כשר בטחון, ניהל בזמנו מערכה קשה נגד רבין, כראש ממשלה (כמה זה מזכיר מה שמתרחש היום !...), נגד נכונתו לויתורים על "שטחי מולדת" ביהודה ושומרון.

וככל שהדברים והפרטים הללו אינם מתנהלים בדרך של ויכוח אקדמי מלומד, אלא בסגנון של השמצה פרועה ומחוסרת־רסן, הרי הם נכונים בעיקרם, אלא שהם תמיד נתלשים מן ההקשר, מן הנסיבות ומן המצב שהיה באותם ימים. יש זמן שאמצעי של ועידה בינ"ל הוא הרסני ומסוכן ביותר, ויש זמן שהוא יכול דוקא להועיל. הליכוד מתנגד היום בתוקף לועידה בינ"ל, בגלל הסכנה של כפיה ולחץ וכל השאר, אבל מנהיגו, מר בגין, ישב ימים שלמים ב"קמפ דיויד", תחת המכבש הכבד של נשיאי מצרים וארה"ב, בלוויית הפמליות הגדולות של שריהם, יועציהם ועוזריהם, והיה בזה לא פחות מכבש מאשר ועידה בינ"ל, והליכוד בכל זאת הלך לכך והשיג מה שהשיג. זה בודאי לא מכשיר אוטומטית ועידה בינ"ל כיום, אבל הרעיון גם איננו פסול אוטומטית כולו. אלא שתמימים בלבד יאמינו כי זוהי הבעיה שעליה מתגוששים עתה הליכוד והמערך.

* *
*

זה לא הנושא, מפני שהוא פשוט לא מעשי ורחוק מאוד מהבשלה. מזכ"ל האו"ם, שאיננו מעורב, כמובן, בסכסוך המפלגתי בישראל, והוא לא ידוע כתומכו של מר שמיר, הודיע בימים אלה, כי אין עדיין תנאים לכנס ועידה בינלאומית. המזכ"ל, הנוגע בדבר מסיבה פשוטה, שבאם הדבר יהיה אקטואלי, הוא שצריך לכנס את הועידה, האמורה להיות מורכבת מחברותיה הקבועות של מועצת הבטחון של האו"ם, מסתפק בקביעת העובדות, וכאמור אין בהן עדיין כדי להביא לכינוס ועידה.

יכולות להיות סיבות רבות לכך. מכיוון שמדובר בכך, שלועידה הזו יהיו מוזמנות קבועות [illegible] של מר פרס, הרי שצריכים קודם לדעת אם משלחת סין ובריה"מ, צרפת, בריטניה וארה"ב, אכן מוכנות להיכנס לועידה דקורטיבית, לפי תנאים ששר החוץ של המדינה "הגדולה" ששמה ישראל רוצה לקבוע להן. מר פרס אמנם טוען, כי אם לא יקבלו את התנאים, לא יקרה שום דבר, תמיד יש לנו הברירה לעזוב את הועידה, וארה"ב אפילו מבטיחה להצטרף אתנו בעזיבה. אבל מסתבר שלמזכיר האו"ם פחות בטחון עצמי משיש למר פרס, והוא מטיל ספק אם מעצמות ומדינות גדולות בעולם יאותו לתת הסכמתן להיות שותפות לועידה שהיא קודם כל ללא כל סמכויות, שתפקידה רק להיות "שושבין" והיא מסתלקת מיד לאחר מכן כלעומת שבאה, ויותר מזה: אם לא תתנהג כיאות וכמוסכם, היא צפויה לעזיבה ואולי עוד לטריקת־דלת מעליבה...

אבל לא פחות מזה, נראית השתתפותן של ירדן ומצרים בועידה כזו ובמו"מ ישיר שלאחר־מכן, רחוקה ובכל אופן עדיין לא מוכנה. לדברי מר פרס, אמור המו"מ להיות ישיר, ללא השתתפות של אש"ף וללא כל תנאים מוקדמים. מכל הדיבורים שמשמיעים אישים הן מירדן הן ממצרים, קשה למצוא הסכמה לכך. טוען מר פרס, כי לא כל מה שמוסכם, ניתן לדבר עליו, ולא כל מה שמושמע בהכרזות — הוא התוכן האמתי, לאמר, יש פער בין ההסכמה ובין האמירה, אלא שמטעמים מובנים חוששים מנהיגים ערביים להצהיר מראש על מה שהם מוכנים לומר במהלך המו"מ ובמסגרתו.

אלא שהמגעים וחיפושי־דרך עם ירדן לא התחילו בתורף האחרון, בדיוק כאשר מר פרס התחיל לכהן כשר חוץ, או בדיוק כאשר חדל לכהן כראש ממשלה; אלה נמשכים שנים ארוכות, ומר פרס בעצמו שותף לחלק מן הדברים, והמכשול העומד מורכב משני נושאים בסיסיים: עמדתה התקיפה של ירדן להחזיר את ישראל לגמרי לגבולות 1967, כולל ירושלים, אף שהיא נכונה כיום לגירסה יותר מתונה, היינו לא חלוקתה מחדש של העיר, אלא שלטון משותף עליה. המכשול השני הוא: לא רק שיתופו של אש"ף במו"מ ובדיונים, אלא הכרה בו "כנציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתינאי".

ירדן לא נסוגה מאומה מהתנאי הראשון, היינו החזרת ישראל לגבולות 1967. הדבר היחידי שחל בו שינוי, הרי זה באשר לאש"ף, אבל קשה עדיין להבחין בנסיגה מלאה מן התנאי הזה, ויש יותר לחשוש לכך, כי כמו שהיה בעבר, הנתק בין ירדן וגם בין מצרים לערפאת יהיה קצר ביותר, מסורת ה"סולחה" וההנופה תחודש במהרה, ואז יחזרו אלה לתבוע את בלעדיות אש"ף "כנציג לגיטימי".

בכל אופן שהוא, לא הועידה הבינלאומית, אם תתקיים בתנאים שמר פרס אומר, היא שצריכה לעורר ביקורת, אלא שאלת המעשיות שלה, כאשר היא נראית כמעט מופרכת לחלוטין. אילו אכן יכלה להתקיים בתנאים המופלגים שהוא מבשר עליהם, כי אז היה מקום לויכוח ציבורי רציני ואולי אף לפניה לעם בדרך של הקדמת הבחירות, אבל, כאמור, הדבר נראה רחוק ביותר.

* *
*

מה שכן ראוי ואף מחייב ביקורת במהלך הפוליטי האחרון של מר פרס, הוא בצד הפנימי של המערכת הפוליטית. אין אנו יכולים לדעת כמה בדיוק כן תיאם צעדים ופעולות עם ראש הממשלה, מר שמיר, בכל הנושא המדיני, אבל ברור עתה, בלי כל ספק, כי הוא החליט וגמר אומר, לא כמסקנה מהתייחסות מר שמיר והליכוד לתכניתו המדינית, אלא כמעשה מחושב מלכתחילה לכל צדדיו, להביא לפירוק הממשלה ולהקדים את הבחירות לכנסת.

וצעד זה מחייב ביקורת ציבורית נמרצת, לא מפני שאסור לפרק שותפות, לא מפני שאסור לשנות דיעה בתחום הפוליטי ולהתחרט על מהלך שבדיעבד נראה מוטעה, אלא מפני שמדובר כאן בהפרת התחייבות ובהתכחשות להסכם מחייב. מפלגת העבודה אינה סתם חברה בקואליציה ואינה סתם שותף לממשלה, כי אילו כך, לא היה שום מקום לביקורת על חשיבה מחודשת ועל החלטה לפרוש מהממשלה. כבר היה לעולמים שמפלגות פרשו, ובמקרים לא מעטים אף זכו לשבחים והיו ראויות לכך.

במקרה שלפנינו, פירוק הממשלה אפשרי רק בדרך אחת ויחידה: בהסכמה הדדית של שני השותפים הגדולים שהקימוה, כאשר ההסכמה ביניהן היתה לא רק על הקמת הממשלה, אלא גם על אורך תקופת כהונתה וקיומה, ולא בכדי, מפני שהזמן מילא תפקיד מרכזי בהסכמות ההדדיות, לרבות חלוקת התפקידים של ראשות הממשלה, ואין ההסכם הזה מתקיים אלא אם כן גם איש הליכוד, ולא רק איש המערך, ממלא את תפקיד ראש הממשלה לכל אורכה של התקופה שנקצבה לו מתוקף ההסכם.

ומר פרס נהג בצורה הפוכה לחלוטין. מיום שפרש, ואף זה בצורה מאולצת ולא "חלקה", מראשות הממשלה, הוא רוקם את התכנית איך להביא להפלת הממשלה. עם כל יום עובר, מתבלטים החוטים בהם תפר ורקם את תכניתו. כפוליטיקאי מפוכח הבין היטב, כי לא יוכל סתם כך להכריז על פירוק ועל בריחה מקיום הסכם, ולכן העמיד את נושא השלום ואת הועידה הבינלאומית במרכז העניים, אבל כל אחד יכול להבחין ולראות, במיוחד לאחר שמתבררות אי־ההסכמות לועידה, שהן רבות על ההסכמות, כי כל הנושא הזה איננו אלא אמתלא איך להביא בצורה אלגנטית לפירוק הממשלה והקדמת הבחירות, כשהוא מבקש להיות מזה גם נושא ציבורי מרכזי שמסביבו תתנהל מערכת הבחירות.

מהלך זה ראוי לביקורת נמרצת, לא רק מצד הליכוד הנפגע ישירות, אלא גם מנקודת־ראות של קריטריון מוסרי מינימלי ומחייב ביחסים שבין מפלגות. זוהי הפרה גסה של הסכם ושל התחייבות, ואם דבר כזה יעבור בלי סלידה ציבורית, כי אז הקיץ הקץ על כל שארית של הגינות בהסכמים ציבוריים. אמנם, אין התופעה הזו חדשה מבחינת המפלגות הדתיות, שלמדו מזמן על בשרן, כמה ירוד ערכן של התחייבויות בבורסה המפלגתית והקואליציונית, אך כאשר מבקש מר פרס להפוך זאת לנוהג גם בין שתי המפלגות הגדולות, נפרצים כל הגבולות.

* *
*

אומר מר פרס, באחת ההכרזות האחרונות שלו, כי לא יתכן לקיים ממשלה אחת בתוך כנסת שמחולקת וחצויה לשני גושים. זה אולי נכון, אבל מר פרס ידע זאת מהרגע שבו נודעו תוצאות הבחירות לכנסת, והרי עובדה זאת היתה הסיבה היחידה לכך שהוקמה ממשלה במתכונת הקואליציונית הלא־נוחה והלא מתאימה, אלא שזה היה חוסר־הברירה וזה מה שהסתיר גם את תנאי ההסכם: קואליציה שבה שני אנשים מכהנים כראש ממשלה, לפי תקופות קצובות ומוסכמות. ברגע שמר פרס קיבל את מלוא מכסתו, הוא חייב וערב לכך שמר שמיר יקבל את מלוא מכסתו שלו. כשם שהליכוד הצביע עבורו, הוא חייב להצביע עבור מר שמיר, וכשם שהליכוד לא נתן יד להוריד את מר פרס מכסאו, כך אסור לו לפעול להורדת מר שמיר מכסאו.

זוהי הגינות מינימלית ואלמנטרית, ושום טיעונים על נושא השלום והועידה הבינלאומית אינם יכולים לשנות את ההתחייבות שלו. הוא יכול אמנם להצטער על ההסכם שחתם, הוא יכול אפילו להביע בפומבי את דעתו. כי בגלל שהוא נאלץ לקיים את ההסכם, הוא מוכרח להשלים עם קפאון מדיני, אבל הוא לא יכול בשום פנים לפעול נגד המשך כהונתה של הממשלה הנוכחית עד לסוף זמנה, אלא אם כן יהיה הליכוד מוכן להסכים על פירוק הדדי.

מר פרס מנסה להעמיד את מר שמיר אל הקיר, בהתריסו כי אין לו שום אלטרנטיבה מדינית אחרת זולת זאת שיש למר פרס בכיסו. אפשר שזה נכון. אם מר פרס כבר הודיע לחוסיין, או שבדעתו להודיעו, כי הוא מוכן לוותר על שטחים או על כל השטחים למען שלום, ברור ש"אופציה" כזו אין למר שמיר. אבל, גם זה לא חידוש שהתברר במהלך שמונת החודשים מאז מר שמיר נכנס לכהונתו כראש הממשלה. זה היה ידוע היטב לעת שהמערך והליכוד ניהלו את המו"מ להקמת הממשלה הנוכחית, וההסכמה הדדית הסכימו שהנושא המדיני הוא תחום בלתי־מוסכם, ואעפי"כ הקימו ממשלה ביחד. מה, איפוא, החידוש בכך שמר שמיר יש לו עמדה אחרת, או שעמדתו היא כזו שאינה מאפשרת מו"מ עם ירדן או עם כל מדינה ערבית אחרת?

אנשי מחנהו של מר פרס טוענים, כי מאז מר שמיר קיבל את התפקיד, נוצר "קפאון מדיני", וכך היה גם כאשר כיהן בפעם הקודמת שנה בראשות הממשלה. אלא שאין בפיהם מה לענות על כך, שבמשך יותר משנתיים החזיק מר פרס בראשות הממשלה וגם בתקופה האמורה היה קפאון ולא נוצר שום שינוי. למה בתקופה האמורה לא נערכה הועידה הבינלאומית? למה דוקא כאשר מר שמיר נעשה ראש ממשלה צריכים ללכת לועידה בינלאומית שהוא מתנגד לה בתוקף? ואולי יתירה מזו: כאשר חתם המערך הסכם עם הליכוד להקמת ממשלה משותפת, הוא ידע מראש כי לאורך כל תקופת ההסכם לא תתאפשר שום תזוזה מדינית, אלא אם כן תהיה מוסכמת על שתי המפלגות. האין למערך שום אפשרות לבוא עתה ולטעון, כי בגלל שאי־אפשר לקיים ועידה בינלאומית, מוכרחים לפרק את הממשלה וללכת לבחירות מוקדמות.

* *
*

הועידה הבינ"ל אינה מיועדת לשמש "מטריה" או "ליווי" למו"מ ישיר עם ירדן, אלא היא מיועדת לתכלית אחת בלבד: להוות "מטריה" או "ליווי" לפירוק הממשלה ולהקדמת הבחירות.

אין, כאמור, עוול מהותי לא בצעד שמביא לפירוק ממשלה ואף לא בצעד של הקדמת בחירות. זהו חלק לגיטימי מכל משחק פרלמנטרי, אבל בתנאי שאין שום הסכם שכובל את המעונין להתנהגות אחרת. וזהו המקרה של מר פרס ומפלגת העבודה. אלה התחייבו, בעצם חתימתם על ההסכם הקואליציוני הנוכחי, על קיום הממשלה לכל אורך תקופתה, בין בזמן שמר פרס יהיה ראש ממשלה ובין בזמן שבו יהיה מוכרח להסתפק בתפקיד השני במעלה.

אין הגיון בטענת מר פרס, כי כשהיה ראש ממשלה לא התקיף את ממלא מקומו ושר החוץ. זה אמנם נכון, אבל אז גם לא קרה מקרה כזה, שמ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, יוקם וינהל מהלך פוליטי מושלם שנועד לקעקע את קיום הממשלה והפסקת כהונתו של העומד בראשה. מר פרס שידע להיות תקיף בהתנהגותו כלפי שרים סוררים בממשלתו, אינו יכול לתבוע אמת־מידה אחרת כשזה נוגע אליו. שר בממשלתו שלא רקם שום מהלך, אבל דיבר סרה בראש הממשלה, פוטר מתפקידו. מר פרס עבר את גבולות השרים שרון ומודעי, ואם לא יפוטר מן הממשלה, הרי זה רק מפני שהליכוד לא רוצה ליפול למלכודת של הקדמת הבחירות...

המודיע — עמ' ג'

י.א. שניידר

לדבר עמם 'אחד אחד'

במערך ובליכוד החליטו השבוע לזמן את החכ"ים הדתיים לשיחות אישיות ונפרדות לשוחח עמם "אחד אחד" על המצב הפוליטי.

כן לועידה בינלאומית או לא לועידה בינלאומית ובעיקר - תוצאותיה — זו שאלה נכבדה ביותר שמבחינתנו יכולה להיות מוכרעת אך ורק בשולחנם של מועצת גדולי התורה, אך ורק בשאלת פיהם של גדולי ומאורי ישראל שליט"א מכווני דרכנו ואורחותינו.

כמו כל אדם רציני אחר, איננו יכולים לפטור את השאלה הסבוכה במחי־יד או סברה של נחות פוליטית או הזדהות עם מחנה פוליטי. אסור לנו, בשאלות הקיומיות, להיות בעלי זיקה פוליטית כל־שהיא. הכרעות בעניני פקוח־נפש מצידנו לא ימצאו פתרון בשום שולחן פוליטי, יהא אשר יהא.

מאחר והשאלה הקיומית הזו עלתה על הפרק — שוב נתקלים אנו במצבנו העגום וטוב איפוא שנכירנו כמות שהוא מבלי הצטעצעות ומבלי סטיות כל־שהן העלולות לנבוע תוך כדי מהלכים של [illegible] הפוליטי.

מן הסיבה הזו, לא נתיימר ולא לנו להיכנס בעובי הקורה המדינית, אם כי מן הראוי להמליץ שבחינת הנושא תיעשה בדקדקנות ללא קשר ל"תוצאות" הפוליטיות־פארסונאליות שעשויות לצוץ כתוצאה מן המהלכים הנתונים.

הנציגים הדתיים במסדרונות הפוליטיים, אלו שמחובתם להציג את השאלה בפני גדולי ישראל — חייבים ללמוד את הנושא לאשורו. לא כדי שהם יוכלו להכריע בו, אלא כדי שיוכלו להציג את השאלה על כל צדדיה, הן לחיוב והן לשלילה.

עקרונית, ללא שום קביעה, יש יותר מיסוד סביר להניח שאם אכן קיום הועידה או אי־קיומה יש בהם כדי למנוע פקוח נפש, הרי שההוראה שנקבל, אם נזכה לכך, תהיה לתמוך בכל מהלך שימנע שפיכות דמים גם אם לכאורה ועל פניו נצא "נפסדים" מן ההיבט "הפוליטי־פארסונאלי" — וזאת יהיה עלינו לעשות ולבצע בלב ובנפש חפצה.

* * *

אולם, עד שהשאלה הזו תוצג ותוכרע — כבר מתנהלת פעילות ענפה סביב הנציגות הדתית בכנסת, שתכליתה לקבל הסכמתה למהלך כזה או אחר של הליכוד מחד והמערך מאידך.

המו"מ הפוליטי הזה יכול להחשב בגדר הדברים שהם "דרך העולם" ועצם קיומו אינו חייב להטרידנו. מה שבהחלט צריך להטריד זו [illegible] הנטפלת בהלקה ומראה את מצבנו העגום אם לא ממש לאשורו, הרי לפחות ל"חזותו".

"עם המפלגות הדתיות אי־אפשר לדבר כאל מפלגה; צריכים לסכם עם כל ח"כ בנפרד" — כך אומרים הן בליכוד והן במערך והשבוע, כך כבר החליט לפחות המערך, יעשו אנשיו שעות נוספות בשיחות אישיות ונפרדות עם כל אחד מן החכ"ים הדתיים. "אי־אפשר לדבר עמם על בסיס מפלגתי" — הם מסבירים. "כל אחד מציג עמדה אחרת".

לאן הגענו?

דוקא אנחנו, היחידים שיש לנו את המקום, האפשרות והזכות, לשאול שאלה ולקבל תשובה לפיה נוכל לנקוט בעמדה חד־משמעית, לא־מתלבטת, לא משתמעת לשתי־פנים — הנה, אותנו צריכים לזמן "אחד אחד", כדי לשמוע מה בפינו.

הרציניים שבמערך ובליכוד, נתונים להתלבטות קשה. לא יודעים מה עדיף, לא השתכנעו שועידה בינלאומית תקרב את השלום כשם שלא השתכנעו שאי־קיומה ירחיק אותו. אין להם לפום ההגהגם את הזכות, האמונה והאפשרות ליטול עצה מן "הכהן אשר יהיה בימים ההם".

והם — מחליטים. אם לא במסגרת האישית, הרי שלפחות במסגרת הסיעתית. אנחנו, שיש לנו את הזכות ובידינו היכולת שחננו בורא עולם בה — אי אפשר לדבר עמנו. אי אפשר לקיים שיחה גלויה ולשמוע מה בפינו בהיטות, בבירור, חד־משמעית. צריכים לדבר עמנו "אחד־אחד".

כאן מונחת כבר הבעיה השניה: בשיחה של "אחד־אחד", לא יבקשו השואלים לברר עמנו מה עמדתנו באשר לנושא האקוטי, הקשה והרציני העומד על הפרק הכרוך בסוגיית פקוח נפש. אם את זה רוצים לשמוע מאתנו, אין יסוד ל"אחד אחד". הם ידעו לשמוע מה רוצה כל אחד מן הנשאלים תמורת תמיכתו בעמדה זו או אחרת.

ועל כגון דא, עוד ישנם המכתירים אותנו "לשונות מאזניים", "משיגי השיגים", "בעלי עמדות מפתח"...

* * *

שפע הניגודים וההשמצות ההדדיות, מלמדים אותנו פעם נוספת בידי מי נתונות ההכרעות בשאלות הגורליות והקיומיות ביותר. אירועי הימים האחרונים מעידים מה הם המניעים היכולים להוריד לשבט או לחסד, מבחינתם של מקבלי ההחלטות, את סיכויי שלומו של הישוב המתגורר בציון.

אין דיון רציני, אין התעמקות לגופו של ענין, וכאילו לא קיימת התלבטות. מחנה אחד — רוצה ועידה ואת עמדת המחנה השני אינו מוכן לשמוע. מחנה אחר שולל ועידה בינלאומית ואת עמדת הצד השני אינו רוצה לשמוע. ולא מדובר הפעם באיזה מאבק כוחני שיגרתי על עמדות כאלו או אחרות שמטבע הדברים כל מחנה פוליטי רוצה לדאוג את דאגתו שלו.

מדובר בשאלה הכרוכה במישרין עם סוגיית פקוח נפש וכדאי שגם אנו לא נקל בה ראש. ללא ספק, אי־אפשר להכריע במחלוקת המדינית הקיימת כיום — רק בכיוון אחד. גם לא רק בכיוון שלילת רעיון הועידה הבינלאומית מאחר שלא עמדנו עדיין על טיב ההצעה ולא שיטחנו אותה על כל פרטיה בפני גדולי ישראל לקבל תשובתם הבהירה החד־משמעית.

מה שכן, לו זכינו, יכולים היינו להביא בימים האלו בשורה. יכלנו להציג עמדה ברורה, לסייע למתלבטים בעם מכל שדרותיו לקבל עמדה — ועוד יותר מכך: ללמדם שאכן מדובר כאן בנושא קיומי ורציני ממדרגה ראשונה שאין לו חלופות ברמות "ההשגים" כאלו או אחרים.

עתה, כאשר לא זכינו, המערך והליכוד מבקשים לקרוא לנו "אחד אחד". הם אפילו יבטיחו לנו הבטחות שונות ומשונות. באחד העיתונים צוטט עזר וייצמן שהוא "מוכן להבטיח שטריימל — ובלבד שיהיה שלום". אז מה הבעיה? — הם יבטיחו לנו כל מה שנבקש כשם שהבטיחו בעבר. הם גם יקיימו את כל מה שהבטיחו לנו כשם ש... "קיימו" בעבר.

לא "ההשגים" יצאו נשכרים, גם לא "פתרון השאלה המדינית".

* * *

אם כבר הגענו למצב של "אחד אחד", מוטב איפוא להסתגר "אחד אחד" ולעשות חשבון נפש עצמי אישי ונוקב מאשר ללכת "אחד אחד" לאותם מפגשים המסתיימים בהבטחות שוא שהותירו לנו, ורק כדוגמא: מרכז שמר מרמוני ההולך ונבנה; חילולי שבת; פרצות איזמות המסתגלות להגביר ההתבוללות והטמיעה — ושאר מרעין בישין.

הבה ולא נסתחרר מ"ההשיבות" שיעניקו לראשנו בימים הקרובים. לא נסתחרר מנימות "ההחשיבות" שכבר הוענקו לצבור החרדי במרוצת הימים שחלפו. להיפך, תהיה "ההחשיבות" הזו כראי, ממנו נשקף פרצופנו האמיתי, החבול ומוכה מתבלות המחלוקת ופצעיה.

אם נהיה כנים, אם נעמיק חשוב, אולי גם נרפא...

ט. להב

הממלכה השקרית

בקול דממה דקה, ובהחלט בניגוד לרוח ולמקובל, גוועה פרשה שצפוי היה כי תאריך "לעשות" כותרות. המדובר בפרשת הכאתו החמורה ופציעתו של עיתונאי, שהותקף על ידי בריונים בירושלים (למזלנו — לא על רקע דתי). חטאו? כתבה בלתי אוהדת על אלאל כ"ורזל והעזה לטעון כי מחליפו טוב ממנו. מסתבר כי לאחר יום אחד בתקשורת המשודרת, ועוד צבע בעיתון — שקעה הפרשה לתהום הנשיה.

הדבר תמוה: אחרי ככלות הכל, לא סתם בשר ודם, בן תמותה רגיל נפגע, אלא חבר במגזר הרואה עצמו לעיתים מעל לחוק ומעל מושגי מותר ואסור מקובלים. העיתונאים רואים עצמם נושאי שליחות חברתית ולאומית ראשונה במעלה, מוענקם לכתר הממלכה השביעית ואינם בושים לגונגן: כי הם נשמת אפה של הדמוקרטיה, או בלשונם — כלבי השמירה שלה. היה צפוי אפוא שהעיתונות — לאות הזדהות עם חברה החבול — תקרא לפחות לכינוס, לעצרת או למסיבת עיתונאים; כי המדיום ישבות לפחות יום לאות מחאה; כי המשטרה תיתבע בקולניות למלא את חובתה ולמצוא בכל מחיר את האשמים.

דבר לא קרה. שלם מוסכם גזרו על עצמם כל המוהנים עם הענף "הזוהר" הזה.

מתעורר הרושם, כי שמעו של הנתק בין הציבור לעולם העיתונות הגיע גם אל העיתונאים, והם חשו כי העובר הציבורי אינו אתם. את האמירה המקובלת "כתבה בעתון" מתחיל לערער הביטוי הלגלגני "כתוב בעיתון" — או "מה?" ללמדך — מכירים כבר את המגלים ה"שתולים" העומדים מאחורי הכתוב הזה. קהל הקוראים חש זה מכבר, כי "סערה ציבורית" איננה מה שמסעיר באמת את הציבור, אלא מה שהתקשורת מחליטה כי הוא צריך להסעיר. זו מכונת מעלה נושא מסוים לכותרות כל העיתונים, ומשתקת נושא אחר, אף שאינו חיוני פחות. חיטוטים בחיים הפרטיים, שפיטה בטרם משפט, הכפשת אנשים שלא עשו כל עוול, הטחת שקרים בוטים במגזרים בלתי רצויים, העדפת פוליטיקאים מסוימים ו"חיסולם" הציבורי של אחרים — המאיסו את המדיום הזה על הציבור, עד שנוצר הרושם שהתפקידים התחלפו: הדמוקרטיה היא כלב השמירה של ההפקרות העיתונאית.

על רקע זה יש לראות את תקיפתו הברוטלית של הכתב. המעשה, כמובן, מזעזע וראוי לכל גינוי אפשרי. בחברה מתוקנת וכוי אדם איננו נוטל את החוק לידיו, אסור לו להעניש בלא משפט, נמנע ממנו לחסל חשבונות בדרך אלימה. המטיפים בשער, המדגישים עקרונות אלה הזהר והדגש, הם דוקא העיתונאים — ולא במקרה; כי הכותבים ואפיקי הפרסום הנתונים בידם מאפשרים להם לעשות אותם צבורים בדיוק, בלי להזדקק לאלימות פיסית: להשמיד דמות, לרצוח אופי ולהרוס את משפחתו ואת עתידו של הפרט, שאתרע מזלו ונפל לידיהם. הם, העיתונאים, שוקדים ללא הרף על הרחבת תחום שיפוטם, ואבוי למי שיעמוד בדרכם; מה מנות לו חשיפות אישיות, המתועדות רק מרגע לידתו בפרטי פרטיהם, ומתחיות רק לשעת הכשר להתפרסם. לאחרונה אף הצליחו להעביר פסיקה בבימ"ש הפוטרת אותם מגילוי מקורות הדליפה וההלשנות שלהם. גם אם היו שקריות וגרמו נזקים בטחוניים, שאינם ניתנים לתיקון.

* *
*

האלימות נגד עיתונאים משקפת מצבור של חרון ותסכול כלפי הכח הנתון בידי התקשורת, המאפשר לה להכריע גורלות לשבט או לחסד. כתיבה שקרית ומגמתית, מגלה ומעליבה — גם היא סוג מסוים של אלימות. אלימות ההבעה באמצעות העט. והאיש הקטן עומד מנגד, ובהיום קפוצות חייב לספוג מה שמטיחים בו, בלי יכולת אינטלקטואלית או מעשית להשיב למתרומתו דבר, יודע האזרח כי גם אם ירצה להשמיע את דעתו — שהרי במדינה דמוקרטית הוא חי — ימצא את הכל חסום בפניו: גם מדורי המכתבים למערכת מצונזרים ומבוקרים, והסלקציה בהם משרתת את בעלי הענין השולטים בגוף התקשורתי, ואיננה משקפת את מה שנערם על שולחן העורך.

אין פלא, שאדם בעל סף ביקורת עצמית רופף, אשר יצריו האלימים זוכים לעתים קרובות לעידוד דוקא מצד העיתונות, העושה מטעמים מכל אלימות — מחליט לעשות דין לעצמו ומשיב לעיתונאי כגמולו בכלים העומדים לרשותו — אלימות פיזית.

שפר יותר מזלו של עיתונאי באכסניה ל"אנשים חושבים," ש"השכיל" לתקוף בשבר גם את הציבור החרדי, מתוך ידיעה שזה לא יגיב כקהל המגרשים; לאחר יום העצמאות פורסם תאור כואב וכתב — "על כי "נפתחו משתים עשרה שעות מתום יום הזכרון בהר הרצל", התקיימו לימודים בבית ספר של החינוך העצמאי בקרבת מקום, תוך חילול "קדושתו" היום. האותנטיות והצבע לדוחה השקרי סופקו באמצעות האיזכות כביכול עם תלמידות, שידעו — אך לא ידעו — "מהו יום העצמאות ומדוע אין תולים דגל. המטרה השקופה של ההכפשה — שהרי ידוע לכול כי בתי הספר לבנות אמנם שובתים מלימודים ביום העצמאות — היתה הסתה נגד הציבור החרדי, והוא לא הסתה שהתקשורת בכללה בארץ אחראית לה, והיא הגורמת לעוינות של החילונים כלפי החרדים. גם צעיר בקיבוץ נידח או בעיירה רחוקה, אשר מעולם לא נתקל באדם חרדי — לומדים לשנוא אותו, שהרי כך הלעיטו אותו. בתקשורת כתב טלוויזיה: "אני שונא דתיים ולא רוצה אותם בירושלים ואכתוב עליהם מה שאני רוצה". אין פלא, כי אחת התגובות האופייניות לבעלי תשובה בראשית דרכם היא תמיהה על המידע המסולף, שקלטו על עולם היהדות בכלל ועל הציבור החרדי בפרט. סילוף שניזון לא מעט מהמדורים הארסיים בעיתונות וברדיו.

* *
*

אולם לאחרונה דומה, כי כאשר [illegible] — שוקעת גם סבלנותו של הצבור המתוקף, כך אירע לאחרונה כאשר [illegible] את מטען [illegible] בותו על הציבור הדתי. הפעם השמיץ את היהדות החרדית בשקר שקוף, והעלה עליו גם המתם של חילונים: היא, היהדות החרדית, מתעלמת מהשואה, והיא ראויה — החרדים, שלא במשלחת הנוער של הקיבוצים, אינם מרבים לבקר באושוויץ!

נתעלם ממנו — מה שכדאי שהמועצה המשפטית להגנת היהדות, מטפלת בתביעה משפטית נגדו — תגלה במשפט ותוכיח: במקראות ללימוד הספרות בבתי הספר של "בית יעקב" ניתן לשואה מקום נרחב עשרות מונים מאשר במקראות החילוניות המצויות. ארון הספרים הממוצע בבית חרדי מכיל ספרות הגות עשירה המתייחסת לנושא השואה, ועד היום — בלי הגורם המוזמן של משפט דמיניוק — מרבה הצעיר החרדי לשמוע עליה, לחוש אותה ולקיים את מורשת קרבנותיה — מעל ומעבר למצוי אצל החילוני המצוי.

* *
*

נכון אמנם, שלא כקיבוצים, גורמי חינוך חרדים אינם מאוכזבים מהישגנו הערכיים של הנוער, וזה אינו זקוק לזריקות עידוד לאומיות באמצעות טיול לאושוויץ דוקא. גם בשנים שהנוער החילוני חונך על ברכי שלילת הגלות, כזב ה"צאן לטבח" ושקר גבורת המרידות — זכרה מערכת החינוך החרדית וציינה את גבורת קידוש ה' של הקדושים. אין למערכת זו, כידוע, סיבות מיוחדות לקונן על פירות חינוכה ולחפש תחליפים רדיקליים לכשלונות חינוכיים.

עם זאת ראוי להדגיש כי דוקא קבוצות של מבוגרים חרדים, הן המרבות לפקוד אתרים ובתי קברות שכוחים באירופה, וארגונים חרדיים היו — ועודם — היחידים המטפלים בשיקומם של בתי העלמין שם. הם השכילו גם לפתוח קשרים טובים עם רשויות השלטון בפולין וזוכים לסיוע במשימתם הקדושה. נכון שאל הקבוצות הללו לא נצמדו להקות של עיתונאים, והדבר לא זכה לסיקור בארץ — מאותן סיבות שמניתי בראשית דברינו: בשורות הכפשת הדתיים עושה השקר העיתונאי שעות נוספות. התעלמות מכוונת ממציאות כל שהיא — גם היא כזב תחשב.

וגם זה נכון: נוער חרדי אינו משוטט באירופה בכללה, משום שקדושת הטיולים האופנתית בארץ — מהמזרח הרחוק ועד לדרום אמריקה — איננה בדיוק סימן ההיכר שלו. הוא גם אינו נמנה עם משלחות צעירים, המרבות לפקוד מתוך ידידות ערים תאומות בלב גרמניה — לא פעם בשכנות למחנות השמדה — וגם לא נהנה לפסטיבלים ולתחרויות מעבר לים. את התודעה היהודית שלו הוא דולה במאגרי נכסי הרוח של העם — המצויים אצל ארון הספרים שלו, בתוך־כתלי בית המדרש — ואין הוא זקוק לזעזוע הלאומי שחוו בני הקיבוצים באושוויץ. מי שלא עקר ולא נעקר, לא שכח ולא השכיח, לא תעה ולא התעה — אינו זקוק לריפוי הזלזול הלאומיים באמצעות ההלם של ביקור במחנה השמדה.

העוול בתרועות השטנה העיתונאית הזו — זועק לשמים, ואולי תוכח התביעה המשפטית לתגובה שונה מהמקובל כי "אין בכך ענין לציבור". יש, ועוד איך, לציבור ענין שכלבי השמירה יפסיקו לנשוך.

مكان الأصل

מחלקים כיבודים בבתי הדין הרבני

מתוך עיון ברשומות נתגלה, כי יש מי שחלק "כיבודים" לדיינים שרמזים ביקרם, כדי להשליט משטר של "פחד וחשמוך" ברבנות ובשיפוט הרבני.

מאחר שבית הדין הרבני הגדול עמוס עבודה, לאחר שהוא עומד על מחצית התקן הרשמי, חמישה דיינים במקום עשרה, צריך לגייס דיינים מבתי הדין האיזוריים כדי להדביק את הפיגור. לכן מעניקה הרבנות מינויים זמניים. אולם במקום שבעבר נתמנו דיינים כממלאי מקום לתקופה ארוכה. עד שי־בחרו דיינים חדשים. עתה, ניתן המינוי לחודש ימים, כדי לאפשר תחלופה גדולה יותר, בין הדיי־נים ולהשתיק כל ביקורת.

אנשים הקרובים לנשיא בית הדין הרבני הגדול, ניסו להצדיק את השיטה מכיון, שהוא מקוה, כי דבר המינוי של דיינים קבועים יסתיים, לאחר שהבג"צ ידחה את כל העתירות שהוגשו נגדו.

כידוע תלויים ועומדים, בקשות לצוות על הרבנות, מדוע היא מעכבת את מינוי החבר השני שלה לועדת המינויים לד־יינים, וכן קיים ועומד עוד צו קודם, שמבקש לבטל את התק־נות החדשה שעל פיהן צריך מועמד לחבר בית הדין הרבני הגדול, תעודת כשר של מועצת הרבנות הראשית, דבר הכרוך לדיינים ואבות בית הדין בה־שפלת כבודם, בניגוד לתקנות קודמות שעל פיהם יכול להתמ־נות כל דיין שמילא תפקידו שלוש שנים.

א. ירושלמי

אל תתחבר לרשע...

אנשים במפלגת העבודה חוששים מהפגנות התמיכה של אנשי "שלום עכשיו" והשמאל בעד פרס.

מי שמצוי אצל דברי תורה ומאמרי חז"ל, מכיר את המאמר "אל תתחבר לרשע" ואת משמעותו. אנשים חילוניים מכירים את הענין בצורה אחרת, להבדיל אלפי הבדלות, אך כדי לסבר להם את האוזן, ניתן להשתמש בביטוי העממי "הגד לי מי חברך ואומר לך מי אתה". יש בה באימרה זו, חכמת חיים מסויימת.

אישיות מכובדת במפלגת העבודה, עמדה השבוע מן הצד והתבוננה במהלך ההפגנות בעד ונגד הועידה הבינלאומית שמציע שמעון פרס, אנשי שלום עכשיו מצד אחד ואנשי 'גוש אמונים' מצד שני. "זו נבלה וזו טריפה", אמר האיש שעדיין נשתמרה בלשונו מעט מגירסא דינקותא. מי צריך אותם פה, אמר לחברו שעמד לימינו בהתבוננו לשמאל. הם עושים לו שירות רב, הוסיף: הפגנות התמיכה שלהם מחשידה את שמעון פרס בעיני ההמונים, שחושדים נובר על מהותו של המחיר, שאותו תתבע המדינה לשלם.

"יצאנו מלבנון — נצא גם מיהודה ושומרון" הכריזו השוו אנשי השמאל, וההשוואה עוררה חלחלה בעצמותיו של האיש, שזכר עדיין את הימים בהם בלטו במפא"י אנשי ארץ ישראל השלמה, כאשר יצאו לפני הקמת המדינה, נגד תכנית החלוקה.

בזמנו החזיקה "העבודה" במגירתה את "תכנית אלון" — תכנית זו היא כצנינים בעיני "שלום עכשיו" המעניקים תמיכתם במאמצי פרס ולא בכדי. הרבה יותר סימפטיה גילה — האיש שהרגיש חצוי — כלפי אנשי גוש אמונים שזעקו לעבר השמאלנים "בוגדים". סיסמא שנשאה בידי אחד מהם אמורה: "פרס, שלח את ריצמן לרפאות ושיישאר איתר". "משלנו", או "משלהם?" שאל אותו איש גוש אמונים. "משלהם" — אמר האיש והשפיל עיניים, "ולא צריך להיבהל ממבחן ניסוי לשלום" — הסביר לבן שיחו, אך הלה היסה אותו — "שמעת מה הם שרים?" שאל, "תנו לשמש לעלות — לבוקר להאיר, הזכה שבתפילות — אותנו לא תעירו" "עפרה לפומי'ה" פלט אחד הנוכחים. "ולא צריך להגדים, לא הם יקבעו את פני השלום ואת פני המדינה", ניסה איש "העבודה" להתנגן, כשהסתלק אמר למלווהו: "אני חש שאבונו צודקים, אך קולניותם של אנשי "שלום עכשיו" עוד תוליך אותנו לאבדון", "וחלחלה עוברת בעצמותי" — הוסיף שכבר "כשאני רואה על מי מבססים את התקוה לרוב בכנסת — בנושא זה: על "הרשימה המתקדמת לשלום" שהיא גוף התומך באש"ף, או על רק"ח ואנשי של"י".

אימרה עממית אחרת אומרת: "שמרני מידידי"...

בנימיני

תוצאה ראשונה להסתה:

קצינים דורשים לגייס בנים ובנות דתיים לצבא

חמישה קציני מילואים פנו אל שר הבטחון להורות על גיוסם של תלמידי ישיבות וב־נות דתיות לשירות לאומי, או לשחרר אותם ממילואים.

זו תוצאה ראשונה של ההס־תה המתנהלת על ידי שולמית אלוני והקיבוץ הדתי המשתפים פעולה בעקיפין, כדי להביא לג־יוסם של תלמידי ישיבות שתורתם אומנותם.

החמישה הם לדברי "מע־ריב", סרן אילן דן, סגן משה שפירא, סגן שמעון רוזנברג, סגן עודד להט וסגן מיכאל פולק. הם טוענים, כי 17,300 גברים שוחררו עד כה מחובת שירות. יש לנו יסוד סביר להניח כי גם עתה שר הבטחון יודע לתרגם מספר זה לפלוגות, גדודים וחז־טיבות, שחורים של בני הישי־בות, לפי המכתב "מבוצע באופן מרבישי" — לדעתם — "כבר שנים רבות".

בעקבות פניה זו, עומדים קצינים חיילים חורים ודתיים, לפנות לשר הבטחון ולבקש ממנו פרטים על שחורים ופי־טורים הסופי של חיילים שנלכדו ברשת הכיתות הזרות, לסמים, אלכוהול ולדברים מכוערים אחרים. לדעתם מספר זה, אם יתפרסם, יעורר תדהמה.

החיילים הדתיים מתכוונים לצאת במלחמת נגד, נגד מיזוק־פה פרועה זו, אשר עלולה לגרום לסגירת מבצרי התורה ולבריח־תם של אלפי בנים ובנות.

החיילים סבורים, כי האוירה המתירנית כפי שהיא מתבטאת בצבא, מסוכנת לצעירים דתיים.

ד. ירושלמי

חיים אשר ברגמן

סוף שבוע

פרס: לא ויתרנו על אף שעל מאדמת ירושלים המ־אוחדת, בירתה הנצחית של ישראל — אבל... גם חוסיין אינו מוותר על אף שעל מאדמת עיר זו.

★

יש הסוברים שאת תכנית הועידה הבינלאומית של שמעון פרס, ניתן לקבור אך ורק ע"י תמיכה נלהבת של הליכוד... בועידה.

★

קיימת גם אפשרות אחרת להיפטר מרעיון הועידה הבינלאומית, ע"י השבת כס ראש הממשלה ל...שמעון פרס.

★

פרס כבר נתן את כל התשובות האפשריות, לכל השאלות שיועלו במסגרת הועידה הבינלאומית. רק לשאלה אחת אין בפיו מענה: כיצד יוכל הוא להשכין את השלום המיוחל בין ישראל ומדינות ערב, כאשר אינו מסוגל להשכין שלום בממשלה אותה הוא מייצג?

★

במאמץ מועט גובש רוב של 64 חכ"ים המתנגדים להקדמת הבחירות, כיון שלחלק גדול מהם אין סיכוי להיבחר פעם נוספת...

★

הכותרות על פתיחת משפטו של בארבי בצרפת, כמו פתיחת משפטו של דמיאניוק בירושלים, היו זהות לחלו־טין: "הנאשם האזין בשלוות נפש להאשמות נגדו".

★

עובדי בתי החולים מאיימים שוב בהשבתת עבודתם, והפעם במחאה על... הקמת חברת "הצלה".

★

רוצים לפשוט את העור - ומאשימים את הדתיים

לאחר הגילויים, כי אי הפעלת המרכז להשתלות כבד, אינו נובע מהתנגדותם של בני משפחות בציבור הדתי, כי אם בגלל חוסר תיאום ומחלוקת בין הרופאים, מבקשים עתה להתחיל בהסתה על רקע אחר, ששה חולים הנמצאים בבית החולים סורוקה צפויה להם סכנת מוות, אם לא יימצא העור להשתלה. ומי האשם — הדתיים.

ממלאת מקום מנהל המחל־קה לכירורגיה פלסטית, ניסתה השבוע להאשים את חברות קדישא בארץ, שמפעילים הת־נגדות מאסיבית נגד לקיחת העור מן המת ללא ידיעת המשפחה. לכן פנתה בראש וראשונה לצי־בור הדתי וגם לציבור החילוני. מסתבר שלא רק אנשים דתיים אינם מוכנים לפשוט את העור מעל מתיהם, אלא גם אנשים חילוניים.

דובר משרד הבריאות, תלה את הקולר בצואתו של בית החולים סורוקה עצמו, ועליו לעמול בכוחות עצמו כדי לקבל את העור הדרוש ולא להאשים את משרדו ואת הציבור. בנק העור הוא, לדבריו מוסד חדש ויש בו רק 15 מנות עור. לדברי הדובר, עומד משרד הבריאות לצאת למסע הסברה נרחב, כדי לעודד אנשים לתרום איברים ולפשוט את עורם לצרכי פיקוח נפש.

גם שרת הבריאות גינתה את בתי החולים שבגלל התחרות בין בתי החולים נמנעת האפשרות לבצע השתלות בישראל.

בית חולים אחד לא "מפרגן" לשני. היא הצביעה על כך שבאי־רופה הגיעו לשיתוף פעולה בין המדינות להעביר איברים ממדינה למדינה. ואילו כאן יש התחרות בין בתי החולים בארץ.

ש"ס לא תצטרף לממשלה צרה כל עוד לא ימצא פתרון לשאלת רישום הגרים הריפורמיים

בש"ס יש דעה נחרצת כי היא לא תצטרף לממשלה צרה, לא בראשות הליכוד ולא בראשות המערך, אם לא יימ־צא קודם לכן פתרון הולם לשאלת הרישום של אנשים שהתגיירו בתנועה הריפורמית שעל פי ההלכה אינם יהודים.

כך אמרו חוגים המקורבים לש"ס.

המאמצים שעושים הליכוד והמערך כדי לשכנע את מנהיגה הרוחני של תנועת ש"ס, נתקלו בקיר אטום. מר שמיר שהטריח את עצמו לביתו של נשיא מועצת החכמים של ש"ס. יצא בידים ריקות. הגר"ע יוסף אמר, כי לא יתכן שהרב פרץ יחזור לממשלה בלי פתרון שיניח את דעתם של גדולי התורה. על נושא זה פרש הרב פרץ מן הממשלה ולא יחזור ללא פתרון. גם השר משה שחל שביקר השבוע בביתו של הגר"ע יוסף שמע אותם דברים עצמם.

בינתיים הגיבו חוגים שמ־אלניים בתרעומת גדולה, על שראש הממשלה וסגנו וממלאי מקומו משתי המפלגות, הלכו לביתו של הגר"ע יוסף, למרות פסיקה מפורשת של בית הדין העליון, כי אסור לו כדיין לעסוק בפעילות פוליטית. פסק הדין ניתן כידוע לפי בקשתו של חבר הכנסת יאיר צבן. אולם חוגים הקרובים לראשון לציון, אמרו, כי השיחות לא היו פוליטיות, אלא נגעו בעיקר של רישום גרים, שהוא ענין הלכתי מובהק, ואף יש לכן תוצאות פוליטיות, זה לא אוסר עליו לפגוש אנשי מדינה, כדי לתקן דברים הלכתיי ואף אם יש לכך תוצאות פוליטי־ות זה לא אוסר עליו לפגוש אנשי מדינה, כדי לתקן דברים הלכתיים עקרוניים.

נודע, כי שני הצדדים מוכנים להבטיח לפתור את בעיית הגיור. השר עיזר ויצמאן אמר בתגובה לשאלה, אם הדבר לא נוגד את קו המערך, כי הוא מוכן לחבוש שטריימל ולבד להשיג שלום לישראל...

מ. דרורי

מיפגש בין תלמידי בתי ספר חילוני ודתי

למרות החששות של ההו־רים, החילוניים מפני חזרה בתשובה והדתיים מפני יציאה לתרבות רעה והתפרקות מערכי הדת, קוים בימים אלה מיפגש בין תלמידי בתי הספר הדתי ע"ש הרב מימון ובין תלמידי בית הספר חילוני "בית הכרם".

מנהלת בית הספר הסבירה את הסכמתה לפגישה זו, מפני שיש הרבה עזיבות של חילוניים מירושלים מחשש של השתלטות דתית על ירושלים, היא מקוה כי אם יהיה דו שיח בין התלמידים, לא יהיה מצב של זריקת אבן בכביש רמות שתעורר את שנאתם של החילוניים.

מנהל בית הספר הדתי אמר, כי ירושלים מלאה איים וגיטאות, שכונות דתיים בלבד וחילוניים בלבד, לאנשי מרכז הרב בלבד. נראה שמיפגשים אלה לא מד־איגים אותו כפי שמדאיגה אותם ההסתברות שאין ממנה מנוס.

מי שיש לו מנה ומי שאין לו

יורדים עשירים והופכים לעניים - פרופיל של יורדים.

כ־9 אחוזים מתוך הישרא־לים המבוגרים מתכננים לרדת לחו"ל. אצל הצעירים האחוז הוא יותר מכפול. 20% מגילאי 18־28 חושבים על ירידה — כך עולה מסקר שנערך עבור משרד הקליטה.

מתוך הסקר מסתבר שעזיבת הקיבוצים על ידי צעירים היוצ־אים הצירה, מהווה תמריץ ומ־איץ לירידה לחו"ל. לרוב, יוצ־אים הצעירים לטיול ממושך לחו"ל, זה נעשה מתוך אהדה מצד החברים והסביבה הקרובה — טיול זה גורם לרבים מהם להחור בעזיבת הקיבוץ ואז הם צריכים להחליט אם לעבור העירה ומשום שאין הם זוכים לעזרה רבה על ידי הקיבוצים, רבים מהם נשארים לכן בחו"ל.

עם זאת, ביום עיון שנערך בימים אלה אמר פרופ' סובל מאוניברסיטת חיפה, שערך מחקר בשטח בנושא הירידה, שלרוב היורדים אין להם בעיות כלכליות וכי רובם באים לאמ־ריקה עם הרבה יותר כסף מאשר יש לצעירים אמריקניים בני גילם — הגורם לירידה הוא ביטוי האכזבה: "אין כבר מה לעשות בארץ", הם אומרים. קבע המר־צה.

סקר אחר שערכה האגודה הישראלית לעצירת הירידה, העלה ש־81% מן הישראלים באיזור ניו־יורק חיים ברמת חיים נמוכה מזו שלה היו רגילים בארץ. הסקר נערך בין 1500 ישראלים הגרים בניו־יורק מעל 5 שנים. רק 3% מכלל הנשאלים הסכימו לומר שרמת חייהם עלתה בארה"ב. כל השאר הוד־לתנו על ירידה ברמת החיים. נשאלת כמובן השאלה מדוע הם נשארים שם. אך זה נושא לסקר אחר.

שאלה אחרת היא אם קיימת סתירה בין 2 הסקרים האמורים. במבט שני יתכן שאכן לא קיימת סתירה, אלא שיש כאן תופעה של הבדלי ניסוח, התייחסות ומשתנים של עמדות וציפיות שונות לגבי רמת החיים. יתכן שההרגשה של הוותיקים בניו יורק אינה שלמה, פשוט על פי הכלל של "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים".

יד"ד

הסיבה להידרדרות של התרבות הישראלית

"צמיחתו של דור שאינו נשען על ערכי היהדות, דור שאינו גדל על האמונה הדתית הוא דור שגדל בוואקום רוחני.

דעה זו הובעה על ידי פרופ־סור אבשלום מזרחי, המביע את דעתו, כי התעבות וההפרשות השוליות של החברה באו בגלל המתנגדים לכפיה דתית. דור זה שורד בסוזי ומיאוס עטורים נגיפי מחלה קטלנית אנושה, שהיא תוצאה של חיי מתירנות.

ביקורת פנימית חריפה בתוך מפלגת העבודה

חברי מפלגת העבודה בש־כונות ובעיירות פיתוח מתארג־נים בהיקף גדול נגד עמדתם בשאלת הועידה הבינלאומית. המפלגה עלולה לאבד הרבה קולות של אנשי השכונות וע־יירות הפיתוח שהתקרבו לאחרונה למפלגה זו.

ביטוי להתארגנות זו נתן לפני כמה ימים מזכיר סניף מפלגת העבודה בדרום תל אביב נסים כהן.

לדבריו מכניסה מפלגת הע־בודה את עצמה למלכודת אש ועמה את מדינת ישראל. מדוע זה פתאום רוצים לשתף את הרוסים ואת הסינים בפתרון הסכסוך.

בדברו על פעילותו של עזר ויצמן, אמר בלשון המקובלת על חברי הליכוד, "ויצמן זה גרוע מאש"ף, הוא הפך להיות החבר הטוב של יאסר ערפאת הוא גורם נזק גדול למפלגת העבודה אתו ועם יוסי בילין הפכה לתנועה שמאלית קיצו־נית".

מ. ירושלמי

חתן המבקש לקעקע את יסוד השיפוט הרבני עומד להתמנות כחבר ועדת המינויים לדיינים

ציבור הדיינים נדהם מכח השמועה, כי יש לחץ על לשכת עורכי הדין לבחור את ד"ר אריאל רוזן צבי כחבר ועדת המינויים לדיינים. כאחד מבין שני עורכי הדין שהלשכה זכ־איות לפי החוק לשגר את נצי־גיה.

ועדת המינויים מורכבת משני הרבנים הראשיים, משני נציגי הממשלה בתוכם שר הדתות שהוא חבר אר־טומטית. שני דיינים, שני נציגי לשכת עורכי הדין ושני חברי כנסת.

ד"ר אריאל רוזן, נתפרסם לאחרונה כאחד האנשים המ־נהלים מסע הכפשה תוקפני נגד מערכת השיפוט הרבני הדורש להכניס בה שינויים. הדיינים חוששים כי מינוי זה נעשה במ־סגרת המגמה לשנות את דמותו של השיפוט הרבני ולהכניס בו דיינים "היודעים להתאים את עצמם לרוח הזמן". האיש משתתף בפורומים שונים שבהם משמיע את דעותיו הקטגוריות. לאחרונה השתתף גם בסימ־פוזיון של האגודה ליהדות חי־לונית.

ד. ירושלמי

למה הלך הזרזיר אצל העורב

הקונסרבטיבים בישראל, הקוראים לעצמם התנועה ליהדות מתקדמת, פתחו מרכז ליהדות, דימוקרטיה וציונות. מרכז חדש זה ארגן יום עיון תנועתי שידון על "מעמד האשה ביהדות ובי־שראל", שיתקיים בסוף חודש אייר בירושלים.

מי ומי בין הדוברים הראשי־ים? מלבד "הרבנים" ו"הרבני־ות" המפעילים מתנועת הקונס־רבטיבים, אנו מוצאים שמות מפורסמים יותר, כמו, פרופסור ישעיהו ליבוביץ, הידוע בדעותיו הקיצוניות, ופרופסור אריאל צבי רוזן שהוא קרוב יותר לתנועת המפד"ל והוא משתף פעולה עם חוגים חילוניים, כדי לפגוע במעמד השיפוט הרבני והסמכות הרבנים.

מתוך מודעה אחרת אנו למ־דים, כי, החברה ההילונית, מבקשת להסתופף על תנועת התשובה, במסגרת נסיון לתת תוכן למה שקרוי בפיהם בשם יהדות הומניסטית חילונית. חסר רק קוצו של יוד, כדי שתקרא בשם יהדות הומניסטית, הגדרה שהם משתמשים נגד היהדות החרדית.

אגודה זו שפעילה מאוד בזמן האחרון, וארגנה שלושה ימי עיון על הנושא של יהדות חילונית. מקיימת בימים אלה יום עיון נוסף ואת עם צאת הספר: כזה ראה וחדש.

האכסניה לערב עיון זה היא מועדון "צוותא" של מפ"ם בי־רושלים, וגם כאן הלך הזרזיר אצל העורב מפני שהוא מינו...

הספורט והחינוך - מי דומה למי?

בעבר היו ראשי הציבור החילוני אנשי החינוך והמנ־היגים סוגדים ומהללים את הספורט ובעיקר את הכדורגל, היו מדברים בו בהדרת הכבוד. גם היום עדיין סוגדים לו, אך כנראה שמכירים את האמת. השבוע שמענו הגדרה מפיהם של ראשי ארגוני המורים שהשוו את ההוראה לכדורגל ולא ידענו את מי באו להעליב...

"ההוראה אפורה" זעקו מורים, שגילו עובדות בהם ניסו מורים "לסחוט" הטבות מפליגות. "תשלומים מתחת לשולחן" הפכו להיות מנהג מדינה, ממש כמו כמגרשי הכדורגל, טענו ראשי ארגון המורים. מורים דורשים תשלום עבור חצי משרה כאילו לימדו משרה מלאה.

מנכ"ל משרד החינוך הכחיש את הסיפורים. אחד האנשים המקורבים למערכת החינוך הדגיש: ...גם בכדורגל הכחישו תשלומים מתחת לשולחן" — אך בסוף — הדברים נתגלו.

יו"ר ארגון המורים הגבי שושנה באייר, סנטה בשר החי־נוך: "אילו היה נבון שייך לש"ס, אולי היה לו יותר כח ולא היו מקצצים בתקציב החינוך". אך הגבי באייר התעלמה מן העובדה שמה שהיא טוענת נגד מה שעושים לשר החינוך, שר החי־נוך עושה לאחרים. כוונתנו לחינוך העצמאי. לפי חשבון רוצה המשרד לחסוך מתקציב החנ"ע 4 מליון שקל, לפחות זאת על ידי סגירת מאות כיתות, כמחצית מן הקיצוץ הכללי במערכת הכיתות.

בינתיים — טוענים המורים על "אנרכיה" השוררת כמעט במשרד, כל זאת על אף ההתק־פות החריפות נגד המנכ"ל הקודם שאף אם התפייסו אתו המרירות נשארת. מסתבר שה־מנכ"ל הנוכחי טרם זכה לשיתוף פעולה באותו עם עמיתיו במערכת וגם נסיון לריאורגניזציה במשרד לא עלה יפה.

א. יפה

המערך: אנו רוצים שלום; הליכוד: פרס רוצה בכל מחיר "פרס נובל"

כמו בגין, ומוכן לשלם לצורך זה כל מחיר ★ המערך: על האשמות הללו — לא עניב, את זה יקבע העם

העמדות המדיניות בוזרות למדי, יום אחרי ישיבתו השניה של הקבינט בענין הועידה הבי־נלאומית. שמעון פרס עמד להע־לות הצעה שהקבינט יאשר את המסמך שהגיש בו כלולים עקרו־נות הועידה הבינלאומית כפי שגיבש עם ארה"ב ועם ירדן. יצחק שמיר עמד להעלות הצעה לפיה יאסר הקבינט על שמעון פרס להמשיך במגעים מדיניים בי־נלאומיים כדי לקדם את רעיון הועידה.

בפועל, לא העלו לא שמעון פרס ולא יצחק שמיר את הצעו־תיהם להצבעה וכל אחד מסתמך בפרשנותו על אי־העלאת הצעת השני. אומר שמיר: פרס לא העלה הצעה לאשר ועידה בינלאומית וממילא פירוש הדבר שהקבינט דחה את רעיון הועידה הבינלאו־מית וע"כ אסור לפרס להמשיך ולעסוק בכך. אומר פרס: שמיר לא העלה הצעתו לאסור עלי לקדם רעיון הועידה ופירוש הדבר שהקבינט מאפשר לי להמשיך במגעים.

הסכסוך המשפטי הזה, לדעת הפרשנים, יגרום בצליל לשיתוק פעילות הממשלה. בין ראש המ־משלה לממלא מקומו נוצר נתק מוחלט והשניים כמעט ולא מדב־רים. ביום רביעי בלילה, לאחר ישיבת הקבינט, ביקש ברשות השידור לזמן את שמיר ופרס לעימות משודר ישיר. שמיר סרב לבוא לאותו אולפן יחד עם שמעון פרס. פרס מצידו טוען שאין כאן ענין של "כבוד", אך יש מצב של דעות חצויות ועל העם להכריע. שמיר מסכים שלא מדובר ב"כבו־ד", אבל המנדט שנתן העם לפני שנתיים וחצי דינו להמשך עד־שנתיים ומחצה עד מועדן החוקי של הבחירות.

ההשלכה הראשונה של הנתק הפנים־ממשלתי. תבוא לידי ביטוי כבר בעוד עשרה ימים. שגרירות מדינת ישראל החשובה ביותר, זו שבארה"ב, תיוותר ללא שגריר. מאיר רוזן, השגריר הנוכחי, מסיים את תפקידו בעוד כשבועיים בסוף החודש הלועזי. עדיין לא נמצא לו מחליף וככל הנראה לא יצליחו שמיר ופרס להידבר ביניהם על מחליף. משקיפים פוליטיים מע־ריכים כי שמעון פרס, שר החוץ, התחייב למנות את השגריר לאחר תיאום עם שמיר, יעדיף שלא ימו־נה שגריר חדש ולהלחיץ בכך על שמיר להקדים את הבחירות.

במסעו הנוכחי בארה"ב, ינסה פרס להתפייס קמעא עם מאיר רוזן הועם על יתמר כלפיו, כדי להשיג הסכמתו להמשך כהונתו עד להבהרת המצב הפוליטי בי־שראל. אולם, קלושים הסיכויים שרוזן ייענה לכך. אלא אי"כ יסיק גם יצחק שמיר שזו הדרך היחידה להבטיח קיומה של שגרירות יש־ראלית בוואשינגטון.

פרס ממשיך בפעילות

שמעון פרס הצהיר אתמול כי ימשיך בפעילותו למען ועידה בי־נלאומית ולא יכנע לשמיר ולשרון המתנגדים לקידום השלום. הוע־דה הבינלאומית, לדידו של פרס, היא הזדמנות בלתי חוזרת לשלום עם ירדן, גורס פרס. שמיר סבור שבדיוק להיפך: עצם הטיפול ברעיון הועידה גרם נזק מדיני אדיר למדינת ישראל. למשל? — עד היום היתה ארה"ב נחרצת בהתנ־גדותה לועידה בינ"ל, התנגדות שגם חיזקה את התנגדותה להכרה באש"פ ולהחזרת הסובייטים למזה"ת. מה שקרה בעקבות פעילות פרס שארה"ב נסוגה מהתנגדותה, הסובייטים שוב "מחוזרים" מרכזיים בארצות ערב ואש"פ בדרך לקבל הכרה בינל־אומית.

פרס שיצא אתמול לארה"ב הודיע על מטרת נסיעתו בהודעה מעורפלת למדי: "שר החוץ יצא לארה"ב כדי לעסוק בקידום תהל־יך השלום". קידום תהליך השל־ום, הוא בהחלט אירוע חיובי שגם הליכוד לא מתנגד אליו. פרס בהודעתו, לא ביטא מפורשות שימשיך לעסוק בקידום רעיון הועידה הבינלאומית. בליכוד נתפסת ההודעה כראשית הנסיגה. במערך גורסים: לא דובים ולא יער. קידום תהליך השלום, במצב הנוכחי פירושו קידום רעיון הו־עידה.

בליכוד טוענים: אם ימשיך פרס לפעול נגד החלטות הממשלה — יאלץ ראש הממשלה לפטרו. במערך אומרים: פרס אינו אוכל להם חסד. בזמן כהונתו כראש הממשלה הוא פעל קשה כדי להשיג נוסחאות ולא לדחות הכרעות באיומים. בכל מקרה, פרס עצמו גורס: "לא פחדתי מהאיו־מים של אבו־ניראל, גם לא אפחד מאיומים של הליכוד".

המערך, בהחלטה מובהקת שקיבל, הכריע על המשך השתת־פותו בממשלה ולכן בכך יפעל גלויות להפלתה. הצעתו של ח"כ ברעם וח"כ רמון לפרוש מן המ־משלה נדחתה. פרס אומר: אסור למערך להפקיד את הממשלה לשמיר ולשרון. ברעם ורמון אומרים: הפעילות המנוגדת הזו תזיק קשות לתדמית המערך וגם תרחיק את הסיכוי האמיתי להקד־מת הבחירות.

בליכוד מבקשים לא להגיב על המהלכים הללו ומקורבי שמיר אף טוענים כי יצחק שמיר אינו מעלה בדעתו לפטר את פרס. "להיפך, שישאר בממשלה והעם יראה מי הוא זה המתובל בה החותר תחת מעמדו של ראש הממשלה". המקורבים מוסיפים: "יתכן שיצ־חק שמיר יצטרך לחקות את מנחם בגין ולהתחיל להקריא בפומבי קטעים מן הספר "פנקס שרות" של יצחק רבין שם הוא מתאר כיצד חתר שמעון פרס תחתיו בעת שהיה רבין ראש ממשלה"...

פרס מבקש להרגיש כי הליכוד מטה את הויכוח לפסים לא ולגו־אנטיים. הוא, הליכוד מנסה להסית את דעת הקהל להבטים הפוליטי־ים. אני מתעסק ועוסק רק בקידום השלום. בליכוד לא מקבלים את ההנחה הזו. הם אומרים: "פרס לא רק חותך, לא רק רוצה לפרק את הממשלה כדי לשוב ולזכות בראשותה, אלא הוא מעוניין להרשם בהיסטוריה כמו מנחם בגין. הוא רוצה פרס נבל לשלום ולצורך זה הוא יסכור גם חלקים נכבדים מארץ ישראל, מיהודה ומשומרון וחבל עזה, כולל גם סיכומים לא מקבלים לעתיד ירושלים המחוזית"...

מקורבי פרס אומרים שלמטה מכבודם להשיב להאשמות הללו. על כך ישיב העם כאשר נלך לב־חירות — ואנחנו נעשה הכל כדי ללכת לבחירות...

"קונים ומוכרים" השוק הפוליטי פורח

שנתיים וחצי המתין ח"כ אהרן אבו־חצירא בשולי המסדרונות הכותרות הפוליטיות, שנתיים וחצי של אכזבה, של תיסכול ועגמת־נפש של האיש שנחשב כ"כשרון פוליטי" יוצא מן הכלל, שראש הממשלה דאז, שמעון פרס, מרבה להתרועע עמו ולשמוע את דעותיו והערכותיו הפוליטיות.

עם כל הידידות בין פרס לאבו־חצירא, היה עיקר כעסו של אבו־חצירא על פרס חזביה. אהרן אבו־חצירא היה האיש שבקולו הכריע את כהונתה של ממשלת הליכוד בראשות יצחק שמיר לפני שנתיים וחצי. המערך הבטיחו לו בשעתו לזכור בזהב את תרומתו להפלת ממשלת הליכוד.

לאחר הבחירות האחרונות, בעקבות התיקו־הפוליטי, לא הצליח שמעון פרס לפרוע חובו לאבו־חצירא שאבד שני שליש מיצגת מפלגתו. תמ"י היתה מפ־לגה שהיתה מיוצגת ע"י שלושה חברים לסיעת יחיד. אבו־חצירא תימרן בכל מהלך המשא ומתן, הימר על כך שהמערך יזכה קדנו, אך נותר מאוכזב לאחר שנותר ללא תפקיד וללא יכולת פעילות ממשית בהיותו סיעת יחיד מול ממשלה המונה 97 חכ"ים.

השבוע, כך מסתבר, משלם שמעון פרס, לפחות בשלב זה, את מחיר אכזבתו של ח"כ אהרן אבו־חצירא. אבו־חצירא יעניק את תמיכתו לליכוד במהלכיו הפולי־טיים המדיניים הקרובים, יתנגד כמותם להקדמת הבחירות ובת־מורה לכך הובטח לו מקום בר־שימת הליכוד לכנסת הבאה. מקום ריאלי ביותר לאבו־חצירא, ועוד שני מקומות סבירים לעוד שניים מאנשיו.

"אם זה הסיכום שלו עם הלי־כוד", אומרים במערך "הרי שהוא הוכיח באמת מדוע מגיעות לו המחמאות על הכשרון הפוליטי שלו". "ללא שום יכולת למכוד מאגר קולות אלקטוראלי הצליח לשריין לעצמו בזמן נבון ובזמן הנכון את אפשרות צמיחתו הפו־ליטית בעתיד כחטיבה בליכוד", הם מרגישים.

במערך מצויים בהתלבטות קשה באשר להמשך המגעים הפוליטיים. מצדם של "השורות האמצעיות" במפלגה, כבר אין יותר אפשרות לקניית מפלגות או חכ"ים בהבטחת שיריון מקומם לכנסת הבאה. פרס כבר התחייב ל"יחד", מתחייב ל"ליברלים העצ־מאיים", נתן דיוזנדים לח"כים לין ופרץ — והרשימה לכנסת אינה כה ארוכה וכה מבטיחה עד שאפשר לצרף כל מבקש.

ח"כים כפרופ' שבח וייס, מנחם הכהן, אהרן הראל, אפרים שלום; נציגי הקיבוץ ועוד אפורים ואל־מונים אחרים, סבורים כי כבר במצב הנוכחי נחלשו סיכוייהם לשוב ולהבחר לכנסת הבאה.

פרס מודע למצוקה הזו ועוד יותר מכך: לתסיסה הפנימית בתוך מפלגתו על מה שכבר הבטיח בעבר.

תחום הפעילות שעוד נותר בנושא הזה לראשי מפלגת העבו־דה, מצוי במישור הבטחות התפ־קידים והתיקים המשרדיים במידה המערך ירכיב ממשלה צרה. גם כאן הדברים אינם חלקים. יותר מדי חברים במערך מתהלכים כשבכיסם מצויות הבטחות למינ־ויים ולתפקידים, אשר לא הוגשמו בעקבות תוצאות הבחירות.

מסיבה זו, גם מקפידים חברים בתוך המערך על מציאת עיתוי נכון לבחירות מוקדמות. לדעתם של "השורות האמצעיות", יש לגשת לבחירות רק בשעה שיש סיכויים להגביר את הכח הפוליטי

(המשך בעמוד י"ד)

האם בחירות יבהירו עמדת הציבור בנושא השלום: הצעה למשאל עם

האם בחירות הם שיביאו את המפנה וההכרעה הפולי־טית או שמא עלולה שוב לצאת תוצאה שתחייב המשך המצב הקיים. שאלה זו נשאלת הש־בוע על ידי חוגים פוליטיים שונים. ומעניין שדוקא מקרב חוגי מפלגת העבודה קמו תומכים ברעיון של עריכת משאל־עם בנושא.

אחד הנימוקים שהעלו הד"ר אברהם וולפנזון ושלמה סלע — חוקרים בבית הספר לפוליטי ההסתדרות, הוא שבבחירות נוטים האנשים להצביע לפי מפלגה ואף שבעצם יהיו אלו בחירות שבאו על רקע ויכוח מדיני מסויים, על אף זאת ימ־שיכו האנשים להצביע על פי נטיות מפלגתיות יותר מורכבות שבהם נכללים מספר חישובים והנושא העיקרי שבגללו הולכים לבחירות יהיה רק מרכיב חלקי בשיקולי הבוחרים. אם רוצים באמת ובתמים להכריע בנושא השלום, יש לערוך משאל עם, הציעו, ההצעה מקיפה חוגים נוספים.

מוסד משאל־עם קיים במדי־נות רבות. בשוויץ למשל, נקר־אים האזרחים מידי פעם להכריע בכל מיני שאלות, ויש שם מנגנון קבוע לביצוע המשאלים. ול־פעמים מרכזים מספר שאלות על נושאים שונים. כל אחד יכול לענות על כל נושא כרצונו וזה יכול להיות קוטבי ושונה, על פי עמדות מפלגתיות מנוגדות.

היה מי שהציע להציב כמה בעיות למשאל העם, כמו שאלת פתחה הלביא. בארה"ב למשל. נהוג שבעת בחירות לקונגרס ולבתי הנבחרים נערכים גם משאלים בנושאים ספציפיים, השילוב פשוט חוסך הוצאות אידגוניות ומנגנוניות.

בינתיים גם החלה התארגנות לעריכת עצומה בנושא. וגם מפלגות פוליטיות הביעו תמיכה ברעיון, כמובן שהדבר מצריך חקיקה מיוחדת באשר אין עד היום חוק בנושא. ואולי מעמי־דים את עצם ההצעה, למשאל עם?...

אך, כמובן השאלה היא מי רוצה שלום בכלל, יש הטוענים ששמעון פרס רוצה בחירות, לא שלום.

א. צבי

"כבוד מלכים" בטרמפיאדה...

חרפות, יריקות וקריאות "לך לצבא" לעבר חייל... חרדי בשובו משירות פעיל

גידופים וחרפות, יריקות וקריאות גנאי, היו מנת חלקו של חייל מילואים חרדי, בשובו במוצאי השבת האחרונה משירות פעיל באיזור הצפון.

חייל המילואים, הרב מנחם קלוגמן, סיים במוצאי שבת שירות מילואים ביחידה בצפון הארץ. המתין ל"טרמפ", מאחר ואין תחבורה סדירה באותו מקום.

מכונית הבה מספר צעירים נעצר לידו. הצ־עירים המטירו קללות בשפות שונות תוך שהם מנבלים את פיהם ויורקים לעברו. "לך לצבא!" — התריסו לעברו, לחצו על דוושת הגאז והסתלקו מן המקום.

הרב קלוגמן, איש ציבור, המכהן כסיו"ר המועצה הדתית בת"א, הביע את תדהמתו על גילויי השנאה התהומית ליהודי שומר תורה. לדבריו, יש לתלות זאת בליבוי היצרים וההסתה בכלי התקשורת, נגד הציבור החרדי.

"פרוטקציה" למי שאין לו פרוטקציה...

"ויטאמין פיי" — כינו פעם את שמעון הפרוטקציה, המפתח שערים בכל מקום. כיום הזה, אין משתמשים בפרוטקציה, אבל קשרים טובים מועילים בכל מקום... צריך רק את האיש הנכון במקום הנכון...

השבוע, סיפר מישהו על אירוע שהיה עד לו. פלוני נזקק לטיפול רפואי דחוף. הוא הגיע לחדר המיון במרכז רפואי גדול בגוש דן. הכוורת רחשה והוא חש כי הוא "נופל בין הכסאות" ועד שיגיעו אליו...

האיש שמע את הצוות דן, אם כדאי להטריח את דוקטור פלוני, אורטופד מומחה מהמחלקה, או שמא להסתפק בעצתו של מישהו זוטר יותר.

עברו כמה דקות והאיש החליט לנקוט יוזמה של "והחכמה תחיה בעליה..." הוא ניגש אל הממונה על המיון, ביקש ממנו לפנות אל דוקטור פלוני, האורטופד המומחה. "אנא, אמור לו כי קרוב שלו מחכה לו במיון"...

תוך דקות נזעק הרופא אל קומת הקרקע. הוא טיפל יחד עם צוותו במקרה, ביסודיות וכמומחיות. רק לאחר תום הטיפול, פנה אל ה"פציינט" ושאל לו: עתה, אמור נא לי הכיצד אנו קרובים.

שמע, דוקטור — השיב המטופל — אין אני יודע בדיוק... אבל אמי עליה השלום אמרה לי פעם כי קרוב־רחוק לנו בבית חולים פלוני הדוקטור פלמוני שמו...

הרופא שהבין את העוקץ נחייך לאמר: כן קרוב, לא קרוב. העיקר שתהיה בריא!...

ב. רכס

הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר מנסה להתמודד עם הכיתות הזרות

בעיית המשיכה של בני הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר מעסיקה את מוסדות ומנהיגי הקיבוץ, הנהירה לכיתות זרות ולסמים ואלכו־הול מטרידה את מנוחתם של הורים רבים. בקיבוץ הארצי מתגבשת תכנית להקמת מרכז שיקומי לאותם צעירים.

המרכז יקום "מחוץ לגדר" של הקיבוץ, במבנה גדול שיהיה בו מקום לחדרי שינה, מטבח ופינת אוכל, חדרי עבודה וטי־פולים אישיים וקבוצתיים מועדון לפעולות מגרשי ספורט.

לפי התכנית ישמש המרכז לא רק לשיקום הבנים ועזרה להורים, אלא גם ירכז מידע בנושא הכיתות הזרות, וייעוץ להורים החוששים שבניהם יי־משכו לכיתות הזרות, לצעירים מתלבטים, למחנכים ליועצים ולעובדי מערכת הבריאות וה־סיעוד בתנועה הקיבוצית.

נראה, שתנועת התשובה אינה מדאיגה כל כך את הקיבוץ הארצי, מפני שבענין זה מוצא שיתוף פעולה מצד ארגונים אנטי דתיים אחרים, לאחר שדאגו לסגור את בתי הספר ומחנות הצבא בפני מרצים חרדיים, מחשש, שהם יעוררו הרהורי תשובה בין צעירים הסובלים מריקנות ומתלבטים בדרכם.

ד. ירושלמי

מנחם קלוגמן

מלתעותיו ההרסניות של קצין חינוך ראשי

במשך שנים מקובל היה, הדבר אף הובטח בהוראות בדי־רות של פקודות מטכ״ל, שהצבא יעמוד מחוץ לפוליטיזציה ואסורה כל התערבות של אישים צבאיים או המערכת הצבאית, על כל שלוחותיה, בכל מה שקשור לחיים הפוליטיים.

קשה לומר, כי הדברים אכן נשמרו בכל מאת האחוזים. תמיד היו, פה ושם, חריגות וחריקות מקיום ההוראות. תלונות ותגובות על כך נשמעו מצדדים ומכיוונים שונים, וההתנצלויות או ההסברים, אף לא איחרו לבוא בעקבות זאת.

ביום, הכל פרוץ. כל המסגרות התמוטטו, או, נכון יותר — מוטטו על ידי המעוניינים בכך. חלק ניכר מהמערכת הצבאית הצטרף למ־קהלה הקולנית של רודפי היהדות השורשית, והוא פועל בעצה אחת עם אנשי תקשורת שמאלניים, שהשתלטו על כל מערכות הה־סברה במדינה, להשניא את הדתיים ואת היהדות על המון העם.

הדבר אמור, הן באשר לגלי צה״ל, ששדרותיו הפכו למכשיר המפיץ שנאת היהדות והן באשר לאנשי צבא בכירים, המתבטאים פומבית בצורה הפוגעת בערכים המקודשים לעם ישראל.

יוצא איפוא, כי הוראות לאי־פוליטיזציה של הצבא הן חד־סטריות. ונשמרות בקפדנות ובאר־דיקות מופלגת רק ביחס לדת ולדתיים, אשר עליהם בלבד חל כיום האיסור להשמיע את דבר ה', למרות שאין בכך כל פולי־טיזציה, או חריגה מהוראות הקבע של הצבא. הכל חברו יחד, כדי להבטיח ״שמירת־שבע״ להוראות הנשחקות והמשמשות לשחוק בעיני כל, ולשם ״הרגעת״ המצפון הסלקטיבי שספק אם הוא קיים או מתייסר, וכדי לא לעשות לחלוטין פלסתר את ההוראות, הוסכם על כולם, כי הדתיים יכולים לשמש ״כיסוי״ נאות ליישום הוראת אי־הפוליטיזציה בצבא, ו״הכל על מקומו יבוא בשלום״... כי מי הוא האיש אשר יקום להגן על הדתיים ומי הוא אשר יחפוץ, באוירה הנוכחית, לעשות עמהם צדק.

״הגדיל״ לעשות לאחרונה קצין חינוך ראשי לצה״ל, תא״ל נחמיה דגן, אשר יוצא מגדרו, כדי להוכיח את עריגתו־לכל דבר שריח של תורה ויהדות נודף הימנו.

בתחילה, היו אלו ההוראות המשונות שיצאו מ״בית־מדרשו״, האוסרות הופעת מרצים דתיים אורחיים בבסיסי צה״ל, מחשש שמא ״יסיתו״ את החיילים לחזור בתשובה. לאחר מכן, הוחזרו הוראות גם למרצים במילואים מטעם הרבנות הצבאית. שחלילה להם מלדבר על תשובה במהלך הרצאותיהם, או להשחיל בשי־חותיהם דברים, העלולים להח־שידם בהטפה ליהדות.

כותב שורות אלו, הנמנה זה למעלה מעשרים שנה על המרצים במילואים מטעם הרבנות הצבאית, לא יכול להשתחרר עדיין מהרושם הקשה והמכאיב שעשו עליו ההוראות המפורשות שקיבל, שחלילה לו מלדבר על תשובה, או להוסיף ליהדות במסגרת הרצ־אותיו בצבא.

הדבר ממש לא יאומן, כאשר הוראות אלו קיבל בטרם צאתו למספר ימים של שרות מילואים בבית סוהר צבאי, שם עמד להר־צות בפני האסירים ולתת להם שיעורים במסגרת ״מדרשה־תורנית״, שהקימה הרבנות־הצבאית במקום, אשר חשיבותה ותועלתה היא רבה וחיונית ביותר.

כל המצוי אצל האסירים למי־ניהם ומכיר את בעיות שיקומם, יודע היטב, שיותר מכל אמצעי אחר, החזרה־בתשובה, היא הפ־עולה היחידה שהצליחה לגרום לכך, שמספר רב של אסירים לא חזר שוב לעולם הפשע!

האמנם, חושש קצין חינוך ראשי, שמא מספר אסירים יש־תקמו ויחזרו למוטב?! האמנם, מוטב לו שבמסגרת הצבא ימצאו פושעים ועבריינים למיניהם, מאשר חוזרים־בתשובה ואחרים ישרים למופת?!

עתה, כאשר ראה קצין חינוך ראשי ש״הכל עובר״, הדתיים יכולים לצעוק עד לב השמים, והוא רשאי להמשיך בשלו, ללא שסמכות עליונה כל שהיא תנסה להניעו ממעשיו, ואדרבה, קיבל לכך עידוד מצד גורמים פוליטיים שונים, הרי ברור לו, שהדרך לפניו פתוחה, להמשיך במעלליו, ואיש לא ימנע ממנו לעשות ככל העולה על רוחו נגד הדתיים, אף אם הדבר יהיה מנוגד לכל חוק או פקודות מטכ״ל.

את התוצאה ל״גרודות״ זו, מוצאים אנו במכתב שפרסם תא״ל נחמיה דגן בעתון הצבאי ״במח־נה״ מיום כ״ד בניסן תשמ״ז (23.4.87), תחת הכותרת: ״מכתב ל״ש״ — הכסא שלי יהיה ריק״.

במכתבו זה, כותב קצין חינוך ראשי ל״ש״, שהיא מוסיקאית מצטיינת בת 17, ששמע את נגי־נתה והתפעל מכשרונותיה, והוא מודיע לה, ״אהבתי את נגינתך, אבל מהיום והלאה, כשאת תנגני אני לא אהיה באולם״. וכל זאת למה?! —

הדברים מוסברים בהמשך המכתב הפומבי של הקח״ר, כי נמסר לו, שאינה חושבת להתגייס לצה״ל — ״אמרו שאת דתיה״. ״ואני חששתי שלא תתגייסי לצה״ל, שתנצלי את זכות ההצה־רה״.

לאחר שתא״ל דגן מעלה במ־כתבו את הספקות שהיו לו בעבר, אם אמנם תתגייס לצה״ל, הוא מטיף לה מוסר, כמוכיח־בשער, וקובע ברוב ״למדנותו״, ש״שר־שים זה לא רק לצטט מורשת או לחשוף ייחוס, כי שורשים צריך לשתול ולטפח וזכות אבות אינה נקנית במלים, אלא בעשייה אי־שית״. הכל היה טוב ויפה, אם המסקנה שלו לגבי ״עשייה־אישית״ היתה תואמת את רוח היהדות. אך חמור הדבר, כאשר הוא רואה את ה״עשייה האישית״ בשרות של נשים בצה״ל, הנוגד את דעת תורתנו הקדושה, והוא בבחינת ״יהרג ואל יעבור״, כפ־סיקתם של כל גדולי התורה וה־הוראה בדורנו.

הקח״ר מביע את אכזבתו המרה מהחלטתה של ״ש״, והוא ממשיך להוסיף לה: ״את היית צריכה להקדיש שנתיים אותן ר־פדנו לך בטרם גוייסת, ויפדנו חשבנו שתדעי להעריך זאת ולתת משהו להולכים לצידך״...

מדהים ומתמיה, כיצד מרשה לעצמו קצין צה״ל בכיר, הנמצא בשרות צבאי פעיל, להפר את פקודות מטכ״ל, האוסרות על איש צבא להביע דעות פוליטיות!

חמור וקשה יותר הדבר, כאשר הקח״ר משמיע את דעותיו אלו מעל גבי עתון רשמי של הצבא!

נשאלת השאלה — מי התיר לתא״ל דגן להביע דעה בסוגיה הנתונה לויכוח פוליטי, ובפרט, כאשר החוק בישראל, משחרר בנות משרות צבאי מטעמי דת ומצפון?! מהיכן שואב דגן את עזות המצח לתקוף את המוסיקאית הצעירה, על היותה מצייתת לדעת תורתנו הקדושה, ובו בשעה, גם מקיימת את החוק של מדינת־ישראל?!

מעניין לדעת, האם תא״ל דגן היה מדיר רגליו גם מקונצרט או הופעה אמנותית אחרת, שבו מו־פיעים אמנים נטולי־סמים, המ־שוחררים מצה״ל?! האם היה נמנע מללכת למשחק כדורגל, או כדורסל, שבו מופיעים שחקנים, ששרותם הצבאי בצה״ל נדחה, כידוע, בגלל התפקיד ״הלאומי״ שהם ממלאים?!

לא יתכן, שקצין חינוך ראשי, החייב לשמש דוגמה ומופת בצה״ל לחינוך ושמירה על החוק, יהיה בעצמו פורץ גדר ומפר כל חוק. הדוגמה האנטי־חינוכית שנותן הקח״ר, חייבת להיבלם, והוא צריך לתת את הדין.

נציגי הציבור החרדי, חייבים פעם ולתמיד להעמיד איש זה על מקומו ולא לאפשר לו להשתולל ולתקוע את מלתעותיו ההרסניות ביסודות דת קדשנו, ככל העולה על רוחו.

הרב שמחה אלברג ניו־יורק

ידידות מזוייפת ושנאה אמתית

היה דבר, שבו היה עשיר הי־הודי, ולו גם היותר עני, ומהו הדבר הזה? עשיר היה עשיר תמיד היהודי, במספר גדול של ידידים. היהודי בבית הנתיק, היה לרוב חסר־כל. ללא אדמה מתחת לרג־ליו, ללא גג מעל לראשו, בלא פרוסה לפורסה, ואפילו בלי אוויר חפשי לנשימה, אבל הוא היה מוקף ידידים, כאלה שאמנם לא הפגינו את ידידותם, אבל חשו בה בעומק נשמתם, בהיעשותם שותפים זה לזה בעתות שמחה, ועוד יותר מזה — בעתות של צער.

זה היה פעם, אי־שם בעבר היקר שנעלם ואיננו, שכן באמרי־קה של היום, שטופת־המותרות, אין ידידות שתוכל במלותיה וב־דבריה לרפא את פצעי הנשמה הדואבת ולהרגיע לב שבור ונסער.

כאשר מנסים להחיות, בכל ארץ שלא תהיה, את העיירה משכבר הימים ולהיזכר באווירה ששררה שם, רואים אנו עד כמה העולם העתיק והדל לכאורה של אז מאפיל לגמרי על העולם הע־שיר שלנו באמריקה. שם, בסביבה שהיתה מלאה וגדושה רעב ומח־סור, קור וסבל, שם נדפו כולם חברות וידידות עד כדי מסירות נפש; מסירות בכל הלב עד כדי שיכחה עצמית. העיקר לעזור לזולת ובודאי שלא להכאיב לו. הדאגה היתה משותפת והיסורים משותפים. כאשר יהודי אחד סבל, היתה כל העיירה שותפה לסבל. דמעה של יהודי אחד עוררה מעיין של דמעות אצל עשרות יהודים אחרים. כל יהודי היה אבר של גוף קולקטיבי גדול. לב אחד חש בלבב הזולת. כל נשמה היתה חלק אינטגראלי מנשמת כל ישראל. יהודים קדושים עמדו והפילו תחינה בלילות בעתות־חצות שי־הודים יאהבו זה לזה; למ״ד ואנקים נסתרים התענו משבת לשבת, שיהודי יהיה ליהודי כאח מסור, כאם נאמנה, ותפלותיהם הכנות מעומק לבם נשמעו ונת־קבלו בשמי־השמים. יהודים חתמו ביניהם ברית של ידידות־אמת, חיו יחד בטעם אחד ואפילו לאחר מותם לא אבו להיפרד. גם לאחר מותם נעשו שכנים בקברותיהם שבבית־העלמין.

יכול היה להיות אדם שיש לו אם, אח, בן וידיד. אבל בפני הידיד הוא פתח לעתים קרובות את סגור־לבו יותר מאשר לאב־ואם הנאמנים ביותר. מה שהיה בגדר סוד לאב, היו מוכנים ללחוש באזני הידיד. ומה שהעלימו מידיעת האם, אפשר היה למסור לידיד. מה שלא פעל האח, יכול היה הידיד לפעול בקלות. ובמקום שהבן היה חסר־אונים, מסוגל היה הידיד להושיט עזרה במהירות רבה.

ללא ידיד חש עצמו אדם מבוגר כמו יתום. כאשר נסעו לרבי, הת־מסרו לו לחלוטין, תוך כדי אימון מלא ומוחלט. מנין קשר־נשמה כה הדוק? — מפני שהאמינו כי הרבי מסוגל להיות ידיד אמתי. המוכן לעשות ולפעול מעל ומעבר לכחותיו האנושיים, ובלבד להציל יהודי שנמצא במצוקה קשה. ידיד היה חלק מן הכאב והסבל. כאב לו לידיד לא רק מפני שידידו סובל, אלא הוא חש בכאב העצמי שלו. סבלו של השני היה הסבל שלו. ״ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם״ (שמות ב, יא). ורש״י מבאר שם: ״נתן עיניו ולבו להיות מיצר עלי־הם״. לא רק שראה בסבל אחיו, אלא הוא עצמו התמלא כאבים. הוא חש ביסוריהם בכל עצמותם. אף שמשה רבינו לא נמנה עם אלה שהוכרחו לעבוד ״בחומר ובלבנים״ והיה מחוץ למעגל של ״קושי השעבוד״, הרי שכאבם של אחיו היה כאבו שלו (ראה ״דעת חכמה ומוסר״, ח״ב, דף ג). ״ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ידעתי את מכאו־ביו״, וברש״י: ״כלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו״. צריכים להתבונן ולדעת את הי־סורים שהשני סובל.

*

מהי המשמעות של ידיד אמת? — להיות נאמן בכל הלב, להי־תמסר בלא גבול ולחוש את כל מלוא הכאב כאילו היה זה כאב עצמי. באיוב מסופר (א, ח): ״ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ איש תם וישר וסר מרע״. והשטן התחיל לקטרג על איוב: ״החנם ירא איוב אלוקים?... שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכך״. ולאחר שבאו עליו כל האסונות, נלקחו ממנו בניו ורכושו ״ובכל זאת לא חטא איוב״, תבע השטן ״אולם שלח ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא אל פניך יברכך״, ואז ״ויצא השטן... ויך את איוב בשחין רע מכף רגלו עד קדקדו. ויקח לו חרש להתגרד בו והוא יושב בתוך האפר״. אבל ״בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו״. הוא נשאר אותו ״איש תם וישר״.

אחרי זה מספר לנו הכתוב: ״וישמעו שלשת רעי איוב... ויועדו יחדיו לנוד לו ולנחמו״. ומתעוררת השאלה הקשה: למה לא לקח השטן מאיוב גם את רעיו? הלא מאוד יתכן שלכושר סבלו של איוב תרמה מסירות הידידים שחיזקוהו והפיחו בו תקוה, דברי נחומיהם עזרו לו לעמוד והקלו מעליו את יסוריו הגופניים. ואילו לא היו לו ידידים, אולי כן היה נשבר וכן מתחיל לברך את ה'. והתשובה היא: לשטן היתה שליטה וכוח להמית את בניו של איוב, להשמיד את רכושו וגם לפ־גוע בו ולנגוע אותו במכות ובי־סורים הקשים ביותר, להכותו בשחין הצורב את האדם יומם ולילה בלא הפסק. אבל הוא היה חסר־אונים ליטול ממנו את ידידיו. ולמה, כי השי״ת ציוה את השטן: ״הנו בידך אך את נפשו שמור״ (ב, ו). והשטן מוכרח היה לשמור את נפשו של איוב. והמסקנה מכך היתה, שהוא חסר כוח להרע לרעי איוב, מחמת הציווי של ״את נפשו שמור״. וזה התייחס בעת ובעונה אחת לנפשו ולידידיו כאחת. כי הידידים הם חלק אינטגראלי מנפש איוב. וזהו הלקח הנלמד במחשבת המוסר על המשמעות העמוקה של ידיד, שהוא חלק בלתי־נפרד מן הנפש של מי שבו הוא קשור בידידות אמתית ומסו־רה, העשויה להגיע עד לכדי מסירות־נפש.

*

קל לו לאדם להשיג לעצמו שונא, בהרף עין, בגלל דבר מה קטנטני. עלול אדם להביא על עצמו מאה שונאים בבת־אחת. אבל קשה, קשה עד מאד, להשיג ידיד־אמת אחד, שלא לדבר על ידיד־נפש. לשנוא יש די זמן וכסף, די סבלנות ודי כוח. יש לו כל הדרוש כדי להגשים את שנאתו בצורה מושלמת. ידיד, ידיד אמתי, לא תמיד עומד לרשותו הזמן והכסף, ככל שיהיה עשיר, ואז גם פרוטה אחת בשביל ידידות נחש־בת לאוצר גדול. שנאה פועלת בכחות מטאפיסיים. אבל למען ידידות לא תמיד יש כחות וכל פעולה מהווה מסירות־נפש.

איך ואלו אמצעים ומעשים מסייעים לבנות ידידות הדדית בין שני אנשים? מה נחוץ לעשות כדי שהידידות הזאת תהיה קבועה, אמיצה וקמה במיתרי־לב, ידי־דות העושה שני אנשים לישות אחת וכתוצאה מכך הדאגה לזולת היא כמו הדאגה לעצמו? והתשו־בה לכך היא: ״אם אתה חפץ להידבק באהבת חברך, הרי נשא ונותן בטובתו״ (מס' דרך ארץ זוטא, פרק ג). בדרך כלל מבינים אנו, כי עשיית טוב לזולת היא תוצאה של אהבה שאותה חשים כלפי השני. אהבה היא השורש, היא הגורם, כי השני יהנה מטוב־תך. אבל במציאות צריך להיות ההיפך מזה. לראשונה צריך לע־שות הכל לזולת, כל הטובות שהוא זקוק להן, וזה מעורר כלפיו אהבה עמוקה וידידות אידיאלית (ראה שיחות הגרח״ש, יג).

לרוב חושב האדם לגמול עבור שנאה בשנאה ויותר מזה, בעד שנאה קטנה הוא גומל בשנאה עזה. מתוך מחשבה שבכך הוא ירתיע את השונא ויאלצנו בכך לחדול מלהיות שונא. אבל כמה גדולה ועצומה היא הטעות הזו. לא באמצעי זה, כלומר ע״י שנאה הדדית, יכולים לכבות את אש השונא, לא ע״י שנאה ניתן לשתק את השנאה הבוערת של השני. בהפוך הדבר. שנאת השונא תת־חיל לבעור מעתה בעוצמה יותר גדולה. לעתים עד כדי מעשים של שגעון. אם כן, מה צריך להיעשות כדי להרגיע את השונא, עד שהוא יהפוך להיות ידיד? יש רק דרך אחת. אם השונא פועל לפי התי־אוריה של ״משלם רעה תחת טובה״, צריכים להיות ״משלם טובה תחת רעה״. כי זוהי הדרך הטובה ביותר, האמצעי הנפלא ביותר, כדי לנטרל את השנאה ולהפקיע ממנה את כוחה המזיק ואולי עוד להופכה לאהבה, והיא תביא תוצאות טובות ומועילות. וכך כותבים בעלי המוסר שלנו: ״אמר אחד מן החכמים, הטוב שבכל מה שתחשוב על שונאיך, תשיבהו על אהבתך אם תוכל״ (ארחות צדיקים, שער השנאה).

*

ידידות כזו היתה פעם, ואילו כיום, וכמיוחד בעולם העשיר והשבע של אמריקה, מבוססת הידידות על חשבונות מתמטיים ועל רווחים אישיים. חרדה תוקפת אותך בראותך איך וכיצד נעלמה לחלוטין הידידות האידיאלית מן האופק היהודי. מחיצת־ברזל עומדת בין אדם לאדם. האדם נאכל כאן מקנאה ושנאה. ״ידידות אמתית״ קיימת רק כאמצעי או כתחבולה לסינוור עיניים. ״נאמ־נות״ היא רק אמצעי שצריך לסייע לביצוע כוונות מסולפות ו״מסי־רות״ איננה אלא מקסם־שוא שנועד לעורר אשליה־חסרת־בסיס.

לאדם באמריקה יש כיום כל מה שלא היה לו [illegible] מותרות מעל לראש, כבוד מלוא חפניים, חופש שכמותו לא ידע ולא חלם עליו מאות שנים. יש לו אכן כל מה שהלב חומד, אבל מה אין לו? — האדם בעולמו הוא בודד. הוא יכול להיות מוקף אלף או רבבה של אנשים, אבל בד' האמות העצמיות שלו הוא לבד, בודד. ברגעי השתפכות־הנפש שלו אין לו בפני מי לשפוך את כל מועקת־לבו. נשמתו נשארת בוד־דה עם עצמה. אין ידידים שיאזינו לאנחתו העמוקה. אין ידידים שי־קלטו את המיית־הנשמה שלו, ואין ידידים שיקראו את העצב הניבט מפניו.

הזיוף שיש ב״ידידות״ האמ־ריקנית משתקף באופיה ההפגנתי. היכן ומתי ערכו הפגנות ידידות בצורה כה מלאכותית ומוקיונית? למה אנשים נסחבים ערב־ערב ברכבות תחתיות כדי להשתתף לרגע בטכס־חופה של ידיד? — מפני שצריכים להפגין את הידידות שעל הנייר, שנהפכה למירוץ פרוצדורלי של משלוח הזמנות־חתונה עם כותבי המחאות. אם חס ושלום לא יופיעו ולא יגיעו ברשימה האחרונה לשמחה, הרי יפקפקו ב״ידידות־האמת״ שלו. למה אצים אנשים כל שני־וחמישי לבנקטים ולחגיגות־יובל של ״עסקני כלל וכי־הזכרויות״ ופור־צים בתשואות על דברי כל נואם מגמגם, הפולט בצורה עילגת דברי־שבח בדויים על ״חתן־היובל״, שלרוב הוא עצמו תמה על הדברים שאינם ידועים לו ואומר לעצמו: איך יכולים אנשים להעתיר על ראשי שבחים כה רי־קים ומחמאות כה נבובות? למה הולכים לשמוע נאומים חסרי־דיעה כאלה? הלא פעמים רבות רוצה השומע לקום ולצעוק: הח־דישו כבר כל הדברים, אל תחללו את המלה היהודית ואל תהפכו אותה לנשק אנטי־מוסרי. אבל האדם שחושב כך ומבין את האו־וילות של כל החגיגות והדיבורים הללו, עוזר בעצמו להשריש את מפגעי הכבוד הריקים הללו. ולמה? כי הוא מבליג ומתאפק, שמא עוד יחשדו בו ויטילו ספק ב״ידידות״ שלו.

*

לעתים קרובות באים אנשים לבנקטים עייפים ומיוגעים, לאחר יום של עמל מפרך, אוכלים יותר מדי, שותים יותר מדי וסובלים מזה כמה שבועות. שומעים נאו־מים באנגלית, שפה שהשומע אינו מבין וכל רגע שהנואם מא־ריך נראה כאורך הגלות. סובלים ובכל זאת באים, בחום כמו בקור. מנין מסירות־נפש כזאת? כדי להפגין בכך בצורה בולטת את ה״ידידות״. והנה, בדבר זה עצמו, בהוכחה המתמדת של ״הידידות״ טמון כל חוסר התוכן והשטחיות של הידידות של ימינו, הצוכחת כתוצאה ממצבים משתנים וחי־שובים אישיים, וכאשר הנתונים רק משתנים והחשבון איננו מתאים יותר, מיד נעלם כל סימן ושיור של ידידות, ואוי ואבוי לה לידידות שכזו, העומדת על מצבים משתנים וחשבונות מתמטיים. כי ידידות אמת אינה תלויה לא באירועים ולא במצבים. קשר־נשמה של אדם לאדם, אינו נזקק למעשים הפגנ־תיים. ע״י שתיקה נרקמת ידידות. המרחק הגדול ביותר לא יכול להפריד בין לבבות. ימים וארצות, ומרחק של אלפי מילין, לא יכלו לחלק ביניהם. ידיד אמתי לא הלך מעולם לשמחתו של השני. ולמה? מפני שהשמחה לא היתה של השני. היא היתה שמחה עצמית. אין שני ידידים בנפש. אין שני אנשים בין שני ידידים בלב ונפש. השמחה היתה איפוא עצמית. האדם הלך, איפוא, לשמחה שלו עצמו. ולא בכדי להבטיח ידידות לשני.

ובמלה אחת: אין היום ידידות עמוקת־נשמה. רגשות האדם מבוקרים כיום בקפדנות בצורה מכנית, המולכת כיום בכל השט־חים. מכונת־החישוב היא הקובעת את צרכי הידידות ובאיזו עוצמה היא צריכה להיות טעונה. מכונת־החישוב היא בעל־הבית הרוחני של תקופתנו. המכונה מחשבת בדיוק נמרץ אם כדאי להחזיק בידידות, כמה חיוכים מזוייפים על האדם לחייך כדי לבטא מסי־רות. מובן מאליו, כי ידידות מרובת־פנים כזו מהרסת את מוסר הסביבה כולה ובונה עולם של שנאה ״חבויה״. ישנם אנשים שנושאים בלבם שנאה עמוקה לשני, אבל כלפי חוץ הם רוצים להיראות ידידים. וברור, כי שנאה חבויה היא גרועה פי כמה משנאה גלויה. כי משנאה גלויה יכול האדם להיזהר, כי אם יודעים שפלוני־אלמוני הוא שונא, יודעים איך לנהוג כלפיו. אבל שונה הדבר, כאשר מעמידים פנים של ידידות אבל הלב בפנים גדוש שנאה אר־סית. שנאה כזו היא מסוכנת וע־לולה להחריב עולמות שלמים. וכותב בעל ״ארחות צדיקים״: ״ודע כי הרבה בני אדם מראים את האהבה בדבריהם ואפשר שהם שונאים גמורים״. וכמה ידידים מזוייפים כאלה אנו פוגשים לעתים קרובות? על כך אומר הפתגם: שמרני ה' מידידי, משונאי אשמר בעצמי.

אכן, חיים אנו בדור שהוא מלא שנאה אמתית וידידות מזוייפת.

משה חיים שינפלד

״תשובת המשקל״

היחסים שבין מדינת ישראל לארה״ב התדרדרו לשפל. פרשת מכירת הנשק לאיראן, העברת הכספים לקונטרס, גרמה לזעזוע בארה״ב, עוד לא נדמו הדיה של פרשה זו, והגיע לארץ בבהלה הד״ר וקהיים, לנסות ולעצור את פיתוח הלביא. את ביקורו של וק־היים ליוו כתבות, ומאמרים בע־תונות ארה״ב, שמשמעותם היתה, ישראל מיצרת נשק על גבו של משלם המיסים האמריקני. והשיא הגיע עם פרשת פולארד, יהודי תמים שליח מאן דפליג, שנתפס ע״י [illegible] בה, ואולי אף קריטית, וכשהרגיש שהאפ.בי.איי. נושף בערפו, ברח לשגרירות ישראל בוושינגטון, וגורש משם בבושת פנים.

ארצות הברית נדהמה, מרגל ישראלי בפנטגון, יהודי ארצות הברית הרכינו ראש, בין היתר הועלו הצעות של הפסקת הסיוע האמריקני לישראל, שפירושו חלילה טרגדיה. שונאי ישראל קפצו על העגלה, והרימו ראש, ידידי ישראל ראשם חפוי. ובעק־בות כך כאן בארץ, התסריט הידוע ועדת חקירה, הפרשה עלולה לג־רום לבחירות מוקדמות כאן בארץ, וכרגיל את המחיר ישלמו הלוח־מים מהשורה, בעוד שהאשמים הגדולים, ימשיכו במלאכתם.

לפני כשנתיים ימים, עת יצאה היהדות החרדית בארץ למלחמה נגד הכנסיה המורמונית ההולכת ונבנית בעיר הקודש, מול מקום המקדש, טענו נציגי השלטון, אי אפשר להפסיק את הבניה, מאחר ולמורמונים יש השפעה בגבעת הקפיטול בוושינגטון. פגיעה באינטרסים של המורמונים בי־רושלים, יפגעו באינטרסים יש־ראליים בארצות הברית. עם הטי־עון הזה הדפו את כל תחינות ובקשות הציבור להפסיק בניית מיסיון מול הר הבית. כיצד אפשר להרגיז קהילה מכובדת בארצות הברית, כיצד מותר לפגוע במור־מונים שמספר מחבריהם חובשים את ספסל הסינט, הדבר עלול חלילה לפגוע ולהזיק, ולכן יש להורידו מסדר היום.

אך עינינו הרואות, לאיזה שפל הדרדרו היחסים בין שתי המדינות, ממרגל ישראלי בתוך הפנטגון, וזעזוע בארצות הברית כולה, חברי הסינט נדהמו, והממשל הוכה בהלם. ללמדך אם תלך עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי, כשבו־נים מיסיון בירושלים, זו מלחמה שהציבור בארצות הברית היה מבין אותה, זה מאבק שהיהדות האמריקנית היתה עומדת מאחו־ריו, וחלק נכבד מחברי הקונגרס היו תומכים בו, מאבק זה לא רצו, וקיבלו את התשובה בפרשת פו־לארד, הסכר נפרץ, והפתרון טרם נראה.

ובאותו ענין מדיני שני, סיפור מרכזי נוסף באותה פרשה:

האמינות הישראלית, וכה הס־ביר בטעם רב. כיצד תראה האמי־נות הישראלית, באם תופסק הבניה, לאחר שניתנו הרשיונות וההיתרים המתאימים, האמינות הישראלית תפגע — זעקו, וזאת לא יתכן. הבה ונבחון מה קרה לאותה אמינות.

לפני למעלה מחודש ביקר במסדרונות הסטייט דפרטמנט בוושינגטון, ראש הממשלה שמיר, ושכנע בכל להטו מדוע ועידה בינלאומית בעניני המזרח התיכון היא קטסטרופה. הוא חזר, ומיד המריא לשם ממלא מקומו, ובאו־תם מסדרונות, ובפני אותם אישים טען בלהט רב, מדוע ועידה בינל־אומית, היא הפתרון היחיד למזרח התיכון.

ממלא המקום בדרכו חזרה עשה חנית ביניים בקיי דדאורסיי בפריז, וניצל קשרים אישיים ע״י חברותו באינטרנציונל, כדי להס־ביר בפריז מה רבה החשיבות בו־עידה, כמובן שמיד הזמין ראש הממשלה אף הוא ביקור בקיי דדאורסיי, לשכנע מה מידת האמון בועידה הנה לכם האמינות שכה דאגנו לה.

ואם לא די בכך, מפרסמים מקורבים לממלא המקום, שהיתה פגישה עם המלך חוסיין, המלך בבקורו האחרון בקהיר מכחיש זאת בתוקף, ועוד מדבק לאמינות.

זו התוצאה כשמחפשים אמי־[illegible] בזיון.

כשנפגשו נציגי אתרא קדישא, עם ראשי בל״ל לשעבר: יפת, ואינהורן, בענין הפגיעה בקברי צדיקים בטבריה, הכריזו הא' יפת, ואינהורן, נחרצות ״לא נכנע לס־חיטות״. לא הספיקו לזרום מים רבים בירדן, ושני היהודים האלו, הוכרו רשמית כגדולי הסחטנים של הדור האחרון.

אדון יפת חייב היה אף להתק־פל, ולברוח בחשכת ליל, להסתתר בניו־יורק, מזעם הרחוב והתק־שורת. מי שמשכורתו היתה ששים אלף דולר בחודש, ופיצוייו חמשה מיליון דולר, ועוזרו הנאמן, שמשכורתו היתה אף היא ברובע של עשרות אלפי דולר, נתנו מוסר ליהודים שמוסרים נפשם ללא פרוטה אחת, לשמירה על כבוד אבותינו, ואבות אבותינו, הקבורים בעיר הקודש טבריה.

הם אמרו לא נכנע לסחטנים, וקיבלו גיבוי כמובן מהעיתונות, והתקשורת, וראו, איך ישופך כל מטיפין, וקבל העולם כולו, נחשף, מה קורה בבנק לאומי, ומי עוסק שם בסחיטות.

כשהועלו הצעות לפתרון הב־עיה בבני חמת בטבריה. הצעות שבאו לאפשר פתרון הבעיות, אך היו צריכים לכך תקציבים בסדר גודל משכורת אחת, או שתים; לחמו הללו בעזה, לבנק אין כסף, לא ניתן, לא מזה, הגולנים שמרו על הקופה. לפתור בעיה של קברים תמורת משכורת אחת אין כסף, הסתבב הענין, ואין אדם נוקף אצבע למטה, להראות לעם כולו, מי הם שומרי הקופה, ומי הם הדראגים הגדולים לכספי צי־בור.

כשהניפה התנועה הקיבוצית את ידה על שבת קדשנו, נשמעו ההכרזות הבאות: ״אנו רגילים לחיות מעמל כפינו, ומאחר ויש משבר כלכלי, אנו נאלצים להפעיל שוק בשבת, כדי להמשיך ולהגיע מיגיע כפינו. מזכיר הקיבוץ הכריז לעתונות, אנו מוכנים לכל עבודה, ובלבד שנהנה מיגיע כפינו, כיאה לתנועה הסוציאליסטית.

לא עזרו הבקשות, ולא עזרו התחנונים, וגם לא המחוקק, שאוסר בפירוש עבודה בשבת ללא אישור, והניפו גרזן על קדושת השבת. יגיע הכפיים, והסוציאליזם הקודש, התגלה במלוא הדרו, עם התפוצצות פרשת בלאס, יהודי המשפט מהדהדים מידי יום. שוק אפור, ריבית רצחנית, בישחתנות מזומנים, אנשי קש, חברות דמה, זאת התנועה הקיבוצית, עבודה, יגיע כפיים, סוציאליזם. הכל גלוי וידוע, ברור, ללא כחל ושרק, הת־נועה הקיבוצית הפסידה מאות מיליוני דולרים, לא בתפוחי אדמה, לא בלול, לא ברפת, לא במטע, לא בכרם, אף לא בתעשיה, אלא אצל מלוי ריבית קצוצה, אצל שחקני הבורסה בתל־אביב, זו התשובה לזעקתם השקרית, יגיע כפיים אפילו בשבת, הם הגיעו לעבודה בשבת, כי הפסידו כספם בבורסה, ואצל בלאס, ולא מכל סיבה אחרת.

אך בלאס צריך היה להישפט ולעמוד לדין, רק כדי שקלונם של עושי סחורה בשבת יראה ברבים. ואותה תנועה קיבוצית כל כך גאה, יוהרנית, מי שהסתכלו על כולנו מלמעלה, מי שראו עצמם כפאר החברה הישראלית, זקוקים כיום לעמוד בתור מאחורי לשכתו של שר האוצר, ולבקש מענקים, הל־וואות, הטבות, זה שכרו של מחלל שבת.

הפרשיות האלו, שהיינו עדים להם לאחרונה, מוכיחות לנו שוב, שאין להתפשר בענינים עקרוניים. ואין לקבל את התירוצים המושמ־[illegible] הבעיות בקשרים, וביחסים עם ארצות הברית הם ללא תקדים לאורך כל ארבעים השנים האח־רונות, טרם חלף משבר הנשק לאיראן, והעברת הכסף לקונטרס, נעצרו חשודים בארצות הברית, אחד מהם בדרגת תת־אלוף, לא נדמו הדי פרשת איראן, וקפץ רוגזו של הלביא, עם שליחותו של וק־היים, וטרם המריא וקהיים חזרה לביתו, והתפוצצה ברעם אדיר פרשת פולארד שהדיה עוד ישמעו, ובהחלט יתכן שיגרמו אף לבחי־רות מוקדמות כאן בארץ.

עכשיו הטענות שבענין המורמונים יחסי ישראל־ארצות הברית, נראות מגוחכות, ושפלות, אך אסור לשכוח, שזו היתה הטענה המרכזית, בכל הד־יונים בענין הפסקת בניית המור־מונים בירושלים, ואף המוטיב העיקרי בהחלטות ועדת השרים המיוחדת שנבחרה לענין זה.

עכשיו כשועדת חקירה של הכנסת דנה בענין, ועד לפרסום שורות אלו, יתכן שאף תפרסם מסקנותיה, והא' פרס, ורבין, חוששים למסקנות הועדה, ובפרט חוששים לאמינותם, עקב עדותם בועדה, שוב מתגמדת טענת הא־מינות, ונראית בלתי רלבנטית, כשטענו ענין אמינות בענין המורמונים.

אבל בכלי סיוחים, אלו היו הטענות, ומסיבות אלו המשיכו לבנות במרכז מול מקום המקדש, מוסד שעיקר עיסוקו בקציצת נט־יעים של העם היהודי.

עכשיו [illegible] והשתוממם נוכח הסחיטות בבנק לאומי, אנו חושבים מה היינו עושים, וכיצד היינו מגיבים לו ידענו, כיצד היינו פועלים באם ידענו מי־הוא ארנסט יפת, ומיהו יעקב אינהורן, לא זו הגישה, עלינו לפעול רציונלית לענין בלי סנטימנטים לתוקף.

כשמחללים קברי אבות, בארץ האבות, אין פשרות ואין מוזר.

משמים הביאו את קופתם של יפת ואינהורן, עם קלונם, על דאספת אטפוך.

בענין הקיבוצים, לחושבי החשבונות, ולרואי השחיתות, היה צורך להוכיח קבל עולם מהי פר־נסתם של חברי הקיבוצים, איפה ירד כספם לטמיון, ולמה צריכים היו לחפש פרנסה בשבת, הרי בי־מות החול פועלת הבורסה בתל־אביב, והם עסוקים שם באותם הימים.

מפעל הש״ס בשנתו החמישית

— מאת ש. חמד —

בשנה החמישית לקיומו של מפעל הש״ס, שהוא ללא ספק מפעל היסטורי כביר בשלמה של תורה, [illegible] בתחושה של ראשוניות, למרות הזמן הקצר יחסית מאז תחילת הפעולה. הכל נמצא זה מכבר במסגרת מאורגנת, מגובשת ומוצקה, דבר שיש בו כדי להוכיח התגברות על מחלות ילדות וגם בגרות ובשלות.

מפעל היסטורי אמרנו, מפני שכל המגמה המונחת ביסוד המפעל הזה, כפי שהגה אותו וחוללו אחד המיוחד שבגדולי הדור, כ״ק האדמו״ר מקלויזנבורג שליט״א, היתה להחזיר עטרה ליושנה ביצירת מסגרת גדולה ור־חבה של תלמידי חכמים לומדי ויודעי ש״ס, מסגרת שכידוע הצ־טמקה בעשורי השנים האחרונות, אם מפני חורבן יהדות אירופה שתחת הריסותיה נקברו אלפים ורבבות של ״יהודי ש״ס״, ואם מפני שבתהליך המהיר של שיקום התורה קשה היה להתמודד מיד גם עם המשימה הקדושה והנשג־בה הזו, ומוכרחים היו בינתיים להסתפק בלימוד הריכוזי של העיון, אבל במגוון קטן יחסית של מסכתות הש״ס, כשרק מספר קטן של יחידים מעולים מסוגלים היו להתמודד גם עם המשימה של ידיעת הש״ס כולו.

ניתן לומר, כי הבעיה שהקשתה באותן השנים, שבהן מוכרחים היו לקיים שתי משימות בבחינת ״והיה היום למלאכה והלילה למשמר״, המלאכה הגדולה בעצם שיקום לימוד התורה בארץ ובת־פוצות, החזרת המושג הישיבתי והחדרתו המחודשת לתודעת האומה, וה״משמר״, היינו העמי־דה על משמר קדשי האומה תוך כדי התמודדות בכל האתגרים הקשים ובכל המכשולים שעמדו בדרכה של יהדות המסורה לחזור ולמצוא אחיזה בארץ־החיים לאחר השואה הנוראה — הבעיה בתקופת התהליך המיוחד הזה היתה, שמירת האיכות הגבוהה והפחד פן ימהרו להשתרע על מרחבים גדולים מדי. כשזה יפגע אנושות בעומק הדרוש המושג בדרך העיון והבירור היסודי של כל סוגיא.

אלא שבמהלך הזמן, הלכה והתבלטה הבעיה השניה, כי מת־מעטת תודעת החובה הקדושה של לימוד הש״ס, כאתגר וכמשי־מה לכל מי ששואף להלך את עצמו בחדרי התורה ולהפוך אותה ללחם חוקו. מה שהיה הכרחי מחמת נסיבות הזמן והשעה, עלול היה להפוך מדיעבד למעין לכת־חילה, וענין זה הציק עד למאוד להרבה מגדולי התורה, אך מיוחד הוא כ״ק האדמו״ר מקלויזנבורג שליט״א, שדמותו המרהיבה משולבת בנושא המקיף ששמו ״מפעל הש״ס״, מכל הכיוונים האפשריים, לא רק בעצם יסוד המפעל והצמחת כנפיו הלכה למעשה, אלא גם כי הוא הגבר הוקם על, מקים עולה של תורה, הוא הלא גם מי שבעיניו ובגופו ובכל רמ״ח ושס״ה חזה וחוה את השואה ואת החורבן, והוא שגם קידש לעצמו שאיפה נעלה ומיוחדת זו לראות בסגירת המעגל של שיקום התורה, בהחזרתה למלוא תפארתה, כשיהודים של ש״ס, לא אחד ולא עשרה, אלא למאות ולאלפים, ממלאים את שורות היהדות בכל מקום ומקום.

יוזמתו הברוכה והגדולה של האדמו״ר מקלויזנבורג משלבת ויוצרת גשר בין שני הדברים הי־סודיים: העיון והבקיאות, כי זהו [illegible] של ״מפעל הש״ס״, לא שבא עתה תורה של בקיאות במקום או תוך כדי שחיקה בעיון, אלא להיפך, אין העיון נפגע אבל גם באה עתה לחידוש הלימוד בהיקף ובבקיאות, והכל משולב יחד. ומכאן התמיכה הרחבה והגדולה שזוכה לה המפעל מכל כיוון ומכל צד. מפעל הש״ס לא הסתפק בהפרחת סיסמה, אלא כשמו כן הוא, מפעל המפיץ ועיין וגם מגשימו על הצד הטוב ביותר. הלומדים אכן לומדים יותר, אבל עליהם להתעמק בלימוד, להתבונן ולעיין היטב, שכן היקף הלימוד והעיון בו נמדדים מידה מדוייקת במבחנים הנערכים מדי חודש בחודשו לאלפיים (ואולי כבר יותר) לומדים על עשרות דפי גמרא עם פירש״י ותוס', ודבר זה מבטיח את הלימוד עם הידיעה בצורה יסודית ומרשימה ביותר.

והנה אנחנו מתבוננים בכמה פרטים סטטיסטיים של המפעל, והם מרשימים ומעודדים התפע־לות עמוקה — 2,000 תלמידי חכמים שנבחנים בכל העולם מדי חודש, וזאת למעלה מארבע שנים רצופות, בחומש תכניות נבחרות: 20 דף גפ״ת לחודש; 30 דף גפ״ת לחודש; תכנית ״הוראה״ — ש״ס ופוסקים; 70 דף גפ״ת לחודש (במסגרת כולל ש״ס); למסיימי ש״ס — תכנית ש״ס עם ראשונים ופוסקים.

התמונה המרשימה והמרהיבה ביותר עולה מן ההיקף והמגוון של ״אוכלוסיית״ המפעל המיוחד הזה. גיל הנבחנים מתחיל מנערים בני 12 ומגיע עד לאנשי־שיבה בגיל של 76 שנה! ואין זו סתם ״מליצה״ הכתובה ע״ג פרוספקט צבעוני, כי אם מציאות של ממש, שכל הבא לבקר ביום המבחן החודשי ומסייר על פני עשרות החדרים שבהם יושבים הנבחנים ליד השולחנות, כשהם רכונים על גליונות השאלות ע״מ להשיב — יכול לחזות בה במו־עיניו. ולא פחות מזה מרשימה התמונה המגוונת של האנשים שמוצא חו־ביהם ניכר, כמובן, בלבושם וב־צורתם החיצונית: מן הישיבות החסידיות והליטאיות, אשכנזים וספרדים, מישיבות הסוד ומכוני תורה ולימוד מגוונים, ובין המש־תתפים: אברכים ובחורים, רמי״ם ובעלי בתים, ראשי ישיבות וראשי כוללים, מורים, בעלי עסקים וחי־ילים. ממש ״כלל ישראל״ במלוא המשמעות היפה של המושג הזה!

כיון שמדובר במבחנים על דפי גמרא מוגדרים, יש בידי ראשי המפעל היכולת למדוד כמו במדע מדוייק את ההיקף העצום שכבר נלמד ונבחן במרוצת תקופת קיומו של המפעל, והרי לפנינו שוב צרור של מספרים מעניינים ומרתקים: יש למפעל הש״ס תשע־עשרה נקודות־מבחן מרכזיות בכל העו־לם; בארבע שנים של קיום המפעל נלמד ונבחנו מעל למיליון וחצי דפי גמרא בהצלחה מרובה, כשמעל 75 אחוז מן הנבחנים מצטיינים במבחנים החודשיים. במהלך התקופה הזו נכתבו ונבדקו שני מיליון ועוד 150 אלף תשובות, ומכאן גם לצד הפיננסי: המפעל מעניק מילגות למצטיינים, ובמ־סגרת זו חולקו במהלך התקופה למעלה מ־5 מיליון דולר למילגות, כאשר התקציב השנתי מגיע למי־

(המשך בעמוד י״ד)

مكـ: من الأصل

ספרים · סופרים · ספרות

מכתבי תורה מאדמו"ר זצ"ל מגור

לרגל ההופעה המחודשת

הספר הזה אשר אנו נותנים היום לפני קהל הלומדים והחסידים הנו מעט הזעיר מתוך רובי חידושי תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל. החיבורים הרבים שכתב בכל מקצועות התורה, בהלכה ובחסידות, נשארו לדאבון לב בפולין הדוויה, וכל החיפושים אחריהם לא העלו לע"ע דבר. גם מתוך אלפי המכתבים שכתב הה"ש בדברי תורה לא נשארו אלא שרידים מועטים. במילים אלו פותחים הרב צבי יצחק אברמוביץ שליט"א כיום רבה של הקריה החסידית בחצור והר"ר יצחק מאיר אלתר שליט"א — נכד מרן זצ"ל — את הקדמתם לספר מכתבי תורה שיצא לאור לפני עשרים שנה בשנת תשכ"ז.

ספק אם ניתן לתאר כמה יזומה היתה דרושה כדי לערוך ספר זה שהיה גם הספר הראשון של ד"ת מאדמו"ר זצ"ל שיצא לאור אחר פטירתו. בודאי שבשנים כתקנם ללא השואה האיומה היו נגשים מיד למלאכה, אז היו הרבה יותר מכתבים, המכתבים גם היו נמצאים בכתב יד, ומקבלי המכתבים עדיין היו בחיים ברובם ויכלו למסור מה היה הרקע של המכתב. אבל במציאות העגומה של שנים שאחר החורבן, לקום ולהוציא מתוך האפר לפעמים · העתקות משובשות ותו לא ומזה לערוך ספר לשם כך דרושה היתה הרבה יוזמה וגם הרבה התמסרות שנבעה מתוך הרצון העז לא להניח למכתבים לרדת לטמיון. הופעת הספר היתה אפוא דבר חידוש הרבה יותר מן העובדה שכל עשרים השנים שקדמו לה לא הופיע הספר.

קשה עוד יותר לתאר כמה עבודה מאומצת נדרשה לעריכת הספר, חלק מהמכתבים היה בכתי"ק וחלק אחר נלקט מהעתקות שהיו בידי חסידים, אך ברוב המקרים היו צריכים להתייגע כדי להבין בתשובה למה נשלח המכתב וכן להבין מובאה שאדמו"ר זצ"ל ציטט אותה בקיצור נמרץ, כמעט ברמז, היכן מקומה, לפעמים היה צריך לעבור על ספרים שלמים כדי לתפוס לאיזה קטע מהם כוונו הדברים, וכן היה צריך גם לתקן שיבושים שנפלו בהעתקות עפ"י השערה (כשהתיקון סומן בצורה ראויה).

אבל על סוף סוף נשלמה המלאכה והספר יצא לאור והתקבל בהתרגשות רבה בקרב ציבור חסידי גור, ומקומו שמור לו גם כיום כאשר זכינו שיצאו לאור חידושי תורתו של אדמו"ר זצ"ל עה"ת בספה"ק אמרי אמת, משום שהוא מאיר לנו צד אחר מתורתו של מרן זצ"ל וכפי שמציינים זאת המו"לים החשובים בהקדמה להוצאה הנוכחית.

משיצא הספר לאור נתעוררו רבים להגיב על כך, כאלה ששלחו למו"לים מכתבים שהיו תחת ידם ולא נדפסו מפני שלא היו ידועים, וכאלה ששלחו העתקה מדויקת ולפעמים כתי"ק של מכתב שנדפס לא בדיוק כפי המקור, היו שהעירו הערות חשובות, וכאלה שתרמו מאוצר ידיעותיהם, בחינת הכל מסייעים למלאכת שמים, ולא זזו משם עד שנתקיים בהם מקרא שכתוב נוצר תאנה יאכל פריה.

כאשר מסתכלים היום בשתי המהדורות מבחינים על נקלה בשכלולים שנוספו בתיים, והנה דוגמא קלה בהערה בשולי מכתב כו', שבמהדורה הקודמת צויין כי בשו"ת חסדי אבות סי' י"ב מביא שאדמו"ר זצ"ל יישב דברי הבכורי יעקב עפ"י מה שאיתא בתקוני זהר דמצוות דרי"ט הם בתורה, הדברים נכתבו בספקנות מרובה משום שבתקוני זהר לא נמצאו דברים אלו. במהדורה הנוכחית (מכתב ל') נעדרת אותה הערה ובמקומה מתנוסס בסמוך. מכתב (ל"א) בו כותב אדמו"ר זצ"ל: ובסי' שנ' הבאת בשמי מה שאינו אמת, שכתבת שבתקוני זהר דמ־צוה של יו"ט כתובה, לא כי כלל כן בתקוני זהר, וכו'. מסתבר שאדמו"ר זצ"ל הבחין בזה והזדרז בעצמו להעמיד הכותב על טעותו... נוספו עוד מכתבים, כאלה שמשלימים מכתבים קודמים, וכאלה שחדשים לגמרי ומספר מכתבים תוקנו לפי המקור, בחלק מהמקרים התיקון משנה את הכוונה, ובמקומות אחרים הרי הוא מוסיף חן למכתב. ובצדק קובעים המו"לים בהקדמתם למהדורה הנוכחית: הספר הנוכחי איננו מהדורה שניה של הספר שנדפס בשנת תשכ"ז, הספר פשט צורה ולבש צורה חדשה מכמה בחינות.

הספר מכיל כיום קכ"ה מכתבים אשר המה עוסקים בכל מקצועות התורה הלכה אגדה חסידות וקב־לה, וכן הגהותיו שכתב על גליון הגמרא שלו וההגהות שכתב על הספה"ק "שפת אמת" עה"ת וא־רבעה מכתבים ממרן השפ"א זצ"ל אל אדמו"ר זצ"ל.

היות והמכתבים נכתבו בקיצור ועל הרוב בתשובה על מכתבי אחרים וקשה להבין מתוכם את הכוונה נכתבו בשולי הספר הערות בכדי להקל על המעיין את הבנת הדברים, ההערות אינן תורניות גמי שאין אדם יוצא ידי חובת עפ"י רוב ממסגרת זו, אך ישנם מכתבים סתומים שהיה הכרח להאריך בהערות בכדי ליישב הדברים על אופנם. במהדורה הנוכחית נוספו עוד מראי מקומות והערות בהם להבנו והתבררו כמה וכמה מקומות שהיו סתומים וק־שים להבנה.

העריכה הנאה של הספר באר־תיות מאירות עינים, סמנים מסודרים, ולוח מפתחות לש"ס בבלי וירושלמי רמב"ם ושו"ע ועוד, מהווה משל לתוכן כמ"ש במדרש פרי אמור (כו א) משל הצדיקים בדירתן. תקוה שזכותו של אותו צדיק תעמוד למסדרים מקחו ולכל בית ישראל, ויתקיים בנו הפסוק שבהמשך דברי המד־רש: במרעה טוב ארעה אותם ובהרי מרום ישראל יהיה נויהם.

מ. ג.

הלכות שבת בקלטות

כלל ידוע ומקובל הוא: "אותיות מחכימות". עצם סידור המשנה והתלמוד בכתב, נעשה לאחר שהיה קיים חשש רציני שהדברים הנלמדים בעל־פה ומועברים מפה לאוזן, עשויים להשכח ולהשתבש בחלקם, ומיני אז התבסס הלימוד מתוך הכתב. כאשר מרביצי התורה בכל הדורות משננים לתלמידיהם את הכלל של "אותיות מחכימות", תוך הבהרה שקליטת החומר והבנתו תהיה קלה וחדה הרבה יותר כאשר ישולבו שני החושים הראיה והשמיעה.

אף על פי כן הדריכו ועודדו מרביצי התורה בכל הדורות, את תלמידיהם, לשנן את תלמודם בעל־פה, כערובה לזכירת החומר הנלמד ולקליטתו במוחו של הלומד עד שיוכל ללמוד וללמד, לשמור לעשות ולקיים את כל דברי התורה שלמד.

רעיון גדול הגה הרה"ג ר' יעקב מאיר שטרן, מר"צ בבית הוראה זכרון מאיר בבני ברק, כאשר הו־ציא לאור קלטות ובהן שעורים בהלכות שבת, להלכה ולמעשה.

קלטות אלו, לא באו לשמש כתחליף ללימוד מתוך ספרי ההלכה, וליתא מאן דפליג כי לימוד הלכות שבת, כמו כל לימוד אחר, יש ללמוד מתוך הכתב "אותיות מחכימות". קלטות אלו באו לסייע בזכירת החומר הנלמד וכפועל יוצא שידע את האסור והמותר בהלכות שבת.

ומלבד הסיוע בזכירת החומר הנלמד, ניכר בקלטות אלו העמל הרב שהשקיע המחבר בסדור הדברים וההלכות ע"פ הצרכים והשאלות המתעוררות בימינו אנו בכל בית יהודי ואצל כל יהודי החרד על שמירת שבת כהלכתה, כך שלאחר שלמד אדם הלכות שבת מתוך ספרי ההלכה, יוכל להעזר בקלטות אלו הן לשינון החומר הנלמד והן להבנת וליצירת הקשר בין הדברים הנלמדים לשאלות שהזמן גרמן כדי לקיים שבת כהלכתה, והשעורים נמסרים בשפה ברורה, עד שהמאזין יחוש כאילו יושב הוא מול מגיד השעור המרצה לפניו את שעורו.

די בעיון קל על פני סדרת הקלטות, כדי להעריך נכונה את העבודה הרבה והמקיפה שהו־שקעה בסדרה זו. שמונה קלטות, המכילות שעורים מקיפים בהלכות שבת, בכל התחומים שיהודי שומר תורה ומצוות נזקק לדעתם כדי לשמור שבת כהלכתה.

המחבר פותח את הסדרה בהקדמה להלכות שבת ולאחר מכן מפרט על פי הסדר את ההלכות השונות הלכות בורר וטוחן, בישול והטמנה, סחיטה, ליבון, צביעה, תפירה, כתיבה ומחיקה, לישה, בונה וסותר, קושר ומתיר, מכה בפטיש, הוצאה, הבערה ואמירה לעכו"ם, חולה, יולדת וקטן, דיני מוקצה וכן מצוות הקשורות לשבת כמו הדלקת הנרות, קידוש והבד־לה.

הקלטות ערוכות על פי סדר א־ב, כאשר על כל קלטת פירוט ההלכות הנדונות בצד זה של הקלטת, מסודר בכעין פרקים וס־עיפי משנה באותם פרקים, כגון הפרק דיני בורר והנושאים הנדונים בו: אכילה, רחיצת פירות, זבוב שנפל, פסולת מתוך אוכל וכו'. או הפרק דיני ממרח, והנושאים הנ־דונים בו: רחיצה בסבון, ממרח באוכלי ממתק בנעליים וכו'.

הערכה מיוחדת יש להעניק לעטיפה ולעיצובה, שנעשתה בצורה מרשימה של ספר ועליו ההדפסה הלכות שבת, עם פירוט פרקי ההלכות שבקלטות. אריזה זו שאינה חד פעמית והמיועדת לרכז ולשמור את סדרת הקלטות בצורה מסודרת לאורך ימים, הינה ערובה גם לשימוש תדיר ולהפקת מלוא התועלת מסדרת קלטות זו.

סדרת הקלטות המופצת בשתי שפות בלשון הקודש ובאידיש, והי"ל בעדודו של הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א אב"ד זכרון מאיר בבני־ברק — הינה ערובה לשינון ולזכירת הל־כות שבת ולהבהרת שאלות רבות המתעוררות בכל בית יהודי בהל־כות שבת.

כאמור, אין בקלטות אלו כדי לשמש תחליף ללמוד הלכות שבת מתוך ספרי ההלכה — אולם לאחר לימוד ההלכות, יסתייע רוכש הקלטות בשינון ההלכות בשבתו בביתו ובלכתו בדרך (לבעלי הרכב שבמכוניתם רשמ־קול) וכבר הבטיחו לנו חז"ל כי בזכות שמירת שבת כהלכתה נזכה לגאולה השלמה.

חדוותא דשמעתתא על שב שמעתתא

הספר "שב שמעתתא" שחובר ע"י בעל ה"קצות", בהיותו בן שבע עשרה שנה, הוא אחד מספרי היסוד שתלמידי הישיבה לומדים בו את דרכי העיון היסודי בתורה, ומיד עם הופעתו נתקבל בהתלה־בות באהלי תורה באשר הוא "עמוק עמוק בחריפות ובקיאות, ופותח כיון לבות המעיינים לפקוח עיניהם למשקל ולמסורי בהן, בעיון זך וישר וכל חכמי לב הכירו את כבודו ואת גדלו".

מאז הופעתו לראשונה זכה למהדורות רבות וכמה מגדולי הדורות האחרונים הוסיפו לו את הערותיהם. ועד כמה שהדבר יהא מופלא בידינו, הוסיף לו את הע־רותיו רבי ברוך פרענקיל בעל "ברוך טעם" שהיה כמעט בן דורו. בעל ה"קצות" נולד בתק"ה ונפטר בתקע"ג, ואילו בעל "ברוך טעם" נולד בתקל"ו ונפטר בתקפ"ח.

הספר שלפנינו "חדוותא דשמעתתא" להרה"ג ר' ירחמיאל צבי ישינסקי, מלומדי ישיבת גרודנא פוניבז אשדוד, כולל חי־דושים וביאורים בעניני הספקות, והם מבוססים על הספר "שב שמעתתא", אולם, כבר מתוך מפתח העניינים אנו למדים שלפ־נינו בירורים יסודיים ומקיפים בענייני ספיקות הנוהגים לכל ארבעת חלקי שו"ע, ואין אלו בי־רורים עיוניים בעלמא שחשיבותם כשלעצמם אלא ישנם גם מסקנות להלכה, אם כי המחבר חוזר ומב־היר שלא התכוון להלכה, הרי המסקנות ברורות והפוסקים יכו־לים להסתמך עליהם וללא כל ערעור.

כבר בראשית הספר הוא דן בהלכה הנקוטה בידינו "ספיקא דאורייתא לחומרא", אם כי לדעת הרמב"ם הרי בדבר תורה כל הס־פיקות מותרות, אולם המסקנה לחומרא אינו אלא מדברי סופרים, וכאן הוא נכנס לעובי הקורה לבי־רור דעת הרמב"ן והראב"ד בהלכות שונות, הוא מוסיף גם את הבירורים בספרי האחרונים מהו גדר ההיתר בספיקות מדאור־ייתא, וכאן לפנינו קשת נרחבה של דעות אחרונים, החל ממהרי"ט עד בעל חוות דעת והחתם סופר המסביר את דעת הרמב"ם שכל האמור בתורה הן לאיסור והן למצוה, לא נאמר אלא על הספק כי אם בודאי גמור. כשם שלא נאסר על האדם לאכול ספק חלב אם לא איקבע איסורא, הוא הדין נמי שאין אדם יוצא ידי חובת אכילת מצה בספק. ואפילו אי קמי שמיא גליא שעשה מצה כתיקונה, כיון דלגביה הוא ספק לא יצא ידי חובתו.

המחבר ברוב בקיאותו בספרי ראשונים ואחרונים מציין סמך לדעה זאת מדבריו של הרשב"א וכן מחידושי רבינו דוד בפסחים עד בעל "פרי מגדים". המחבר מוסיף גם את דבריו של רבי שמעון שקאפ בספרו "שערי יושר", שגם אם מתירים בספק "לא הותרו על פי דין תורה אלא שלא הזהירה התורה, אך ספק האיסור במקומו עומד, ומי שחס על נפשו ודאי דראוי לו על פי דרך התורה לפרוש מספק איסור". ענין מיוחד בעבודה שהמחבר הצעיר מביא הוכחה לדעה זו מדברי הפייטן דשבועות, שהובאו ע"י בעל "פרי מגדים" בפתיחה הכוללת לשו"ע אורח חיים.

הדגשנו כבר שהבירורים אשר לפנינו אינו עיוניים בעלמא, והסימן ט' כאשר המחבר דן בדין ספק איסור דאורייתא לאחר שאסרו רבנן את הספיקות, הוא מביא את דעות הראשונים: הרמב"ן והר"ן עד דעות האחרונים בעל נודע ביהודה ובעל הקצות ב"שב שמ־עתתא", ומחדש כי לאחר שגזרו רבנן להחמיר בספק דאורייתא, הרי מעתה יש ספק איסור גם מן התורה, וכל איסור מדרבנן אסור מן התורה בלאו "לא תסור" ונמצא דמעשה זה אסור ממה נפשך או מחמת עצם האיסור או מחמת איסור דרבנן שאסרו את הספיקות.

סמך לדבריו מצא בדבריו של רבי יצחק אלחנן (שו"ת עין יצחק ח"ב אהע"ז סי' ד) כי במקום שנתחדש איסור וודאי מדרבנן, הרי יצא חזקת היתר שהיתה לו קודם לכן לפחות מדרבנן, וממילא איתרע כח החזקה גם מן התורה.

על יסוד הנחה זאת הוא מתרץ תמיהות על הרמב"ם, וממשיך לסכם שהדבר תלוי בבירור המובא ע"י רבי אלחנן וסרמן בשם רבי חיים מבריסק ורבי אלחנן וסרמן נחשב למעשה איסור בעצם מלאו "לא תסור", או שאין המעשה כשלעצמו אסור אלא האיסור הוא בזה שאינו שומע בקול חכמים.

אין כאן מקום להאריך בזה אלא לציין, את הבירור הנדון להלכה לדברי ה"פרי חדש" שאדם המסופק אם בירך ברכת המזון אינו יכול להוציא אדם אחר החייב מן התורה, ורבי עקיבא איגר חולק עליו. והמחבר מסביר את יסוד המחלוקת בהתאם להנחה שנזכרה לעיל, ולדבריו מתבאר לדברי רבי עקיבא איגר שהדין דרבנן לחומרא הוא דין וודאי ולא דין ספק, וע"י זה נחשב כחייב ברכה, ולא רק כדי לצאת מכלל ספק.

בכמה וכמה מקומות אנו נתק־לים בדרכו של המחבר לתרץ תמיהות על יסוד שיטת ההפרדה שהיתה נהוגה בעשורות השנים האחרונות בבתי המדרש בליטא, אולם לעתים אנו נתקלים בשיטות אחרות. בדרך בירורים יסודיים על יסוד הבנות במקום וכמה ספיקות נפתרות בדרך זו. כמובן שהוא מביא יחד עם דברי רבי חיים מבריסק ורבי אלחנן וסרמן גם דבריו של ה"חזון איש" ומ־שתדל ליישב את דבריו, אולם בענין מיוחד נציין את חידושיו של רבי יוסף כהנמן ראש ישיבת פוניבז'. שיעוריו של ראש ישיבת פוניבז' זצ"ל טרם נאספו בספר, אולם בקובץ "אור מרדכי" הובא בירור מקיף בענין האכלת אבר מן החי לנכרי. בעל "פרי מגדים" מביא שבן נח אינו מוזהר על איסור זה. המחבר מאריך לדון בכך ומזכיר גם תשובות הגדול ממינסק שנדפסו בספר "ישער במינק". ויצוין לשבחו שהוא מביא גם את דברי האחרונים של בני הדור האחרון, ומציין דבר בשם אומרו.

הזכרנו את הדיון בשיטת הרמב"ם דספיקא דאורייתא מן התורה לקולא. בסי' י"ט הוא דן בשיטת רש"י שספיקא דאורייתא הוא מן התורה לחומרא, ומהרי"ט מביא כמה הוכחות לכך, ועד לפניו הוכיח זאת המאירי. בעל "שב שמעתתא" מוכיח בדעת התוספות כשיטת הרשב"א דספק דאורייתא לחומרא מן התורה. בירורים מיוחדים לפנינו בגדר דין איקבע איסורא הן לגבי חיוב אשם תלוי והן לגבי בני נח.

הזכרנו לעיל את חילוקי הדעות בין הפרי חדש ורבי עקיבא איגר, אם המסופק אם בירך ברכת המזון אם חוזר ומברך, והמבי"ט פוסק שאם טרם נתעכל המזון במעיו חוזר ומברך. דבריו הוסברו ע"י רבי מנחם זעמבא בספרו גור אריה יהודה, חלק התשובות, סי' י"ח, על יסוד דברי בעל "חוות דעת" שבעינן שיעשה את המצוה באופן וודאי ולא מטעם ספק, ואם יש ספק נחשב כאילו טרם קיים את המצוה. המחבר ממשיך לדון אם חיוב הברכה הוא על עצם מעשה האכילה אולם שיעור האכילה דרוש כדי שתהא אכילה מגיעה לידי שביעה או שהשביעה היא הגורמת לחיוב הברכה.

לעתים קרובות מביא המחבר את דעותיהם של רבותינו האחרו־נים נושאי הכלים של השו"ע, מביא את דעת ה"מגן אברהם" בעל "פרי מגדים" ובהמשך הבי־רור הוא מבהיר ספיקות של רבי עקיבא איגר בהגהותיו לאו"ח סי' קפ"ד אם קטן שאכל בשעה האח־רונה של שנתו השתים עשרה ובשעה שנעשה גדול עדיין לא נתעכל המזון אם הוא חייב לברך מדאורייתא או לא, וההכרעה תלויה מהו חיוב בברכת המזון האכילה או השביעה. אף בעל "חזון איש" דן לגבי ברכת המזון שהוא רק תוך שיעור עיכול אם הברכה היא על מעשה האכילה או שהיא על אספקת המזון בידי הקב"ה וכל עוד המזון לא נתעכל הוא יכול לברך.

מחברו של ה"קצות" הקדים לספרו שתי הקדמות לספר "שב שמעתתא". הקדמה קצרה בה מספר המחבר שהספר חובר על ידו בימי הילדות והשחרות. לפי השמועה בן י"ז שנה, וכדבריו "יקר בעיני חיבורי זה כי הוא ראשית ביכורי פרי מגמות לבבי" והוא כולל "עניינים נצרכים כבי־רים נפגשים בהלכות עמוקות וע־צומות", אולם חשיבות מיוחדת להקדמתו הנרחבת המסודרת לפי סדר א־ב, בה הוא פותח "ראוי לכל איש קודם כל מעשה טוב וכל לימוד לכוין לשם יחוד בשם כל ישראל ולקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך".

בישיבות ליטא אף נהגו ללמוד בלילי חג השבועות את הקדמתו המופלאה והעמוקה ואשר היא מלהיבה את האדם ללימוד התורה, והדברים משולבים בנגלה תסתר וביחוד במחשבה אלקית.

כאשר נתבקש רבי ברוך בער ליבוביץ' ראש ישיבת קמניץ להעניק הסכמתו לספר "חדוותא דשמעתתא" לרבן הגאון שמואל לופיאן, הוא מעיר לו כי קשה לו לייעץ לו בידוען "כי התורה חייבה לאהוב כתורה כמו עצמי, ואנא בנפשאי הייתי ירא להתקרב לפני קודש הקדשים".

גדולי הדור מפליגים בשבחו של המחבר הצעיר ומציינים את עתידותיו בכשרונותיו הנעלים, הן בהעמקה הן בחריפות והן בהבנה ישרה הם מוסיפים גם את שקידתו ועמלו בתורה בשקידה נפלאה והספר שלפנינו משמש הוכחה ניצחת שלא הגזימו כלל בדבריהם. כותב הטורים איננו נוהג להביא מדברי המסכימים המפליגים בשבחם של המחברים, אולם איננו יכולים שלא לציין את דבריו הנ־רגשים של חותנו הגאון ר' רפאל דוד אוירבוך ראש ישיבת "שער השמים" ומראשי ישיבת "קול יעקב" המציין את כוחו של חתנו המחבר להקיף ענינים כה מסוע־פים רחבים ועמוקים, שהוציא מתחת ידו בירורים נפלאים שעלו על שלחן רבנן ואין ספק שיתקבלו בשמחה באהלי תורה.

פקודי ה' ישרים משמחי לב, ובכמה עניינים אנו מוצאים שלי־מוד התורה כשלעצמו גורם שמחה, ועל אחת כמה וכמה לאחר בירור ספיקותיו של אדם המת־עוררים תוך כדי לימודו, וכאן השמחה היא לעילא ולעילא, וכבר אמר החכם "אין שמחה כהתרת הספיקות", ובכך אנו מקבלים את פני הספר שלפנינו "חדוותא דשמעתתא", לא רק כפי שהמחבר הרה"ג ר' ירחמיאל צבי ישינסקי מציין בהסכמתו ששמו ושם אביו נרמזים בשם הספר אלא פשוטו כמשמעו שמחת הלכה, ושמחתם של לומדי תורה עם הופעת הספר שלפנינו.

הזכרנו לעיל את הקדמתו המופלאה לספר "שב שמעתתא" ולעניננו נציין כי לאחר שהוא מפליג בסבלות ישראל הוא מסיים בתקוה שנזכה לראות בשמחת ציון ובבנין ירושלים בב"א.

בצלאל לנדוי

אורייתא על קידושין ונשואין

הבמה התורנית "אורייתא" זכתה כבר למוניטין. חמש עשרה הקבצים שהופיעו עד כה, ובמיוחד האחרונים שבהם מקיפים מקצו־עות חשובים, וכדוגמא בלבד מרשה לעצמו כותב הטורים להז־כיר את קובץ י"ד, שהוקדש לעניני ירושלים וימי בין המצרים, ועתה לפנינו קובץ ט"ו לעניני אירוסין ונשואין.

מה נשתנה קובץ אורייתא מקבצים אחרים? כל קובץ מוקדש לנושא אחד בלבד, מטבע הדברים של קובץ לענינים שונים שהוא גם יתרונו, עומד לו לטורח רחוק, הג־יוון בין הנושאים מעניק לקובץ ענין ואילו גיוון המשתתפים מעניק לו סמכות מסוימת, אך מאידך הוא מקשה על המעיינים לאתר חומר בו הם חפצים, דברי תורה נפלאים מגדולי תורה במשך הדו־רות הולכים ונשקעים בתהום הנשיה, ומחכים למאן דהוא, שי־עלעל בין דפי הקובץ ויגאלם. קבצי "אורייתא" המוקדשים לנושא אחד, הוא איפוא חידוש בשדה הספרות הדתית התורנית.

"אורייתא" יוצא לאור לזכר רבי משה הלוי לוין רב ואב"ד נתניה, ויצויין לשבח בנו העורך יבלח"ט הרב ר' עמיהוד, שכיבד זכר אביו, לא רק ע"י הקמת הכולל ובית המדרש גבוה לתורה "תפא־רת נתניה" שבו מקרינים אברכים חשובים את אורם לנתניה וסבי־בותיה, אלא גם בקבצים "אורי־תא", להנצחת זכר אביו.

בקובץ שלפנינו, ט"ו, לעניני קידושין ונשואין, מגלה העורך הרב עמיהוד לוין את כשרו, לא רק כושר תכנון להבטחת השתת־פותם של כל האישים, כל ה"מי ומי" בעולם התורה, אלא גם כושר טכני מעולה, ולדעתו זהו אחד מתפקידיו של עורך ביחוד לגבי קובץ תורני.

לאחר מספר מאמרים בהלכה ובאגדה "דרוש וחידוש" לאביו הרב משה לוין זצ"ל, מדור נרחב ל"שפתי ישנים", החל משו"ת חכמי איטליה לפני כארבע מאות שנה, בענין אנוס מאנוסי פורטוגל ועד שיעורו של רבי חיים שמר אלביץ בענין זכות האב בשבח נעורים, כותב הטורים, הקרוב קצת למקצוע היסטוריה יכול להעיד על העמל הרב, שהעורך השקיע בארבעת עמודי המבוא לגבי מעמד האנוסים הן מבחינה היס־טורית, שכן פרשה זאת הקיפה במשך עשרות בשנים כמה מדינות והן מבחינה הלכתית, כאשר הוא מזכיר את תשובותיהם של גדולי הדורות ההם, הדנים בפרשה זו וספיחיה.

במדור זה לפנינו קונטרסים לרבי אברהם טיקטין, לרבי משה אורנשטיין, בעל "ים התלמוד", להנצי"ב ולתנ"ך טרופ, ותצוין במיוחד הערתו של רבי שמואל סלנט, שפורסמה לפני כמאה ועשרים שנה במאסף "תבונה" הנדיר ביותר, בזכות הצלה מתהום הנשיה. חשיבות מיוחדת יש גם לקונטרסים בענין "חופה קונה" לרבי אהרן קוטלר, שסודר בטוב טעם ע"י יבלחט"א רבי שמואל דויטש, שהתמחה בסידור כתבי של אותו גאון בספרו "משנת רבי אהרן".

במדור השני "שערי תורה", מיוצגים גדולי וחשובי ראשי הי־שיבות, הן בשיעורים עיוניים והן בבירורי הלכה למעשה, ואילו המדור הבא "שערי הלכה" מוקדש כולו לבירורי הלכה למעשה, ובו מיוצגים רבנים ותיקים כגון רבי נתן גשטטנר אב"ד קהילת קרית אגודת ישראל בבני ברק, הרב אליהו כץ אב"ד קרית יואל וכן אנשי המשמרת הצעירה באהלי תורה, הרב בנימין אדלר מר"צ בירושלים מחבר ספר "הנשואין כהלכתם" ובנו של הגר"ם לוין זצ"ל יבלח"ט הרב ישראל יהודה

(המשך בעמוד י"ד)

עיון בפרשת השבוע - אמור. ולל"ג-בעומר · ה. אבן-שהם

השבת, אם כל המועדות

אחרי שפרשתנו פרשת "אמור" מתחילה באחד מנושאיה המרכזיים, היא פרשת קדושת וטהרת הכהנים, פרישתם מטומאת מת, ומנשים שאינן ראויות לכהונה, שאינן ראויות שהכהן יעמיד מהן זרע כדי ה' משרתים לדר במעון קודש, וקדושת הכהן הגדול מאחיו הנושא על ראשו את נזר שמן משחת הקודש, בקדושה יתירה ומיוחדת, עד כדי דרגת נזיר ה' קדוש שכולו מוקדש להיות שליח קודש בין ישראל לאביהם שבשמים עד למדה שאין הוא מתאבל ומתאבל וקורע ומגדל פרע על מת פרטי משבטה קרוביה, אפילו לא על אביו ועל אמו, שכן אין לכהן הגדול אבלויות פרטיות, כי כל צרות הפרט והכלל של עם ה' כל אחת מהן היא צרתו ודאגתו הפרטית שלו, בלי הבדל בין קרוב לרחוק, או כי אין העצב והיגון יחולו על מי שהוא מיועד ומזומן לעמוד תמיד לפני ה' אשר "עוז וחדוה במקומו", שוב מסתיימת פרשתנו בנושא מן המרכזיים שלה היא פרשת המועדות, שהם ימים שגם בהם תחול קדושה וטהרה ולא יחולו בהם כל עצב ויגון, כי כאשר נקדש ה' במועדיו בקרב עם מיועדיו תחוג רק השמחה בה' אשר השיר ישיר בלילי התקדש חגיו.

פרשת מועדות זו מתחילה בהקדמה: "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש, אלה הם מועדי", ומיד הולך הכתוב ומציע את סדרן של המועדות, ובראש: "ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש"...

מדרשינו ומפרשינו עמדו על התמיהה שבדבר, שהכתוב כולל ומעמיד בראש כל "המועדים" את "שבת", והשבת אינה לכאורה אחת מן המועדים, "הימים־הטובים". וכבר ניתנו לכך תשובות על דרך הדרש והרמז, למה בא הכתוב להזכיר שבת בראש המועדות, או לאיזו "שבת" ירמוז הכתוב, וכנודע.

אולם מידי פשוטו לא יצא המקרא הזה, ואנו לא נצא ידי חובת הפשט אלא אם נפרשהו שיש מכאן להבין ולראות שגם השבת עצמה היא "מועד" מסדרת "מועדי ה'", אחת מן "מקראי קודש".

וראיה לדבר: אנשי כנסת הגדולה, בברכת "קידוש" לשבת טבעו לנו מטבע הברכה על שבת: "תחלה למקראי קודש, זכר ליציאת מצ־רים", שהשבת עצמה היא תחלה ואחת מן "מקראי קודש" שהם והיא מהם "זכר ליציאת מצרים". ולא תמצא סמך לדבריהם ז"ל אלא מן הפרשה הזאת, שבה מעמיד הכתוב את השבת בראשה סדרת המועדים, תחלה לכל מקראי הקודש, שהרי כך הקדים הכתוב: "דבר אל בני ישראל... מועדי ה'... מקראי קודש, ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש". תחלה לכל מקרא קודש, השבת.

וכן בתפילת המועדים, ובברכת הקידוש של המועדים, תקנו לנו הם ז"ל, שאם יחולו בחול מסיימים אנו לפני חתימת הברכה: "ומועדי קדשיך בשמחה ובששון הנחלתנו", ואם יחולו בשבת נוסיף תאמר: "ומועדי קדשיך באהבה וברצון בשמחה ובששון הנחלתנו", והתוספת "באהבה וברצון" היא לשבחה של השבת, כשם שאנו מסיימים עליה את השבת הזה בקידוש שלה: "ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו", ובתפילותיה: "והנחילנו ה' א־לקינו באהבה וברצון שבת קדשך", הרא לך שבי"ט שחל בשבת נאמר על מה שהנחילנו ה' "באהבה וברצון", היא השבת: "ומועדי קדשיך", כי על כן גם המועדים שהנחילנו ה' "בשמחה ובשש־ון", גם השבת שהנחילנו הוא יתברך "באהבה וברצון", שניהם יקראו "מועדי ה'", ו"מקראי קודש".

*

ויתר על כן מצאנו, שגם המועדים עצמם יקראו בשמם גם "שבת", שכן בפרשה זו, בציווי הקרבת העומר וספירת העומר, קורא הכתוב ליום החג הראשון של פסח "שבת", שכן אמר: "ממחרת השבת יניפנו הכהן", ואמר: "וספרתם לכם ממחרת השבת", שכן נקרא יום זה של החג "שבת", גם אם יחול בחול. הרי שהשבת תקרא "מועד, מקרא קודש", ומועדי ה' מקראי הקודש יקראו גם הם "שבת", וכמו שאנו מזמרים גם בימים טובים שיחולו בחול את "מזמור שיר ליום השבת" בזמירות שבתפ־לת שחרית.

*

ולהבנת הדבר, למה יקראו כל מועדי ה' בתואר "שבת", ולמה תקרא גם השבת בתואר "מועד, מקרא קודש": קדושת השבת יש בה משום עדות ואות למעשה בראשית, כמו שנאמר ב"דיבור" השבת שבעשרת הדברות שבפרשת יתרו: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי, על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו", ויש בקדושת השבת גם משום עדות ואות וזכר ליציאת מצרים ומתן תורה, תכליתה של יציאה זו ושחרור זה, שכן כ"דיבור" השבת שבעשרת הדברות שבפרשת "ואתחנן" נאמר: "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים, ויוציאך ה' משם... על כן צוך ה'... לעשות את יום השבת". ועל כן אנו אומרים בתפילות השבת: "ובשביעי רצית בו וקדשתו, חמדת ימים אותו קראת, זכר למעשה בראשית", ואילו בקידוש השבת אנו אומרים: "תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים". וכן בתפילת ערבית של שבת קבע נושא הברכה האמצעית שבה בעניין מעשה בראשית ובפסוקי "ויכולו השמים", ואילו בתפילת שחרית שלה קבוע הנושא במעמד הר־סיני: "ישמח משה במתנת חלקו... ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת", הרי ששבת היא עדות ואות וזכר גם למעשה בראשית וגם ליציאת מצרים. ואילו כל המועדים כולם, שלשת הרגלים שאחד מהם הוא "זמן חירותנו", ואחד — "זמן מתן תורתנו", ואחד — "זמן שמחתנו", שעל שלשתם אנו אומרים בתפילה ובקידוש "זכר ליציאת מצרים", וכל שכן ראש־השנה שהוא "יום תרועה", "יום תחילת מעשיך" שהקשר נראה יותר אל מעשה בראשית, גם בו נאמר "זכר ליציאת מצרים", וכן יום הכיפורים שהוא "למחילה לסליחה ולכפרה" אות למחילת ה' לאדם הראשון בחטאו, גם בו נאמר "זכר ליציאת מצרים", אבל אין יציאת מצרים אלא כהכנה ותנאי אל מתן־תורה, ואין מתן־תורה אלא כקיום התנאי והתכלית והיעוד של בריאת שמים וארץ, הרי שגם המועדים כולן, כשבת, וגם השבת, כמועדים כולם, מהוים אות ועדות וזכר לבריאת שמים וארץ, וכתנאי לא יעבוד אל מתן תורה, וקידוש העם הנבחר לעם סגולה. "ממלכת כהנים", וגוי קדוש". כן נעוץ ראש פרשתנו בסופה, וסופה בתחילתה, קידוש כהנים לה' בידי עם ממלכת כהנים, וקידוש שבת ומועדים לה' בידי עם עדים ומעידים על יחודו ומלכותו, המקדשים שמו ושמחים במועדיו בקדושה ובטהרה.

אפריון נמטייה לרבי שמעון

וכמה מאלפים הדברים כשהם נקראים בשבת מן השבתות שבין מועד צאתנו ממצרים לבין מועד עומדנו בסיני לקבל תורת ה', תנאי ותכלית מעשה בראשית, ובשבת אשר לרוב תחול בקרוב ליום הבהיר המאיר, יום ל"ג בעומר, הילולא דרשב"י הקדוש, אשר במערת צורים עלה ונתעלה בקודש תמשה שמן ששון מחביריו ועלה לדרגת "שבתא דכולא שתא" — שבת של כל השנה, מעלת רשב"י וחבריו היא מעלת כהני ה' המשוחים, כאשר אמר ופסק הרמב"ם ז"ל (הלכות שמיטה ויובל פרק י"ג, הלכה י"ג): ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו הא־לקים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו, כמו שזכה לכהנים וללויים, הרי דוד ע"ה אומר: "ה' מנת חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי".

כך קידש רשב"י את עצמו עם בנו ובני חבורתו קודש קדשים לכהן לה', וכך יקדשו כל אב ואם את בנם בהעלותם אותו לגלחו ולהק־דישו קדש לה' לחיות "בר אוריין", וכמאמר האמורא (מכות י"ז): דילידא אימיה כרבי שמעון, תילידי" — כל ילד מישראל שאמו ילדתו ומגדלתו להיות כרבי שמעון, תלד. כך תאמר ותבקש האם בהעלותה את פעוטה אל חצר הקודש הזו: יהא הילד הזה כרבי שמעון, תתקיים בילד הזה הבטחתו של הרשב"י: "חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (דברים ל"א): "כי לא תשכח מפי זרעו".

הרשב"י וחבריו, וכל חיל צבא קדשו של הרשב"י המצפינים עצמם במערות קודש ואדרין קדישין של תורה ויראת שמים במסירות, עד סוף כל הדורות, הם הם כהני ה' נושאי נזר שמן משחת קודש, והם הם מקדשי מועדיו ומיחדיו בקודש, להיות אות ועדות זכר למעשה שמים וארץ בידי יוצרם, וליציאת עם ה' מטומאת מצרים לקבל תורת ה' אשר לא תשתכח מפי זרעו, לעד ולנצח.

ואם בזכותיה דרשב"י לא נשתכחה תורה, כדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעת הדחק זו, שכל דילידיה אמיה כרבי שמעון תיליד, וכל בניך למודי ה', ותתרומם קרן כבוד התורה ולומדיה, עד כי "אפריון נמטייה לרבי שמעון".

(סוף הדף היומי לל"ג בעומר).

עירית ירושלים

בטיחות מפני שריפות

עירית ירושלים מעלה ברכתה לקראת ל"ג בעומר
ועל מנת למנוע פריצתן של שריפות
מתבקשים התושבים לנהוג לפי הכללים הבאים:

מדורות ל"ג בעומר יש להבעיר בשטח פתוח, נקי מצמחיה יבשה ומרוחק לפחות 50 מטר ממבנה כלשהו.

אסור להשתמש בבנזין להבערת מדורות ולהאצת התלקחות האש.

יש להציב בקרבת המדורה משגיחים עם צינור מים או עם דליים מלאים במים למניעת התפשטות האש.

בסיום, יש לכבות את המדורה באופן מוחלט ולוודא שלא נותרו גחלים העלולים להתלקח מחדש.

לקראת תקופת הקיץ הקרובה נקראים התושבים לנקוט בצעדים הבאים:

לעקור ולקצץ בכל ההקדם את הצמחיה היבשה שגדלה השנה בעקבות תקופת החורף והרחיקה. סילוק הצמחיה ייעשה ע"י עידור, מכוש ולא ע"י שריפה.

לנקות הכניסות, החצרות, המעברים וכל מקום פתוח שליד הבתים מכל פסולת דליקה.

למנוע מילדים משחק באש.

למנוע הבערת מדורות בכלל ולאסור איסור מוחלט של הבערת מדורות בקרבת מבנים, ליד עמודי חשמל, טלפון ושילוט וכן ביערות והורשות וליד צמחיה כל שהיא במיוחד.

לא להשליך בדלי סיגריות לשטח פתוח ולרשות הרבים.

שרותי הכבאות עומדים לרשותכם ומוכנים לתת יעוץ והדרכה בכל הקשור בבטיחות בפני שריפות ומזמינים שוב את הציבור לפנות גם בנושאי בטיחות למניעת שריפות בבניינים גבוהים ורבי קומות.

טלפונים לקבלת יעוץ והדרכה 787169
למקרי חרום בלבד 102

שרותי הכבאות · האגף להסברה וליחסי ציבור

עכשיו יותר מתמיד · חסוך במים!

בין פסח לשבועות — מהדורה חדשה

את הרב צבי כהן כמעט שאין צורך להציג, ספריו השונים הם תעודת הביקור הטובה ביותר.

כאשר ראינו בימים אלה את הספר החדש "בין פסח לשבו־עות", ברגע הראשון סברנו הרי הספר הוא כבר "ישן". אך כאשר דפדפנו בין עמודיו ראינו כי חידוש יש כאן.

יותר מ־400 עמודי הספר דנים בכל הנושאים השייכים לתקופה זו שבין פסח לעצרת, הספר מפרט מנהגים, הלכות, מקורות. והחידוש מצאנו, על אף שאין הרב כהן נחשב כשייך לעדה חסידית הרי השכיל לשלב בספר עניני ל"ג בעומר ואף נוסחאות הזמר לכבוד רשב"י.

יש בספר סיפור יציאת מצרים, עניני מתן תורה ועוד. במהדורה הנוכחית שינויים ושיפורים. וכן תוספת של עשרות עמודים מילואים לדברים.

אתמחי גברא ואתמחי קמיעא וכבר נתקבלו ספריו בבית ישראל. חילו לאורייתא.

ד.

"מדינות השוק האירופי דבקות בהחלטות החרם על סוריה"

אבו־דאבי — מקורות רשמיים בריטיים מסרו ל"אל איתיחאד" כי הממשלה הבריטית קיבלה הבטחות ממדינות השוק המשותף, לא למנות נציגים בדרג גבוה לסוריה או לקבל נציגים סורים בדרג זה.

המדינות, מוסר העתון, הדגישו את דבקותן המוחלטת בעמדת בריטניה שניתקה כזכור את יחסיה הדיפלומטיים עם דמשק. ספרד ויוון לא הצטרפו לעמדת יתר מדינות השוק". (ע"מ)

נגנבה כספת כסף ממחסני טמפו

כספת גדולה שהכילה בתוכה כבשורה אלפים ש"ח במזומנים נגנבה ביום ב' ממחסני חברת משקאות במפרץ חיפה.

חקירת המשטרה העלתה, כי הפורצים הסתייעו במלגזה המ־שמשת את העובדים במחסן.

חדש מבית תפוצה

יצאו לאור:

- סט – סידרת פירושים על מסכת אבות
- סט – כל ספרי הגאון ר' יהונתן אייבשיץ
- כרם החסידות חלק ד'
- מאסף לענייני החסידות

מן התוכן: תשובות ובירורי הלכה, רשמים ושיחות מגדולי החסידות. תולדותיהם של חמישה מאבות החסידות, אגרות קודש, סקירה מאלפת של בית העלמין בוורשא – רשמי ביקור. מכתב כ"ק האדמו"ר מויז'ניץ זצ"ל, סקירת ספרים, מכון זכר נפתלי.

ספרים קונים בתפוצה

381405

רשת שיווק ארצית לספרי קודש
בני־ברק חזון איש 15 03-709078
ירושלים מלכי ישראל 6 02-288067

בצלאל לנדוי

על הנהירה ההמונית להילולא דרשב"י בל"ג בעומר

כבר בדורות ראשונים נהגו המוני העם לנהור למקום ציונו של הרשב"י במירון, בכתבי האר"י הסופר על השתטחותו של האר"י ותלמידיו במקום ועל לימוד ספר הזהר והאידרות במקום. אולם במקורות קדמים אנו למדים על נהירת המוני העם ליטול חלק בהילולא לכבוד הצדיק רבי שמעון בר יוחאי.

עוד לפני שבע מאות שנה מספר תלמידו של הרמב"ן שסייר בארץ את ההתאספות ההמונית לתפילה "במערות שמאי והלל במירון שם מתקבצין כל ישראל והישמעאלים בפסח שני, וישראל מתפללים שם ואומרים שם מזמורים. וכשהם רואים שיוצאים מים מתוך המערה כולם שמחים, כי הוא סימן שיתברך השנה, והרבה פעמים שלא נמצאו שם מים, ובעת תפלתם היו נראים המים כהרף עין".

אף במקור אחד שאינו מבני ברית מסופר "במירון מערה ובה ארונות. והיא יבשה כל השנה. אין בה טיפת מים. ובבוא מועד השנה ונאספו אליה יהודים מארצות הרחוקות והקרובות ופלחים וכיוצא בהם. ועשו שם כל אותו היום בתוכה ומהוצה לה, והיא יבשה, והנה בטרם ידעו דבר, וראו פתאום את המים יוצאים מתוך הארונות ניקורים בכעורה משך שעה או שתיים ופוסקים שוב, ואותו יום יום חג הוא ליהודים ונשאו עמהם את המים אל ארצותיהם, הרחוקות והקרובות, ביבשה ובים, וקראו להם מי מירון", וסופר אחר בן דורו מציין גם את התאריך מחצית אייר.

כמאה שנה ומעלה לאחר מכן בתאת תייר אלמוני מקנדיא את ביקורו בא"י, ומהדברים מסתבר כי הפילות אלו נערכו על ציונו ובית מדרשו של הרשב"י במירון: "ואין שם מים חיים כלל. עד שלא יוכלו לדור שם בני אדם מהעדר המים. אך יבואו העברים שלש רגלים לראות קבורות הצדיקים החשובים הנזכרים, וביחוד קבורת ר' שמעון בן יוחאי, ויתחננו עם תפלות סליחות ותחנונים לא־ל יתברך. שיתן להם מים, שיוכלו לעמוד שם ימים אחדים ומיד יבוא מטר, והישמעאלים ימלאו הבורות שלהם וכליהם מים, אז יתנו ליהודים לאכול ולשתות כל מעדני מלך".

הנהירה ההמונית למירון לפני כ־100 שנה

רבי משה באסולה שעלה לארץ בשנת רפ"א מספר אף הוא על המים המצויים במערת הלל הזקן ותלמידיו "ואדם משיב ידו בם מים מתוקים, ואני שתיתי מהם ופליאה היא מאין באין שם המים, ועוד כאשר שהם מכונסים איך הם טובים לשתיה, וגדולה מזאת, כי הכל מעידים ונשבעים כי כשר כנסו לשם קהל רב ומתפללים, מיד המים מתרבים ושופכים בארץ.

ערעורים בתקופות קודמות

ההנהירה ההמונית כאמור, הביאה בעקבותיה כמה תופעות בלתי רצויות וכבר בדורו של מרן בעל בית יוסף יצאו עוררים על כמה ממנהגי ההילולא מטעמים שונים, אולם המקובלים יצאו בתוקף להגנת מנהג זה.

על הערעור הקדום ביותר נמסר בספר קיצור מעשיות ונסים שרשם לו החיד"א ושנתפרסם לאחרונה מתוך גוף כתב ידו: "בימי מרן הסכימו שלא יעשו ישראל עם הערביים כהו"ל בל"ג בעומר, על ציון רשב"י ונראה למרן ובי"ד שהוא ח"ו זלזול שאוכלים ומרקדים, וכתבה לא נחתמה".

בלילה חלם מרן שהרשב"י נראה אליו ואמר לו שתבוא מגפה גדולה בעבור זו ההסכמה, כי רצונו שישמחו בהלולא, ולמחר קרע את ההסכמה. אף מדברי רבי חיים ויטאל ב"שער הכוונות" "וכתבתי כל זה להודות כי יש שורש במנהג זה". מסתבר שדבריו מכוונים להגן על מנהג ההילולא כנגד המערערים.

בין גדולי המערערים כנגד קביעת היום כיום שמחה בעל "חתם סופר" ובתשובתו המפורסמת (יו"ד סי' רל"ג) בעניני אר"י הוא מזכיר את הילולא דרשב"י בל"ג בעומר, ומציין כי "כבר כמה כרכורים כרכר בעל פרי חדש (או"ח סימן תצ"ו בקונטרס מנהגי איסור) על המקומות שעושים יום טוב ביום שנעשה להם נס, מהא דאמרי ס"פ דר"ה קמייתא בטיל — אחריני מוסיפים בתמי', ואם כי יש יסוד למנהגם מהאי קל וחומר משעבוד לחירות אמרינן שירה, כמות לחיים לא כל שכן, אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ובפוסקים, בשום מקום ברמז וריזה, רק מניעת הספד ותענית מנהגא הוא וטעמיה גופא לא ידענא".

אם כי הוא מביא דברי היעב"ץ המסביר את יחודו של היום על פי סוד, ומוסיף טעם ע"פ הקבלה דאיתא במדרש שמיום שכלתה החררה שהוציאו ממצרים הלכו ג' ימים בלא לחם, ואח"כ ירד המן, א"כ היה הורדת המן ביום ל"ג בעומר, וראוי לעשות לזה זכר טוב — מכל מקום לעשותו יום שמחה והדלקה, ובמקום ידוע דווקא שיהיה תל תלפיות שהכל פונים לשם. לא ידעתי אם רשאים לעשות כן".

אף רבי יוסף שאול נתנזון בעל "שואל ומשיב" מערער (בתשובתו מהדורה חמישאה סי' ל"ט) הן לגבי עצם קביעת היום והן לגבי שריפת בגדים. הדיון הוא בעצם לגבי ברית מילה בתשעה באב שחל להיות בשבת, אך בדרך אגב הוא טוען כנגד דברי כמה מן האחרונים "של"ג בעומר, יו"ט של כל ישראל, שכולם שמחים בהילולא דרשב"י, אבל באמת גם שם תמהתי. דהרי אדרבא במות צדיק וחכם יש להתענות ואנו מתענין על מיתת צדיקים, ואיך נעשה יו"ט במות רבינו הגדול רשב"י ז"ל, ובמות מבחר היצורים משה רבינו ע"ה אנו עושים ז' אדר בכל שנה, ואם הזוהר קרא "הילולא דרשב"י" היינו לו, שבודאי שמחה לו שהלך למנוחה, אבל אותנו עזב לאנחה".

נוסף על הערעורים מצד הרבנים וראשי הצבור לגבי כמה מנהגים, היו ערעורים מצד יחידים, כדוגמת סיפורו של ר' יוסף סופר בעל "עדות ביהוסף" "וסיפרו לי המעשה שאירע בכמה שנים שבא גביר אחד מק"ק אזמיר על קברו של רשב"י בל"ג בעומר עם בנו יחידו של הגביר הנ"ל, וכיון שראה שמחה היתה לו תמיה גדולה על זו השמחה, וצעק צעקה גדולה ואמר רשב"י מת באותו היום וראוי לבכות בכיה גדולה בזה היום. ואף גם זאת שאתם שמחים וגער להם במיפה גדולה ונתבטלה השמחה, למחרתו נפל הבן יחיד של הגביר הנ"ל למטה ונעשה חלש ומת, ובלילה בא רשב"י אליו בחלום, ואמר לו מאחר שאתה בטלת שמחתי, לכן אני אבטל שמחה שלך, וכיון שראו כך שניתא לו השמחה, עושים שמחה גדולה מאותו זמן בכל מאי דאפשר.

בכתב יד "שער שמעון" בית הספרים הלאומי מס' 67 נמסר על עונש דומה לאחד הגדולים שערער על שריפת הבגדים וכו'.

במשך הדורות נעשו נסיונות להגביל את ההילולא וכך מספר ר' חיים הלוי הורביץ בעל "חבת ירושלים" מפי רבו ר' מרדכי מקרעמניץ שעלה לא"י בשנת תקע"ז: "ונהירא ששמעתי מפי מו"ר ז"ל איך ששמע שגדול הדור אחד רצה לבטל או ביטל שמחת ל"ג בעומר וקיבוץ אנשים ונשים שהיה נדמה בעיניו כהוללות ח"ו, ולשמחה מה זו עושה, ונגזר עליו גזר דין, וכמדומה לי שלא השלים שנתו רח"ל, על כרחך ישראל קדושים הם, וחכות הקדושים האלה מסייעתם שתקובל תפלתם כי וודאי כוונתם ראויה לשמים".

יראת הכבוד מחייבת את כל העולים למירון

יראת הכבוד וההדרה מפני קדושת הציון מחייבת את כל הבאים למירון. וכך נמסר בשם האר"י שהזהיר לאדם שלא ילך על קברי הרשב"י ור"א בנו ללמוד שם יחידי, אפילו בימים שרגילים בני אדם לילך שם. ומכל שכן בשאר מקומות שאין בני אדם יושבים שם. אף רבי עמנואל חי ריקי מזהיר בספרו "משנת חסידים" מסכת אייר "שאפילו בהיות שם החכמים הלומדים שלא ילך ללמוד על הציון שלו או של בנו לבדו, אם לא יהיה צדיק גמור".

רבי צבי אלימלך מדינוב מציין ב"הוספות מהרצ"א" לספר סור מרע בשם האר"י "אם לומד על ציון רשב"י עם חבר, אז משפיעים החכמות ודיין זה לזה ומבטלין הקליפה".

בספרו מאמרי רבי אלעזר ברשב"י (ס"ז ע"א) מוסיף הרא"ז מרגליות מסורת "ואני שמעתי מפי חסידים הראשונים, שאמרו אשר אדמו"ר הזקן נבג"מ / והוא בעל השו"ע והתניא / קרא לספרו "ליקוטי אמרים" בשם "תניא", בכדי לבטל הקליפה הזאת, וכן היא מביע דעה שאזהרת האר"י לא היתה אלא בתקופה שלא היה שם ישוב.

היו שחרדו לגשת למקום ורבי שמואל העליר מספר בספרו כבוד מלכים על "איש צדיק תמים אב"ד דהלסקוב, שכמה שנים שנסע לחצר רשב"י, וכשבא סמוך לחצר ג' או ד' אמות ירד מהחמור, והיה מהלך על ארבע, היינו על ידיו ורגליו הקדושים, היינו בשטיחות כפים ורגלים על הארץ רק עד שער החצר ולא נכנס אפילו לפנים מהחצר, כי אמר איך אשא פני ואיך ארים ראשי לכנס לחצר מקום קדשו דרשב"י, ובזה נסע לביתו, ולא נכנס לשם, וכזה היה משפטו כל הימים אשר חי".

וכן תבע הראי"ז מרגליות בספרו "הילולא דרשב"י" להימנע מאכילה שתיה ולינה בבכ"ג עצמו חוץ מימי ההילולא בל"ג בעומר "ובושה וכלימה תכסה פנינו, בבשותנו לבא אל הקדש למירון, נכנסים בין שני הרים גבוהים, שני הציונים הקדושים של הרשב"י והר"א בנו אשר מאריות גברו. לכן ידעו נא הנוסעים לשם וירגישו שנכנסים למקום להבות אש שלהבת י"ה, ולהיות זהיר שם מאוד".

לפי מקור אחר מעולם לא אירע אסון במירון, אם כי אלפים השתתפו בחגיגות מירון ומעולם לא נתמעך אדם שם, מספרים שפעם אחת נפל אחד מן הגג ונזדעזע מוחו והכניסוהו לבית מדרשו של רשב"י ולן שם כל הלילה ובבוקר עמד על רגליו בריא ושלם.

ר' יעקב וינקלר ז"ל מירושלים — רוקד לצלילי ר' אברהם סגל־חנון המירוני לכבוד ה"חלקה".

האסון בל"ג בעומר תרע"א

כאמור לא נרשם מקרה של אסון בתיאור ההילולא דרשב"י במירון מחוץ למקרה אחד. הוא אסון המפולת בל"ג בעומר תרע"א. באותה שנה חל ל"ג בעומר ביום השלישי, ואלפי יהודים באו למירון להשתתף בהילולא. שיירות שיירות יצאו מירושלים מיפו ומהמושבות, וכן הגיעו תיירים רבים מחוץ לארץ. בהתקרב שעת ההדלקה עמדו על גג בית המדרש מאות אנשים, בית המדרש היה זרוע אור. חסידים ואנשי מעשה ואברכים עולי ימים סימו את לימוד ה"אידרא" והתכוננו להילולא.

השמש כבר הגיה סחבות ובלויי בגדים באגן שעל עמוד האבן ויצק שמן עליהם, ואף הצית גפרור, ומסרו לאדם שקנה את זכות ההדלקה הראשונה. אך נראתה שלהבת האש וזעקה נראה פילחה את האויר, המעקה שעל גג בית המדרש נהרס ומאות האנשים שנשענו עליו נפלו איש על רעהו לתוך החצר.

פרטים על מאורע זה אנו למדים מעתונות הימים ההם, בעתון "החרות", שהופיע אז בירושלים ביום השישי פורסם מברק שנשלח מצפת ביום השלישי. כי "במירון אצל ציון רבי שמעון בן יוחאי קרה אסון גדול, שנפלה המעקה שאצל הדלקה. שבע נפשות מתו והרבה נפצעו, רובם הם צפתים, פרטים במכתב". אף מחיפה הגיע מברק על אסון גדול בהילולת רשב"י במירון, נפלה מעקה שבעה מתו ושלשים נפצעו. אולם המערכת הוסיפה "כל זמן אשר לא נקבל מכתבים ברורים, שיספרו לנו את כל פרטי האסון הנורא הזה, אי אפשר לנו כעת להרחיב הדבור ולחפש הסיבות להמאורע האיום הזה".

בעתון שהופיע ביום השני, בשבוע לאחר האסון, צוין כי המכתבים מצפת ומחיפה טרם הגיעו, אולם נוסעים שהיו במירון בהילולת רשב"י ספרו את פרטי המאורע הנורא מסרו את שמות ההרוגים: הרב ר' דוב ב"ר צבי רוזנשטין מברדיטשוב־צפת, בן מ' שנה, הניח אלמנה ושבעה יתומים הב' מרדכי איסר בר נתן מלנר מצפת בן י"ג שנה, וילד בן שמונה בנו של רבי משה ליב מלודז, הב' משה יוסף ב"ר שמחה שפר צפת בן י"ד שנה, ר' ישראל מטים צפת בן ס"ה שנה, האשה קלירל כרמרש צפת בת ס' שנה, העלמה יהודית בת ר' ויידיל לודמיר בת י"ג שנה.

למחרת היום נפטרו במירון עצמה שנים מבין הפצועים, ר' משה ב"ר חיים דוד בן מ"ד שנה, מלמד במושבות משמר הירדן, הניח אלמנה ויתומים, ור' ליב שפינר ממושבת ראש פינה. ארבעה נוספים נפטרו לאחר מכן בצפת מבין הפצועים.

רק ביום השישי כ"ד באייר פורסמו בעתון פרטים על המאורע שהיה כרוך באי זהירות: "הקונה את ההדלקה מה"חכמים" נטל את אבוקת ההדלקה והתחיל להפחיד את האנשים שעמדו מסביבו, למען יתרחקו ממנו ואלה נדחקו זה אל זה מיראתם פן ישרפון בגדיהם מניצוצות האש.

דחיפת ההמון היתה כל כך גדולה מאוד, עד שהמעקה שעליה נשענו האנשים שהיתה גבוהה שבעה מטר מהחצר ושהיתה רעועה, נהרסה פתאום ואתה גם יסודת הגג.

כמאה אנשים נגררו אחרי האבנים ונתגלגלו אל החצר על ראשי ההמון שעמד שם. אף הוא צפוף ודחוק. לדברי כתב העתון הזהירו האנשים שהיו במושב הזקנים, ימים רבים לפני האסון שיש לחזק את בדקי המעקה ולתקן אותה. אך האחראים לא שמו לב לאזהרה זו.

בכתבה נמסר כי הבהלה היתה נוראה, כל אחד חיפש אחרי קרובו וכל אשה אחרי בעלה או בנה. כולם חשבו ודימו באותם הרגעים הנוראים, כי כל הנופלים והעומדים למטה מצאו את קבריהם מתחת לעיי המפולת. במהר מה הרבה שפרצה בקרב הקהל דחק כל איש את רעהו. למרבה המבוכה לא נמצא רופא באותו מעמד ולא היה מי שיגיש עזרה רפואית לפצועים.

רשימת הרה"ח ר' אברהם וינברג ז"ל, עד ראיה לאסון

כשעה שכותב הטורים הביא לדפוס את ספרו של הרה"ח ר' מנחם מנדיל רובין "מסע מירון" הוסיף כמה פרטים לתולדות ההילולא במירון והמנהגים המתלוים אליה. באחת המהדורות המאוחרות הוסיף פרק שבו הזכיר את האסון בל"ג בעומר תרע"א על יסוד קטעי עתונות שהופיעו בימים ההם בירושלים ובחו"ל.

רק השבוע מסר לידי ידידי הסופר החרדי ר' יצחק מתתיהו טננבוים תיאור מופלא של המאורע כפי ששמע מזקנו הרב החסיד ר' אברהם יהושע העשיל וינברג, שהיה במירון בעת המפולת, ניצל ואף הציל את אמו שנפצעה קשה באסון המפולת. והימנו אנו למדים כיצד ניצלה אמו ע"י זקן מופלא, בשעה שהוביל אותה בדרך ממירון לצפת הידרדר מצבה ולא נראו בה סימני חיים. בעל העגלה שהוביל אותה סבור היה שאין צורך להוביל אותה, סבור היה שאין צורך להוביל נפטר בשעה שיש להציל פצועים והוריד אותה באמצע הדרך, ואף הילד היה משוכנע שאמו נפטרה.

לפתע נראה זקן רוכב על חמור וכששמע מפי הילד על מצב אמו הושיט לילד הצמא את כדו והשקה אותו. אחר הלגים מעט מים גם לאמו, ופתאום נראו בה סימני חיים. אותו זקן אף הוסיף ללוות אותם בדרכם וסמוך לצפת הבריאה אמו למרבה הפלא והיתה יכולה לרדת מעל החמור וללכת ברגלי. משהגיעו למבואותיה של צפת נעלם אותו זקן. והרי הדברים כפי שנרשמו על הכתב ע"י ידידי ר' יצחק מתתיהו טננבוים. מפי זקנו הרה"ח ר' אברהם וינברג, והועלו על הכתב כלשונם ללא כל ליטוש ספרותי:

ר' אברהם וינברג שהה במירון בל"ג בעומר תרע"א, בהיותו כבן שבע, בעת שאירעה המפולת יחד עם אמו מרת שרה רבקה ע"ה, ואחיה האברך ר' מרדכי ויידל לודמיר והם בני החסיד רבי חיים שמעון לודמיר.

בעת שאירעה המפולת ומן הגג של המערה קרסו ונפלו חומות אבנים עם אנשים נשים וטף. היה סבי למטה במערה. וכאשר נשמע קול הרעש מבחוץ היתה המפולת איומה — רבים נסו מבלי לדעת לאן ולהיכן, השבו תחילה שמא אירע רעש אדמה. בחוץ היתה מפולת — גם אבנים עם אנשים וזועקים. צווחות איומים הילכו בחוץ, זה חיפש קרובו, בנו, אביו, אמו. איש לא ידע מה קרה לבני ביתו. לא ידעו כמה קבורים חיים תחת ההריסות. אנדרלמוסיה ודחיפות הוסיפו לאימה ולחרדה. האסון טירף את הדעת.

"ילד הייתי — סיפר ר' אברהם — אך בידיעתי שאמי נמצאה בחצר המערה במקום שם נפלו האבנים וקברו רבים תחתיהם, התחלתי לחפש את אמי שראיתיה לפני כמה דקות וודאי ששהתה בחצר, כולם חיפשו מתחת לערימות האבנים בנסיונם לחלץ את יקיריהם, אם כי רבים מהם נמלטו מן החצר אל ההרים בסביבה.

בינתיים חולץ דודי ר' מרדכי וידל ע"ה אשר לא נפגע אלא פגיעה חיצונית בראש. דמו זב מראשו ופצע פעור נראה בו. לא חשבנו כאומה והתחלנו לחפש את אמא. רק כעבור שעה ומחצה חולצה מבין ההריסות נושמת ומראה סימני חיים. התחלנו לטפל בה, להשקותה ולהחיות נפשה האמנם הוטב לה מעט.

שעות רבות חפשנו עגלה אשר תוביל אותנו לצפת לקבל טיפול רפואי שלא היה אפשרי במירון. הקצין הערבי אשר ראה את מצבה החמור של אמי ציוה על עגלון ערבי שיובילה לצפת. היום היה חם מאד. על העגלה הונח דף עץ ואמי הונחה עליו, ואני — בן יחיד לאמי ע"ה הלכתי אחר החמור. דודי ר' מרדכי ויידל החליט, הואיל ופציעתו לא קשה, שהרי נפסק קילוח הדם — להישאר במירון להשתטח על קבר התנא הקדוש.

בדרך ממירון לצפת הרגשתי שכוחותי אוזלים והולכים. ילד אנכי ואין בכוחי ללכת רגלי בחום הכבד עד צפת. אבל הרגשתי שאין להשאיר את אמא לבד. הערבי הלך לפני החמור ואני אחריו וכל הזמן הסתכלתי בפני אמי.

כברת דרך לאחר מירון, הבחנתי לפתע שאמי החוירה. פניתי איפוא לעגלון הערבי "מצבה של אמי החמיר. אנא, השקה נא אותה מעט מים". העגלון נענה אלי ופנה אליה, אך בראותו את פניה החליט "אמא שלך מתה כבר". מבלי להוסיף מילה הוריד את דף העץ יחד עם אמי והניח אותם בשולי הדרך. בפנותו אחורנית כדי לחזור למירון הגיב: "במירון נותרו פצועים שניתן להצילם. חבל להוביל אלה שכבר מתו".

נותרתי איפוא לבדי יחד עם אמא המתה בדרך היורדת לצפת. מעיני דמעות פרצו "אנא אפנה, אנכי בין שמים וארץ, אמא מתה ומה אעשה לבד. הסתכלתי בפני אמה הן לבנות. אמנם לא ידעתי למשש דופק, אולם גם אנכי הקטן הבינותי שאין בה סימני חיים. קורא אני "אמא" והיא אינה עונה ואינה מגיבה כלל וודאי מתה. ושוב חושב אני "מה אעשה עם אמא מתה במקום שומם כזה", ובינתיים הצמא מציק עלי ואין לי טיפת מים להשיב נפשי.

פתאום נראה זקן אחד רכוב על חמור יורד בדרך מצפת למירון ולמראה פליאתי הוא מתקרב אלי. הרימותי ידי וקראתי לו "מה רצונך ילד" פנה אלי.

— הבה לי מעט מים כי צמאתי — השיבותי לו והזקן נענה לי הושיט לי את כד המים אשר בידו והשקה אותי. כשראה את אמא מונחת על דף, מתחת לעץ כמחסה מפני חום השמש, שאל מה קרה לה וסיפרתי לו על המפולת במירון ועל אמא שנפטרה מפציעה.

הזקן שהביט בפני אמי העיר, "לא נער, אמא שלך לא מתה. הלגים לה מעט מים והכביר אותה על חמורו. אף אותי הושיב על החמור ויחד דהרנו לצפת. בדרך אודם פני אמי פתאום, אחר כמה שעות ללא סימני חיים קיבלה חיות אחר שכבר מתה — וכך המשכנו יחד עם הזקן בדרך מירון וכאשר הגענו סמוך לצפת הבריאה אמא, עד כדי כך שהיא יכלה לרדת מעל החמור וללכת ברגלי.

כאשר הגענו למבואותיה של צפת. ביקש הזקן להיכנס כמה רגעים לחצר הסמוכה... המתנו עד בוש והזקן לא יצא.

פתחה אמי ע"ה ואמרה: "ודאי אליהו הנביא הוא זקן זה. שהרי באמת צדק אותו ערבי... איני יודעת כיצד שבה נפשי אלי... כבר הרגשתי ביציאת נשמה... וודאי זהו אליהו הנביא".

חזרנו אני ואמא לבית סבא ר' חיים שמעון לודמיר בעיר העתיקה של צפת העתיקה. הוסיף זקני לספר ואילו דודי ר' מרדכי וידל חזר רק למחרת היום. אבל הפצע שנפער בראשו לא נגלד. בערוב היום קיבל חום גבוה. זיהום קשה פקד אותו בגלל היעדר תרופות אנטי זיהומיות באותן השנים. אם כי נראה היה תחילה שלא נפגע אנושות לא יכלו להצילו. כשבועיים ימים נאבק על חייו ובער"ח סיון השיב נשמתו הזכה לבוראה הובא למנוחות בבית החיים בצפת ליד קבר אביו במרחק מועט מציונו של רבי ליב בעל היסורים.

אמי ע"ה שנפצעה בשעתה במירון והבריאה עברה לירושלים.

ואמרתם כה לחי - בחצר ציון הרשב"י במירון.

ולאחר כמה שנים נפטרה ונטמנה בהר הזיתים בירושלים ליד קבר אביה רבי צבי אריה לודמיר. וכאן סיפר ר' אברהם על אביה ר' צבי אריה שהיה צדיק נסתר בגיל צעיר עלה לארץ מעירו לודמיר. ואם כי גדול היה בתורה בנגלה ובנסתר התפרנס מיגיע כפיו. לאחר הזדמנות אחת שבה הכירו אנשי עדת צפת בגדולתו, מיהר לעקור מביתו מצפת והתישב בירושלים ושם מנוחתו כבוד.

בנו ר' חיים שמעון שנשאר בצפת התבלט בין נכבדיה ובאסון המפולת שיכל את בנו ר' מרדכי וידל, בהותירו ילדים קטנים. בהם בניו ר' דוב ור' משה לודמיר מירבראן ז"ל ויבלחט"א הרה"ח ר' יהושע לודמיר הי"ו.

הישוב מתגייס לעזרת האלמנות והיתומים

תושבי ירושלים התגייסו לעזרתם של תושבי צפת ובכרוז מיוחד שפורסם בירושלים נדרשה עזרה מיידית להחיש ישע מהיר לאלמנות וליתומים של ההרוגים וכן לנכים בעלי המומים שנשבר מטה לחמם ועולמם חשך בעדם.

במשך שלושה שבועות נאסף כאלף פראנק. סכום הגון לפי יכולתה הדלה של ירושלים בימים ההם. גם יהודי בוכארה הושיטו יד עזרה לאחיהם האומללים ושלחו סכומי כסף הגונים למטרה זו. וביחוד גילה פעילות רבי יונתן בנימין הלוי הורביץ בא כח פקיד א"ס ופקידי ואמרכלי אמשטרדם, שהיה במירון בעת האסון. הוא התנדב לכל ההוצאות הנצרכות לטפל בחולים אישר תקציב מיוחד למבשלה מיוחדת עבורם. כן השאיר עבור שתי אלמנות ויתומים אחדים שמתה פרנס לכל אחד בשבוע.

סופרו הירושלמי של "המודיע" שהופיע בפרנקפורט מצא מחובתו להוקיע את התופעות שנתלוו לעליה ההמונית: "בשנים האחרונות באו להקולוניה אנשי הסיה ועושים כל תועבה בפרהסיה, התחילו לבוא ג"כ למירון ויהיו לשמצה בעיני יראי ה'. ובשנה הזאת באו בחורים ובתולות יחדיו, ומנגנים ומשוררים "העיקר משוררות השירים הציוניים להציוניסטען".

לאחר שהוא מספר על פרטי האסון, "תמיד בעת ההדלקה שנעשית על הגג, כנהוג שם בצפיפות עם רב, ולמטה בהחצר קהל גדול, עומדים ג"כ צפופים, והגג מוקף במעקה של אבנים גדולות. תיכף לאחר ההדלקה המנהג שהדאים מעוררים הפזמון "בר יוחאי". ובשנה הזאת נתאספו הבחורים והבתולות מקושטות בהוצפה יתירה על הגג, וכיון שנעשתה ההדלקה התחילו הבתולות לשיר השירים שלהן".

ברגע הזה באה רוח סערה גדולה מאד, וברגע נשברה מעקת האבנים, והתחילו נופלים האנשים ביחד עם האבנים על העומדים למטה. ונהרגו כמה אנשים, והרבה נפצעו קשה. גם הגויים הערבים אומרים "הצדיק אינו רוצה שיבואו היהודים הללו בפריצה כזו לטנף את החצר שלו".

מאורע זה נזכר ע"י ר' ישעיה הורביץ מצפת בספרו "עדן ציון": בימי נעורי היה דבר מפורסם, שרואים ניסים ונפלאות במירון, אבל לדאבוננו בזמן האחרון בעוה"ר נהפך הדבר כי בשנת תרע"א בליל ל"ג בעומר בשעת ההדלקה. מפני רוב ההמון שעמדו שם על הגג, נפל כותל אחד והרגו ר"ל עשרה נפשות, יש שאמרו אז שהיה מעין גמר של עשרה הרוגי מלכות הנרמז בפסוק "וכל מעשר בקר וצאן וגו'" שבפ' בחקותי שנקרא בשבוע של ל"ג בעומר, כמבואר בספר שפתי קודשים בשם המקובל מהר"ש באוסטרופולי".

הצעות להפעלת הגבלה על העליה למירון

הזכרנו בראשית מאמרינו את הערעורים שהושמעו בדורות קדומים לגבי כמה מן מנהגי ההילולא. בעקבות האסון הנ"ל הועלו הצעות להטלת הגבלות על העליה למירון. האישיות המרכזית ביוזמה זאת, היתה רבי יצחק ראובן אב"ד חסידי צאנז בצפת. אין בידינו פרטים מרובים על רבני צפת במאת השנים האחרונות, אך שמענו עליו מפי הרה"ח ר' שלמה וילנר וכן מפי נכדו הרה"ח ר' חיים ברוך, בלוס אנג'לס. סיפורים נפלאים שיעלו בהזדמנות אחרת על הכתב, לפי שעה נצטט את דבריו של ר' ישעיהו הורביץ המספר על כך: "אז נתעוררו הרבה מחסידי צאנז ובראשם הרב שלהם הגאון החסיד ר' יצחק ראובן זצ"ל ואמרו שהעונש מן השמים, מפני תערובות האנשים והנשים בל"ג בעומר במירון, ודרשו לגזור איסור וגזירה, וכמדומה לי גם חרם על הנשים שלא יסעו בל"ג בעומר למירון והרבה עמדו לנגדם שלא להרהיב לעשות זאת.

"הסוף היה — הוא מספר — כי חסידי צאנז ניצחו ובאסיפת החכמים הזקנים שבעיר גזרו האיסור הנ"ל של שבע שנים, כמובן אשר אח"כ מעט נשבתה השמחה הגדולה אשר היתה רגילה להיות בל"ג בעומר במירון. וגם התגלחות הנ"ל היה בזעיר אנפין, כיון שהאבות בלתי האמהות היו צריכים לטפל עם התינוקות. וכפרט אחר כך בשנת תרע"ד שפרצה המלחמה הראשונה האחרה, ערבה כל שמחה".

לסיכום מאמרנו נציין שאם כי לא נתקבלה דעת השוללים בכלל את מנהג ההילולא, בכל זאת יש מקום לאזהרת רבי חיים פלאג'י התובע: "החכם שלהם והגוברים יתנו דעתם לבל יעשו קלות ראש ח"ו בלילה הקדושה הלזו, כי יהיה להם לפוקה ולמכשול ובדוק ומנוסה דלא יתקיים המדרש ההוא". הדברים מחייבים בכל מקום ובכל זמן.

תפלה על ציון ר' אלעזר ברשב"י.

התמונות בעמוד זה באדיבות גנזך קידוש ה'.

בתאבון B'TAYAVON

סגנון בינלאומי באוירה אלגנטית

גלאט כשר למהדרין מן המהדרין
שמירה קפדנית של חוקי השמיטה

• בשר טרי שחיטת ירושלים – רק מ"הקר"
• ללא חשש שביעית טבל וערלה
• הנהלה ועובדים שומרי שבת
• בימי שישי קחו הביתה ממיטב מעדני המסעדה
משלוח חינם בירושלים

10% הנחה
לא כולל תפריטי יום
ומחירים מיוחדים

למביא מודעה זו

מסעדת בתאבון אצל שטרק
רח' המלך ג'ורג' 21 ירושלים 02-244922

ועוד מבית תפוצה

יצאו לאור:
■ זמירות שבת
לבן ולבת
■ שני הספרונים
הראשונים
הסדרה מן
"צורה לקט"

בסידרה הדשה זו מוטלה על הילד המשימה להשלים את הציורים תוך שימוש ביוזמה ובהבנה עצמית. שיטה חינוכית זו פותחת לילד אשנב התעניינות לעולם הקרוב לליבו ומגרה את סקרנותו להבנת הקורה סביבו.
מיועדת לגילאי 3-5

...תפוצה ... תפוצה ... תפוצה ... תפוצה ...

רשת שיווק ארצית לספרי קדש
בני־ברק חזון איש 15 03-709078
ירושלים מלכי ישראל 6 02-288067

תפוצה תפוצה תפוצה תפוצה תפוצה

381406 — מרכז

הרב אברהם הכהן־לוין

מעיני הישועה בהילולא דרשב"י

"יכול אני לפטור את כל העולם כולו — מיום הדין". — אמר רבי שמעון בר־יוחאי. ורש"י מפרש (במסכת סוכה מ"ה ע"ב) "בזכותי אני סובל כל עוונותיהם, ופוטרן מן הדין", ואם בחייו כך, לאחר פטירתו לעולם שכולו טוב, על אחת כמה וכמה, שכן לדברי חז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם".

במס' שבת דף ל"ג ע"ב מצינו כאשר רבי שמעון עם בנו יצאו מן המערה, שם ישבו י"ב שנה, חזו דקא כרבי וזרעי, אמר: "מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה"? כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת־קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם, הדור אזול איתיבו תריסר ירחי שתא — י"ב חודשים — ובצאתם שנית כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר הוה מסי רבי שמעון אמר לו: "בני די לעולם אני ואתה" (בעסוקי תורה אני ואתה. רש"י) וכעין זה אמרו בסוכה יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין וכו', וכן (במסכת מנחות צ"ט) מצינו שהקל עוד יותר, אפילו לא קרא אדם אלא "קריאת־שמע" שחרית וערבית קיים "לא ימוש", ורק על בני העליה שתורתם אומנותם לקיים את הפסוק כמשמעו. ועל שאר העם שטרודת פרנסתם מוטלת עליהם צריך ללמד זכות...

הרמב"ן בפירושו על התורה מביא בפרשת בשלח את מאמרו של רבי עקיבא (במסכת יומא דף ע"ה) — תנו רבנן "לחם אבירים אכל איש" (תהלים ע"ח) לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו דברי רבי עקיבא, וכשנאמרו הדברים לפני רבי ישמעאל, אמר להם צאו, ואמרו לו לעקיבא, עקיבא טעית, וכי מלאכי־השרת אוכלין לחם?! ואומר הרמב"ן שרבי עקיבא לא טעה ח"ו, ומובן דבריו כך הוא, זיו השכינה הוא המזון הרוחני של מלאכי־השרת, באמרם ז"ל (ילקוט נחמיה) "ואתה מחיה את כולם — אתה נותן מחיה לכולם". כתיב "משרתיו אש לוהט". מהיכן הם ניזונין? מזיו השכינה דכתיב "באור פני מלך חיים" (משלי ט"ז), ורמז רבי עקיבא, שהמן, הוא תולדות האור העליון, שנתגשם ברצון הבורא בצורת מזון אנושי, ונמצא שאוכלי המן, ומלאכי־השרת ניזונין מדבר אחד, ולכן אמר רבי שמעון "אמר הקב"ה, אנא יהבית לכו מן וכו' מההוא אתר דאקרי שמים".

גדולי המקובלים מציינים למה נקרא יום פטירתו, בשם "הילולא", מפני שאיתא (במסכת מועד־קטן כ"ה ע"ב) "רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק". וביום ל"ג לעומר, יש למעלה יחוד עליון ושמחה רבה מופלאה, ומזמנין כל פמליא של מעלה שישמחו בשעורין קדישין ומוכ־רין בתוך לרשב"י, כמו שכתוב בזוהר־הקדוש, שאמר אבוה דר' יצחק לר' יצחק בהילולא רבא דרבי שמעון, והוא מתקן פתוריה, כמה דאת אמרת "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו, ביום חתונתו וביום שמחת לבו". וזה לשון רבי אברהם אזולאי בספרו "אור החמה" בשם רבי משה קורדובירו, "ביום פטירתו נקרא הילולא, כפי שכל אותה השמחה, היה יחוד קוב"ה ושכינתיה כמו חתן וכלה", בשם רבי אברהם גלאנטי מובא "שנקרא הילולא", כי ביום פטירתו יתנוצצו ויתעוררו כל התורה והמצוות שעסק בהן, והיה נעשה יחוד גדול למעלה, ההילולא פירושו שמחת חתן וכלה.

* * *

חשיבות יום ההילולא־ ל"ג בעומר

"גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם", ויום ההילולא דרשב"י מסוגל ביותר לפעול ישועות ונחמות.

על האדמו"ר האמצעי רבי דוב בער מליובאוויטש נמסר, שפעל גדולות ונצורות ביום זה, ביחוד השפיע שפע־ברכה לחשוכי בנים השי"ת, ורבים שנזקקו לישועה, היו נושאים את עיניהם ליום זה להת־ברך בשפע ברכות בילות היום יום" נמסר "אצל האדמו"ר הא־מצעי" היה ל"ג־בעומר מימים המצויינים" — "מען פלעגט אר־ויסגיין אויפן פעלד, און מען האט דאמאלט געטאן אסך מופתים, דאס רוב־מופתים איז געווען בנוגע קינדער, און א גאנץ יאהר האט מען געווארט אויף ל"ג־בעומר, וואס די תפילות דער גרייכן אין עולמות העליונים..."

— הרבי ר' העניך מאלכסנדר היה רגיל בל"ג־בעומר לברכם, "שיתקבלו תפלתם לרצון בשמים" — מספר רבי פנחס מנחם מפילץ בספרו "שפתי־צדיק" ומסביר "אולי כוונתו כמו במוצאי יום־הכיפורים, רגילים העולם לברך איש לרעהו על סמך דברי רשב"י, "יכול אני לפטור כל העולם מן הדין", כן מדי שנה בשנה יום ההי־לולא דיליה אומר כן בשמים, ע"י כן מתכפרים כל ישראל ויכלו להתקבל התפלות, ולכן המנהג לשמוח, כדאיתא "לא היו ימים טובים לישראל כיום־הכיפורים וט"ו באב, ומפרש בגמרא לגבי יום־הכיפורים "יהי יום סליחה ומחילה".

רבי יעקב מבאהוש־הוסיאטין היה עורך שולחנות — "שולחן הטהור" — מדי שנה בל"ג־בעומר, ומשמיע דברי־תורה לכבוד היום, בעמדו על הקשר עם ההילולא דרשב"י, ציין כי ברא־שונה היה רבי שמעון מרוחק תמיד בעולם הרוחני, ולא היה לו די התקשרות עם העולם החומרי וצרכיו, וכן היתה לפני עיניו רק הדרך המיועדת לבני העליה שהם מועטים, כדברי הגמרא (ברכות ל"ה) "הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן". ודרכו היתה רק ליחידי־סגולה, עד שהראו לו מן השמים, שמנהיג ישראל צריך לרדת "מן ההר אל־העם", ממ־עלתו הגבוהה למטה, להתקשר עם העולם הזה, להתבונן בצרכיו, וכאן הוסיף לדבר בשבחם של לומדי תורה מתוך הדחק.

יום חי' באייר, ל"ג־בעומר, הוא עת רצון, בו התחיל המן לרדת, בו נפתח מקור פרנסה בלי טורח, בנחת ולא בצער, בכ־בוד ולא בבזיון ח"ו, משפע ברכה עליונה, וגם ההילולא־דרשב"י בזכותו יפתחו צינורות פרנסה לישראל ויתפרנסו בשלום ושלוה, בהתר ולא באסור, בהצלחה בהרחבת הדעת, ויזכו לקיים מצוות "לא ימוש ספר התורה מפיך".

בעל ה"חתם־סופר" שו"ע יורה־דעה ס' ר"ל מזכיר את המדרש, שהלכו שלשה ימים בלא לחם, והמן ירד להם בי"ח באייר, בל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י — לפי זה הוא יום הכנת מזון, נפתח צינור של השפעת פרנסה, וברכה במאודנו, בכל משלח ידינו ופתיחת שערי סייעתא־דשמיא ושערי פרנסה טובה, ביטוי כזה מובא ברש"י (מסכת ברכות דף ד' ע"ב) ד"ה "דאית ביה תרתי" — ויש בו שבח הכנת מזון לכל חי — וחוץ לזה, הלוא יום התחלת ירידת המן, הוא גם יום שאפשר ללמד זכות על ישראל, אשר בגלל טר־דות פרנסתם, אין להם פנאי לע־סוק בתורה כראוי, כדאיתא במכילתא על הפסוק, "למען אנסנו הילך בתורתי אם לאו", לא ניתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן, הא כיצד? היה יושב ודורש ולא היה צריך לדאוג מהיכן יאכל וישתה וכו', וכי הוא בכל המאמר הזה, שהוא מלמד הזכות, רשב"י, שהוא, יום ההילולא דיליה...

חשיבות מיוחדת ללמוד דברי הרשב"י ביום ההילולא דיליה. בזוהר אמור דף צ"ו "אמר רבי שמעון זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי, דידעין ארחוי דקוב"ה ואתאחדן בשמיה וכו', מאן דזכי בהאי עלמא בעולם הזה זכי בעלמא דאתי, דהכי תנינן "דובב שפתי ישנים", אע"ג דאינן בההוא עלמא, כלומר בעולם העליון שפוותייהו (שפ־תותיהם) מרחשן תמן אורייתא, ומה גורם ששפתותיהם תהיינה דובבות תמן־אורייתא, זה מפרש רבי שמעון בן יוחי עצמו (במסכת יבמות צ"ז ע"א) "אמר ר' יוחנן משום רשב"י כל ת"ח, שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות וכו'.

* * *

רבים נושעו בעלייתם למירון בל"ג־בעומר - וביותר ימות השנה -

רבינו עובדיה מברטנורא מציין במכתבו לאחיו בשנת רמ"ט — "בי"ח באייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד וכו', שהרבה עקרות נפקדו, חולים נתרפאו, בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום הזה". גם ב"שבחי־ירושלים" הקדמון שנת רפ"ב הוזכר לשבח ולתהלה מנהג הקיבוץ הגדול והשמחה במירון בל"ג־בעומר.

ידוע שלמרן בעל "בית־יוסף" היה מגיד מן השמים שגילה לו סודות התורה. פעם אחת כאשר ירדו גשמים בחג־הסוכות, ומרן הצטער על־כך, נתגלה לו המגיד אור ליום כ' בתשרי ואמר לו "זהו נשמים דאתי, לא הוו, דהגמת שפך לו קיתון על פניו ח"ו, אדר־בה נתקבלו דבריכם, ורבי שמעון בן יוחאי ובנו שמחו לקראתכם, בקרותכם והזהר על מטרתם ובכ־פר הסמוך להם, אלא כיון דהד קפתם לר' אלעזר בר־סימים, הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם... כמו בימי חוני־המעגל, — וכלל זה יהיה בידיכם, כל זמן שהשמ"ם יהיה צריך לגשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים. ותענו, ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור, תקיפו אותם שבעה פעמים ותענו".

כבעל השל"ה שעלה לארץ בשנת שפ"ב מספר לבניו על תוכ־ניות ביקורו בציון הרשב"י, ומוסיף "ליקח הזוהר הקדוש כי כמה נסים יארעו שם, כי צריכים ללמוד הזוהר באימה וביראה ובדבקות גדולות, ואח"כ לשמוח הלב שמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות ח"ו, כי באלה חפץ רשב"י והוא בדוק ומנוסה"...

בדורות קדומים עמד ציון הרשב"י במרכז קברות הצדיקים, שאחינו בני־ישראל, היו משתט־חים שם, ומרבים שם בתפלה לפני המקום, וגדולה זכותו של אותו צדיק, שרבים היו נושעים ונפק־דים לטובה לאחר תפילתם במקום הקדוש הזה.

* * *

האר"י ערך תגלחת "חלקה" לבנו בל"ג־בעומר

האר"י ז"ל קיים בעצמו את המנהג הקדמון של העליה למירון, אל הבית נכון ונשא, היכל לפנים מהיכל, מקום מנוחת התנא רשב"י ביום ל"ג־לעומר כדברי תלמידו נאמן ביתו רבי חיים ויטאל בספר "שער־הכוונות", — "ענין מנהג, שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קבר רשב"י ורבי אלעזר, אשר קבורים בעיר מירון כנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם שמחה רוחנית, אני ראיתי שמורי הלך לשם פעם אחת ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא, וזו היתה פעם הראשונה שבא ממצרים וכו', ור' יונתן שאגיש העיד לי שבשנה הראשונה, קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה יום משתה ושמחה.

— גם העיד הר' אברהם הלוי, כי בשנה הנזכרת הלך גם הוא שם, והיה נוהג לומר בברכת תש־כון "נחם ה' אלוקינו את אבלי ציון וכו', גם בהיותו שם אמר נחם וכו', ואחר שגמר העמידה, אמר לי מורי ורבי כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו, ואמר לי אמור אל האיש הזה אברהם הלוי, כי למה אמר נחם ביום שמחתינו, והנה לכן יהיה בנחמה בקרוב, ולא יצא חודש ימים עד שמת לו בן אחד, וקיבל עליו תנחומים, וכתבתי כל זה להורות כי יש שורש במנהג הזה הנזכר, ובפרט כי רשב"י עליו השלום זיע"א, הוא אחד מחמשת תלמידים הגדולים של רבי עקיבא, ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג־בעומר".

אל ההילולא דרשב"י שימשה מרכז לנהירת הציבור, וכידוע שהרב ר' חיים בן עטר בעל "אור החיים", היה פעם אחת בהילולא דרשב"י, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר, שעולים משם אל המקדש, ירד מהחמור, והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה וצועק, "היכן אני השפל נכנס — למקום אש להבת, שלהבת קודש, וכל פמליא של מעלה וכל נשמות הצדיקים", ובעת ההילולא היה שמח שמחה גדולה. (קונטרס כבוד מלכים).

— ובכללם גם כאלה שטעו מן הדרך, והיו גם תופעות בלתי רצ־ויות, היו בין הרבנים שתבעו להגביל את העליה ב"קודש" רק לאנשי מעשה, אך לעומתם התנגדו לכך רבנים וטענו שיש בכך משום חיזוק האמונה, וכדבריו המופל־אים של רבי אהרן מקרלין בספרו "בית־אהרן" — כשם שה', הוא לכל, כך רשב"י הוא רשב"י לכל, אפילו לפחותים ר"ל, הכוונה שכל ישראל מקטן ועד גדול יש להם שייכות להושע ביום ההילולא בל"ג לעומר, בזכותו הגדול דרשב"י, ובספר "מגדיל ישועות מלכו" (אות נ"ה) מביא דבר נחמד באריכות על ל"ג־בעומר מהרה"ק רבי אברהם שמחה הורוויץ הרב מבארניב, ומסיים שם "אדם ובהמה תושיע ה'" — נוטריקון — "רבי שמעון בר יוחאי"...

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא בנו של הרה"ק רבי חיים הלברשטאם בעל "דברי־חיים", מפרש בספרו "דברי־יחזקאל" את הפסוק (תהלים צ"ב י"ד) — "שתולים בבית ה' בחצרות אל־קינו יפריחו, ראשי־תיבות שתולים בבית ה' שבי — ראשי תי־בות — "שמעון בן יוחאי", ומב־קשים אנחנו מהבורא יתברך שמו, דאורות הקדושים של רשב"י הזכרים השתולים בבית ה' בעולם העליון, ב"חצרות אל־קינו" — הכוונה לאותם העומדים מרחוק מבית ה', שהם כחצרות אלקינו, כמו החצר שהוא לפני הבנין, כן העומדים מכנגד יפריחו יוריחו ויופיעו בתוכנו.

* * *

השמועות על נפלאות מתפשטות למרחוק

שמע הישועות והנפלאות לאחר השתטחות במקום הגיע למרחוק, ומעתה החלו קרובים ורחוקים נוד־רים לתפילה במירון, ואף שאינם בני־ברית הכירו בקדושת המקום, בסיפורו של ר' יוסף סופר בעל "עדות ביהוסף" על הנפלאות שאירעו" בימיו במקום קדוש זה.

— בימיו אירעה רעידת אדמה גדולה בצפת "וכשיצא הרעש על הארץ בחודש מר־חשון תקכ"ב (1762), באו כל הישמעאלים והער־לים, שבאותו מקום לזה הבנין של רשב"י, והדלת היתה נעולה, וצעקו כולם סאן, ופתחו פיהם: "רבי שמעון רבי שמעון", מאחר שאתה גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב, "פתח פתחך", ומיד נפתחה הדלת מאליה, והלכו כולם לפנים וגם הבנים שלהם ונשיהם ניצלו ולא היה להם היזק כלל ועכשיו רבי שמעון חשוב בעיניהם מאד ביותר".

— בעל "אהבת־ציון" מספר אף הוא: — "גם הנכרים מרבים שמן על קבר רשב"י ובנו רבי אלעזר, ונשבעים זה לזה, בשם שמעון של מירון, וכמה פעמים ניצלו בכוחו.

— רבי שלמה זלמן עהרנרייך משמלוי בעל "אבן־שלמה" מציין באחת מאגרותיו לירושלים כי: "מלך רופא נאמן ורחמן ראשי־תיבות מרון, כלומר בזכות הצדיק הסמוך במירון שולח השי"ת רפואה שלמה לחולי עמו ישראל. הובא צ"י רש"א מרגליות בקו־נטרס "הילולא דרשב"י" (נדפס תשכ"ד), רבי אשר זליג מרגליות מוסיף כתוב קול רנה וישועה באהלי צדיקים, רבים נושעים שם בכל ימות השנה, אבל ביום ל"ג לעומר יום המתקת הדינים הוא, וצדיק מושל ביראת הוא" והוא מוסיף לספר הרבה אגדות ומעשיות מעשי נסים, יסופרו ממירון עד אין שיעור, והכל אין חידוש לנו כי "במאוריה ואתרא דקדישא הדין הוא בעל הנס נקרא, כמו שמצינו (במסכת מעילה דף י"ז ע"ב) שקראוהו: "מלומד בניסים". הוא מוסיף "שנעשה לו נסים במערה רש"י ד"ה שהוא — והנה הגם שאין מקום כאן לסיפורי מעשיות, אבל בכל זאת לא אוכל לעצור מלספר מעשה זה, מעשה נס ופלא, כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו, והננו עד ראיה לספר בקהל מעשה נס ופלא, מה שראיתי בעיני, בה־יותי במירון על ל"ג־בעומר בשנת תרפ"ג, שחל אז ביום השישי, ושכמעט רוב הקהל מאלפי ישר־אל, נשארו אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז טעם שמחת שבת עילאית, ביום שבת קודש בבוקר אחר תפלת מוסף, נשמע קול רעש גדול בגלל מותו של ילד, שרק ביום שלפניו נערכה תגלחתו הראשונה כמנהג. בשעתו, נדרה אמו לערוך במירון את תג־לחתו הראשונה, וקיימה את נדרה, בעיני ראיתי — הוא מספר — את הילד מונח בחדרו — על הארץ ללא רוח חיים. כולם נצטערו מאד על אבדן נפש אחת מישראל, והשתתפו בצער אמו.

אותה שעה אומללה פותחה בתפלה "איך אסע מכאן בבושה ובכלימה בלי הילד, ובאיזו פנים אבוא הביתה השי"י. קולותיה ובכיותיה נשמעו בכל החצר, ולב מי לא נמס כמים לשמוע את קול צעקתה.

משסיימה את תפילתה קמה מעל הארץ והמשיכה בתפילתה "צדיק צדיק, הנני מציג לפניך כמו שהוא, ואנא ממך, אל תבישני ואל תחזיר פני ריקם", כעבור כמה רגעים מספר, נשמע מביהכ"נ צעקת הילד, הקורא לאמו. משנ־פתחה הדלת, והנה הילד ניצב על רגליו וצועק "אמי תני לי מעט מים כי צמאתי", וכל הקהל באו לראות את הילד שנתעורר לתחיה.

לא רק מקום תפילה למצפי ישע על סבלותיהם שימשה מירון, אלא גם נקודת מרכז לתפילת רבים, וראשי קהילות בחוץ־לארץ שהיו נתונים בצרה היו פונים לתושבי ארץ הקודש, ומבקשים להתפלל למענם על ציון רשב"י במירון, — הפליג בכך בעל "הילולא־דרשב"י", התובע "מי שדר בא"י צריך ומצוה היא ליסע על ל"ג־בעומר למירון להיות שם על ההילולא־רבתי ודאי יושע־ שמה בכל משאלות לבו לטובה "בכל־הישועות" במהרה דידן.

בר יוחאי נמשחת אשריך —

לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי

הילולת ל"ג בעומר, וההדלקה - בפולמוס בין גדולי הפוסקים

פולמוס הלכתי: בין רבני אשכנז וספרד מקדמת דנא סביב חג ההילולא דרשב"י מירון. גם לרבות ענין זריקת הבגדים לתוך ההדלקה.

מאת: י. זילברברג

... "ובמדינות אלו אין נוהגין כדבריו (דהיינו כדברי המחבר, השו"ע) אלא מסתפרין ביום ל"ג (בעומר) ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון." (רמ"א או"ח סימן תצ"ג).

מאז וכתמיד היה יום ל"ג בעומר, — יום שפסקו בו תלמידי רבי עקיבא מלמות — כיום שמחה בכל תפוצות ישראל. אלא שעל ה' שמחה הזאת הוסיפו שמחה כפ־ליים והיא שמחת יום ההילולא בפטירתו של הרשב"י. מחבר ספר הזוהר שנסתלק ביום זה בלהב השמימה.

בפירוש עטרת זקנים לשולחן־ערוך כותב (תצ"ג) וז"ל: "מנהג ארץ ישראל שנוהגין לילך על קבר רשב"י ז"ל ור"א בנו ביום ל"ג בעומר"... הרי שנהגו שמחה על קבר הרשב"י.

גם רבי חיים ויטאל זיע"א תלמידו של האר"י הק' כותב על רבו (פע"ח שער ספירת העומר פרק ד') כהז"ל: "בענין ההולכים על קבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעמר, אני ראיתי למורי ז"ל זה שמונה שנים שהלך עם אשתו ועם כיתו והיה שם ג' ימים ההם, וכו'. גם שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם". הרי שהיתה שמחת הילולא במירון.

* * *

עצם מהות יום ההילולא דרשב"י במירון, ועל כולנה המנהג אותו נוהגים להשליך בגדים וצ־עיפים אל תוך הדליקה, עורר לפני שנות דור מאבק הלכתי חריף בין גדולי הפוסקים, היו שצידדו ממש לאסור ולהתייחס בחומרא לכל זה, והיו שצידדו להתיר ואף רחו — בראיות מוצקות — את האי־סורים. ואמנם נשאר המנהג עד היום להתיר. ננסה איפוא להעלות על הכתב במסגרת מצומצמת זו את עיקרי השיטות ואת עיקר הקולמוס והערעורים שהתעוררו בשעתם.

ראשון האוסרים, הלוא הוא מורנו רבי משה סופר בעל חתם־סופר (יו"ד סימן רל"ג). בתוך דבריו בתשובה אל השואל הריהו כותב: "...אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו אכשור דרי ומ־

• מרן החתם סופר זיע"א: "לא ידעתי אם רשאים לעשות כן..." •

מרחוק יבואו ידרשו את ה' בעיה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהילולא דרשב"י ז"ל. ואם כי כל כוונתם לש"ש שכרם רב בלי ספק ע"ד הדילוג"ו הילוק"ו נדות עלי אהבה וכו'. אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים כבן דרוסאי שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להי־תחבר עמהם כי כבר כמה כרכורים כרכר בפר"ח וכו' על המקומות שעושים יו"ט ביום שנעשה להם נס וכו', אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום רמז ומיוא לא ידענא וכו', ולמה לעשות יו"ט על זה."

אמנם החת"ס לא מתייחס כלל לשאלת הזריקה לתוך ההדלקה, שכן הוא מתייחס בתשובתו זו אך ורק למהות עצם השמחה ההי־לולא בל"ג בעומר, בהמשך הדב־רים הריהו מביא טעם לל"ג בעומר עפ"י דרך הקבלה שכן הוא הו"ד שבהו"ד וכי אז החל המן לרדת בצאתם ממצרים (ראה גם בני יששכר לל"ג בעומר) ולאו דוקא הילולא לזכר התנא האלוקי רשב"י ז"ל. ואת דבריו הריהו מסיים: "מכל מקום לעשותו יום שמחה והדלקה ובמקום ידוע דוקא שיהיה תל תלפיות שהכל נפנים לשם לא ידעתי באם רשאים לעשות כן" ע"כ תורף דבריו. הרי שהגאון החת"ס ראשון היה לאלו השול־לים לגמרי את ההילולא על קבר הרשב"י במירון.

• מרן בעל השואל־ומשיב זיע"א: "במות חכם וצדיק יש להתענות..." •

שני לו למרן החת"ס, הוא הגא־ון רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל בעל שו"ת שואל ומשיב, גם הוא מצטרף לאיסור בדברים חריפים (במהדורא חמישאה סימן ל"ט) כה הוא כותב שם: ..."אבל באמת גם שם תמהתי (שם, בהילולא דרש־ב"י — ש.ב.) דהרי אדרבה במות צדיק וחכם יש להתענות ואנו מתענין על מיתת צדיקים והאיך נעשה יו"ט במות רבינו הגדול רשב"י ז"ל וכו', ואם הזוהר קרא הילולא דרשב"י היינו לו שבודאי שמחה לו שהלך למנוחה אבל אותנו עזב לאנחה, אבל באמת הרבה יש לדבר בזה על מה שנהגו לשרוף בגדים עליו בל"ג בעומר הם עוברים על בל תשחית וגם על מלכים ונשיאים לא התירו רק בגדי מיטתו וכלי תשמישיו כמ־בואר ביו"ד סי' שמ"ח סעי' א'..." (ושם דעתו של הש"ך ג"כ כי בהדיוט אסור משום דהוא הש־חתה, וא"כ ה"ה כי אין לשרוף בל"ג בעומר בגדים בתוך ההדלקה על ציון הרשב"י — ש.ב.). אבל כאן מה כבוד יש וגם הוא דרכי האמורי וכו'. והרבה יש לדבר בזה ומה אעשה כי בעו"ה לא ישמעו בזה לקול המורים וכו'. ופשיטא שבימי האר"י ושאר קדושים אשר בארץ לא היו עושים רק לימוד על קברו ותפילות ותח־נונים שכמותו וכו' ופשיטא שהבית־יוסף וסיעתו לא היו מני־חים לעשות כזאת ורק אחר־כך נתפשט המנהג ואח"כ חשבוהו למנהג קדום, ומתייראים שלא יענשו ח"ו ואני ערב להם שאם היו לוקחים אותו ממון והיו מפ־רנסים עניי ארץ־ישראל בזה שיותר היה ניחא לרבן שמעון בר יוחאי והנאה לו הנאה לעולם"... ע"כ.

מכל האמור יוצאת איפוא שיטת השו"מ כי אין לעשות הי־לולא וכי אסור להשליך בגדים כי הוא בגדר בל־תשחית. אלא שעל דבריו אלו התנהל ויכוח באהלה של תורה, כאשר הן חכמי הספר־דים בטבריה, והשדי־חמד, והן הר"ש העליר מתירים, ושוללים שיטת השו"מ, ועל כך לקמן.

• שו"ת שם־אריה: "ולא ידעתי, לשמחה זו מה זו עושה..." •

גם הגאון האדיר בעל שו"ת שם־אריה (אורח־חיים סימן י"ד) מצטרף אל אלו האוסרים והריהו שואל כי לשמחה זו מה זו עושה. עד כדי שהוא מתקשה ליתן טעם לזאת ההילולא.

ובדבריו הריהו כותב: "אמרתי אסורה נא ואראה המראה הגדול הזה מדוע ירבו בשמחה על קבר התנא הקדוש רשב"י. ומה קול הרעש הזה, אשר יבואו מקצות הארץ לשמוח שם ולכבוד באורים גדולים. וגם מנהג זה נתייסד מק־דושים ובאותים קדמונים, והאר"י ז"ל הלך לשם ביום ל"ג בעומר לגלח בנו, והנה כל ימי תמהתי על זה, שמחה זו מה זו עושה. ואדרבה הלוא מצינו כי ראוי להתענות ביום מיתת צדיקים כדאיתא וכו'. ואם כי אפשר שלא היו רוצים לקבוע תענית ביום ל"ג בעומר כי הוא יום שאין אומרים תחנון. שבו פסקו למות תלמידי ר' עקיבא, אבל מה מקום לשמחה גדולה כזאת על קברו של רשב"י במי־רון?"

בהמשך דבריו הריהו מביא הטעם כי נעשה נס לרשב"י שלא נהרג ע"י המלכות וע"כ משום נס זה פסקו כי הוא יום של שמחה על קברו. אבל הוא מעיר על כך כי "הטעם הזה הינו השערה חריפה ורחוקה קצת"... הרי שלדעתו קשה מאד ענין ההילולא כדעת מרן בעל החתם־סופר והשואל ומשיב. על אף שאין הוא נכנס בתו"ד לעצם איסור בל־תשחית שכן בזה דעתו כדעת הנודע־ביהודה (מה־דו"ת יו"ד סי' י"ד) כי כל דבר שיש בו צורך להאדם... הרי שאין בו משום בל־תשחית ומשום אי־סור כי האדם רוצה הדבר. אבל לא כן בלא סיבה...

• ר' יוסף חיים ן' חזן בעל חקרי־לב זיע"א: "כי לא לפניו חנף יבוא..." •

גם הגאון רבי יוסף חיים ן' חזן (נסתלק בירושלים בשנת תק"פ) מגדולי חכמי הספרדים בספ' שו"ת חקרי לב (מהדו"ב יו"ד סי' י"א) מצטרף אל עדת האוסרים וכה הוא מביא שם בספרו: ..."המנהג ששמעתי דבעיה"ק צפת ת"ו מדליקים דברים יקרים ששוים ג' מאות או ת"ק א"ת (?) בהילולת דרשב"י ז"ל, שכורכין אותם בשמן ומדליקין, ואיני מוצא בה צד היתר. דנראה דאיכא איסור בל־תשחית דרבנן. ואיני מאמין שהראשונים נהגו כן, אם לא שנשתרבב המנהג מחדש, דאפי' בשמחת בית השואבה לא היו מדליקין כי אם מבלאי מכנסי כה־נים ומהמייניהם. ואי משום דשורפין על המלכים, אין זה כי אם במלכים ובעת מיתה וכו'. ועם שידעתי גדולת רשב"י ז"ל בשמים ממעל ועל הארץ, ומי אני לדבר בדבר הנוגע קצת לכבודו ז"ל, אך ידעתי כי לא לפניו חנף יבוא, ולבי אומר לי דאין רצונו בכך שישרפו ויאבדו בגדים ויעברו בל־תשחית"...

אלא, שכאן המקום להעיר כי כבר בשדי־חמד (וכפי שאביאו לקמן) השיג על כך ואף צירף לדעתו חכמים נוספים כי ב"ת זה הוא עבור הציבור והוי כלצורך קרבן, אשר ע"כ מותר איפוא להשליך בגדים לתוך ההדלקה, אלא שרק מבלאי בגדים ולא יקרים כמש"כ להלן.

ברם, לדעת החקרי־לב אפשר אומנם לצרף את דעתו של בעל המנחת־חינוך במצוה תקכ"ט, שם הוא מסביר בשורשי המצוה (של בל־תשחית) כי אין מדרך החסידים להשחית שום דבר...

ויש לציין ג"כ, כי בספ' "טעמי המנהגים ומקורי הדינים" (עמ' רע"ג אות ט"ז) הביא את השיטות האוסרות כי יש איסור בל־תשחית בהשלכת הבגדים לתוך הדליקה, ואולם הוא לא מכריע בין השיטות, שכן למעשה נהוג מנהג זה מקדמת דנא, מאז ועד עתה.

• בעל השדי־חמד זיע"א: "ששים ושמ־חים ביומא דהילולא דיליה"... •

לעומת כל אלו האוסרים והמ־צדדים לחומרא גדולה, נמצא הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני ס"ט בעל השדי־חמד כשהוא מפריד בין הדבקים ואומר כי מצוה גדולה לשמוח ביומא דהילולא דרבן שמעון במירון, וגם שאל לחכמי הספרדים בטבריה על ענין השלכת הבגדים אל תוך ההדלקה, (מערכת ארץ ישראל אות ר) וז"ל: ..."והנה מהילולת רשב"י זיע"א ידעתי מילדותי שהוא מנהג קדום... ומש"כ החת"ס שלא עושים יו"ט על יום שלא נקבע בו נס וכו' דבאמת נקבע מועד זה על הנס שנעשה לרשב"י והפרטות על קבר אותו צדיק ששים ושמחים וכו' לכן מי שזוכה להיות על קברו ביום זה ודאי ראוי לשמוח לזכר הנס שנעשה לו וכו', זה נ"ל אמת וברור ליישב המנהג הקדום והק־דוש הזה. ונתייסד מנהג זה מק־דושים באותים קדמונים והאר"י ז"ל הלך לשם ביום ל"ג לגלח בנו, והוא מילתא בטעמא לכבוד התנא הקדוש זיע"א ונתיישב תמיהת הג' החסיד חתם־סופר..." עכ"ל.

ואולם, ממשיך השד"ח ואומר כי הוקשה לו ענין השלכת הבגדים לתוך ההדלקה שכן לפי דברי השו"מ הריהו בבל־תשחית, ע"כ שאלתי זאת השאלה — כותב השד"ח — אל חכמי הספרדים בעיה"ק טבריה, והם הגאונים: מוהר"ר אברהם כלפון, ומוהר"ר שמעון עבאדי, ומוהר"ר יוסף דוד זצ"ל אבואלפיא, ומוהר"ר שלמה מאמאן, ומוהר"ר דוד סיהוהן יצ"ו והם השיבוני בתורף מכתבם ואף הקלו בענין, מה עוד שעשו הממונים תקנה מיוחד בענין הבגדים, וכה הם כותבים: ..."ותקבע יום זה להרבות בשמחה ומדליקים המנורה ובראשה מלא הספל מלא שמן זית וקרעי בגדים מהם מפקיעין ובהן מדליקין כמראה הלפידים... ואם ירצה להעלות על המוקד בגד יקר המ־תנים מודיעים לו כי לא נכון לשורפו במדורה ומקדישו ומוכ־רים אותו ומחלקים ממנו לעניים לכבוד הצדיק" וכו' — ואא"כ הרי דלדבריהם לא הניחו לשרוף בגדים יקרים כמו שכתבו... — ועוד הם מוסיפים על מש"כ השו"מ דבזמן הב"י והאר"י לא הניחו מלעשות היו"ט: "כל זה הוא היפוך המקר בל אשר שמענו ונדע שמרן ה־ב"י וגדולי דורו היו עולין למירון מקום קבורת רשב"י וששים ושמחים ביומא דהילולא דיליה" וכו', ואף ראיות מוצקות מספרים הם מביאים לכל זה. הרי כי לפי דברי השד"ח והרבנים הספרדים בטבריא ליכא משום בל־תשחית וצריך לקיים הילולא.

מכל האמור יוצא איפוא כי הספיקות היו רבות בשנים קדמו־ניות, אלו לאסור ואלו להתיר, אלא שמאז ועד עתה נשארה השמחה וההילולא בל"ג בעומר במירון. כל הדרכים כולן מובילות מירונה, מכל קצוי ארץ.

ומן הנכון לסיים בדברי הראי"ז מרגליות שכתב בספרו הילולא דרשב"י על מהות גודל השמחה, ובין השאר כותב כדברים הללו: "אי אפשר לתאר גודל יום השמחה וגיל ברעדה שיש במירון ביום ל"ג בעומר, ממש שרואים שהוא יום שמחה לעליונים ותחתונים... מעין עוה"ב...

מה לכבו פה ומי לכבו פה?!

לפני יותר מיובל במשחק ל"ג בעומר מצויידים בחץ וקשת.

התמונות בעמוד זה באדיבות מכון קידוש ה'.

ותמזגי לך מכוס היגונים - ותשת עליו לחיים -

סיפור ההצלה של פליט יהודי מן התופת הנאצית ב"מחנה 4 קומנדו דאכאו"

מאת ישראל יצחק כהן

מגילת הסבל והפדות

פרלוג (מבוא המתרגם)

"ונתתי לך אוצרות חושך ומטמוני מסתרים, למען תדע כי אני ה' הקורא בשמך אלקי ישראל".

(ישעיה מ"ה)

מדי שנה בשנה נוהג יהודי אחד, אוד מוצל מלהבות החורבן, להקריא לפני בני משפחתו את מגילת חבלי גאולתו ממחנות המות, עד שעת שחרורו בתום מלחמת העולם, פסח שני תש"ה.

נאה הוא מנהג זה לעושהו, חסיד בכל מעשיו וחדור אמונה טהורה. לאחר שש שנים איומות בשכבו על סף שאול, עומד הוא השריד ומכריז מול עולם ומלואו: הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו! אין לי עסק בנסתרות ובהדי כבשי דרחמנא למה לי. איני חוקר במופלא אלא מודה לשמו יתברך שהחביאני בצל ידו ומלטני מכף רוצחים טמאה, העמידני על רגלי וזיכני להקים בית בישראל בתבנית צור חוצבתי.

מי כמוך ישראל גוי אחד בארץ! כאשר יענו אותו כן תרבה וכן תפרוץ אמונתו על כל גדות סבלו. עכו"ם נבזה מבעט בסוכתו ביום שרב וישראל אשר בך יתפאר אינו מבעט ביסורי ותופת הכי נוראים.

ועוד דוגמא אופיינית, קטע מזכרונות הכותב, סיפור בשם "מגילת ישראליק" מתואר שם, איך שכב שם על דרגשו לאחר מחלה קשה, מזה רעב ומוכה יסורים ומעלה בזכרונו ימי קדם, כששבו לקחו עמו אל הרבי... "וישראליק חושב בלבו האם אזכה עוד פעם לדחוק את עצמי בין החסידים ולהתאבק בעפר רגליהם, להסתופף בצל הרבי וללמוד ממנו איך להיות חסיד וירא ה'...

את השמחה העצומה שתקפה את בני המחנה כשעלה בידם לשמוע מקרא מגילה — "...והנה יושב לו ישראליק על קצה משכבו לבוש בבגדי מחנה ומגבת חבושה על ראשו וקורא בשארית כוחותיו "ויבקש המן להשמיד את כל היהודים... ובקראו מפלת המן ו"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" השתלהב זיק של תקוה שהיה שקוע בכל יהודי...:" מתוכן היומן שלפנינו נחשפת טפה מים הזוועות שעברו על המון בית ישראל בפנה אחת בגיהנם הנאצי.

נכתבו הדברים בלשון הווה בבחינת כל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים. וכפולה הזכירה ב"מגילה" זו: למען תזכור את יום צאתך וזכור את אשר עשה לך עמלק...

גם למנהג מקורי זה התכוון מי שהמליץ: וַתִּמְזְגִי לָךְ מִכּוֹס הַיְּגוֹנִים
וַתֵּשְׁתְּ עָלָיו לְחַיִּים
וְאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי...

להגיד בבוקר חסדך על אמונתך בלילות...
למצוא הארה בתוך אוצרות החושך ולבוא לידי הכרה במטמוני מסתרים למען תדע כי אני ה' הקורא בשמך אלקי ישראל.

פסח שני תש"ה

...יהודי בימי... היה זה כימי הגעילה של מלחמת העולם השניה.

מפורכסת היתה המפלצת הנאצית בפרפורי גסיסתה האחרונים וטבעת המחנק התפתלה ונה־דקה סביב צוארה.

צבאות בנות הברית הגיחו מכל צד והעמיקו חדור אל תוך לבו של הרייך הגרמני. בין ארבעה וחמשת אלפי אסירים יהודים, עבדו עבודת פרך בשביל חברות בנין ונשק גרמניות ביערות בוואריה ורכזו בכפר קאופרינג לא הרחק מדכאו. הוקמו שדות ביקתות ארוכות מזה, חציין מחופרות קרקע, מכותרות גדרי תיל דוקרניים ומגדלי פיקוח — והרי מחנה ריכוז לפניך.

למחנה זה הגענו, יהודי לודז' מאושוויץ, באלול ש"ד (ספטמבר 1944).

יותר ויותר נחלשו אנשינו הדוויים והסחופים מעונים ואפסי כח; ומשום כך הפך המחנה מאז ... אר 1945 ל"בית חולים". היינו מחנה שלשם שלחו חולי המחנות הנספחים וגם ממחנה ה"אם" דכאו, שיפחו את נשמתם שם. כל כמה שבועות התרוקן המחנה למחצה ומיד נתמלא שוב. הקבוצה היחידה שעסקה בעבודה היתה "יחידת הקברנים" שהיתה עסוקה עד מאוד...

הנה מתקרב חודש אפריל לקצו. יומם ולילה צרמות האוזניים מהתפוצציות אדירות וההריסות שלאחריהן ומנפץ יריות התותחים. החזית מתקרבת יום יום. דלילות מוארים בהירות מאש הטילים ומלהבות המשחית שניצתו באיזור. לעתים קרובות יותר, נשמעות יללות וצפירות האזעקה המבשרות את קרבת מטוסי הכובש שמדי פעם נהיו אחרים תכופים יותר.

בלב מתעורר זיק של תקוה, חולפת מחשבה על

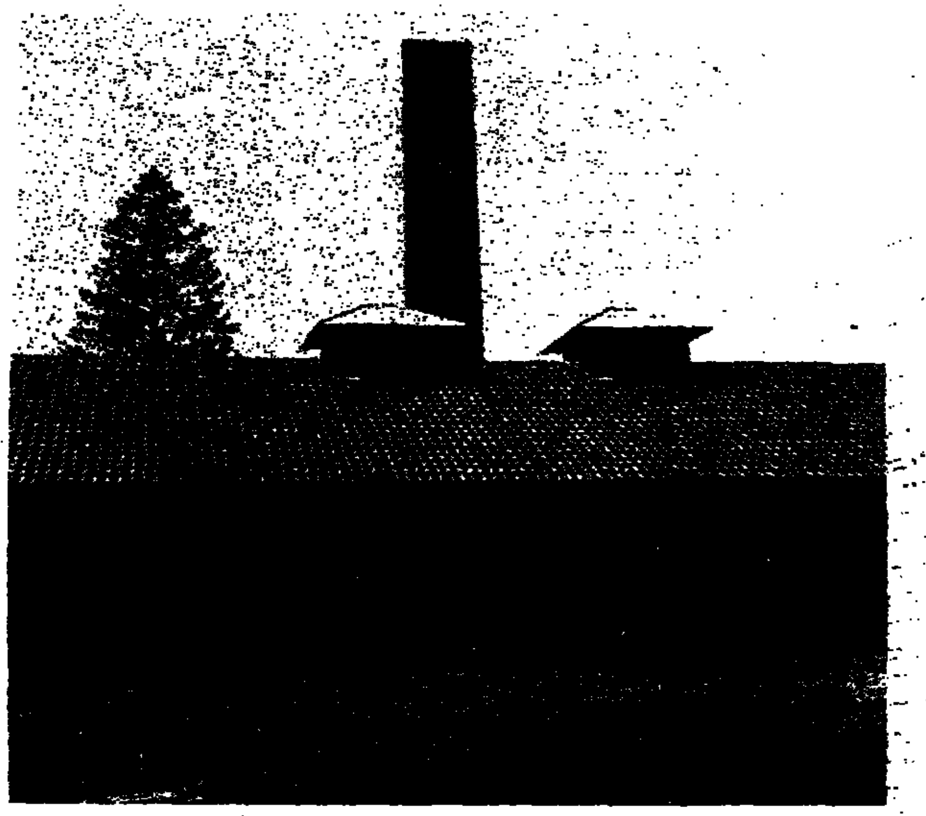

כבשן השמדה במחנה

נחמה מכשמשת ובאה. אמנם, האם לא תדעך הנשמה לפני השעה המיוחלת?

כמו תמיד מתנהל ויכוח בין האופטימיסטים המצפים לישועה לבין הפסימיסטים השוללים, רואי השחורות. מתווכחים ומתווכחים והלב ונחלת חרדה.

יום ד' י"ב אייר תש"ה, (25 באפריל 1945)

לפתע פקפה משמעת הברזל במחנה. הס.ס. במגדלי הפיקוח כאילו נעלמו ונמחו מעל פני האדמה. אנשי הקאפו והממונים על החדרים פסקו פתאום מלהכות ומלקלל. הנה הורסים את המטבח ומוסיפים מכל הבא ליד. תפוחי אדמה וקמח, כרוב ופרוסות לחם. על "הסאים" פתוחים מאלה כבר היו נדונים כיריה, אלא שהרעב גבר על הפחד. זה כבר כמה ימים שלא טעמנו טעם לחם. בשארית הכוחות ממלאים את הפה ואת הכיסים. כמובן

חייל אמריקני נגיב בהדהמה על מראות הזוועה

מדובר במיעוטא דמיעוטא שעדיין בכח רגליהם לשאתם. השאר שרועים אין אונים על הקרשים העקשים ומצפים לגאולתו של מלאך המות.

אחרים עומדים ליד השערים, מציצים מן החור־כים וחרדים לתוצאות.

הדממה הופרעה פתאום בצלצול צורמני במקום ה"אפעל פלאץ" (מגרש המפקד). מלווה ברעם הקולות הצרודים הידוע, הצליל הרוצחני של קלגסי הס.ס.: אלעס אנטרעטן! צום אפעל פלאץ (כולם להופיע! אל מגרש המפקד). וכבר מתרוצצים הם, מלאכי החבלה באלות ובאקדחים שבידיהם, וכ־אכזריותם האופיינית מוציאים את כל יושבי הב־לוקים אל ה"אפעל פלאץ".

היינו קבוצה קטנה של חסידי גור מלודז' שכבר עברו וסבלו בצוותא כמה שנות צלמות בגיטו לודז' וכל כמה שאפשר נאחזים אנו ביחד לחטיבה אחת, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק.

נדברים אודות המאורעות ומצב החזית ומתברר שגייסות הכיבוש עומדים כבר מאחורי הדלת. מהכדים הדי שמועות שנפרצו לאחרונה ממקורות מהימנים (אלה שהיה להם שיג ושיח עם קצינים גרמנים). על פקודה שיצאה ממטות הדרג הבכיר לכל מפקדות הס.ס. ומסוני המוות לחסל את כל האסירים עם הנסיגה הגרמנית, שלא תישאר עדות חיה להזוועה, לכשיכנסו צבאות המשחררים.

כתמיד, לא התיישבה על הדעת בשורת איוב קטלנית כזאת, מאמינים ואינם מאמינים, אולם מאידך גיסא, שש שנים תחת המגף הגרמני לימדתנו, שאכן מתגשמות הנבואות הכי זועמות וכל סיוט בהפך למציאות מרה.

מעלים את הנושא ומתייעצים במהירות מה להחליט ואיך לנקוט את הצעדים הבאים.

שתי ברירות לפנינו, או למלא את הפקודות ולהצטרף למשלוח האסירים, או לאחוז את כל הכוחות ובכל המאמצים לנסות להשרד במחנה, על אף כל הסיכונים הכרוכים בזה, לחכות עד שישחררונו בנות הברית. מחליטים אנו שהצעד הכי נכון והכי מסתבר כדי להשאר בין החיים, הוא לא לצאת מן המחנה ויהי מה. מוכרחים לסכן את חיינו (שבין כך אינם שווים הרבה, מי יודע להיכן יובילונו ומה יעשו בנו) ולהחבא בכל מחבוא.

אחד, אחד, מתגנבים אנו אל תוך הבלוקים של חולי הדיזנטריה. — זאת אחת המחלות הכי מסוכנות ר"ל — שם שכבו החולים במצב המזמור ביותר ותפלים. כוכבים יום-יום. מפאת היותה גם מחלה מדבקת, משערים אנו שהגרמנים יחששו להכנס לשם.

בין כך ובין כך אין בכח חולים אלו לקום ולעזוב וכאשר ישארו הם גם אנו נשאר. אמנם

שוב נשמעים קולות: "אלעס אנטרעטן", שומעים אנו את ספירת פלוגות הקומנדו ומרטור מנועים מתרחק מן המחנה. מטילים אנו עצמנו על ערימת מתים, סביבותינו נשמעים צלילים איומים, צעדי מרצחים צווחות יריות ונאקות, גיהנום אדיר ואכזרי.

תקותינו נגוזה מיד כשעמדנו על תכניתם השטנית, להביא עגלות איכרים מהכפרים הסמוכים ולהסיע בהם את החולים הנותרים.

לא ארכה השעה עד שגם דלת הבלוק שלנו נפרצת ברעש ואחד ממרצחי הס.ס. יורה לתוך החלל באקדחו וצורח בקול רצחני: אלעס הראוס! כולם החוצה! המחנה יפוצץ כולו! דממה מסביב. אף אחד לא זז. פשוט משום שאין ביכולתם לזוז. גם אנו שוכבים דומם. האיך מניעים אבר. יורד הלילה ופעולת ההוצאה בעגלת מתקרבת אלינו. חושבים אנחנו שהכל אבוד. נדונים אנו כעת להגרר מכאן והקיץ הקץ על חלום השחרור בקרוב. פתאום פולחת את האויר שריקת האזעקה מלווה ברעמי התפוצציות ומרעידים את האדמה. אלה הם מטוסי צבאות השחרור המפציצים את האויב. אנחנו מברכים אותם בלבנו ומאחלים שלא ישוכו האש וההרס. הגרמנים נעלמו. מקשיבים אנו לה־פצצות כלמנגינה הערבה ביותר ותוך כדי כך נרדמים.

יום ה' י"ג אייר תש"ה. (26 באפריל 1954)

כבר האיר היום מזמן כשהתעוררנו, דממת פחדים משתררת סביבותינו. רק אנקת אסירים וחרחור הגסיסה של החולים מפריעים את השקט הנורא.

בזהירות יתירה קמים אנו ממקומותינו ויוצאים מן הבלוק. מסתכלים סביב, שממה ועזובה, אין נפש חיה בראית לעין. מעיפים מבט על מגדלי הפיקוח שמשם תמיד נתנו עלינו זוג עיניים רצחניות ולוע אפל של מכונת יריה, גם שם ריק ושומם. הרי פירצה רחבה בגדרי התיל שפרצה הגרמנים בכדי לקצר את דרך מנוסתם.

מחלפים מבטים... האמנם יצאנו לחופש? הנקרא דרור בארץ רפאים...? לא יאומן... ובכל זאת... נכנסים אנו לבלוקים סמוכים. מכל פנה מציצות פנים מפיקות אימה. מספרים להם מתגליותינו. לאט לאט מזדחלים החוצה צללים צללים, שלדים אכולי רזון, "מוזלמנים" בלקסיקון מחנות המוות.

עדיין אין אנו מאמינים למראה עינינו. משוחר־רים אנחנו!

הקיבה תובעת את שלה, ומזכירה את רעבוננו הממושך ועומדים אנחנו לתור אחרי אוכל כלשהוא. מוצאים ערימת תפוחי אדמה ששכח מישהו בזפ־זופו. ממלאים את הכיסים וכל בית קיבול הבא ליד וגם אוכלים אותם כמות שהם חיים.

שוב מתייעצים אנו ודנים על המצב. מגיעים

סור ארוך של טנקים וג'יפים אמריקאיים נכנסים למחנה. מחזה נורא משתרע לפניהם. קצין עומד ומסתכל סביב ועיניו זולגות דמעות. סביב החיילים עומדים אנו, קבוצת מתים־חיים ובוכים עמם.

למסקנה שיותר נכון להשאר כעת במחנה ולחכות כאן לפלישת הצבא האמריקני, וסיבת הדבר, מבין שהגרמנים כבר עזבו והאמריקנים עדיין לא הגיעו, נמצאים אנחנו בבחינת שטח הפקר. אם נצא, יתכן שנעבור לכוון הלא נכון וניפול שוב לידי הגרמנים.

עוד אנחנו יושבים ומתכננים עוזרות וקול טרטור מכונות כבדות נשמע מתקרב אלינו. מס־תכלים מקרוב ורואים טור של משאיות בכוון למחנה.

מחכים אנו ולבנו פועם בחוזקה. האם אלה אמריקנים?

האכזבה לא אחרה לבוא. שוב היו אלה מדי הס.ס. המוכרים היטב ועכשיו עוד הביאו איתם פלוגת עבודה להשלים את מלאכתם.

החלל מתמלא שוב כאדירת גיהנם. צווחות, קללות ועל גביהן קולות מנהלי הס.ס. הצרודים. הצורמים את האזניים ומחרידים קור בעצמות.

כהרף עין נעלמים אנו בתוך אחד הבלוקים לא הרחק מביתני הס.ס. ראשית משום שלא הספקנו לברוח יותר וגם חשבנו, שכאן מתחת לאפם לא יחפשו כל־כך. מתכסים אנו בתבן ובסמרטוטים וכך שוכבים אנו, בעבתים ורועדים.

נקפה שעה קלה ושומעים קול צעדים בבלוק. מיד לאחר מכן מרגיש אני יד מחטטת ונוגעת בראשי. נתגלינו! מנסים אנו להידבר ולשחד את אנשי הקומנדו (גם הם אסירים ממחנות אחרים, "פולנים ורוסים) ונותנים להם את תפוחי האדמה שלנו, כדי שיעזבונו לנפשנו. מתרצים הם למקח ועומדים לעזוב כשמופיע קלגס הס.ס. ואלת גומי בידו ומרביץ על ימין ועל שמאל. בעיטה בגב וכבר נמצאים אנחנו בדרכנו למשאית מלווים באנשי הקומנדו ומרצחי הס.ס. אוחזים בנו בידינו וברגלינו ומעלים אותנו על המשאית.

כבר נמצאים שם כמה וכמה גוויות. מתהוות אחת על השניה. רק נשמעת עוד נאקות החללים ופרפורי הגוססים הנופחים כאן את נשמתם האח־רונה.

חוטף אני מבט על חברי יוסל כרמל, מאותתים ומסתודדים בעינים. אכן עכשיו שעת הכושר. השומרים עסוקים במשאית אחרת. מצטנפים אנו, מתקפלים ומתגלגלים מעל המשאית (ולקפוץ לא יכלו עוד הרגליים).

מסתתרים אנו לעת עתה בבית שימוש סמוך. הלבבות מאובנים זה מכבר. רק הפעים מתהמרמרים ומורגשות התכוצויות וכאבים עזים. אין לנו אמנם זמן רב להישאר במחבוא זה שכן בכל רגע עלול מישהו להכנס. העצבים מתוחים הכל בוער עלינו ושוב אנו מסתכנים לצאת ולהתגנב מאחורי דרך ההלוך, אל תוך הבלוק שהיינו בו מקודם. רק הצלחנו ברוב עמל לטפס מעל החלון ולרדת ושוב נפתחת הדלת וקלגס אחר ואקדח בידו עומד ומצווח: לאו, לאו, צום ואגען! קדימה, אל המשאית. שוב נשנית הבעיטה האכזרית ושוב נמצאינו עומדים במקום ה"אפעל פלאץ". המצב חסר תקוה.

אך הנה רואים אנו את השומר שרץ אל הבלוק הבא. אינסטינקטיבית מסתובבים אנו ומבלי אפילו להביט אחורינו, בורחים אנו בחזרה בכיוון לבלוק שלנו: הפעם לא הרגישו בנו, קורע אני את עששית החשמל מעל לתקרה ותוך דקות ספורות שוכבים אנו על מקומותינו הקודמים.

בנשימה עצורה, שוכבים אנו כך במשך שעות ארוכות שנדמו כנצחיות. כל כמה זמן נפתחת הדלת וקול מרעים פנימה: אלעס הערויס! כולם החוצה! כך החשיך היום. יתכן שכבר מפחדים הם להכנס. כח המחשבה כאילו משותק. כבר לא מהרהרים במאומה. רק האזניים מתחדדות ומתרכזות לשמוע כל רשרוש מבחוץ. סוף סוף נשמע שוב פעמון המחנה. שוב נשמעים קולות: אלעס אנטר־עטען! שומעים אנו את ספירת פלוגות הקומנדו וטרטור מנועים מתרחק מן המחנה. ושוב שורר שקט מסביב.

השעות נעות נמשכות ועדיין אנו במחבואינו. מפחדים להניע אבר. איבדנו חוסר תחושה ובכל זאת מנסים אנו לזוז ממקומותינו. גם כמה אחרים מקבוצתנו שמוסתרים היו ליד החלון מוציאים קימעא קימעא את ראשיהם. לאט לאט, זוחלים ויוצאים אנו ממחבואינו ומתלחשים ביניינו בכדי שהזמן יפוג יותר מהר.

פה ושם מנסה מישהו להתנמנם, אבל העצבים מדי דרוכים ומאומצים ואי אפשר להרדם.

יום ו' י"ד אייר תש"ה - פסח שני

בוקר צונן בחוץ. ברקיע התכלת שטים להם עננים צחורים וכאילו מרדפים זה אחר זה. רוח קלה נושבת, מעלה צמרמורת ומקפיאה את העצ־מות.

כל כמה רגעים מזדעזעת האדמה מהתפוצצויות אדירות הנשמעות כבר קרובות יותר. דומה כאילו הפצצות מתעופפות מעל לראשינו ממש.

המחנה ריק ושומם. יושבים אנו כל אחד בפנתו, שקוע ברעיונותיו.

לפתע מגיע לאזנינו רעש אופנועים וקול נביחת כלבים. אחד מחבורתנו שעמד על המשמר בחוץ, נכנס מיד וצועק חנוקות: יהודים, רע! הגרמנים חזרו! תוך כדי דקות ספורות הננו שוב במחבואינו וכבר נשמעים מבחוץ אותם צעדים ידועים, צעדי שחץ כבדים לאורך המחנה עד קצהו.

עוד כמה רגעים וגם נשמעות מספר יריות וטרטור מכונת יריה.

פותח אני סדק בין ערימת הסמרטוטים ורואה איך שאחד משכני מוציא את ראשו בסקרנות מן החלון. רוצה אני לצעוק: הסתתר! אלא שהצעקה נתקעת בגרוני בהבחינתי זוג מגפיים מתהלך לפני החלון. עוצר אני את נשימתי דקה ושומע אני צעדים כבר בתוך הבלוק וקול פורע: דו שווינהונד! מחכה אתה לאמריקנים? בוא אתי! שומע אני הדי היאבקויות, מרוצה, נפץ זכוכית שבורה ומטח יריות מכונה. דרך הסדק רואה אני כמה מאתנו בורחים דרך החלון. היו הם אלה שהסתתרו עצמם שם, ליד החלון.

כדי להימנע מפינויינו על ידי הנאצים שרצו להעביר את השרידים סמוך ונראה־בנצחון בנות הברית במלחמה — התחמקנו לביתן חולי הדיזנטריה, לא עברה שעה ארוכה והקלגסים הגרמנים פרצו שוב ברעש לתוך הצריף: "אלעס הראוס". לאט לאט, מזחלים החוצה צללים צללים, שלדים אבולי רזון "מוזלמנים". עדיין איננו מאמינים למראה עינינו: משוחררים אנו.

אני וחברי יוסף מחובאים קצה יותר רחוק, כמעט ליד הדלת. משותקים אנו מפחד ואין ביכ־לתנו להניע אבר. עוד שעה קלה והצעדים שוב מתקרבים אלינו... כבר שומעים אותם בפנים... מרגישים תנועות מחטטות בתבן... הנשמה כמעט ופורחת לה. הנה כבר ממששים בנו. הפסקנו לנשום. כאילו חששנו שמא יעורר רחש החשד. אולם כל זה לא ארך אלא רגע כמימרא. הצעדים מתרחקים סוף סוף ונשמעים כבר מבחוץ.

נושמים לרווחה. ושוב מבקיע אני קורטוב של פתח להצצה, וכאן טופח על עיני ענן עשן... מיד קורע אני מעלי את גל הסמרטוטים. מאחורי מסך העשן משתרבבות לשונות אש לעבר החלון ומת־קרבות אלינו יותר ויותר.

בנשימה חנוקה קורא אני לחברי: יוסף, צריכים לצאת! מוצא אחד יש לנו שעדיין לא שלטה שם האש והיא הדלת. נאחזים בידיים ופונים לעומתה.

העשן מחניק, הברכיים כושלות מחולשה. אוחזים את שארית הכוחות ומתאמצים שלא ליפול. סוף סוף הגענו החוצה. בקושי מספיק אני להעיף מבט סביבותי, במרחק מה עומדים הרוצחים הג־רמנים. למזלינו עם הגב אלינו.

כל המחנה כולו נראה כמוקד אש.

מטילים את עצמנו אל הקרקע, על ערימת מתים שמונחים אחד על השני. אף שריר לא זע... על מראה פנינו בין כך אין להבחין בתור חיים. סביבותינו נשמעים צלילים איומים, צעדי מרצחים, צווחות, יריות ונאקות הפצועים פצעי מות.

גיהנום אדיר ואכזרי, דם ואש ותמרות עשן ומלאכי חבלה טורפים ומשחיתים.

כמה נמשכה אנדרלמוסיא נוראה זו איני יודע. כבר נאברה הימני בינתי לעיתים. הרגעים נדמו כנצחים.

שוב דממת פלצות. רק האנחות אינן פוסקות. לוחש אני לחברי יוסל שכבר הגיע זמן לומר וידוי. אפסה כל תקוה לחיים. אמנם חברי מנחמני ועל לשונו שיקוי חיים וטיפות עידוד: "הזוכר אתה מה שאמרת לי בהגיענו יחד לאושוויץ?

מראה כללי של חומות מחנה דכאו לפני השחרור

הייתי אז מיואש מכל וכל ואתה הזכרת לי אז את מאמרם ז"ל. "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע את עצמו מן הרחמים" אסור להתייאש! זכור מה שאמרו חז"ל — "וידר יעקב נדר לאמר — שיהיו נודרים בעת צרה".

מסתכל אני סביבותי, כל הביקתות בוערות ובכל מקום נערמים צבורים של מתים. זוחלים אנו אל בור סמוך ורועדים מקור. עיני מסתנוורות מעשן וקודשות כאימה, רואות מסביב ברמיזמן מרצחי ס.ס. ודוכים שלופים בידיהם. חברי בקושי מסוגל להרגיעני ולהוכיח לי שאין איש מסביב ב"ה.

שעה ארוכה שוכבים אנו בבור. כל כמה זמן נשמע זמזום ורסיסי פצצות מתעופפים מעלינו מלווה בקול נפץ אדיר. הארץ מתפוררת מתחתינו. כל הפגזה מפיחה בלבנו עוד שביב של אור ותקוה.

מזחלים ועולים מן הבור ופונים לביקתה

חייל אמריקני מתבונן בתא השמדה

היחידה שנשארה לפליטה, המטבח. פוגשים שם עוד כמה מבטים נפחדים. על כל צרה שלא תבוא תרים אחרי מסתור ומחכים. בלב פחד וציפיה... הנה מוצאים שק של קמח ומסיקים את המטבח. אחד מערבב ולש את הקמח במים והשאר מתעס־קים באפיה, היינו להדביק את העיסה על הפח הלוהט. בקיצור, אופים מצות...

מעיר אני לחבורה שפסח שני היום. הגם אנו נגאל...?

עודנו משוחחים כך ופתאום נפתחת הדלת. אחד האסירים היהודים פורץ פנימה נושם בקושי וכל עוד נפשו בו מצטעק בקול לא לו: יהודים! האמריקנים כאן, משוחררים אנחנו!

מתחשק לבכות וגם לשיר ולרקוד, אך הלב לב אבן, אדיש ואינו מגיב... רוצה אני לרוץ החוצה ולחזות במתרחש, אבל כוחותי עוזבוני ואינם, באי אלה כוחות תגרתי עד עתה איני משיג. בכל זאת נמתח אני ברוב עמל ויוצא, ורואה אני טור ארוך של טנקים וג'יפים עובר את המחנה. כמה מהחיילים עוצרים בדרכם ונכנסים לפנים המחנה. מחזה נורא השתרע לעיניהם, אחד מהם בדרגת קצין עומד ומסתכל סביב ועיניו זולגות דמעות.

רק עכשיו נוכחתי מה איומה התמונה מסביב, כל הביקתות כבר הפכו כמעט לאפר ובמקום הבלוקים נערמו המון שלדים חרוכים. סביב החיי־לים עומדים אנו, קבוצת מתים חיים ובוכים עמהם...

מגיעים עוד אמריקנים. תוך כדי כך מצטבר גל של שוקולדה וקופסאות שימורים. לוקח לו יהודי בקבוקי יין ומכריז בקול: זה שנים שלא קידשתי על היין, אבל עכשיו מוצא אני הכרח בנפשי לעשות כן... אומר הוא קידוש היום בקול רם ומ־ים בשהחיינו. אני עומד ומהרהר לי באותם קרובים ומכירים והרבה הרבה אחרים, שלא עמדה בהם נשמתם עד למעמד הזה, ובאופן ספונטני מבטאות שפתותינו שבועה חמורה:

זכור את אשר עשה לך עמלק! לא תשכח!

לוקח לו יהודי בקבוק יין "ואומר לך בדמיך חיי". מקדש בקול רם ומסיים ב"שהחיינו".

בני המחנה מקבלים בתשואות את החיילים האמריקנים

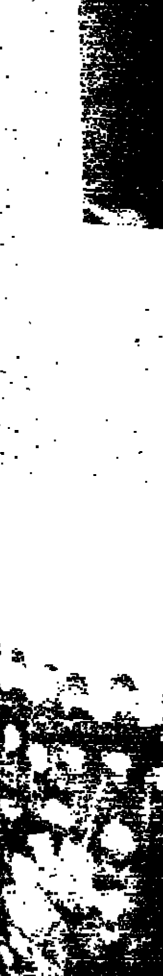

חלק התמונות בעמוד זה באדיבות מכון קידוש ה'

הגירוש — בתמונות גירוש היהודים אל הגיטו, הוצאתם ממנו במשאית על ידי הנאצים לתאומות, יהודי מציל ספר תורה מתוך הריסות בית הכנסת הישן.

הרה"ק רבי נפתלי זיע"א מרופשיץ

במלאות מאה ושישים שנים להסתלקותו - י"א באייר תקפ"ז - ה' תשמ"ז

מאת: יהושע בן־משה

מאורי עולם, צדיקי דור הדור שיד האיזד את שמי החסידות הפולנית מקדמת דנא, ביניהם נימנו הרה"ק בעל "עבודת ישראל" זיע"א מקוזניץ. הרה"ק רבי יעקב יצחק זיע"א "החוזה" מלובלין. הרה"ק רבי מנחם מנדל זיע"א מרימנוב. והיה תלמידם המובהק, רבי נפתלי זיע"א מרופשיץ מעיד עליהם "אין קורין אבות אלא לשלושה" — אלו...

עיירה קטנה ונידחת היתה רופשיץ, במערב גאליציה. חבויה היתה מאחורי רכסי הרי הקרפטים. כל כולה כמה סמטאות בודדות, ואולם שמה נודע לפניה בכל התבל. מוניטין יצאו לה בעבור הצדיק הגדול רבי נפתלי זיע"א

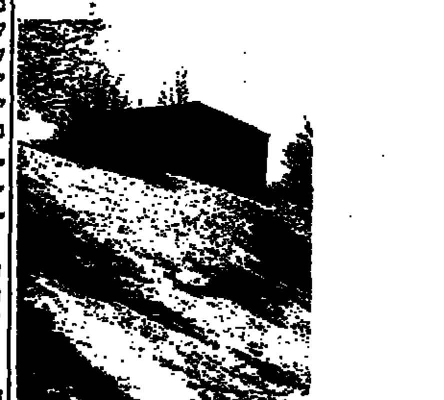
המצבה על ציונו של ר' נפתלי.

אשר גמר בדעתו לקבוע את מושבו בעיירה נידחת זו שהאירה למרחוק.

רבי נפתלי זיע"א נולד ביום חג השבועות תקי"ב — יום הסתלקות מרן אור שבעת ימי בראשית, הבעש"ט הק' — לאביו הרה"ק רבי מנחם מנדל רובין זיע"א אבד"ק ליזנסק ולאמו הצדקנית מרת ביילא. ייחוס גדול עמד לו לרבי נפתלי אביו הק', סבו הק' וכל משפחתו — משפחה של רבנים וצדיקים היתה. הוא היה צאצא למצוקי ארץ, השל"ה, הרמ"א, הרמב"ן, רבי איציקל מהמבורג ועוד. ואכן תמיד היה רבי נפתלי מתפאר בייחוסו זה והיה אומר בפני מקורביו: "ארבעים סבים היו לי שצדקתם היתה כשל הבעל־שם־טוב"... אלא שאת כל סיפורי ייחוסו היה מבדיר באומרו מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי... נגיעה במעשיהם...

- צאצא למצוקי ארץ -

יחוס־האבות הרם שלו אכן ניכר עליו על כל צעד ושעל. ימים ולילות היה יושב שקוד על לימוד התורה. חכם מאין כמותו היה. ואת חכמתו לא היה מסתיר כלל.

עוד יסופר עליו, פעם בליל הסדר שאל את אביו, הן אמת כי הקב"ה חסיד, כפי שאנו אומרים זכאי הוא חסיד הוא... וא"כ מדוע אינו אומר "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה"...?

* * *

על אף למדנותו הגאונית והדבה לא ידעה נפשו שבעה, היה כמה וחפץ ליותר, כבר בגיל שבע לא נמצא מלמד עבורו בכל העיירה כולה, באותה עת עבר בעיירה עובר אורח אשר נקלע במקרה לבית הרב, רבי מנחם מנדל, אביו של ר' נפתלי, האב עיכבו אצלו וביקשו כי ילמד לבנו תורה, ההלך הסכים ואכן החל ללמוד תורה עם נפתלי, ההלך זה לא היה אחר מאשר שליחו של הרבי ר' אלימלך זיע"א. הוא החל להחדיר בר' נפתלי את דרכי החסידות, ואז הרגיש ר' נפתלי כי נפתחים לפניו שערי שמים. שכן רבו זה הכיר בגודל נשמתו. ר' נפתלי נתקרב איפוא לחסידות, דעת אמו היתה נוחה מכך ואולם לא כן דעת אביו, הוא היה מתנגד, אלא שאחר שנים מספר הסכים גם האב כי בנו יהיה לחסיד, בן ט"ו שנים. בשנת תקל"ה נסע ר' נפתלי בפעם הראשונה אל הרבי ר' אלימלך זיע"א מליזענסק, הוא קירבו אל החסידות, בבית רבו זה נתעוררו בר' נפתלי כיסופים עזים אל תורת החסידות, וכעבור שנים נתקרב גם אביו, רבי מנחם מנדל אל החסידות והיה שמח בראותו את בנו ר' נפתלי עולה ומתעלה מאד.

- מדוקלא ועד רופשיץ -

משעה שנכנס רבי נפתלי לפני ולפנים בתוך חדרי תורת החסידות לא ידע מרגוע לנפשו, הוא עלה ונתעלה במעלות התורה והחסידות, בנגלה ובנסתר. אינו מניח בקעה שאינו מתגדר בה ואף דורש בתורת החסידות בכל עת מצוא ביגיעה ובהתמדה מרובה. כן כותלי החסידות הלכה בשמחו וה־ספגה בדרך עילאין. כדיכוך רב שלא כדרך הטבע.

נשא לאשה בתו של הסוחר מדוק־לא, רבי הרשלי גורלדהמר שמו, ר' הרשלי זה שמח שמחה עצומה על שוכה לחתן שכזה, ואמר על כך כי מאז ומתמיד היה לו רמז על כך מאת הבעש"ט. שכן הבעש"ט אמר פעם לאביו עליו (בו בזמן שלא רצה ללמוד): "הנה לו לה־רשלי שלך, הרי עתיד הוא לגרום לך נחת בילדיו הטובים שיזריחו על העולם אור של תורה"... ואכן זכה להכניס אור של תורה לביתו.

שנים טובות היו לו לר' נפתלי על שולחן חותנו בדוקלא, יחד עם גיסו רבי משה פלאנטשער למד רבי נפתלי את תורת הנגלה והנסתר, מבודד מכל אדם עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, כד בבד עם השמונה אשר שרתה על פניו, שכן היה אומר: כתי־ב וישלח יעקב, צריך לשלוח את היצר, את העצבות ולהיות בשמחה, וכי אז יכול הוא האדם אף להתעלות ולהגיע כמעט לדר־גת "מלאכים לפניו"... במלאך ממש עלי אדמות.

* * *

רבי נפתלי היה מרבה לדבר על השמחה ועל החכמה, הוא היה אומר: שוטים רבים ראיתי בדוקלא, אלא שכל זה לא מפריע לי, הדבר המפריע לי הוא, כי במקומי בגן־עדן אצטרך לשבת ליד שוטה... ברם, יחד עם זאת היה אומר "והחכמה מאין תמצא, החכמה תימצא אצל מי שמחזיק עצמו בבחינת אין, בבחינת מה, בבחינת מאומה...

ראויים היו הדברים למי שאומרם, רבי נפתלי החזיק תמיד עצמו בבחינת מה. תמיד היה אומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אבל, על אף זאת אין להתייאש עדיין מן הרחמים, הקב"ה כל יכול הוא ויכול הוא להעלות את האדם למדרגות עליונות — באם רק יחפוץ. כמ"ש פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם — רק ע"י רצון עז...

כזאת היתה פיקחותו של רבי נפתלי וכאלו היו אימרותיו, על פקחותו יסופר: פעם אמר כי חכמה בגימטריא אמת. כאשר נשאל הא כיצד? השיב: חייבים להרבות עוד ועוד בחכמה עד שמגיעים לאמת, שכן שוטה אינו יודע מהי אמת, על כך אומר הכ־תוב ולא תונו איש את עמיתו. את החבר שבו. את עצמך. את עמיתו. פירושו אמיתו — אמת...

פעם, בשבתו עדיין בדוקלא, שהה אצל רבו בליזענסק, לפתע הגיע אדם ממרר בבכי על כי פר־נסתו עלולה להתקפח מידי פריץ הכפר, רבי נפתלי שלא רצה להעיד את רבו מתנמנם בירך את היהודי, ואומנם ברכתו נתקיימה. כאשר שמע רבי אלימלך מכך פנה לר' נפתלי ואמר לו: "לא רע נפתלי, למדת "מלאכה" זו שאותה אתה עתיד לעשות בעצמך"...

היה זה רמז ראשון על כך שיזהה מנהיג עדה... אלא שעוד אז, בהיותו אצל רבו ברימנוב נתקבל בהסכמת כולם לרב העיירה רופשיץ, כאשר בני העיר כאחד מקבלים את תוקף מרותו.

מצבת רבי נפתלי זיע"א בלאנצוט.

- תלמיד המחכים את רבותיו -

כד בבד עם כיהונו ברבנות העיירה רופשיץ הסתובב והסתופף רבי נפתלי בצל רבותיו הקדושים, הלוא הם המגיד הק' מקוזניץ, מרן החוזה זיע"א מלובלין, הרבי ר' אלימלך זיע"א, ורבי מנדלי מרימנוב זיע"א, הוא נסע גם לרבי מרדכי מנשכיז, ואף אצל הרבי ר' יחיאל מיכל, המגיד מזלוטשוב הרבה לבקר ואף הסתופף בצל קודשו.

עיטורי עמודי הבימה בביהכ"נ בלאנצוט.

רבי נפתלי היה מתאבק בעפר רגליהם של רבותיו הקדושים, ברימנוב היה רבי נפתלי מתהלך כאחוז־דבקות ואת צרותיו ועניניו הפרטיים היה תמיד מספר לרבי, הלך תמיד אחר הרבי ביראה ובפחד גדול ואף העיד על רבו זה: צדקות וחכמה טמונים בו, "צדיק החכם" הוא זה, את הבכו־רה נטל לעצמו, ואת השניה — חכמה — הניח עבורי.

בקוזניץ מצוי מחזה של הח־סידות — היה רבי נפתלי רגיל לומר, בקוזניץ נמצאת התורה מסיני, היא התורה הנמצאת ברומו של עולם, ואכן, היה ר' נפתלי נוסע לרבו לקוזניץ להתייעץ בדברים העומדים ברומו של עולם — בתורה ובחסידות.

על אף אימרותיו השנונות והחריפות נמנה בין היושבים ראשונה במלכות, מקורב היה אל רבו החוזה מלובלין ותמיד היה שומע למרותו של הרבי ואינו זז ממנה כמלוא נימה. ברופשיץ עיזך — היה החוזה אומר לתלמידו — אל לך לנהוג בבדיחות הדעת...

ואכן ברופשיץ היה רבי נפתלי נוהג ומתנהג ביראה, תושבי העיר כיבדוהו ותמיד סרו למרצא פיו. כל דבריו היו קודש כלפיהם וכאשר אמר להם פעם: "כל שיח תדשא ותושיע, — שיחה פשוטה של צדיק יכולה להושיע כאילו היתה ברכה גדולה"... הבינו הכל את המשמעות שבדברים ויצאו בשירה ובריקודים מרוב שמחה, מכיון וידעו כי רבם זה יכול באמת לשוח ולהושיע...

- בין רופשיץ ללינסק -

שנים רבות ישב רבי נפתלי על כס הרבנות ברופשיץ, ברם, משהגיעה שנת תקס"ד, חשכה עבורו השמש בצהרים, באסרו חג דסוכות באותה שנה הגיעה בשורה מעציבה לרופשיץ, אביו של רבי נפתלי, רבי מנחם מנדל מלינסק נסתלק לגנזי מרומים, בצער רב ובינגון קודר קיבל רבי נפתלי את הידיעה המעציבה. כבר קודם ראו עליו את הדבר, שכן בשמחת תורה היה שרוי בצער ואף לא רקד ב"הקפות שניות" עם החסידים. מאות ואלפים רבים ליוו את הרב דק"ק לינסק לבית עולמו והרב התאניה ואניה.

לאחר ה"שבעה" נתייעצו כולם והחליטו כי ר' נפתלי צריך להתמנות כממלא מקום אביו, ואולם, המתנגדים בלינסק התנגדו לכך בכל אופן. — "לא נרצה שלינסק תיהפך למבצר חסידי"...

או אז החלה המחלוקת. החסידים ניסו להטות את לב המתנגדים להסכים ואולם המתנגדים המשיכו להתנגד בכל תוקף, לאחר כמה וכמה חודשים החלו המת־נגדים להתחרט בעצמם. עד... עד שנסעו לרופשיץ עם "כתב רבנות" בידם. אז, נתקהלו בני רופשיץ ולא הסכימו לתת לרבם לעזוב אותם, הרוחות נתלהטו עד שרבי נפתלי החליט בעצמו: "אכהן ברופשיץ ששה ימים בשבוע ויום אחד אכהן בלינסק". הרופשיצאים שמחו מאד על ההחלטה, ואף אנשי העיר לינסק שמחו מאד, הם בישרו לאנשי עירם את הבשורה. ולאחר ימים הגיע לרבי נפתלי כתב רבנות בו נאמר כי הוא מתמנה לרב בקהל לינסק, סטריזוב, וכל מחוז סאנאק...

בצורה שכזו המשיך רבי נפתלי לכהן כרב ברופשיץ, כד בבד עם כיהונו — יום בשבוע — בקהילת לינסק, יחד עם זאת המשיך לנסוע אל רבותיו הק'. לקוזניץ, ללובלין, ולרימנוב.

שנת תקע"ה היתה בחייו של רבי נפתלי כשנת רעש־ה הארץ, שנה של חושך ואפילה אשר הש־תלטו על העולם כולו ועל עולמו הפרטי שלו, בשנה זו איבד רבי נפתלי את כל שלושת רבותיו הצ־דיקים — אצלהם היה מסתופף ומתאבק בעפר רגליהם.

בתחילת השנה, בערב סוכות תקע"ה עלה למתיבתא דרקיעא מרן ורבו המגיד הקדוש מקוזניץ, כתוצאה מכך היה רבי נפתלי שרוי בצער עמוק בכל חודשי החורף אשר עברו.

- רבן ומאורן של ישראל -

בימי הספירה, כשהוא עדיין ממורר על רבו, הגיע שליח ומסר לו כי רבו הק' מרימנוב שוכב על ערש דווי. ר' נפתלי מיהר לרימנוב. שם זכה לעמוד על־יד מיטת רבו בעת הסתלקותו, ביום י"ט באייר, ל"ד בעומר, רבי נפתלי לא נרגע ממכה זו ומכה שלישית ירדה עליו. בתשעה באב באותה שנה ביום המר והנמהר נסתלק רבו השלישי, החוזה מלובלין בסערה השמימה. מיד לאחר ההסתלקות יצא רבי נפתלי לבית הקברות בלובלין.

לאחר הסתלקות החוזה, ביקשו החסידים עליהם מנהיג ורבי. הם נתנו עיניהם ברבי נפתלי. אלא שהוא סירב, לאחר הפצרות מרו־בות נעתר רבי נפתלי וקיבל עליו את עול האדמו"רות, הוא החל למלא מקום רבותיו הק' והכל קראו עליו הפסוק "וזרח השמש ובא השמש", וזרח שמשו של הצדיק רבי נפתלי על כל פולין וגאליציה החסידית.

משנתיישב הרה"ק רבי נפתלי זיע"א על כס האדמו"רות ברופ־שיץ היה אורו הזך הבהיר זורח ומקרין על כל פולין וגאליציה כולה, ועל כל המסתופפים בצילו.

חסידים לאלפים נהרו אליו להתברך, להושע, ולהתייעץ עמו, מכל רחבי פולין, הונגריה ורוסיה נהרו אליו, והוא קיבל אך את החסידים שחפצו אכן להזדכך ולהתעלות מעלה־מעלה.

רבי נפתלי דחה מעל פניו את המתחסדים, את אלו שביקשו גשמיות, הוא תבע תורה ותפילה מתוך קדושה וטהרה, ברופשיץ לא התענגו, על חסידי רופשיץ נהגו לומר כי שם תבעו תמיד: אל תאכלו יותר מידי חלה, החבד דיק (דק - בשפת האידיש) ואכלו ברחמים... שכן שם תבעו מן החסידים העצנות העוה"ב ולא תע־נוגות העוה"ז. "בשעת התפילה — היה רבי נפתלי אומר — אל תבקשו אך על בקשות גשמיות, תבקשו בעיקר על הרוחניות הד־גשמיות תבוא לה ממילא"... תפילה צריכה להיות למען הכלל כולו ואז ממילא יושע הפרט בתוכו...

גישה מיוחדת היתה לו לר' נפתלי לתלמידיו, רבי חיים מצאנז רבי צבי הירש מרימנוב, רבי שלום מקמינקא, בעל "יבני היהבי" ועוד היו מן התלמידים המקורבים אליו. הם המתופפו בצילו כעבדא קמיה מריה, והוא, רבי נפתלי הראה להם אותות של חיבה וקירבה מיוחדת.

בד בבד עם תקיפותו היה רבי נפתלי אוהב ישראל בכל לבו ונפשו, את דברי תוכחות ישעינו הנביא היה מפרש כדרכו: "הוי גוי חוטא" — אפילו בשעת חטאו זועק "הוי", "עם כבד עוון" — עם שקשה לו לחטוא, "זרע מר־עים" — בנים החברים עם האח־רים. "בנים משחיתים" — את... היצה"ר, "עזבו את ה'" — עם שנעזר בכל דרכיו אך בהשי"ת, מלשון עזוב תעזוב עמו...

פקחותו הרבה של רבי נפתלי היתה לשם דבר, פיו היה מפיק מרגליות של חכמה ושל תבונה, ואף דברי חכמה שלו היה בהם כדי ללמד תורה ומוסר לכל.

נציין איפוא כמה מן העובדות הידועות, שיש בהם כדי להמחיש את פיקחותו הרבה של הצדיק רבי נפתלי, בחכמה, בחריפות, ובפיקחות זו הנחה והדריך את העדה.

פעם שאל לאחד מחסידיו: כמה עלתה לך הנסיעה אלי? — שלושים קרונות (מין מטבע) — השיב החסיד, החזירו רבי נפתלי: מוטב היה אילו ט"ו קרונות היית נותן בביתך למען יכינו לך סעודה דשלישית ואילו ט"ו קרונות היית שולח אלי כפדיון נפש... בזאת רצה רבי נפתלי ללמד לחסידיו כי טוב יהיה באם ישבו בביתם וישובו בתשובה שלימה לפניו יתברך.

עוד יסופר עליו, פעם דרך באקראי על רגלו של איש שהחזיק עצמו לגדול, שכן צם משבת לשבת... "אבא סלח לי" — ביקש ר' נפתלי — בשגגה גרמתי צער ליהודי הצם בכל שני וחמישי..." "לא נכון התפרץ היהודי — אני צם משבת לשבת..." לאחר מכן התבייש החסיד במה שאמר.

פעם ניגש לאחד מחסידיו כאשר גמר תפילת שמונה עשרה ובירכו בברכת "מזל טוב"... לת־מיהת החסיד השיב רבי נפתלי: בודאי בקרת בבמה עירים ואף השאת שם את ילדיך...

אף שהיה רבי נפתלי חכם, סבר תמיד כי בחכמה לבדה אין די לאדם לעשות בה את החיים, וכה היה אומר: "חכמה, חסידות, יראת שמים וטוב־לב, בכל אלו המידות חייב אדם להחזיק, חכם לבד הוא אפיקורס... טוב לב בלבד הוא. אדם כסיל, ירא שמים בלבד הריהו כעין גנב, ומי שאין בו אלא חסי־דות הריהו כשוטה... והחכמה מפוזה לכולם!

* * *

כארבעים שנים ויותר ישב רבי נפתלי על כס הרבנות, מהם כיהן י"ב שנים על כס האדמו"רות, ובהגיע יום י"א לחודש אייר תקפ"ז עבר רבי נפתלי בעיירה לאנצוט, שם נתקף חולשה, שפתיו רחשו וידוי והעביר נשמתו — שלא במקום מושבו כפי שאמר לאותה ילדה... — בסערה השמימה. על מצבת קברו נחרתו כמה שורות וכתובים "יחיד בדורו בחכמת הקבלה" ועוד נאמר שם: "וביתר. שבחים אין אנו רשאים כי כן בצוואתו מפיו"... מספריו נדפסו: זרע קודש, ואילה שלוחה. השאיר אחריו ב' בנים: רבי אליעזר מדזיקוב, רבי יעקב ממעליץ, ורבי אברהם חיים מלינסק — כאדמו"רים.

זכותו תגן עלינו ועל כל עמו בית ישראל, אמן.

פנים ביהכ"נ בלאנצוט - ציור.
התמונות בעמ' זה באדיבות מכון קודש הל'.

הופמן נסיעות יובל השלשים

הופמן נסיעות חוגג בימים אלה שלשים שנה, של שרות הציבור החרדי בארץ.

במשך השנים האלה הפך השם "הופמן נסיעות" לשם דבר בקרב הציבור בחוגי הארץ ואף בעולם היהודי ברחבי תבל.

ההיסטוריה מתחילה כאשר הציבור החרדי היה עוד קטן, ובבחי־נת והיה ראשיתך מצער, "הופמן נסיעות" היה בזמנו הראשון שקפץ ופתח קו ישיר ועצמאי בכיוון ירושלים־בני־ברק־ירושלים, היתה זאת פריצת־דרך בתודעת הציבור אז, שהיטלטל בקווים עמוסים לעיפה דרך תל אביב, בערבי שבתות וב־מוצאיהם, מאוחר יותר קפצו על המציאה קוי שירות מוניות, ואף הקואופרטיבים הגדולים "אגד" ו"דן".

"הופמן ובניו" הם הכתובת לכל נסיעה לכל אירוע וכל מקום אם זה לנסיעה למירון, צפת, טבריה ושאר מקומות הקדושים ברחבי הארץ, אם זה טיול שנתי, ואם לחתונה מש־פחתית וכדו'.

ל"הופמן ובניו" יש כידוע גם תומך איתן, מספר האוטובוסים העומדים לרשותם, במקרה של צורך, תקלה וכדו' אינו מוגבל, כך שמי שמשתמש בשירותי "הופמן ובניו" הוא סומך ובטוח כי הוא בעדיה נמצא בידיים אמינות.

במיוחד התפרסם שם החברה במבצעי הנסיעות למירון בימי ל"ג בעומר, כאשר למבצע זה נדרש מערך לוגיסטי מורכב ביותר, עם צי אדיר של מאות, כן! מאות! אוטו־בוסים, כדי להעביר מירונה את קהל הרבבות העולים מדי שנה לציון התנא האלקי הרשב"י, לשפוך שיח במקום הקודש.

שירותי "הופמן ובניו" מצטיינים גם בכלי הרכב החדישים והמפוארים, ממוזגי האויר, המנעימים את הנ־סיעה הארוכה. וגם בזה ידוע "הופמן ובניו" בתור השירות היחידי המסוגל להעמיד לרשות הציבור אוטובוסים נוחים כאלה.

השנה אנו שומעים כי "הופמן ובניו" בשיתוף ארגון "יד לחולה" ארגנו במגרשי התחנה הבלעדיים להופמן מוקד עזרה ראשונה עם ציוד החייאה, ושזיה קרה לכל דיכפין, לעולים מירונה.

ואכן הציבור החרדי יודע להעריך אל נכון את השירות המסור הניתן לו, ומאחל: כה לחי...

למשפחת הופמן
ברכות מקרב לב
לרגל יובל ה־30
של
"הופמן נסיעות"

מוסדות ויז'ניץ "אמרי חיים"
רח' נחמיה 14 י־ם
* * * * * * *
המרכז לבריאות השן "חסדי יצחק"
רח' מוסיוף 6 02-829614

ברכות נאמנות
לרגל יובל ה־30

מוסדות סדיגורה ירושלים
רח' יחזקאל 21 ★ שמואל הנביא 29
לר' משה צבי הופמן הי"ו
ברכות לרגל יובל ה־30
עלה והצלח

בית הבטיחות הירושלמי
רח' יחזקאל 8, 285055
המשיכו במסורת!!

לחברת "הופמן" ולכל הצוות
ברכות נאמנות
לרגל יובל ה־30
מאחלים: צעירי חב"ד ירושלים

רם און
תיירות ... רח' הלל 8 ירושלים ... 02-222806, 232296
צרור ברכות
לרגל יובל ה־30
סעו לשלום!!

ברכות עד בלי די
לכל צוות הופמן
מסעדה למפל
Restaurant Lampel
גאולה, רחוב יעקב מאיר 7, טל. ... ירושלים.
Geula, 7 Yaacov Meir St. Tel. 02-... Jerusalem.
בהשגחת הבד"ץ של העדה החרדית ירושלים

HOTEL METROPOL
בן העמק השוויצרי Arosa Switzerland
כשר למהדרין (גלאט)
בהנהלת משפחת ב. לוין טל. 004181-311058
★ מלון ברמה גבוהה ★ שירות מעולה ★ אווירה ביתית. ★ חדרים מהודרים ★ מרפסות לאמבטיות שמש ★ נוף הרים ★ מגלשות קרח ★ רכבות כבלים על־פני הרי שלג ★ טיולים ביערות סבים ★ בית־כנסת ומקוה במלון ★ אגם שחיה וסירות
החל מ־80 פרנקים שוויצרים ליום כולל ארוחות בוקר עשירה ... וארוחת ערב בשירות
פרטים והזמנות: טל. 02-632418 בערב

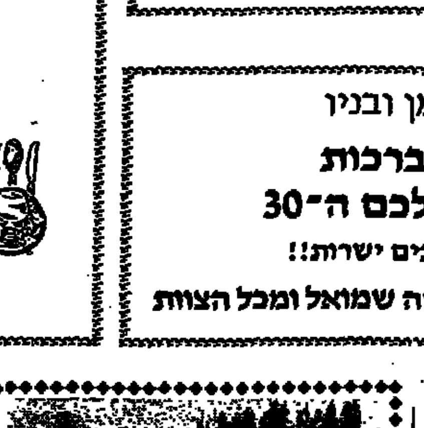

בכל בית חרדי
המודיע
העתון של היהדות החרדית

לחברת
הופמן ובניו
אתכם לאורך כל הדרך
כבר 30 שנה
ברכות להמשך
שיתוף פעולה
פורה בעתיד
הנהלת אגד אגף התיירות ואגף התנועה

"דגי גאולה"
רח' מלכי ישראל 5 (בחצר) י־ם
לחברת נסיעות ותיירות
הופמן־ובניו
סניף ירושלים: רח' יונה 1
סניף בני־ברק: רח' רבי עקיבא 120
שפע ברכות ואיחולים לבביים
לרגל יובל ה־30
עלו והצליחו — וברכת ה' היא תעשיר

קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה
בס"ד
TOVIA APPEL טובי' אפל
סוכן הביטוח שלי
MY INSURANCE AGENT
משרד: בן יהודה 1 234341
בבית: עובדי' 5, טל. 02-271033
ירושלים, פייקול 237444/4281

אולם גאולה
רח' יחזקאל 10
להופמן נסיעות לרגל יובל ה־30
המשיכו לשגשג

האיגוד הארצי למסחר
מחוז ירושלים
בשם ההנהלה וצוות העובדים
אנו מאחלים לכם ברכת
דרך צלחה
י. גוטמן
מזכיר מחוז ירושלים

להופמן ובניו
שפע ברכות
לרגל יובלכם ה־30
תסעו בדרכים ישרות!!
ממשה מרדכי וממשה שמואל ומכל הצוות

לנסיעות הופמן
ליובל ה־30
תמשיכו במסורת של אדיבות ומסירות
נסיעות "זולדך"
דמשק אליעזר 25 ב"ב

לאור פניית הציבור הדתי
החליטה הנהלת מגן דוד אדום בירושלים
לפתוח את בנק הדם לתרומות דם
ע"י גברים בלבד
בכל יום חמישי בשבוע משעה 6.00 בערב עד 10.00 בלילה
הכניסה דרך הגשר
כל הבא לתרום יקבל ביטוח
וישתתף במצוות הצלת חיי אדם

מאת שלמה בן דוד

מצעדי גבר

סיפור בהמשכים על חיי ר' מרדכי בנעט ותלמידו ר' אפרים

פרק עשירי
הצלה מיד חיות אדם

ר' שלמה שטרן — זה שם האיש. הוא נולד בדרזניץ, עיירה ליד בוסקוביץ, שם למד בישיבת ר' חיים אופנהיים. הוא למד גם אצל ר' ברוך טעם פרנקל בליפניק והתקדם היטב בלימודיו. ר' ברוך טעם סייע לו לקבל משרת רב בקהילה, ור' מרדכי בנעט אישר את המינוי.

הקהילה היתה קטנה, ובה בעלי בתים פשוטים, ששמחו לפעולותיו של הרב, והיו מוכנים לעזור לו.

הרב ביסס את התלמוד תורה ומצא מלמדים מתאימים. רבים מן הילדים שלמדו שם עברו אחר כך ללמוד בישיבות הונגריה ועשו חיל בלימודים.

בכל דרשותיו השתדל הרב להחדיר בשומעים מידת האהבה והדאגה איש לרעהו ולעודדם לקיים מצוות צדקה וחסד בגופם ובממונם.

באחד הלילות סמוך לחצות נשמעה דפיקה בדלת. ר' שלמה מיהר לפותחה, והנה לפניו בן־ציון, צעיר מוכשר מנהל חשבונות, שהופיע תמיד בדייקנות לתפילות ולשיעורי הגמרא.

"מה הביאך אלי בשעה כזאת?" שאל ר' שלמה בחרדה. בן ציון נאנח, אחר החל בסיפורו:

"הרב יודע שאינני יליד המקום. הגעתי לכאן, התארסתי ברוך ה' והסכמנו שנינו לגור דווקא כאן. ניסיתי לאסוף סכום כסף כדי להשיג לנו רשיון מגורים, אך לצערי לא הצלחתי להשיג אפילו חצי מהסכום — ואני זקוק עתה מאוד לעזרה.

הרב דיבר כה הרבה על אהבת הזולת, ראיתי כי הדברים נאמרו מכל הלב, לכן באתי לבקש ולהתחנן, כי הרב יהיה מסדר הקידושין בחתונתנו. מיד כאשר תסתיים החתונה, אעזוב את המקום מבלי להשאיר עקבות. הנה, נסיר את הגג ונערוך את החופה כאן בבית".

בן ציון הוסיף להתחנן, לבקש — והרב לא יכול היה לסרב לו. למרות שידע את העונש הצפוי לו. באם יתגלה הדבר, נאלץ לסדר לו קידושין.

לא היו בפי בן ציון מלים להודות לרב, הוא רצה לתת לו את כל הכסף שחסך, אך הרב סירב כמובן לכך. הוא רצה לקיים את המצוה בשלמות.

אושרו של הזוג, שהרב סידר להם קידושין, לא האריך ימים. אחד השכנים הלשין עליהם לפני השלטונות.

כמובן, לא קשה היה אז לגלות מי היה מסדר הקידושין, והעקבות הובילו אל ר' שלמה. הדבר נודע לו והוא מיהר לברוח אל בית אחד מידידיו.

בשעת בוקר מוקדמת שם פעמיו לכיוון הגבול בבורחו מפני השלטונות, שבודאי עתידים לחפשו. הוא לא רצה לשהות עוד בבית ידידו, כדי לא לסכנו.

מאוחר בלילה הגיע ר' שלמה ליער הענק המבדיל בגבול בין מפרן לאוסטריה. הוא חשש להכנס ליער להיות טרף למלתעות החיות, נשא כפיו כלפי שמים: ריבונו של עולם! אנה אפנה?

לפתע גילה בקצה היער בית בן שתי קומות. הוא צעד לעבור ודפק על הדלת.

"האוכל לישון אצלכם הלילה?" שאל, כשנפתחה הדלת, "אשלם לכם!"

האיש שפתח את הדלת, הסכים מיד.

"יש לי חדר עבורך בקומה השניה", אמר, "והתשלום אינו גבוה".

ר' שלמה הוציא את ארנקו לשלם ומיד חש במבט החמדה ששלח האיש לעבר הארנק. אך מה ברירה היתה לו עתה? היכן יישן?

האיש ליווה את ר' שלמה לחדר הנאה ונפרד ממנו בברכת לילה טוב.

ר' שלמה חש לאות וכבדות בכל אבריו. הוא צנח על המטה כשהוא לבוש בבגדיו. מיד נרדם וישן כשעה, אך לפתע התעורר בבהלה, כשהוא נזכר שעדיין לא התפלל ערבית. הוא יצא לחדר המדרגות לשטוף את ידיו לתפילה, ואז שמע את קולה של האשה כשהיא שואלת את בעלה בשפה הבהמית:

"האם השחזת היטב את הסכין?"

לאחר מכן שמע את תשובתו של האיש:

"כבר תיכף חצות, אל תדאגי, הסכין תהיה עד אז מושחזת היטב!"

ר' שלמה הבין מיד, האימה נפלה עליו. הנה נפל בידי שודדים מרצחים.

הזמן קצר, הם מצפים לשעות הלילה המאוחרות — ואז יבצעו את מזימתם. מיד התפלל לקדוש ברוך הוא והודה, בתום לבו על כי נתגלתה לו מזימת הרוצחים מבעוד תפילת ערבית.

"אהה ה' הצילני!" קרא במר לבו "הנתוני בדרך הנכונה, שארע מה אעשה?"

ר' שלמה ירד בחשאי מן המדרגות. הדלת היתה נעולה, ומפתח לא היה שם.

אכן הרוצחים תכננו הכל לבל יוכל לברוח.

ר' שלמה חזר לחדרו ופתח סדק בחלון. האם לטפס החוצה?

סורגים לא היו בחלון וכאשר הביט למטה — תקפה אותו חלחלה.

מה אעשה? לחש ביאוש.

לא היה מנוס, והוא זינק למטה. על אבנים דוקרות נחת, והכאב היה נורא. בקושי גרר את עצמו להמשיך הלאה, הלאה.

לאן להמשיך? לאן?

הרוצחים יחפשו אחריו, ואולי גם שוטרי הגבולות — אם כן לאן ישא את גופו הדווי?

במצוקתו הנוראה עלה לפתע רעיון בדעתו:

בית הכנסת בניקלשבורג.

לא ישאיר את עצמו בידי אנוש, אלא ילך ליער, אל חיות היער. הפסוק מתהילים התנגן בשפתיו: "נפלה ביד ה' ולא ביד אדם". מחשבות אלו נסכו אומץ בלבו של ר' שלמה והוא החל בדרכו.

אם אני ראוי — לא יגעו בי החיות לרעה, ואם איני ראוי — יהרגוני, שהרי כך עשו אחי יוסף ליוסף, שזרקוהו לבור מלא נחשים ועקרבים, והרי הם לא חפצו להורגו. ומדוע אם כן זרקוהו? אלא שהסתפקו אם יוסף חייב מיתה או לאו, לכן החליטו לתת את הדין בידי שמים: מה שה' יחפוץ יעשה ביוסף.

ואף אני כן — אמר ר' שלמה בלבו — אשאיר הדין בידי שמים.

★

ר' שלמה גרר את גופו הדואב לכיוון היער וחיפש מקום מחסה עד שיאיר השחר.

הוא לא הספיק להעמיק לתוך היער והנה נרתע לאחוריו בראותו לפתע שני פנסים מבהיקים לעומתו.

מחשבה מבעיתה חלפה במוחו: דוב! דוב! אלו עינים של דוב!

מה אעשה? — ניסה ר' שלמה לטכס עצה — הדוב ידוע בזריזותו. לנוס לא אוכל, בודאי ישיגני!

לפתע נזכר באשר שמע פעם, שהדוב בוחל בנבלות, הוא מעדיף לאכול בשר אדם חי בלבד.

ללא מחשבה נוספת צנח ר' שלמה על הארץ ועשה עצמו כמת. כעבור רגע צעד הדוב הענק לידו. ר' שלמה עצר את נשימתו ונראה כמחוסר חיים. השניות נראו כשעות ארוכות. כמה זמן יוכל בלא לנשום? האם אפשר יהיה לרמות את הדב שבקי כל כך בסתרי הטרף שנופלים לידיו?

אך חסדי ה' לא תמו. הדוב נפנה באיטיות מר' שלמה, הלך לדרכו והשאיר אחריו את ר' שלמה שקוע בעלפון.

כשנתעורר, האירו קרניים ראשונות של שמש. ר' שלמה חש בכבדות נוראה, אך הידיעה, כי הוא חייב לברוח מכאן, הלמה בראשו.

הוא חיפש אחר מעיין מים כדי ללגום כמה לגימות, אך נעצר לאחר כמה פסיעות מרוב חולשה, עד שצנח ארצה ושקע בתרדמה עמוקה.

"כך ישנתי". — סיים ר' שלמה את סיפורו — "עד אשר באת, אתה, אפרים כמלאך מן השמים. התקרבת אלי ודאגת לי כל כך. אלמלא אתה הייתי מת ברעב ובצמא או שהייתי נופל בידי השלטונות. איך אוכל להשיב לך כגמולך?"

"בראותי אותך חי ומדבר עמי — זהו שכרי" ענה לו אפרים בנימה רכה, והוסיף:

"ורצה אני לספר לך דבר מופלא.

לפני זמן קצר לויתי את ר' מרדכי בנעט באחת מנסיעותיו לוינה. חלפנו על פני יער גדול וללא כל הסבר ביקש הרב לעצור את העגלה. הרב פסע במהירות בשביל הצר בין השדות — ואני אחריו. דומה היה, כי הדרך נהירה לו ומוכרת. פתאום הגענו לנחל, ומסביבו ניצבו שלשה עצים חסונים שהסתעפו משורש אחד. ללא היסוסים פשט הרב את בגדיו וטבל בשמחה של קדושה במים אלו. אחר מיהר לצאת, נתישב על אבן ואמר תהילים. כשסיים הרב המשיך בדרך בינות לעשבים הגבוהים, ואני נותרתי במקומי, כי עדיין לא סיימתי את פרקי התהילים שלי. ממקומי הבטתי אל הרב, והנה ראיתי שהוא עובר במהירות משדה לשדה עד שנעצר ליד יהודי מבוגר בעל זקן לבן וארוך. בידו היה מקל גדול וחליל פשוט, והוא עיין בספר תהילים. מידי פעם הפסיק מתפילתו וחילל לעבר צאנו, כדי שידעו שיש להם רועה. הרועה הבחין ברב רק כשכבר היה סמוך אליו ממש, ואז קם לקראתו. הם לא דיברו דבר אבל נשקו זה לזה. אחר כך התיישבו על אבן, התבוננו זה בזה — ושתקו. לקח הרב את החליל בידו וניסה לחלל. לאחר כמה דקות התחבקו השניים, והרב חזר אלי.

כה רציתי לשאול את הרב לפשר הדברים, אך לא העזתי. שבנו במהירות אל העגלה, והרב אמר לי:

"עתה עלה בדעתי הסבר למה שנאמר: 'ה' רועי לא אחסר'. גם במצבים של 'לא אחסר' וגם במצבים של 'גיא צלמות' — תמיד ה' הוא רועי".

"הידוע אתה?" פנה אפרים אל ר' שלמה, "הלא דבר פלא הוא, כי בדיוק במקום בו ישב הרב עם הרועה — שם היה מקום הצלתך. ואולי היה הרועה אחד מל"ו צדיקים?

הנסתרות לה' אלוקינו. יהי רצון שתעמוד לך זכות הרב ר' מרדכי בנעט".

מעשי ה' כולם לטובה, שנאמר: "מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה'", הפירוש: החכם שישמור אלה — שישב ומצפה במנוחת נפש למה שיביא העתיד, הוא יזכה באמת לראות חסדי ה' ויוכל להתבונן במתיקות מעשיו, שכולם לטובה.

פרק אחד עשר
זכות הסבא

הסוסים דהרו, והמרכבה הגיעה לוינה לפי התוכנית. מידקו הובילם אל הנסיך, שהתגורר בזמן שהותו בעיר הבירה בארמון ב"אזור השישי".

אפרים ביקש לשוחח עם הנסיך. הוא רצה להודות לו על כך שנעזר במרכבתו.

הנסיך קיבלו בידידות רבה:

"אני שמח, שמידקו הסיעך", אמר לו הנסיך, "מידקו יודע, שנוהג אני לשלם נאמנות בצד נאמנות.

שב נא תשוחח מעט".

אפרים סיפר לנסיך, כי יעבור להתגורר בפרסבורג על פי בקשתו של הרב מרדכי בנעט וילמד שם בישיבה הגדולה והידועה של רב העיר "החתם סופר".

"אפרים היקר", אמר הנסיך, "אין זה חשוב, היכן תגור. דע, כי אני וביתי פתוחים לפניך תמיד. אעשה ככל שאוכל כדי לעזור לך. לעולם לא אשכח לך את הטובה אשר עשית למען הקיסר.

במקרה שתזדקק לי ולא אהיה, יכול אתה לפנות אל המזכיר שלי, ד"ר פרנץ אומו. הנה אציג אותך בפניו".

אפרים נלווה אל הנסיך, והשניים נכנסו לחדר מס' 10, אל משרדו של ד"ר פרנץ אומו.

"בכל עת, שיבוא אליך איש זה", אמר הנסיך למזכיר, "יעשה הכל כדי שתוכל לעזור לו ולמלא את בקשתו".

אפרים נפרד מעם הנסיך ורצה לפנות לדרכו, אולם הנסיך לא נתן לו ללכת ברגל.

"העגלה של מידקו מוכנה", אמר לו, "הוא יביא אותך למחוז חפצך".

★

בביתו של חיים גרינהוט כבר ציפו לאורחים: לאפרים ולר' שלמה שטרן שנלווה אליו.

חיים גרינהוט נולד בעיירה הקרובה לניקלשבורג, בישיבה למד יחד עם אפרים ואחר כך נשא לו אשה בוינה והתפרנס ברווח מעסק של טקסטיל.

האורחים נתקבלו בשמחה, ישבו יחדיו לאכול ארוחת ערב ושוחחו ביניהם: אפרים סיפר על הישיבה ועל ניקלשבורג, וחיים סיפר על מקום מגוריו החדש בוינה, ועל בית הכנסת "אנקר" הסמוך לביתו בו התפלל בקביעות.*

* גם כיום קיים הבנין בו היה בית הכנסת. שם הרחוב היום רח' הולדר, והוא סמוך לגשר הולדר מעל לתעלת הדנובה. בתחילה שימש "אנקר" לבית כנסת. במשך הזמן, כשהמקום נהיה קטן מדי עבור הקהל, נבנה בית כנסת חדש במאמצים גדולים בשיפגאסה הגדולה, בנוסף לבית המדרש "עץ חיים". בעולם נודע בית כנסת זה בשם "שיפשול", ושמו הרשמי היה: "עדת ישראל". ב־10 לנובמבר 1938 הופצץ הבנין על ידי הנאצים ימ"ש.

למחרת בבוקר לאחר התפילה הלך אפרים לבית החיים באזור התשיעי ברחוב ס"ה לפקוד את קבריהם של גדולי רבני וינה מהמאות הקודמות.

גם ר' שלמה שטרן הצטרף אליו על אף שעדיין קשתה עליו ההליכה מאוד.

כשהגיעו למקום פגשו באיש זקן וחביב, ר' יונתן היה שמו.

ר' יונתן סיפר להם, כי הוא מכיר כל קבר במקום ואף הוא הציע להם את עזרתו למצוא את הקברים שהם מחפשים.

המצבות הפכו לפתע להיות "חיות" על פי סיפור זכרונותיו של ר' יונתן. כל מצבה והסיפור העומד מאחוריה.

★

הנה הגיעו לקברו של סב סבו של אפרים: ר' שמשון וורטהיימר. ר' שלמה שטרן עם המלווה המסור ר' יונתן המשיכו בדרכם, ואפרים נתעכב שעה ארוכה ליד המצבה הגדולה של סבו.*

* ר' שמשון וורטהיימר היה במעמד שר האוצר של אוסטריה והרב הראשי. היה לו אף התואר של "נשיא ארץ ישראל". בעל הספר "חוות יאיר" כתב על ר' שמשון שמעמד של רב אשר עד ר' שמשון לא נצטרף בצורה נפלאה שכזו תורה וגדולה יחדיו. ר' שמשון וורטהיימר השאיר אחריו עזבון גדול בסך של ששה וחצי מליון גולדים שהיו מיועדים לצרכי צדקה. קרן זו היתה פעילה עד ימי מלחמת העולם השניה וסייעה לאלפי יהודים.

אפרים עמד מרותק למקומו. דמעות זלגו מעיניו, ומבטו הרציני העיד, כי מחשבות כבדות מעיקות עליו. מראה פניו של סבו עמד לפניו, והוא נזכר בכך, שר' שמשון נסע למרחקים בשעת סכנה כדי לעזור להציל את אחינו בני ישראל שהיו תחת סכנות רבות.

ביהכ"נ בקיטסה.

בודאי — כן. הזהר אפרים — ניצל אני עתה מסכנה בזכותו, כפי שנאמר בפיוט: "בגלל אבות תושיע בנים, ותביא גאולה לבני בניהם".

"ריבונו של עולם": נשא אפרים עיניו כלפי מעלה, "מחל לי על מחשבתי הראשונה. אילו נהגתי כפי שחשבתי בתחילה, הייתי מסכן את חייו של ידידי, ר' יוסף צבי, שבודאי לא היה רוצה לסרב לבקשתי.

מודה אני לפניך, ה', כי נתת בליבנו את העצה הפשוטה לפנות אל הרב שלנו, עצתו הצילה אותנו.

בגלל אבות — בזכות של הסבא הקדוש — תושיע בנים — ניצלו הנכדים. אני מודה על העבר ומבקש על העתיד. ה', תן בלבי כח להרחיק מעצמי את מדת הגאוה והבטחון העצמי. חזקני ומלאני באמונת חכמים!

★

אפרים שב אל ר' שלמה שטרן ואל הזקן ר' יונתן. השנים הבחינו, כי פניו הקודרים של אפרים נשתנו. מבט זוהר היה בעיניו. הנה שטח בקשתו לפני יושב מרומים. והוא קיווה, שה' ישמע לתפילתו בזכות סבו הקדוש. אפרים נזכר באשר למד על חנה, אמו של שמואל. לאחר שהתפללה בראש השנה מעומק לבה, נאמר בפסוק: "ותלך האשה לדרכה, ופניה לא היו לה עוד" — נעלמה הדאגה.

אף מפניו של אפרים סרה הדאגה. הוא המשיך בדרכו עם ר' יונתן ור' שלמה שטרן, כשהם משוחחים יחדיו.

★

לאחר שפקד אפרים את קבר סבו יכול היה להמשיך בדרכו לקיטסה, שם עתידה היתה החתונה להתקיים*. הם בחרו דוקא במקום זה, מכיון שעתה לא היה רב למקום, וכך יכלו לבקש מר' יוסף צבי שיהיה מסדר הקידושין ללא כל קשיים.

* קיטסה היתה רחוקה מהלך שעה מפרסבורג. היא היתה שייכת לשבע קהילות, שהידועה שבהן אייזנשטט, מטרסדורף וצעלם (דויטשקרויץ) המקומות היו שייכים למשפחת אסטרהזי היהודית. היו לה למשפחה תשעים ותשע חוות מפוזרות ברחבי הונגריה, ובני המשפחה לא רצו לרכוש לעצמם אף חווה נוספת, כדי שלא יאלצו להקים צבא לעצמם. (לפי החוק — בעלי מאה חוות חייבים היו להקים צבא). בדרך כלל היו בני משפחת אסטרהזי אוהבי יהודים והיו רגילים להעניק בכל מקום מגרש עבור בית כנסת ובעבור מקום לימוד.

רבני הקהילה קיטסה התחלפו לעיתים קרובות. הם באו מן הישיבות, שימשו במקום תקופה מסוימת ואחר כך נקראו לשמש במקומות חשובים יותר. לפני כחודש עזב הרב הקודם את קיטסה — והקהילה מצפה לרב חדש.

אפרים הזמין את ר' יוסף צבי, כי ישהה עמו בקיטסה בשבת שלפני החתונה, ור' יוסף צבי נענה ברצון.

בעלי הבתים שבקהילה שמחו לשמוע, שהגיע לשבת רב אורח, והם ביקשו ממנו, כי ישא לפניהם דרשה בשבת. ר' יוסף צבי הסכים, והכל שתו בצמא את דבריו.

במוצאי שבת התקיימה אסיפה בביתו של ראש הקהל — והכל בחרו פה אחד בר' יוסף צבי כרב הקהילה.

מיד מיהרו שנים מבעלי הבתים להודיע לו על דבר בחירתו.

ר' יוסף צבי הופתע מאוד למשמע הדברים, הרהר בדבר, ולמחרת נתן את הסכמתו. הוא ידע, כי העברתו להונגריה היא לרוחו של רבו ר' מרדכי בנעט, שהזהיר כי עתיד היהדות הוא בהונגריה.

תנאי אחד הציב ר' יוסף צבי לבחירתו: יש להקים "חדר" במקום.

לאחרונה לא היה מספר מספיק של ילדים בקהילה כדי להקים עבורם חדר־תלמוד תורה. חלק מבעלי הבתים שלחו את ילדיהם ללמוד בקהילות הגדולות בסביבה, אך היו בעלי בתים שנמנעו בכלל מלשלוח את ילדיהם ללמוד שם ונעזרו בילדים לפרנסתם במקום לאפשר להם ללמוד.

ר' יוסף צבי ידע, כי יוכל לפעול בקהילה אך ורק אם הבסיס יהיה איתן. אם תינוקות של בית רבן ילמדו תורה בהתמדה ובשמחה — ניתן יהיה לפעול גם בשטחים אחרים.

בעלי הבתים הסכימו מיד לדבריו של ר' יוסף צבי, אולם ביקשו ממנו, כי הוא בעצמו יטפל בדבר הקמת התלמוד תורה. הם התחייבו לארגן את סכום הכסף הכרוך בהחזקת מלמד שיגור במקום, ולמרות שכל ההוצאה היתה בעבורם עול כבד — והרב ידאג למצוא מלמד מתאים.

הרב הסכים לבקשתם. הוא ידאג למצוא מלמד.

אבל כיצד? איך יוכל למצוא מלמד שידע גם להיות מחנך, והן זר הוא במקום? ר' יוסף צבי נתעודד מיד. הקב"ה עזר עד עתה, והוא יעזור בודאי גם להבא.

המודיע הצעיר

פרשת אמור

גליון 64

בֵּינַיִם

הַתּוֹרָה, שׁוּב הַתּוֹרָה, וְרַק הַתּוֹרָה.

כָּל עִקָּרָהּ שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, הָיָה כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְמַעֲמַד קַבָּלַת הַתּוֹרָה. יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם צְפִיָּה מְמֻשֶּׁכֶת לְחַג הַשָּׁבוּעוֹת, חַג מַתַּן תּוֹרָה. וַאֲפִילּוּ לַ"ג בָּעֹמֶר, יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה בֵּינוֹת יְמוֹת הַחוֹל, גַּם הוּא — שִׂמְחָתוֹ מְעֻלְמָה שֶׁל תּוֹרָה: בְּיוֹם פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, גִּלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן לְתַלְמִידָיו סוֹדוֹת וְרָזֵי תּוֹרָה. הָיוּ דְּבָרִים נֶעֱלָמִים, שֶׁלֹּא נִתְגַּלּוּ מִמַּעֲמַד הַר סִינַי וְעַד לַיּוֹם זֶה. הַשֶּׁמֶשׁ עָמְדָה מִלִּשְׁקֹעַ. אֵשׁ מִסְּבִיבוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְסוֹדוֹת בְּתוֹרַת הַנִּסְתָּר נֶאֱמָרִים בִּקְדֻשָּׁה. עֶלְיוֹנִים שָׂשׂוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלְזוּ.

כַּמָּה יָפוֹת הֵן הַשְּׂמָחוֹת הַיְּהוּדִיּוֹת שֶׁלָּנוּ! כֻּלָּן! כֻּלָּן סוֹבְבוֹת סְבִיב הַצִּיר הַמֶּרְכָּזִי שֶׁל חַיֵּינוּ: הַתּוֹרָה. הִיא נוֹתֶנֶת לָנוּ טְעָמִים לִשְׂמֹחַ, וְטַעַם בַּשִּׂמְחָה. הִיא מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ כֵּיצַד וְעַד כַּמָּה לִשְׂמֹחַ. הִיא מְחַזֶּקֶת וּמַדְרִיכָה אוֹתָנוּ בְּיָמִים קָשִׁים, כְּדֵי שֶׁנַּגִּיעַ לִימֵי הַשָּׂשׂוֹן.

בְּכָל צַעַד וָשַׁעַל בְּחַיֵּינוּ — מְלַוָּה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקָרֶבֶת אוֹתָנוּ לְהַשֵּׁי"ת. "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ". כְּבָר בְּ"גַל" — רֶמֶז לַל"ג בָּעֹמֶר, אָנוּ מַבִּיטִים וּמְצִיצִים בְּנִפְלְאוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנְּקַבֵּל בְּשָׁבוּעוֹת. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ.

עַד כָּאן בֵּינְתַיִם,
חני.

פנס בעתון

ידיעות קטנות במקומות לא בולטים, סיפרו לנו על רימון יד שנמצא בפתח דירה בבני ברק. הדיירים הבחינו בו והזעיקו את המשטרה. הרימון נוטרל, (= פורק כלי להתפוצץ) ולא נגרם נזק. ידיעה דומה סיפרה על מטען חבלה שנתגלה בתחנה בבאר שבע. המטען עורר את חשד העוברים ושבים. משטרה הגיעה למקום, ופרקה את המטען בשלום.

הידיעות הן, כאמור, קטנות. מה היה עלול להפוך אותן לכותרות חשובות ומרעישות? חלילה, אילו היו המטענים מתפוצצים. במקרים נוראים שכאלו, תופסות הידיעות הללו אפילו את הכותרת הראשית. אנשים נפצעים, לפעמים גם גרוע מזה, לא עלינו. סירנות צופרות בקולות מחרישים. בתי החולים נערכים לטיפול בפצועים. ועוד, ועוד, ועוד...

מה מבדיל בין ידיעה קטנה לגדולה? רק השגחתו של הקב"ה. מדוע כאן הבחינו במטען, ואילו במקרה אחר הוא התפוצץ? למה במקום אחד מספיקים לנטרל אותו, ובמקום שני אין מספיקים? אין לזה שום חוקים וכללים. גם הסברים אינם. התשובה היא אחת ויחידה: כשהקב"ה רוצה, הוא פוקח את עיני העוברים והשבים. הם מבחינים, פועלים, והנס מתרחש. וכשחלילה נגזרת גזרה — לא מועיל מאומה. לא הערנות ולא תשומת הלב. (כמובן שעלינו לעשות את שלנו, ולהיות ערניים מאד!)

הלואי, הלואי שנהיה תמיד ראויים, והמודעות תהיינה קטנות וצנועות. מסתפקים בהן, די והותר!

ספור
מדורה דמוית אמבה

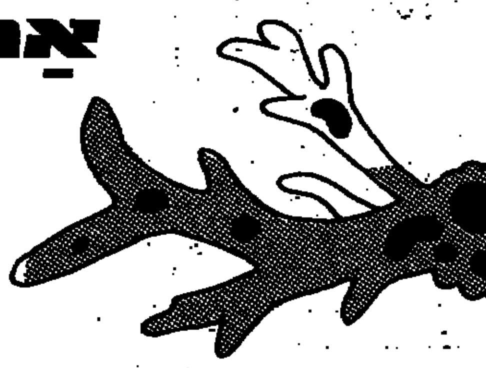

יש לי חבורת "שופטים" צעירים, שלהם אני מגישה — לפעמים — את הספורים. אחרי כתיבתם, ולפני פרסומם. הם מחוים את דעתם, ואני שומעת בתשומת לב; לפעמים גם מתקנת. הפעם, כשהגשתי לחוי את הספור, אמרה: "איזה שם מוזר לספור! מה קשורה מדורה לאמבה?" היא חשבה ולא מצאה את הקשר. אמרתי לה: "כנראה שזה בגלל שאת בת. מדורות הן ענין לבנים. נראה מה יגיד אריה". אריה הביט בכותרת והזעיף פנים. "לא מבין! מה זו בכלל אמבה? בנים מבינים במדורות, אבל לא מתמצאים במלים משנות שכאלו".

ובכן — הספור מיעד לבנים ולבנות גם יחד. אלה יתמצאו במדורות, ואלה תדענה על אמבות, וכלנו יחד נלמד כמה יכולה מדורה לדמות לאמבה.

ההכנות למדורת ל"ג בעמר החלו יום אחרי פסח. שמענו, אמנם, שיש זריזים המקדימים עוד יותר, אך החלטנו שגם כך יעמד לרשותנו זמן מספיק. הפעם פתחנו את ההכנות באספה במקלט שלנו. צריך לתכנן הכל מראש! כמו בני אדם מסדרים, רשמנו את הדברים הנחוצים ולצדם הכספיות. חלקנו את האזורים בינינו, כל שנים יחפשו ויאספו באזור אחר. קבענו תאריך: עד מתי חיבים להביא את כל המלאי. הודענו גם איפה יאחסנו מה. בקצור: סדר מופתי.

הבעיות התחילו בנושא הנפט. צביקה ואלי הציעו שנעבור בין בתי השכונה ונבקש "תרומה" של נפט. בני ואני התנגדנו בכל תקף. לא אוספים נדבות! זה לא יפה! — הסברנו. "אבל המדורה תהנה את כל השכונה, למה שהם לא יתרמו?" — שאלו צביקה ואלי. "אין לזה טעם", ענינו. "לא צריך להתרגל לפשט יד". טון הויכוח עלה. "זה רק בגלל שאבא שלך לא מרשה לאסף, אתה אומר כך. אל תחשב שלא יודעים", אמר צביקה. "מה, אתם יכולים לדעת! באמת נכון, אבי איננו רוצה שאעשה לשנורר, ואינני מתבייש בזה". המריבה הלכה והתעצמה. אף צד לא ותר, וגם לפשרות לא הסכמנו. "תעשו אתם מה שאתם רוצים", סכמו צביקה ואלי. "אנחנו נאסף בבתים נפט".

ובכן, נערי השכונה התפלגו לשנים. תהיינה שתי מדורות, במקום אחת גדולה. נו, עדין נסבל — אתם בודאי אומרים. אז הנה, עכשיו הגיע תור האמבה: יצור חי קטנטן, שחי במים. דומה קצת ליתוש, אבל בעלת תכונה נוראית: בתוך טפת המים מתפלגת האמבה לשנים. מחצית שואלת את המחצית: מי את, ומאין את, ומה את?... אבל זה עדין נסבל, אתם אומרים. אז בואו נמשיך.

יצאנו למסע אסוף הקרשים והגלגלים. המרץ היה עצום: עכשיו כבר חשובה לא רק ולא רק ולא בעקר המדורה, אלא התחרות. למי יהיה יותר? להם או לנו? מפעם לפעם נפגשנו בקבוצה השניה. כמה חלופי־דברים, לא עדינים במיוחד, והלאה למאמץ ה"עמרי". ליד הבקתה של נסים התחילו הבעיות. היתה שם ערמת קרשים ענקית, פשוט מציאה משמים. אבל חיים טען

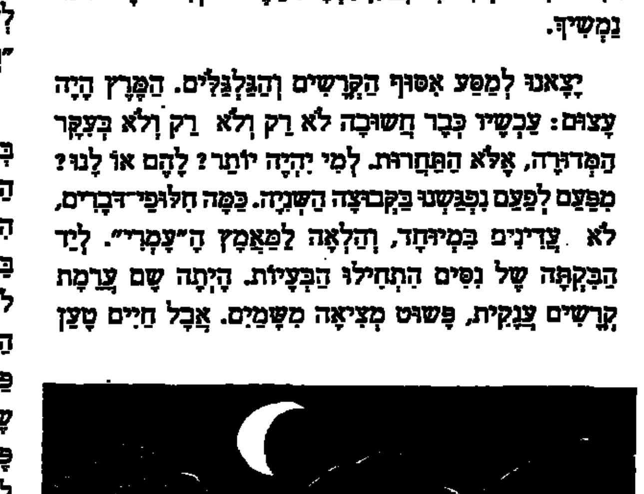

שבלי לקבל רשות מנסים השומר אי אפשר לקחת אותם. "מה פתאם?" — אמר שימי. "אם הם חשובים לו, היה צריך להכניסם לבקתה. מה שמשאירים בחוץ — הוא הפקר", סים בטון למדני מבהק. "מנין לו לשער שהבנים מתענינים עכשיו בקרשים?" הקשה חיים. "גם כן שאלה", לגלג שימי. "אתה חושב שהוא לא שמע על ל"ג בעמר?" נסיתי להציע שנחכה למחר, נבקש רשות, ואז הכל יתברר. אבל הויכוח כבר היה כל כך קולני, שהצעתי אפילו לא נשמעה. בקצור: חבורתנו התפלגה פעם נוספת. נשארנו שמנה מול שמנה. כשצעדנו — השמיניה שלנו — חזרה הביתה, מלאי זעם וחורקים שנים שערמת הקרשים תהיה דוקא של השמיניה השניה, היתה לנו פגישה מענינת: גם חבורת היריבים הקודמת שלנו, אלו שמבקשים נפט, הספיקו כבר להתחלק, ראינו חצי מהם הולכים ברחוב, והבעת פניהם דומה לשלנו. "אז יש כבר ארבע מדורות!" — הכריז דובי. "ויש לי רשם שזה עוד לא הסוף", ענה אריה.

נו, גם שני חצאי האמבה, נעשים מבלבלים מאד בתוך המים. חצי נושך חצי אחר, ובעת הקרב נחצים החצאים לשנים... ומה הלאה? הנה ה"הלאה": התחרות התעצמה לממדי־ענק. היו גם מרגלים שבררו מה קורה בקבוצות האחרות. ונתפסו מלשינים, ונתגלו בוגדים, לא עלינו ולא עליכם! בשמיניה שלנו הגיעה החשדנות ההדדית לדרגה כזו, עד שהחלטנו שמכרחים להתפצל פעם נוספת, לפי בנינים. התחלקנו לחמשה נערים שגרים במס' שמנה, ועוד שלשה הגרים במס' שבע. וכל פלג הבטיח שלא יצטרף לפלג אחר מחבורה אחרת, למרות שהפלג ההוא מאותו בנין. למה? לאמבה פתרונים. גם אצלה, נלחמים החלקים אלו באלו, בולטים ופולטים זה את זה. מבט במקרוסקופ מגלה סער גדול של חלקי אמבות; דחוף ודחק בטפת המים; קהל אויבים נוהם והומה. ומי זוכר, מי עוד בכלל זוכר, שהיתה זו פעם אמבה אחת?!

בליל ל"ג בעמר היו בשכונה לא פחות ולא יותר מתשע מדורות. גבוהות? לגמרי לא. קטנות וצלועות, בכל אחת קמץ קרשים וגלגלים. עמדנו מבישים וסמוקים, והאדם לא היה דוקא מן האש. דודי הלך הציל את המצב: "אף חבורה אינה יכולה אפילו לרקד סביב המדורה שלה, אין מספיק ילדים לעשות מעגל"... אמר בצחוק. "אז אולי לפחות לרקודים נעשה מעגל אחד?" העז משהו להציע.

עכשיו אתם כבר יודעים מה בין אמבה למדורה. והנבונים שביניכם — בודאי כבר חושבים על כך שצרת האמבה חוזרת לעוד כמה וכמה שטחים בחיינו...

טבעל בפרשת השבוע

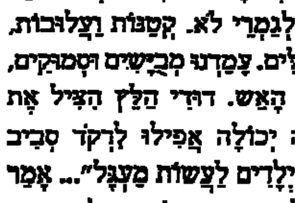

"וכי תזבחו זבח תודה לד' — לרצונכם תזבחו" (כ"ב, כ"ט)

על מה מביאים קרבן תודה? על נס שנעשה לאדם, נס שהצילו מסכנה. בעצם, אם נחשוב על כך, נוכל לומר שכל הענין הזה, אינו לשביעות רצונו של האדם. האם הייתם רוצים, למשל, לצאת מבית האסורים? לא, הייתם מעדיפים בהרבה בכלל לא להכנס לשם. יותר טוב שלא נבוא לכלל סכנה, וממילא לא נצטרך לנס. ואם כך, איך אפשר לומר על קרבן תודה "לרצונכם תזבחו"?

אבל האמת היא, שעלינו לשמוח בצרות שעוברות עלינו. לא לחינם הן באות. הן מכפרות על חטאינו, ואולי הגיעו לנו דברים גרועים יותר — אלא שבחסדי ד' ניצלנו מן הסכנה. לכן, גם אם באים על אדם יסורים רבים, עליו לשמוח ולהודות לד', על שהענישו בעולם הזה.

זה שנאמר: "לרצונכם תזבחוהו" — שתקבלו באהבה וברצון כל מה שעבר עליכם. (כתב־סופר)

★ ★ ★

"והכהן הגדול מאחיו" (כ"א, י')

הכהן הגדול צריך להיות מאחיו, אח ורע לכל אחד, שירגיש בצרת העם ומשושו כמו ביגונו ובמשחתו של אחיו. (החוזה מלובלין)

هكذا من الأصل

למרות ההגבלות הממשלתיות

אלפים בחגיגות ל"ג בעומר במירון

מדורות מסורתיות הודלקו הגינית ברוב ערי ומושבות הארץ

מירון (מאת שליחנו המיוחד) — אלפים רבים השתתפו הערב בהילולא של רבי שמעון בר־יוחאי זיע"א שנערכה ברוב פאר והמון עם למרות ההגבלות הממשלתיות.

המונים הגיעו עוד ביום החמישי וביום השישי הגיעו המכוניות שקבלו רשיונות נסיעה, ומצפים לבואם של רבים עוד הערב ומחר בבוקר.

השבת עברה תוך התרוממות רוח. התפלות נערכו באהלי המערה ליד הציון של רשב"י ובחצרות הסמוכות.

קבוצות חסידים שבאו במרוכז ערכו שולחנות בראשותם של אדמו"רים ורבנים שמשכו אליהם קהל רב.

ההגבלות של התנועה גרמו קשיים רבים לעולים, לאחר שהמשטרה עצמה לא השתלטה על המצב וגרמה לפקקי תנועה, אולם רבים הגיעו לצפת ומשם קיימו שרות מיוחד שהעביר אנשים למירון, שירות זה יקויים כפי שנמסר גם הערב וגם מחר.

ההדלקה המסורתית הודלקה בחצות לילה ע"י רבה של צפת הרב קפלן, וקהל החוגגים התלכדו במעגלי ריקודים נלהבים ששירתם בקעה והשתפכה במרומי הרי הגליל.

היום בשעות הבוקר ייערכו תגיגות התספורת (חאלאקה) לילדים שהגיעו לכאן עם הוריהם.

תאונת הדרכים שאירעה אחה"צ בדרך לצפת לא היתה קשורה עם הנסיעה למירון, מכונית "אגד" שהתנגשה עם הקומנדקאר הצבאי נסעה בדרכה לקרית שמונה, מבין נוסעי המכונית של "אגד" לא היו פצועים.

מדורות ל"ג בעומר ברחבי הארץ

מדורות מסורתיות של ל"ג בעומר הודלקו הערב במקומות עגלי הקדים. גם במקומות רבים בירושלים ע"י קבוצות אחרים בארץ מוסרים כתבינו על הדלקת מדורות מסורתיות למכביר.

ועדת בוחנים למועמדים לדיינות

ירושלים, יום א' — ועדת בוחנים למועמדים לדיינות מונתה ע"י מועצת הרבנות הראשית, על כך נמסר מהרבנות הראשית לישראל. הועדה שמספר חבריה היא ארבעה — כולם דיינים — תתכנס בקרוב ותפתס את מועד הבחינות לדיינות.

אשתקד נבחנו 33 מועמדים לדיינות, מהם קבלו תעודת כושר לדיינות 26 איש ונתמנו כדיינים תשעה. המספר הכללי של דיינים בארץ הוא כיום 59.

האינדקס עלה ב־4 נקודות

ירושלים, יום ד' — "מדד המחירים לצרכן" ("האינדכס") עלה בחודש אפריל 1857 ב־4 נקודות, והגיע ל־265 לעומת 261 במרס — על כך הודיעה היום הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

העלייה במדד לחודש אפריל נגרמה בעיקר כתוצאה ממחירים יחסים גבוהים של ירקות ופירות מסוימים (עגבניות, קישואים ופרי הדר). כמו כן עלו בחודש אפריל המחירים הממוצעים של עופות וגלידה ונרשמה עלייה קלה במחירי מוצרי הלבשה שונים.

לעומת ההתייקרות הנ"ל ירדו בחודש אפריל המחירים הממוצעים של תפוחי אדמה, ביצים ובשר קפוא בקיצוב.

לפי ההסכם הקיים תעלה תוספת היוקר בשיעור של אחוז אחד מהשכר הכללי של העובד אם תחול עליה של 3 אחוזים לפחות במדד השוטף עד סוף יוני.

על תעמולת המזרחי נגד החנוך העצמאי ברמת גן

בקשר לידיעה שהופיעה בעתוננו מיום א' אייר ש.ז. על תעמולת השמצה נגד החינוך העצמאי מצד גורמים של המזרחי ברמת גן עמידר עלינו לציין:

1. תעמולני המזרחי הבטיחו להורים הענקה של 15-25 ל"י עבור כל ילד שירשם לממ"ד.

2. הורים הוטעו ע"י התעמולנים הנ"ל שבגן בית יעקב משלמים שכ"ל גם בגיל חנוך חובה.

3. השהמשו ג"כ באיום של הפסקת תמיכה מלשכת הסעד המקומית אם הילד ירשם לגן בית יעקב.

4. התעמולנים הנ"ל הוציאו מיד אשה עולה חדשה במקום פתק הנושא את שם גן "בית יעקב" שקבלה מהגננת (בגה לומד כבר) אמרו לה ששם הגן הממלכתי דתי תרשם בטעות לגן אחר.

5. למרות כל זה לא הצליחו ל"שכנע" את ההורים, ובמשך 3 הימים הראשונים נרשמו למעלה מ־90% גילאי 5-6 של ההורים הרוצים חנוך דתי לחנוך המוכר. כעת התחילו בתעמולת השמצה נגד ביה"ס של החנוך העצמאי במטרה לארגן העברות המתיות לבי"ס ממלכתי דתי לשם כך אורגנה על ידם ביום ג' כ"ט ניסן אספת תעמולה "בהשתתפותו המשכנעת" על פקיד באגד המקצועי חבר הפועל המזרחי. 2 מכוניות של עסקני הפוהמ"ז הסתובבו בשכונה ואספו הורים למקום המפגש להמשך התעמולה.

מאידך נפלו כמה טעויות בידיעה שהופיעה בגליוננו מיום א' אייר.

א. אין זה נכון שפקידי המזרחי בלשכת העבודה איימו בהרעבת הורים שרשמו ילדיהם לחינוך העצמאי.

ב. עובדה היא שמר שמאי יכרברים ומר אהרן דסקל, נציגי הפוהמ"ז בלשכת העבודה ברמת גן לא השתתפו במסע זה.

בישיבת מועצת עירית ירושלים

הרב פרוש מתריע נגד פתיחת קופות קולנוע לפני צאת שבת

ירושלים, יום א' (מאת כר פרגן) — בישיבת מועצת עירית ירושלים התריע הרב מ. פרוש על שבעלי בתי הקולנוע בעיר פותחים את קופותיהם למכירת כרטיסים לפני צאת הכוכבים במוצאי שבת.

הרב פרוש התריע על שבעלי בתי הקולנוע פותחים הקופות למכירת כרטיסים בעוד היום גדול, וציין כי הוגשו נגדם משפטים אולם הם הצליחו ע"י עו"ד לדחות הדיון.

אמרנו שיבא יום והם יקבלו את עונשם, אך לצערנו שמענו שראש העיר ביטל את כל המשפטים ובזה נתן יד למחללי שבת. לא זכינו והייתי מדבר אליכם בשם קדושת השבת עכשיו שלא זכינו אני מדבר אליכם בשם חוק עזר עירוני — הטעים.

הוא הזכיר כי עם התחלת כהונת הקואליציה החדשה פרסמתם מודעות ברחוב שבעלי בתי הקולנוע הבטיחו לא לפתוח הקופות לפני צאת השבת ועובדה שבשבת הראשונה לא קיימו הבטחתם.

העיריה תובעת למשפט דוקא איש עיוור בשתי עיניו על שמוכר ביצים בלי רשיון ואת בעלי הקולנוע אילי הכסף לא תובעים למשפט.

ראש העיר נשאל ע"י מר י. כלוי על תוצאות הרישום לבתי הספר וגני הילדים, שנסתיים ביום השישי בצהרים אולם טרם ניתנה תשובתו בנידון.

מדוע קופחו העניים בערב החג

בראשית הישיבה פנה הרב פרוש לראש העיר בשאלה למה עכבו תשלום התמיכה מהמחלקה הסוציאלית למזקקים בחודש אפריל שהיה חודש שבו חל חג הפסח.

הוא הדגיש כי ראש העיר וההנהלה אמנם מנהלים את העיר בכוח הרוב של הקואליציה אבל סו"ס אתם מוציאים לפועל כל הפעולות בשם המועצה כולה ואסור היה לכם לעבור את חג הפסח מבלי לתת לעניים את התמיכה הזעומה אשר בשביל חלק מהם זהו מקור מחיתם.

הייתם צריכים להזעיק את כל חברי המועצה ויחד לטכס עצה למצוא דרך כן לשלם התמיכה. אני מצטער שבין חברי ההנהלה היום אין איש אשר ירגיש את כאבם של העניים, ומענין שחודש אפריל שהוא החודש שההכנסה היא גדולה דוקא בחודש זה שכספים ישנם והצריכה היא גדולה אתם לא נתתם התמיכה לעניים.

הודעת משרד החנוך על התלונות בענין הרישום לבתיה"ס

ירושלים, יום א' — בתגובה על הידיעות השונות שהופיעו בעתונות בקשר עם הרישום למוסדות החינוך לקראת שנת הלימודים הבאה, מודיע דובר משרד החינוך והתרבות: המשרד בודק בשים לב ומתוך הקפדה יתרה כל תלונה המגיעה אליו על כפייה או הפרעה ברישום ילדים לבתי ספר, ממלכתיים, ממלכתיים־דתיים, או מוכרים.

מתוך כ־900 ישובים המנהלים רישומם הגיעו עד כה מצדדים שונים 15 תלונות ובכולן נאלץ המשרד להשיב את הסדר על כנו והרישום הוסיף להתנהל כסדרו.

במקרים מסויימים נשלחה חוליית הבקורת כדי לברר את מהות התלונות. ובמקרים אחרים אף קיבלה הוראות לפקח על הרישום בפועל, הן בבית הספר והן הרשות החינוך המקומית.

המשרד מקפיד על ביצוע "תקנות חוק חינוך חובה וחוק החינוך הממלכתי" האוסרות על ניהול תעמולה במשרדי הרישום או בסביבתם הקרובה וכן על ההוראה שנתנה בשעתו על ידי המנהל הכללי לפיה אין המנהלים והמורים רשאים לנהל תעמולה כלשהי בקשר לרישום ולהעברת ילדים ממוסד אחד למשנהו.

אין למשרד החינוך והתרבות כל שליטה על דרכי תעמולה המתנהלים מחוץ למסגרות האמורה — מסיימת ההודעה.

הרב בן־יעקב דורש משר הפנים לאשר את חוק החזיר לת"א

ירושלים, יום ה' (מאת מר פרגן הפרלמנטרי) — הרב ז. בן יעקב מסיעת אגודת ישראל פנה בשאלתה לשר הפנים מדוע הוא מוסיף לעכב את אישורו של חוק העזר העירוני לאיסור גידול חזיר ומכירתו בתל אביב, אם כי הוכנסו בו התיקונים שנדרשו על ידו.

כן היתר מציין הרב בן יעקב כי עברו כבר ששה שבועות מאז אשרה כבר מועצת עירית תל אביב את הנוסחה המתוקנת של הצעת החוק, נכללו בה כל התיקונים שהוסכם עליהם במו"מ שהתנהל בין שר הפנים ובין ראש עירית תל־אביב בהשתתפות שר הדתות או סגנו.

שר הפנים נתבע להסביר את סיבת עיכוב אישור סופי של חוק העזר שתושבי העיר החרדים לצביונה היהודי של העיר מחכים לו באי סבלנות.

כן נדרש שר הפנים להודיע מתי ברצונו לאשר את הצעת החוק שכן כל יום מביא אתו תקלות חמורות בשטח זה, שיש למנוע אותן בכל מחיר.

פרשת אמור — בהוב"ח; יז — כג אייר תשמ"ז

יום החדש	יום השבוע		עלות השחר	עטיפת הטלית	נץ החמה	סו"ז ק"ש להמג"א	סו"ז ק"ש להתניא והגר"א	סו"ז תפלה להמג"א	סוז"ת להתניא והגר"א	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת החמה
יז	ז	אמור	2.54	3.46	4.39	7.14	8.05	8.40	9.15	11.34	12.08	3.36	5.04	6.31
יח	א	ל"ג בעומר	2.52	3.46	4.38	7.13	8.05	8.40	9.15	11.34	12.09	3.26	5.04	6.32
יט	ב		2.52	3.45	4.37	7.13	8.04	8.40	9.14	11.34	12.09	3.36	5.05	6.32
כ	ג		2.51	3.44	4.37	7.13	8.04	8.39	9.14	11.34	12.09	3.37	5.06	6.33
כא	ד		2.50	3.44	4.36	7.12	8.03	8.39	9.14	11.34	12.09	3.3[illegible]	5.06	6.34
כב	ה		2.49	3.43	4.36	7.12	8.03	8.39	9.13	11.34	12.09	3.37	5.06	6.35
כג	ו		2.48	3.43	4.35	7.11	8.03	8.39	9.12	11.34	12.09	3.38	5.07	6.35

לפי אופק ירושלים — כל הזמנים לפי שעון החורף — מתוך לוח דבר יום ביומו

אזור האוקיינוס השקט קורץ ללוב

קדאפי עלול לתמוך במורדים כדי לפגוע בארה"ב ובצרפת

אנשי גרילה מוסלמים הלוחמים בממשלת הפיליפינים, בדלנים מלאנזיים בקלדוניה החדשה, ואפילו ממשלת ונואטו. החלו נושאים עיניהם ללוב ומפצירים בה לתמוך בעניינם ולסייע להם. דברים אלה מוסרים גורמים מערביים

כמובן האשמות אלה מכל וכל, וטוענת שכל מגמתה היא לשיתוף פעולה בדרכי שלום.

ישנן כנראה עדויות לכך שלוב שבה וחידשה את אספקת הנשק למורדים בדרום הפיליפינים. אותם מורדים לוחמים לעצמאות מאז

האוקיינוס השקט יש רק מטרה אחת ויחידה — שיתוף פעולה פורה בדרכי שלום. הדבר הוסיף שהסיבה להכרזתיו של ראש ממשלת אוסטרליה היא "הכנגמה לתת לאמריקאים ולצרפתים בסיס ותואנה לכוונותיהם הזדוניות

מראה כללי של איי פיג'י באוקיינוס השקט - שם נערכה אתמול הפיכה צבאית - האם נערכה אתמול הפיכה צבאית - האם גם כאן בחשו שליחיו של קדאפי!

באזור. ואין צורך להדגיש שאותם גורמים מתייחסים לאפשרות של מעורבות לובית זו בדאגה רבה, ואומרים לעצמם — "על הראשונים (הסובייטים) אנו מצטערים..."

יש מומחים במערב הסבורים שהחלטתה של לוב לחדור לדרום האוקיינוס השקט ולבחוש בענייני המרחב היא תגובה לתבוסות שנחלה במהלך ששת החדשים האחרונים בצ'אד, שם הצליחו כוחות הממשלה, תודות לעזרה הצבאית המאסיבית שקבלו מארה"ב ומצרפת, להביס את הכוחות הלוביים ולהכריחם לסגת מצפון המדינה. אותם מומחים אומרים שיש עדויות לכך שלבריה"מ עניין רב לערער את עליונות העוצמה הימית של ארה"ב באזור ולפגוע באינטרסים של המערב, וחדירתה של לוב בוודאי אינה לצנינים בעיניה...

שנות ה־70 המוקדמות. קולונל אדוארדו קבליג, מפקד בריגדה ימית באי סולו שבדרום הפיליפינים, יודע לספר שמשלוח של כ־2,400 כלי נשק הגיע למורדים בחודש מרץ ממדינה שבשמה סירב לנקוב. משקיפים אומרים שאין כמעט ספק בכך שמקור הנשק היא לוב. קולונל קבליג מסר שהנשק כלל מכונות ירייה, רובים מיוחדים ורקטות נגד טנקים.

ראש ממשלת אוסטרליה, בוב הוק, הכריז לאחרונה שממשלתו מודאגת מן השמועות שלוב מציעה עזרה, בכסף בנשק ובאימון צבאי, לקבוצות רדיקליות באיים שבדרום האוקיינוס השקט. הוא האשים את לוב שבכסותה של יצירת קשרים באזור היא מעודדת טרור, סכסוכים ואי שקט. בתגובה אמר דובר משרד החוץ הלובי שלטענתה של לוב בדרום...

להמשיך בהשתלטות על האזור ובניצולו".

פקידים אוסטרליים טוענים שהכרזותיו של ראש ממשלתם באות בעקבות עיקוב ממושך אחר הפעילות הלובית באזור מצד סוכנויות ביון אוסטרליות ואחרות.

בחודש מרץ יצא גם ראש ממשלת ניו־זילנד, דיויד לונגי, בקריאה למדינות האיים באוקיינוס השקט להזהר מפני הצעות עזרה העלולות לבוא מצד לוב.

אוסטרליה וניו־זילנד הודיעו לאחרונה על הגברת שיתוף הפעולה הצבאי והבטחוני ביניהן. פקידים בשתי המדינות סבורים שהדרך הטובה ביותר לסכל את מגמותיהן של בריה"מ ולוב ונסיונותיהן להטות את ליבן של מדינות האיים הקטנות והמתפתחות ולשדלן להצטרף אל מעגל השפעתן, היא רק בכך שהמדינות הלא קומוניסטיות באגן האוקיינוס השקט, ובכללן ארה"ב ויפן, תצענה להן סיוע והשקעות. כמו כן סבורים פקידים אלה שיש לגלות גם יותר רגישות והבנה הן כלפי דאגותיהן של מדינות האזור מפני הניסויים הגרעיניים שמבצעת צרפת והן כלפי שאיפותיהם של תושבי קלדוניה החדשה לעצמאות.

פקידים אוסטרליים מספרים ששליחיו של הקולונל קדאפי ביקרו בונואטו בחודש מרץ כדי להשלים הכנות לפתיחתה של נציגות דיפלומטית, ובאותה הזדמנות הציעו לשלטונות עזרה של 29 מיליון דולר בסיוע ובהשקעות. ראש ממשלת אוסטרליה אמר שממשלתו עוקבת מקרוב אחר ההתפתחויות הללו ומתייחסת בחומרה לשמועות שלוב עלולה לאמן צבאי את אנשי המפלגה השלטת בונואטו, שהיא סיעה של התנועה לעצמאות בקלדוניה החדשה, וקבוצה קטנה של מורדים הלוחמים מבסיסים לאורך גבול פפואה גיניאה החדשה נגד השלטון האינדונזי באיריאן ג'איה.

כדאי לעלות לשפיצר!!!

יפו 51 ק"ב — טל. 02-228627

• ארונות קיר — גם לפי הזמנה
• חדרי שינה • סלונים • פינות אוכל • ספות נוער משולשות • סיפריות • ארונות מטבח

מבחר ענק — שירות נאמן

• קולבים • מדפי טלפון • מראות • שטיחים • סטנדרים

המחירים הזולים ביותר בעיר!

הספקה לכל חלקי הארץ

המודיע הצעיר

גילתה: שולמית

הספור שמאחורי המכ"ם

מה שמסתתר מאחורי המכ"ם איננו דבר קבוע. בכל פעם מסתתרים שם דברים אחרים. מכ"ם ראשי התיבות של המילים: מגלה כוון ומרחק. באנגלית קוראים לו רדאר. עכשיו זה אומר לכם משהו?

המכ"ם "נולד" לפני חמישים ושתים שנה, קצת לפני מלחמת העולם השניה. בריטניה חששה לבטחונה. והתענינה ביצירת "קרן מות" שתושלח לעבר מטוסי האויב לתפגע בהם. ווטסון היה אחד המדענים שחקר את־הנושא. תודה לקל. הוא לא הצליח ליצור קרן מות. אבל במקום זה, המציא את המכ"ם. הוא טען, שאם נשלח גלי רדיו לאויר העולם, והם יפגשו בעצם — שוב ישובו אלינו חזרה.

זאת עליכם לדעת: באותם ימים, כדי לגלות מטוס שחדר לתחומי המדינה, השתמשו במגבירי קול. במרכז מגבירי הקול הותקנו מיקרופונים. אדם שהקשיב ופיענח את הקולות, במזג אויר טוב במיוחד. יכול היה לשמוע מטוס ממרחק של שלושים ק"מ. קשה מאד "לטפל" בו. בשלב כזה. מכאן תאכלו להבין כמה חשובה היתה תגליתו של ווטסון. על פי כוון הגלים שחזרו מן העצם ומהירות שיבתם, הוא חישב את המרחק והכוון שהמטוס נמצא בו. ארבע שנים לאחר שהומצא המכשיר היו כבר כל דרכי הגישה לאנגליה מוגנות במכשירי מכ"ם. האנגלים לא הסתפקו בזה, ואמרו לעצמם כך: מדוע נסתפק בגילוי מטוסי אויב בלבד? והרי אותו מכשיר נוכל לקבוע במטוס! כך יאתר הטייס מפציצים שמכוונים נגדו, וידע להשמר מפניהם. הגיוני למדי, מה? מסתבר שהדבר הזה לא היה כל כך פשוט. עברו כמה שנים עד שהצליחו להקטין את המכ"ם, ולהתאימו להרכבה במטוסים.

במשך השנים השתכלל המכשיר. היום, תתפלאו לשמוע. הוא משמש למטרות שלום, לא פחות — ואולי יותר — מלצרכי מלחמה. בכל נמלי התעופה קבועות תחנות מכ"ם. הן עוזרות לעובדי מגדל הפיקוח לדעת בדיוק היכן נמצאים המטוסים בכל רגע. תחנות מכ"ם קבועות גם בנמלים הימיים ובאניות גדולות.

גם המטאורולוגיה (זוכרים? המדע העוסק בחיזוי מזג האויר) משתמשת הרבה במכ"ם: מפריחים בלון קטן ובאמצעות מכשיר מכ"ם עוקבים אחר תנועותיו. כך אפשר לגלות בברור ובדיוק את כוון הרוחות וחזקן. (בעבר עקבו אחריו במשקפות). לאחרונה משתמשים במכ"ם אפילו לגילוי... להקות ארבה. ג'יפ שעל גגו מותקן המכשיר מסתובב במדבר סהרה, ומדווח לאחראים היכן מצויות להקות ארבה מסוכנות. גילוי מוקדם מאפשר להשמידן, לפני שהם מגיעים למשטחים חקלאיים. עוד שימוש חדש למדי: מכשירי מכ"ם מותקנים בצידי כבישים סואנים, ועוזרים לגלות נהגים הנוהגים במהירות מופרזת.

מענין לציין שה"פטנט" של ווטסון נמצא בבריאה כבר מהיום החמישי לבריאת העולם... העטלף משמיע קולות גבוהים. (אזנינו אינן מסוגלות לקלוט אותם) אזניו רגישות מאד להד שחוזר, ועל פי גלי הקול החוזרים הוא מסוגל לנווט את דרכו בחשכה מבלי להתקל במכשולים

פַּעַם הִתְלוֹנֵן עֶגְלוֹן לִפְנֵי הֶחָפֵץ־חַיִּים: סוּסִי מֵת. אָסְפוּ בְּנֵי עִירִי כֶּסֶף לִקְנוֹת לִי סוּס אַחֵר. וְאַף עַל פִּי כֵן — פַּרְנָסָה אַיִן. מַדּוּעַ מַגִּיעַ לִי גּוֹרָל כָּזֶה? "צַדִּיק ד' בְּכָל דְּרָכָיו", עָנָה לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים. "בְּוַדַּאי אֵינְךָ יָשָׁר מַסְפִּיק בְּעִנְיְנֵי מָמוֹן שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְלָכֵן מַעֲנִישִׁים אוֹתְךָ מִשָּׁמַיִם. אוּלַי אַתָּה קוֹבֵעַ מְחִיר עִם נוֹסֵעַ וּמוֹסִיף עָלָיו בְּאֶמְצַע הַנְּסִיעָה? וְאוּלַי אַתָּה רוֹעֶה אֶת סוּסְךָ בִּשְׂדוֹת זָרִים?"

— "אִם כֵּן," שָׁאַל בַּעַל הָעֲגָלָה, "מַדּוּעַ גָּנְבוּ מִכְּבוֹדוֹ בְּתַחֲנַת וִילְנָא אֶת פַּרְוָתוֹ?!" — "אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי צַדִּיק?!" — עָנָה הֶחָפֵץ חַיִּים בְּפַשְׁטוּת. "גַּם לִי חֲטָאִים בְּעִנְיְנֵי מָמוֹנוֹת. אוּלַי בַּסְּפָרִים שֶׁאֲנִי מוֹכֵר יֵשׁ לִפְעָמִים דַּף קָרוּעַ אוֹ מְטֻשְׁטָשׁ? אָמְנָם, אֲנִי עוֹבֵר עַל כָּל דַּף וָדַף, אַךְ יִתָּכֵן שֶׁאֵינֶנִּי שָׂם לֵב!

הַקּוֹנִים בְּוַדַּאי מִתְבַּיְּשִׁים לוֹמַר לִי, וְלָכֵן נֶעֱנַשְׁתִּי גַּם אֲנִי..."

רַק תְּמוֹל הָיָה קָטָן, שׁוֹבָב
תַּלְתַּלִּים לִמְרַאֲשׁוֹתָיו
וּפִתְאֹם, עַכְשָׁיו —
מִסְפָּרַיִם לוֹ גּוֹזְרִים
אֶת תַּלְתַּלֵּי הַנְּעוּרִים.
שְׁתֵּי פֵּאוֹת בִּשְׁנֵי צְדָדָיו,
שְׁתֵּי פֵּאוֹת עַל לְחָיָיו.
הוּא כְּבָר יֶלֶד, לֹא יַלְדוֹן
מְסַלְסֵל אֶת פֵּאוֹתָיו
וּמִתְרַגֵּל לָרַצִּיוֹן.
יֶלֶד יְהוּדִי חָדָשׁ!

סיפרה: שולמית

את ארוחת הצהרים סימתי במהירות.

— "אמא, אני הולכת לחדוה", אמרתי כשרגל אחת כבר בחוץ.

— "מה קרה כבר שוב?" — "שוב כלום, אנחנו רוצות לעשות משהו".

במהלך העליה לחדוה נפלתי פעמיים על המדרגות. מה קרה למדרגות שלהם? התעקמו פתאם? חשבתי. אתם ודאי שואלים את עצמכם על מה ולמה ההתרגשות הגדולה. אגלה לכם את הסוד: ביום שעליו אני מספרת לכם, אמורה היתה שושי לחזור מבית החולים בלי גבס! וכי קלה היא בעיניכם? שבועות על שבועות נמשכו תרגילי הפיזיותרפיה שלה. מפעם לפעם הורידו לה חלק מן הגבס. אבל היום היא בעז"ה תלך כאחד האדם! ממש חלק!

— "נו, חדוה, מה עושים?" — שאלתי בחוסר סבלנות. — "נכין עוגת שוקולד, ונכתוב הזמנה לכל הילדות בשכונה, ו..." — "תעלה אליהם הביתה", השלמתי את התכנית. ניגשנו במרץ לעבודה: קקאו, ביצים, מרגרינה, קמח — כל מה שרשום במתכון. אני בוחשת במרץ, וחדוה מנסה — לשווא — להדפיס אותיות ישרות: לכל הילדות בשכונה. — "נו, מילא, שיהיה כך", אני מרגיעה אותה. "אוי, שולי, כל השוקולד שלך על המודעה שלי" — צועקת לי חדוה. — "נו, מילא, שיהיה כך", אני חוזרת ומרגיעה אותה. "לפחות ידעו שאנחנו מכינות עוגת שוקולד". חדוה לא השתכנעה יותר מדי, אלא שלא היה לה כח להתחיל מחדש, והיא רצה לתלות את המודעה במכולת.

בינתים שפכתי את התערובת המוכנה לתבנית. הכנסתי אותה לתנור, והתחלתי לארגן את הבלגן הכללי. באותו רגע נכנסה חדוה למטבח: "טוב, בסדר שאת מפזרת את ההפגנה, אבל למה קקאו במקרר וביצים בארון?..."

סוף סוף העוגה מוכנה. בזהירות הוצאנו אותה מן התנור, והנחנו לה להתקרר. "חדוה, אולי נטעם קודם?" — "יותר יפה להביא עוגה שלמה". שכנעתי אותה לטעום בכל זאת. פרסנו לנו מן הפינה הפינתית ביותר וטעמנו. חדוה בלעה בקושי מה שהכניסה לפה, ופרצה בצחוק מתגלגל. אני כמעט בכיתי. בעוגה המהוללת שלי לא היה סוכר, נשכח משום מה.

"לא נורא, שיהיה כך" — החזירה לי שולי. "את יודעת מה? בואי נפורר את כל העוגה, ונעשה ממנה כדורי שוקולד". מזל שיש לה שכל, לחדוה שלי. ניגשנו למלאכת הפרור. לא אלאה אתכם בסיפורים של איך וכיצד, אבל לבסוף היו לנו שלושים כדורי שוקולד מתוקים, טעימים ומסודרים על מגש.

כשהגענו לשושי כבר היו שם כולם. מי שלא ראה את שושי באותו מעמד, לא ראה ילדה מאושרת מימיו. יצחק אחיה ישב לו בנחת על כסא הגלגלים שלה: "סוסי, קנו לך רגלים חדשות?" שאל פתאם. — "לא, אלה הישנות שלי, ברוך השם" — צחקה הקטנה.

"איזה נס!" — לחשה לי פתאם חדוה. "את זוכרת איך היא נראתה אז, על הכביש..."

רגע, חושבים!

64

חשבו, פתרו, ושלחו למערכת "המודיע" רחוב יהודה המכבי 5, ת.ד. 1306 עבור "רגע חושבים" בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים.

(1) מה זו?

לפניכם רמזים לשתי מילים מפרשת השבוע. מצאו אותן:

א. אם על הראש תושם
עליה לכסות כליל
אך אם בשדה מדובר
שם צריך לא לכלות.

ב. כמו כל חברותיה
למעט היא מופיעה
שאינם שבים
לא יהנו מן הבשורה.

(2) מי מסתתר?

ארבעת הציורים שלפניכם רומזים על ארבעה מקומות־ישוב בארץ. מהם?

(3) אש ומדורה

לפניכם הגדרות למילים שבכל אחת מהן מצויה המילה "אש". מצאו אותן:

א. חייב בדין
ב. אבר בגוף
ג. התעצב מאד
ד. ממלכה עתיקה
ה. אחזיר
ו. אזדוק

פתרונות לרגע חושבים 59

1. עולה, שלמים, מנחה, אשם, חטאת
2. האותיות א,ב,ג,ד, (ילדים רבים שייכו את התמונות לארבעת הבנים.)

פרס ראשון — ילדי אירנשטיין, השומר 63, ב"ב. — בכבוד ובמורא
פרס שני — ריסי לוי, דברי חיים 22 י־ם. — בעקבות המנורה
פרס שלישי — יהודה ברזקובסקי מד הדים 12 י־ם — מחק צבעוני

לתשומת לב הקוראים הצעירים: במהד הגליונות האחרונים במדור "פינה קטנה" חל שיבוש במספר ונתבת הדואר שאליה נתבקשו הקוראים לשלוח תשובותיהם. המספר צ"ל ת.ד. 1306

הבית שלנו

מאת עדנה

ניצול יעיל של חדר האמבטיה

חדרי האמבטיה הם קטנים וצרים ברוב הדירות, לכן כדאי לחשוב על כל פינה, כדי להגיע לניצול מכסימלי.

בראש ובראשונה — ארון באמבטיה, הוא דבר, שקשה לוותר עליו; זכרי מה הם צרכייך בבואך לקנות ארון חדש או לחדש את הישן. החלק התחתון של הארון מיועד לאחסון כביסה מלוכלכת. אם יש לך מקום די גדול, ביכלתך ליצור פנת סלי־כביסה נשלפים. יעדי כל סל לכביסה מסוג אחר: לבנה, כהה, עדינה וכד', חוסך זמן בעת מיון הכביסה למכונה. הרגילי את בני ביתך להכניס כל פריט למקומו המתאים.

בחלק העליון של הארון דאגי למספר גדול ככל האפשר של מדפים ואפילו עד לתקרה. באלו תאחסני את כל הפריטים השונים הדרושים בחדר האמבטיה: מגבות רחצה (!), מלאי של סבונים משחות שונים, שמפו ואביזרי נקיון, חומרי ניקוי וכד'. שלא כמקובל, התרופות לא רצוי לאחסן באמבטיה, מקום בו מרובים החום והלחות המזיקים לתרופות. (מצאי עבורם מקום באחד המדפים העליונים במטבח, רחוק מהשג ידם של הילדים הקטנים).

לפני כמה זמן הובא במדור זה רעיון של ארונית מתחת לכיור הרחצה. זה רעיון טוב, אך רק לכיור, שאינו ממוקם במעבר. במקרה כזה אין למלא את השטח שמתחת לקערה. הנפח הפנוי חשוב לנו מאד במעבר הצר.

לעומת זאת, סביב כיור, שמיקומו באחת מפנות האמבטיה, ניתן לבנות ארון פרקטי לא רק מתחתיו, אלא גם סביבו. הארון יכול למלא את מקומו של ארון כביסה, או כארון לאחסון חומרי ניקוי. אבקות כביסה, משחות נעלים, מגבות וכד'. אפשר לנצל דליי השטיפה הנטלות וכד' אפילו דלת צרה לסלסלת מתכת נשלפת המיועדת לבקבוקים. (מתאים לבקבוקים של חומרי ניקוי ולבקבוקי שמפו).

משטחו העליון של הארון — בגובה הכיור, מצופה פורמיקה או מכוסה באריחים התואמים לחרסינה שעל הקיר, משטח עבור זה נוח מאד באמבטיה. לכביסת יד ולרחצת פעוטים.

ראי — אף הוא אביזר חיוני במקום זה. (לא תאמינו, אך הייתי בבתים שלא מצאתי אביזר יסודי זה בחדר האמבטיה!) רצוי לבחור מראה הנתונה לשינוי זוית. ע"י כך היא נוחה לשמש הן למבוגרים והן לקטנים.

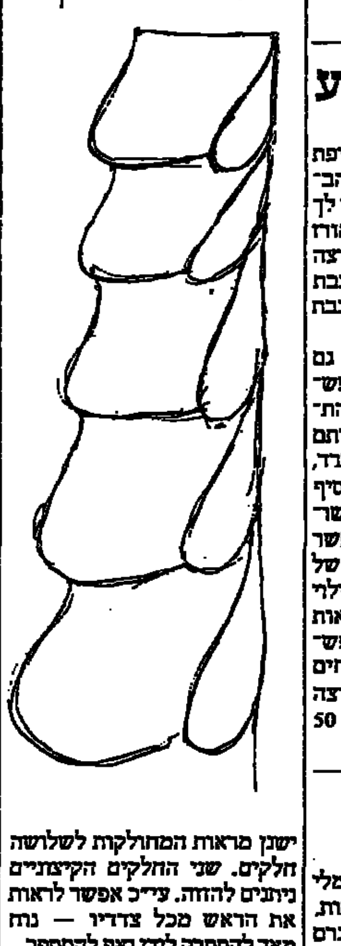

ישנן מראות המחולקות לשלושה חלקים. שני החלקים הקיצוניים ניתנים להזזה. ע"י כך אפשר לראות את הראש מכל צדדיו — נוח מאד להסתרק לידן ואף להסתפר ולספר.

אפשר למצוא בשוק ארוניות תלויות מעל לכיור שחלקן המרכזי משמש כמראה. (שוב, ניצול טוב של המקום).

הוצע כבר בעבר להוסיף מדפים בכל מקום ואם אין מקום לארון ניתן להוסיף מדפים ברוחבים שונים, מרוחב 10 ס"מ (מעבר לדלת, או ברווח שבין החלון לקיר) המתאים להחזקת בקבוקי שמפו, בושם וסבונים, ועד רוחב 25 ס"מ — מתאים למגבות הרחצה הגדולות או למעיל רחצה.

בזמן האחרון מופצים בשוק ובחנויות לכלים סניטריים, אביזרי אמבטיה נאים ופונקציונליים. המדובר במדפי רשת צרים עשויים מתכת צבועים בגוונים שונים ועליזים. "סולם" כזה ניתן לתלות על החרסינה מעל האמבט ועליו להניח כל אותם אביזרים וטובים שאינו יודעים היכן להניחם: צעצועי מים, מסרקות שפופרות, נטלות וכד'. נוח מאד לתלות עליו את הקולבים עם הכותנות הרטובות בשכל הטפות מטפטפות הישר לאמבטיה...

לאביזר זה ניתן להוסיף פריטים תואמים נוספים: מדפים משולשים פינתיים, מחזיקי סלילי ניר טואלט ועוד.

אלה לכאורה, קשוטים נאים, אבל מאוד שמושיים, ויוצרי סדר. השקעה חד פעמית, שתועלת רבה בצידה.

רעיון מוצלח, שכדאי לאמצו, הוא מתלה מיוחד לאחסון נעליים. אביזר זה מזכיר את המתלה לאחסון גלילי ניר טואלט.

על ידיעת פלסטיק המקופלת לתאים ניתן לאחסן מספר רב של נעליים. בביתי מתלה המיועד ל־18 זוגות נעליים. תארו לכם, איזה חסכון של מקום!

המתלה נתלה על בורג הנצמד לתקרה. (או כמו שמשתמשים בו באמריקה: בחדר הארונות ואפילו בתוך ארון הבגדים עצמו!) והוא תופס רוחב של 20 ס"מ בלבד! אם יש לכם שרותים נוספים בחדר האמבטיה, ניתן לנצל את הפינה ליד האסלה לתלית מתלה כזה. (אגב, ישנו מתלה דומה לאחסון תיקים.) אם יש לכם קרוב/ידיד הנוסע לאמריקה בקשו ממנו לקנות עבורכם אביזר זה. מחירו נמוך; אך שמושו רב: חוסך מקום (זכרו את המגרות הגדושות בנעליים...) והוא שומר על צורתן של הנעליים. (מתוך נסיון אישי: הנעלים לא התקלקלו אף בתנאי החום והלחות של המקום.)

רעיון אחר לאחסון נעליים הוא ארון מיוחד לנעלים עשוי פלסטיק או פורמיקה. הוא צר מאד (כמדומני, 20 ס"מ בלבד!) מתאים לניצול הפינה ליד השרותים או ליד מכונת הכביסה. ניתן להשיגו בחנויות הרהיטים ובחנויות ה"כל בו" הגדולות; דא עקא — זהו פתרון חלקי ביותר למשפחות גדולות.

אביזרים יעילים נוספים? — מתלים רחבים הטובים לתלית הבגד או ליבוש המגבת הלחה.

אביזר נוסף — רשת פלסטיק קטנה, שמקומה בסבוניה. עליה מניחים את הסבון הלח ובכך מונעים את התלקותו התמידית ממקומו. היא עוזרת גם לשמירת נקיון הסבוניה. רעיון טוב לבעיה המוכרת, היכן מחזיקים את המברשות והמסרקות, מצאתי בכלי ליבוש סכו"ם, המשמש מקום נוח להחזקת המברשות והמסרקות על ארון האמבט.

דליי פלסטיק קטנים המשמשים למשחות כלים בנות 5 ק"ג, מתאימים מאד כפחי־אשפה בחדר האמבטיה. נצלי את השקיות הפלסטיק המשומשות (אלו שקנית בהן ירקות בשוק...) כשקיות לאשפה.

אם אין לך מרפסת לאמבטיה, שם ביכלתך לתלות את סלי הכביסה והקערות על ווים מתאימים, מצאי עבורם מקום הולם בחדר האמבטיה: או על כתלה נמוך ליד האסלה, או גבוה על הקיר מעל האמבטיה. גם אם אין לך מקום אחר לחבלים פנימיים במרפסת הדרושים כל כך ביום גשם, כדאי להכין ווים על הקירות משני צידי האמבטיה, שעליהם ניתן להעביר חבלים בשעת הדחק. (אך אנא, בימים יפים הסירי מהם את החבלים! שמרי על הצד האסתטי של המקום, ואל תהפכי אותו לחדר כביסה!)

וילון סביב האמבט — אולי מיפה את חדר האמבטיה, אך מקטין מאד את נפח המקום. לכן, אמצי את הרעיון רק באמבטיה רחבת ידים.

במקום זה, תלי וילונות עליזים על החלון. (ניתן לתפרם משארית חולה של וילונות). צמח בתוך בקבוק מים קטן יגדל יפה בתנאי החום והלחות.

אלו יקשטו את המקום ויוסיפו נופך אישי אף לחדר האמבטיה שבביתך!

חצי נחמה

בשלות

ש. נר

יום הולדת — אי שם בשלהי שנות השלושים — לקראת העשור הרביעי לחייה.

יום הולדת — הן לא מכבר היתה ילדה מקפצת בגן הבבית ספר. לא כזמן חבשה את ספסלי הסמינר — קשובה רצינית ושומעת עדיין את דבריהם של מחנכותיה — וקולן כה צלול ומהדהר באוזניה. הן רק אתמול נישאה, ורק אמש ההזיקה את עוללה — זה פרי ביכוריה. בוררי עותיה. וחייכו כה זורח — כה כאיר עדיין וכה מתוק בזכרון. כה מהר עברו האתגולים, וביעף חלפו השנים — והיא אם לילדים בוגרים ומתבגרים שרואים בה רק אמא ובשבילם מעולם לא היתה צעירה.

והיא מורה סמכותית, מכובדת ומחנכת, מרשימה בעיני עשרות הילדים.

יום הולדת אי שם בסוף השלושים — ובפי התנוכית במכללת לעולם היא "גברת".

יום הולדת — והשכנה הצעירה בשנות העשרים המוקדמות לחייה באה לשאול ולהתייעץ לגבי הבישול והאפיה: "את בודאי צוחקת עלי" — היא מנחשת "כך הכל בגילך ובמצבך כעקרת בית כל כך הרבה שנים — הרי כל ענין הבישול הוא כמשחק ילדים...".

אשה ביום הולדת לקראת גיל הארבעים — מחייכת בנימוס ובאיפוק כיאות לגיל ולמצב. לא נעים לה לאמר, ולהסיח כך בפרצופה התמים הצעיר והרוחש טוב של השכנה — את האמת, האמת הפרטית שלה.

שבעצם,

שבעצם בפנים בתוכה — היא צעירה — כמעט בת תשע עשרה, מלאת מרץ וחיוניות — בפנימה רוחשים החיים — והזכרונות כה חדים וחזקים. כאילו רק עתה קמה מספסל הלימודים, כאילו רק עתה הותה כל אותם אירועים — וכה הרבה עדיין יש לה לחוות, וכה הרבה עדיין עליה להספיק ולעשות, וכה הרבה עדיין יש ללמוד — — וכל שהנסיון מצטבר, עדיין אין הוא מקיף את רבבות המצבים שמציבים החיים, עדיין זו בעיה להתמודד...

כה רבים הדברים החשובים והמצטברים שאותם היא רוצה כדי לבצעם כשתגדל...

והיא עומדת עתה ומקשיבה לזו שכנתה הצעירה. המרצה כעת את דעותיה כה בתקיפות כה בנחרצות: "אסור לְוַתֵּר לילדים!" היא טוענת "אני לְמשל לעולם לא אכניס לביתי סוכריות, הילדים שלי בע"ה לא יגדלו על סוכריות ולא יהרסו את שיניהם" כך. האם הצעירה. והיא — כבר לקראת הארבעים — משתוממת ומעריצה את זו העמדה התקיפה כל כך והידועת לעמוד על שלה — תוהה בתוכה ונזכרת בכל אותם פעמים בהם ויתרה להפצרותיהם של ילדיה והכניסה ממתקים לביתה — בכל אותם אלפי רגעים בוערים שהיה צורך להרגיע את בכיים וכאבם בסוכריה קטנה.

לעיתים היא חשה צעירה מאוד השכנה בת העשרים ושלש, שדעותיה כה בטוחות וחותכות — צעירה ממנה, רכה, תוססת, תמהה יותר — שואלת ומתעניינת, מקבלת דעתם של בוגרים וגדולים ממנה, מקשיבה לקטן ולגדול וסבלנית ומאופקת יותר, היום הוא יום הולדתה — כה ביעף חלפו השנים ועדיין היא צעירה וזכה כל כך.

האם זהו סודה של הבגרות — סוד התעיה, ראשית ההבנה, הקבלה וההשלמה?

האם זהו הבשלות — לדעת שככל שתגדלי כך תשארי קטנה יותר ויותר?

האם זהו כל החוכמה לדעת שחדוות החיים, השמירה על לחות החיים ורעננותם היא לא ענין של גיל הזמן?

הטור שלנו ושלכן

מחכה שהכיריים יתלכלכו

לכל מי שכמוני, שונאת לנקות את הכיריים, ואחרי דחיות שונות והתחמקויות מן הניקוי, מצטברת שכבה שמיאשת לגמרי, מצאתי תשובה נהדרת בשם "קיטה" חומר ניקוי נפלא המסיר שומן מכל מקום במטבח, נמרח בקלות וכל מה שנותר לעשות היא לנקות עם מטלית לחה והלכלוך נעלם כבמטה קסמים.

היצרן: גונסון וקס, מכיל 500 גר' והמחיר אצלנו בחנות היה בערב פסח 4.45 ש"ח אני כבר ממש מחכה שהכיריים יתלכלכו שוב מי היה מאמין???!

י. מ.
ת"א

הערת שו"ש: חיפשתי את המוצר הזה בירושלים, וטרם מצאתי.

המטבח שלנו

פשטידה מהשאריות של השבוע

לעתים קרובות את נשארת אחרי שבת עם קצת מזה וקצת מזה ועוד טפה ממשהו שלישי, שמכלם ביחד וגם מכל אחד לחוד — אי אפשר ליצר ארוחה לענין.

הפשטידה שבבצק העלים יוצר מהבליל של השאריות, הוא מטעם העומד בזכות עצמו, והדרכות של ניצול שאריות היא רק תוספת נעימה, כי בעקרון, אפשר להכין פשטידה גם מחמרים טריים. אבל אפשר וכדאי לנצל את הרעיון לחיסול ולריקון מדפים.

הנה לדוגמא, פשטידה משאריות של אורז בתוספת שאריות בשר או דגים שנשארו משבת או מארוחת אמש.

עליך לרכוש חבילה לא גדולה של בצק עלים כ־500־400 גרם, לפרוס אותה לשני חלקים ולרדד מהם מלבנים גדולים מתאימים לכיסוי תבנית האפיה הארוכה והצרה שיש לך בבית. 50×70(80).

הרטיבי את התבנית בטיפת מים, הניחי עליה עלה אחד מהבצק שרודדת, ובעצם מה שנותר לך לעשות זה לפזר שכבה של האורז שנשאר לך כשערבבת בתוכו ביצה ופטרוזיליה קצוצה מעל זה שכבת בשר או דג מפודרת ושוב שכבת אורז כנ"ל.

אם את בת מזל ויש לך גם שאריות של ירקות תראה הפשטידה עוד יותר מוצלחת. אז התחילי עם הירקות וגם סימי איתם זה ילך עם שאריות כרוב, תרד, קישואים ועגבניות, אפשר להוסיף ירקות טריים. כי הם תוספת חשובה לטעם ולצבע. כמו כן אפשר להשתמש במקום דג בקופסא של טונה. אפשר לפזר בתוך המילוי גם כמה ביצים קשות. הן נראות יפה מאוד כשחותכים את הפשטידה לפרוסות. על הכל מניחים את העלה השני, מושחים בביצה ואופים בחום בינוני במשך 50 דקות עד שעה.

דבש אינו מתקלקל

קצת קשה להשיג דבש בזמן האחרון. לא לכל אחד זה מפריע, אבל למי שהמוצר הזה חסר לה כדאי שתדע כי הדבורים כאן סובלות ממגפה בשם "וורואה". מספרן פחת ויחד אתו ירד יצור הדבש, כעת מוסרים לאחר כ־150 טון דבש. מוצר שעד עתה היה לנו ממנו מספיק מתוצרת עצמית. כך שאפשר יהיה למצוא בשוקים דבש יבוא, ודבש מקומי מהכוורות שלא נפגעו.

כדי למלא את השורות המדולדלות של ממלכות הדבורים יבאו הכוורנים מלכות מאוסטרליה. וכעת חוקרים לדעת מה גרם לנזק הגדול, כלומר, מהן הסיבות למחלה וכיצד למנוע אותה. אגב, את התקציב למחקר מספק ה"דוד סם" הכל יכול.

בכל אופן, גם אם תמצאי על המדפים בחנות כלשהי דבש שיראה לך ישן, כלומר קרוש כמו קרש, על תהססי לרכשו משום שדבש אינו מתקלקל! הוא רק מקריש ככל שימיו מתארכים. קרישו הוא סימן מובהק לאמיתו והיותו לא מזויף או מחומם כלומר שאבד את הויטמינים שלו.

כדאי גם שתדעי כמה עליך לשלם בערך, משום שלדבש יש מחיר בר פיקוח שאין להפקיע:

170 גרם דבש מחירם המקסימלי 1.5 ש"ח וכמובן שמותר גם פחות. 200 גרם — 1.80 שקל. 350 גרם - 3.1 שקל. בצרכנית "אחי ורעי" בירושלים מכרו צנצנות דבש קרוש, בלי מדבקה המעידה על שם היצרן, במשקל קילוגרם וחצי ובמחיר 12 שקל.

מאידך יש מפקיעי מחירים המנצלים את המחסור. עובד חנות ירושלמי סיפר בגאוותו לידידה, כי קנה זה עתה חצי קילו דבש מובחר במחיר 20 שקל, כנראה שהיה זקוק לזה באופן דחוף.

מספרים שבתקופת הצנע תלה חנוני שלט על חנותו: "דבש מתוק למכירה" ואכן, המוצר היה מתוק כדבש.

בני ברקית!
אל תחמיצי
– היכן?
– ברמות אלחנן!!!
חלוקי פוליקוס
קצרים וארוכים במבחר עצום. גם במידות גדולות (קצרים בלבד) עד 3x
המכירה ביום א' ל"ג בעומר מ־5־8 בערב
רח' גיבורי ישראל 20, בני ברק

ספר חדש

"שושנת העמקים"

הספר לאמהות ומחנכות

—"במצבינו כיום, כשהחושך כה ... נשארה לנו נקודת אור אחת, אוצר יקר אחד, והוא הילד היהודי. כל ילד רך — אוצר של קדושה בו, זה עתידנו! זו השקתנו! "שכולנו אלו הבנים". (קטע מתוך הספר שושנת העמקים).

הבה נתבונן ונראה עד כמה אמהות משקיעות בדאגתן הגשמית לשלמות הילדים.

הן מטפחות את המראה החיצוני, דואגות לחזות נאה, משקיעות זמן ומחשבה בבשול, וחלילה בשעת מחלה, כמה דאגה, כמה מסירות, הן תרות אחר הרופא הטוב והמסור ולא מתעצלות ממנו את הטפול היעיל ביותר מבלי לחסוך בכסף ובזמן.

בודאי ובודאי שהדבר חשוב מאד, אינני חולקים על כך, שהרי הגוף מהווה משכן לנשמה, ואם הגוף בריא הדבר מסייע אף לצד הרוחני שבאדם.

מאחר ונוצר הרקע הגשמי הטוב לספות הרוחניות, יש מקום להחל בהפרחת השממה.

בימים אלו יצא לאור ספר חנוכי ממדרגה ראשונה. שנים ציפינו בתור אמהות שאף לנו יוקדש ספר מיוחד לאמא. ועתה משזכינו להתבשם מניחוחו של ספר שכזה שכשמו כן הוא "שושנת העמקים" לרבנית רבקה צישינסקי תחי' לאויט"א, הבה נדלה מכמו כולנו ונשתה ממי המעין הזכים והטהורים שבו.

ידוע עד כמה טורחת הרבנית המחנכת הדגולה זה עשרות שנים, לעקור את הקוצים מכרם ישראל, ... להפריח את השממה הרוחנית, עד כמה יגעה לשתול עדנות שושנים בכל עמק, בכל הר ובכל מקום שמם ועזוב, צחיח מבחינה רוחנית, ואז בימים ההם פלסה דרכה בלב מדבר ישימון ותקעה בכל מקום יתדות לבתי ישראל על בסיס של תורת ואמונת ישראל.

כיום זכתה הרבנית תחי' להגיש לכולנו, לאמהות בישראל "זר שושנים" מפרי בכוריה, פרי הדולים, ספר זה מכיל קובץ של מאמרים מלאי תוכן רוחני מבושם, הפורטים על נימי הלב הרגישים של האם היהודיה.

כותב אחד מגדולי הרבנים שבימינו בהקדמה כהסכמה לספר: "...ידוע אני כמה כוחות השקיעה הרבנית תחי' להחדיר תורה, חנוך ויראת שמים טהורה בדברים נפלאים היוצאים מלב טהור ונכנסים אל הלב..."

אם כן, אין כאן מקום לספקות כי המצב כיום מחייב אותנו לבלום את הרוחות הזרות — מרחוק באו אלינו, ע"י התחזקות רוחנית, ואין לנו כח מסייע יותר טוב מקובץ מאמרים נפלאים אלו המקיפים ועוסקים בחנוך הבית, טוהר המידות וצניעות.

הבה ניתן יד להעשות אגודה אחת למטרת הרבנית צישינסקי תחי', תפאר את ביתינו באותה שושנה פורחת ריחנית שעלתה וצמחה מתוך העמק.

פ. מוריה

רשות לרופא

לא חייבים לגרד!

כל מחלות הפטריותיות ניתנים לריפוי

מאת ד"ר ר. ליבשין

מחלקה עור ביה"ח הדסה עין כרם

עונת הקיץ החמה מתקרבת וכל יום מגיעים יותר חולים עם צורות שונות של פטרות ופונים אל מרפאתנו לטיפול. הדעה רבה, כאילו "משקה" את הפטריות והן מתרבות ומתפשטות במהירות.

ישנם סוגים שונים של פטריות ובמקום הראשון:

פטרת הרגליים. מחלה זו מתחילה בדרך כלל, בצורת קשקשת וגירודים בין בוהנות הרגליים ואחר כך. באה הפרשה וקילוף עור, אדמומית מלווה בגרד בכל כף הרגל.

במידה והפטריה קיימת במשך זמן ממושך, היא עלולה להתפשט גם לצפרניים. כשקיימת פטרת בין בוהנות הרגליים, היא גורמת לסדקים קטנים שאפילו לא נראים לעין, ודרך הסדקים נכנס זיהום העלול לגרום למחלת השושנה, דבר שמצריך אשפוז מיידי וטיפול אנטיביוטי לתוך הוריד (ברוב המקרים). מכאן הצורך בטיפול בפטריות בהקדם.

הטיפול בדרך כלל נעשה ע"י משחות כגון: פיטרקס, דקטרין, אגיסטן, טרבוגן.

מריחה 3 פעמים ביום, למשך 3 שבועות לפחות. לאחר מכן, ניתן להשתמש באבקות של אותם החמרים על מנת למנוע הישנות המחלה. צריך אוורור מירבי ברגליים ע"י הסרת הגרביים ככל האפשר.

פטרת הצפרניים. היא גורמת לצפרניים להיות עבות, שבירות, ובצבע צהבהב. היא מהווה בעיה יותר קשה מבחינה טיפולית. בכל מקרה חייבים לעשות בדיקות משטח ותרבית לפני הטיפול כדי לדעת איזה סוג של פטריה קיים ועל ידי כך נקבע הטיפול הדרוש, כמובן שעפ"י הוראות רופא.

ניתן לטפל בסוג זה של פטרת גם ע"י טיפול מקומי, ע"י משחות או טיפות וגם ע"י כדורים. בפטרת הרגליים בדרך כלל, חייבים לטפל ע"י כדורים.

טיפול בצפרני הידיים נמשך בממוצע 6 עד 8 חדשים וטיפול בצפרני הרגליים יכול להמשך עד שנה ויותר.

קיימים 2 סוגי כדורים נגד פטריות: גריפולבין וניזורל אשר ניתנים לחולה בהתאם לסוג הפטרת. את הגריפולבין מקבלים במינון 4-8 כדורים ליום וניזורל רק כדור אחד ליום. כדי למנוע תופעות לוואי הנגרמות ע"י הכדורים, יש צורך בביצוע בדיקות דם חוזרות.

פרט למשחות, אין צורך בטיפול נוסף. בשנים האחרונות חלה עליה מתמדת בשכיחות של גזזת שהיא פטרת של הקרקפת. מחלה זו פוגעת בדרך כלל בילדים והיא מדבקת מאוד. ילד עלול להידבק דרך מגע בחברו או מחיות בית כמו כלבים וחתולים שהם המקור לפטריה זו.

בגזזת, השערות במקום הפגוע בקרקפת נשברים קרוב מאוד לשורש וכך שבמקום נראה קרחת המכוסה קשקשים. הילדים לא סובלים מכאבים או גירוד, אך יש צורך לטפל במחלה משתי סיבות:

1. ללא טיפול, הפטרת נמשכת מספר שנים ועוברת בגיל התבגרות בהשאירה צלקת.
2. כמחלה מדבקת, טיפול בגזזת חייב להנתן ע"י כדורים, היות ומשחה לבד אינה יכולה לרפות גזזת.

פטרת הגוף. היא מופיעה בילדים כמבוגרים גם יחד. נראת בצורת פצעים אדומים, וזהב עגולים מכוסים קשקשים ומלווים בגרד. אם לא מטפלים בהם, חלה הדבקה ממקום למקום ואז מופיעים גם פצעים נוספים. מטפלים במשחות או כדורים בהתאם לחומרת המקרה. הטיפול נמשך כחודש ימים.

פטרת שמש. בשם זה קוראים בציבור לפטריה מיוחדת ושטחית מאוד בשם ורסיקולור שמופיעה בגוף בדרך כלל בגוף אצל אנשים צעירים. אינה מגרדת או כואבת, צבעה חום בהיר. אחרי שמשתזפים נשארים כתמים לבנים, אינה גורמת לנזק גופני, אך יכולה להדביק את האנשים. קיימים הרבה טיפולים לפטריה מסוג זה, החל מרחצה בשמפו גופרית וכלה בכדורים בהתאם לחומרת המצב.

פטרת מסוג שמרים יכולה, פרט לעור, לפגוע גם ברירית.

כל מחלות פטריאטיות הן עקשניות ומפושטות, במיוחד באנשים הסובלים ממחלות רקע כגון: סכרת, מחלת בלוטת התריס ובאנשים שמקבלים טיפולים בקורטיזון. הטיפול בקבוצה זו של אנשים, הוא קשה יותר.

בסיכום אפשר לומר שכל מחלות הפטריאתיות ניתנות לריפוי!

מוגש ע"י ארגון ועמ"ה — ירושלים

ד"ר ר. ליבשין

כוחן של מלים

שיהיה מעניין יותר...

בוקר אחד ערכה צילה ביקור מפתיע אצל ברכה. הן היו ידידות ותיקות משכבר הימים. תלמידות מאותה כיתה. פעם היו להן נושאי שיחה משותפים ורבים. עם הזמן נסתממו הנושאים אט אט. מקום המגורים הרחוק, הרקע, ההוויה השונה — שבו בנו את בתיהן — יצרו חייץ, אבל עדיין שמרו על קשרים: מפגשים קצרים בעת שמחה, ביקור חטוף בעת מסע קניות — ועוד כהנה.

עכשיו ישבה הידידה במטבח אצל ברכה. כבר הוגש לה הקפה, כבר נאכלה העוגה, כבר שוחחו על העבודה ועל הילדים. כל מה שהיה לאמר. השתררה מן שתיקה, ברכה רצתה שהשיחה תקלח שהביקור יהיה יפה ומעניין. שהידידה תחוש בטוב, שלא תהיה השתיקה המתוחה הזאת במטבח. שתסגיר את המצב לאשורו: שבעצם... בעצם... הזמן כבר עשה את שלו.

בקדחתנות תפשה ברכה אחר נושא לשיחה ומצאה אותו בדמות גברת יעקלביץ: השכנה — שעברה דירה לא מכבר לשכונה שבה גרה ידידתה צילה.

גברת יעקלביץ עברה הרבה צרות: שלום בית מעורער, הרבה צעקות ומריבות שהדיהם היו משתוללים החוצה מעבר לוילונות העבים. פרנסה לא טובה, משק בית כושל. עד שיעץ מי שיעץ; "משנה מקום משנה מזל!" כדאי לנסות מקום חדש — דף חדש!

ואכן — כשנה קודם לכן עברה הגברת יעקלביץ עם משפחתה לשכונה חדשה, שכונת מגוריה של צילה, פתחה דף חדש!

"מה עם גברת יעקלביץ?" פתחה ברכה את הנושא ה"נואל". "זאת שעברה אליכם מאתנו לפני כשנה — איך היא?".

"נחמדה מאד" אמרה הידידה.

"מתאקלמת יפה?"

"בהחלט! — מאד אוהבים אותה אצלנו. אנשים עדינים, ילדים טובים...".

"ב"ה!" אמרה ברכה "סוף סוף הסתדרה!"

"מה יש? שאלה צילה "משהו לא היה בסדר אצלם?"

"אל תשאלי!" אמרה ברכה בהנף יד, וסוף סוף קלחה לה השיחה. סוף סוף היה מעניין במטבח. שתי הידידות משכבר שוב נקשרו יחד בעבותות של חמימות וחיבה.

"אח... — אלו צעקות היו בוקעות משם... הילדים היו מסכנים...

"מה את אומרת? ממש לא להאמין..." כך אמרה הידידה ובסיכה מבשיכה: "ואיך המשק בית — היא משתלטת?" "מה פירוש משתלטת? עד כמה שכבר נכנסתי אצלה פה ושם תמיד היה מסדר דר...".

"מפליא!" הביעה ברכה את פליאתה. "איך שמקום משנה!" פה תמיד חגג הבלגן. מסכנה! לא הסתדרה! את בטוחה שהיא באמת מסתדרת?

* * *

גברת יעקלביץ המסכנה, מה צר עליה! כמה השתדלה. כמה רצתה לברוח מן העבר, למחוק אותו, להפיק ממנו מסקנות ולפתוח דף חדש במקום חדש.

אבל המילים רדפו אחריה עד לעיר החדשה... ורדפו כחץ ללא רחם.

נשלחות ממטבח נחמד, מתם משיחת בוקר מעניינת. שיחה תמימה שבעצם נועדה רק... לעניין קצת יותר!

הורים יקרים!
בטרם תביאו את בניכם בברית האירוסין
פנו לאגודת דור ישרים
בבדיקת דם ניתן למנוע מחלות גנטיות ח"ו
הבדיקה מבוצעת חינם וללא הזדהות
האגודה פועלת ע"פ ברכתם של גדולי התורה באה"ק ובראשם: הגרש"ז אויערבך שליט"א, הגרי"ש אלישיב שליט"א
הגר"ש וואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א
טל. 03-792352, 02-520369, 02-864274

לאמהות ומחנכות!
יצא לאור הספר הנפלא.
שכולכן ציפיתן לו:!!
"שושנת העמקים"
ע"י המחנכת הדגולה הרבנית
רבקה צישינסקי תחי'
ניתן להשיג בחנויות הספרים
ובטלפונים 03-788539 03-705714
הפצה ראשית:
מ.א. צישינסקי 03-796016

First Lady
ראשונה בעולם!
ראשונה בישראל!
בטיב, ביופי ובעיצוב
לשבוע ימים בלבד!
מכירה של דגמי פאות מיוחדים
במקום 120-110 ש"ח ב־90-80 ש"ח
הדגמים:
סימונה - SIMONA סימה - SIMA ברנינה - BARNINA
לינדה - LINDA ויוי - VIVI ג'אפ - JAP
מבחר דגמים בודדים
במחירים מפתיעים
* * *
בסלון "הפאה"
תמצאי צוות גדול מקצועי ומיומן לייעוץ והדרכה
שירות ללא המתנה
פתוח רצוף כל שעות היום מ־9־19
ר' עקיבא 65, בני־ברק טל' 788710, 03-790089
לנוחיות נשות בית וגן ירושלים, מיכלין 22, טל' 02-421872

שימוש
בויזל ג'ינסנג
נותן לגוף חיים יפים

"מבזק" -
דו־שבועון חרדי
מגוון מדורים וכתבות בתוספת בת 28 עמודים צבעוניים.
מדור "בין אדם לחברו" מדור קבוע למכלול היחסים ששיפורם יביא לתועלת רבה.
אמרות כנף מגדולי ישראל הדף הלכתי. פרקים שעוסקים בסיפורי טבע, באוטוגרפיה ולצידם סיפורים מרתקים על חיי פרטיזנים יהודים בימי השואה. כל־בו ידיעות חדשות מעניינות מתחומים שונים מעוררי ענין.
מדור על בע"ח, מדור רפואי על בריאות ועזרה ראשונה. לקט חדשות לפני 10 שנים, שעשועונים, קריקטורות ודברי חידוד.

בכל בית חרדי
המודיע
העתון של היהדות החרדית

מזל טוב כלה
שי
כובע מהודר ל־7 ברכות
בקנותך 2 פאות
טלפון: 03-783661 רבקה

סלייד
צעצועים, משחקים ומכשירי כתיבה
מרכז כלל חנות 4,3,2 קומה ב' טלפון 242573
20% הנחה על כל המוצרים
מבצע השבוע:
טוסי טורבו הגה וחלל
50 ש"ח כולל בטריות

פאות אסתר
מבחר מרהיב של
שמלות חופה
יפהפיות, הינומות,
יעוץ ואיפור
* * *
ויאנום בטל: 02-812365
בין השעות 19.00-16.00

קורס תפירה
ע"י מורה מנוסה
מתוך מס' מקומות
וכן נפתחת ההרשמה
לקראת החופש
תשלומים נוחים 03-788808

במחירים זולים

בדרץ
חנות בדים חדשה בבנין כלל
* מבחר גדול של בדים
מיובאים מכל הסוגים
* איכות משובחת
* מחירים מוזלים במיוחד
* יעוץ מקצועי חינם
בדרץ
מרכז כלל חנות 109 קומת כניסה
יפו 97 ירושלים טל. 02-226720

חסידה - פאות ותספורות שער
השלושה 31 ב"ב 788675
מבחר פאות חדישות בעיצוב מקצועי
ב־2 תשלומים
ללא המתנה בתאום מראש
מבצע! על קנית פאה -
2 סרוקים חינם
בל"ג בעומר פתוח רצוף

בהמשך לסדרת השיעורים על הצניעות
יתקיים שיעור בנושא:
קדושת הבית היהודי
הרבנית ליכטנשטיין
ביום שני י"ט אייר בשעה 8.15
בבית הספר בית־יעקב "המרכזי"
מלכי ישראל 57 ירושלים
נ.ב. נא להביא 2 שקל לכיסוי ההוצאות

סלון לפאות
טפרת חן
פינס 3 (מול מלון המרכז) י־ם, טל. 223852

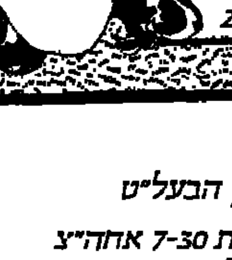

לבקשת רבים:
הרינו להודיע כי בקיץ הבעל"ט
פתוח בימים א,ג, בין השעות 7-30 אחה"צ
ימים ב,ד,ה, 9.30-2 לפנה"צ
הפאנית אסתר מעצבת פאות רק בהזמנה מראש
בטל: 223852
להתראות

בס"ד
מרכז קהילתי "בית מרים"
הטורים 23 מקור ברוך 02-539957
לנשות השכונה!!!
אנו שמחים להודיע על
פתיחת פעילויות לנשים
בימי ג' במסגרת "מועדון לאשה"
הפתיחה: — ביום ג' י"ד אייר (19.5.87) פתיחה: — בשעה 20.00 בערב
בתוכנית — הבית היהודי — גב' חוה רוס.
— הרצאת רופא אורח
דמי כניסה 2.5 ש"ח בלבד

מציאה בגאוה
סנדל בעיצוב מיוחד לילדים - מס' 31-42
שיא החוזק והנוחות
מעגלי חסד ב"ב הרצל 6 ק"ב פתוח 8.00-5.00 אחה"צ
ירושלים אלשיך 18 גאולה מול ת"ת סלונים

مصور من الأصل

הסיכון והסיכוי למנוע סרטן

מאת דף

ממחקר שנערך בבריטניה עלה שאחד מכל שלושה בני אדם עלול ללקות בסרטן. נראה שמחלה זו היא גורם המוות העיקרי בין נשים, והשני, לאחר מחלות לב, בין הגברים. להלן כמה מן הממצאים העולים ממחקר זה.

שאלה: מי מועד יותר לחלות בסרטן, גברים או נשים?

תשובה: באופן כללי ההבדל איננו משמעותי. הסכנה העיקרית לגבי גברים היא סרטן הריאה, התוקף כ־26 אחוזים מכלל הגברים הנתקפים בסרטן, לעומת 9 אחוזים בלבד בין הנשים.

שאלה: האם קיים מה שניתן לכנות "גיל מסוכן"?

תשובה: המחלה יכולה לתקוף בכל גיל, אך מובן מאליו שהשכיחות עולה עם הגיל. סוג המחלה השכיח ביותר, סרטן הריאה, קשור לעישון, ולכן יש לו תקופה התהוות והתפתחות ארוכה. הנוהג לעשן שפשט לאחר מלחמת העולם השניה גם בין הנשים, משתקף רק עכשיו בשיעור גובר והולך של סרטן הריאה בין נשים שהגיעו לגיל 60.

השאלה הקשה ביותר היא למה נתקפים גם ילדים בסרטן. כ־400 או 500 ילדים בבריטניה מתים ממחלה זו. על כל סוגיה, כל שנה, היא, אם כן גורם המוות העיקרי בין ילדים, אחרי תאונות.

שאלה: האם יש למחלה זו קשר תורשתי?

תשובה: באופן כללי — לא.

שאלה: האם העישון הוא עדיין גורם הסיכון החמור ביותר?

תשובה: ללא ספק. תשעה מתוך עשרה מקרי סרטן הריאה נגרמים על ידי העישון, שכתוצאה מהם מתים 40,000 בני אדם, כמעט שליש מכל מקרי המוות מסרטן בבריטניה. ואל נא נחשוב שהעישון עלול לגרום רק לסרטן הריאה. ישנם הרבה סוגי סרטן אחרים הקשורים קשר ישיר לעישון.

"מעשנים פסיביים", דהיינו אנשים שאינם מעשנים אך מצויים בכפיפה אחת עם המעשנים, עלולים גם הם ללקות בסוגי הסרטן הקשורים בעישון. סיכויי רעייתו של אדם המעשן 20 סיגריות ביום, לחלות בסרטן הריאה, עולים בשליש על פני נשים אחרות.

שאלה: האם מסוכן להחשף לשמש ולהשתזף?

תשובה: החשיפה לקרני השמש היא סיבה עיקרית לעליה במספר מקרי סרטן העור, שהוא עתה סוג הסרטן הנפוץ ביותר בעולם כולו, הן בין הגברים הן בין הנשים. ישנן עדויות לכך שהתמכרויות תורמות לשכיחות הגוברת וההולכת של סרטן העור בין תושבי ארצות הצפון. בסקנדינביה עלתה השכיחות פי שנים במשך עשר השנים האחרונות. גם מנורות שיזוף השדוה שהן עלולות לגרום לסרטן העור, אך עדיין אין הוכחות ברורות לכך.

שאלה: האם ישנן דיאטות מסוימות היכולות להגן על האדם מפני המחלה?

תשובה: אין שום הוכחה לכך שצורת אכילה מסויימת או מזונות מסויימים עלולים לגרום לסרטן או עשויים לחסן מפניו. אך נראה כאילו יש קשר בין ההזונה עתירת השומן דלת הסיבים, האופיינית לתושבי בריטניה ואמריקה הצפונית, לבין סוגים מסויימים של סרטן, וביניהם סרטן המעי הגס. בארצות בהן התזונה כוללת פחות שומנים כיפן למשל, שכיחות סוגי הסרטן האלה נמוכה יותר. ובדיקה שנערכה לגבי אנשים ממוצא יפני החיים בארה"ב הראתה שהדור השלישי כבר חשוף לסוגי סרטן אלה כמו כל אמריקאי אחר.

עצה טובה היא להרבות באכילת פירות וירקות טריים, ובמזון עתיר סיבים — לחם מחיטה מליאה, אורז חום, פולים ותפוחי אדמה. תזונה עתירת סיבים מסייעת לגוף להפטר במהירות מכימיקלים מזיקים המצויים במערכת העיכול.

יתכן ומזון המכיל ויטמינים ומינרלים מסויימים מגן על הגוף מפני סרטן. אך עדיין אין הוכחות חותכות לכך. "קרוטין־בתה", המצוי בגזר ובירקות ירוקים מסויימים, הופך לויטמין A בגוף ועשוי לשמש כתריס בפני המחלה. חומר אחר הנחקר עתה הוא המינרל סלניום, הנצבר בגוף באופן טבעי. יתכן ויש לו השפעה מגינה, אך אסור ליטול אותם בשום שהוא משכר בכמויות גדולות מאלה הנצברות בגוף.

שאלה: האם יש להתעמלות השפעה על מניעת סרטן?

תשובה: כושר גופני מעולה ואי השמנה עשויים למנוע סוגי סרטן מסויימים משקל יתר קשור כנראה לסרטן האנדומטריום וסרטן כיס המרה, אף שאלה אינם שכיחים ביותר. יש סוגי סרטן בין נשים השכיחים יותר בין נשים שמנות. יהיה ההסבר לכך אשר יהיה, החוקרים הגיעו למסקנה (המובאת בבטאון הבריטי לסרטן) שהתעמלות קבועה מביאה בעקבותיה צורת חיים וסגנון חיים שכנראה מורידים את שכיחותם של סוגי סרטן מסויימים. אך מילת המפתח היא "עיסוק קבוע" בהתעמלות.

שאלה: האם סרטן מדבק?

תשובה: ישנם גידולים מסויימים, בעיקר ביבשת אפריקה, הקשורים כנראה בוירוסים, ויש הקושרים גם את הוירוס הגורם לדלקת הכבד עם סרטן הכבד.

תשבץ/ מס' 60

פרשת אמור

מאת אבינועם שולב

בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים. על הפתרונות להגיע למערכת תוך שבוע. את הפתרונות יש לשלוח על גבי התרשים המודפס בעיתון. המען למשלוח פתרונות: "המודיע" — תשבץ מס' 60, ת.ד. 1306, ירושלים 91012.

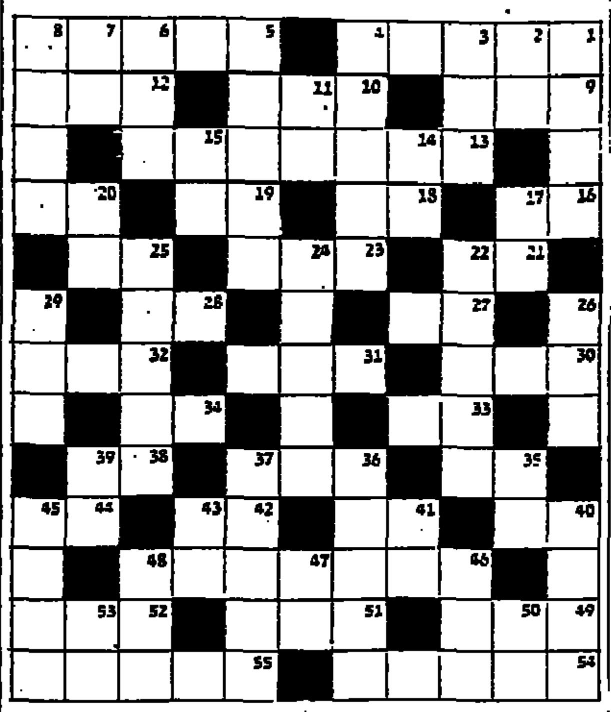

מימין לשמאל:
1. שביתה כללית מעבודה, מנוחה גמורה; 5. מדת יבש קדומה; 9. רבב; 10. לְבָנָה; 12. הלואה שאדם צריך להשיב למלוה; 13. עבד שנולד בבית אדונו; 16. שקט; 18. מועד; 19. אבר באדם; 20. בכי, יללה; 21. בית הבליעה; 23. פתוי, שדול לעשות דבר מה; 25. תשלום חובה; 27. זוחל עטור שריון; 28. נמצא; 30. מין נחש ארסי; 31. מהמומים הפוסלים בכהונה; 32. מדת יבש קדומה; 33. עוף דורס; 34. רעל; 35. פחד, יראה; 36. חסר כח הדבור; 38. אדון; 40. מקוה מים גדול; 41. נחל הזורם בעורקים; 42. סוד; 44. אמתחת; 46. כנוי לכל מועד ממועדי ישראל; 49. מהמומים הפוסלים בכהונה; 51. עובד אדמה; 52. נס; 54. מהמומים הפוסלים בכהונה; 55. קול מרוסק של שופר.

מלמעלה למטה:
1. ממתנות עניים; 2. ילדה, נערה; 3. סיעה בכנסת; 4. רתיעה, תזוזה לאחור; 5. תפילת הערב; 6. כלי שזורים בו את התבואה; 7. אנקול; 8. בעל חי שנשחט שלא כדין; 11. בת קול; 14. שאינו יבש; 15. מצבת זכרון; 17. טנא; 20. דגל; 22. כנוי להדס; 24. הכבדה, גשום; 25. אינו מעורר ענין; 26. התקוטט, רב; 29. מהמומים הפוסלים בכהונה; 35. בעל טמפרטורה גבוהה; 36. מלך שנער; 37. תערובת של סממנים שונים; 39. עני; 40. מהמומים הפוסלים בכהונה; 41. מהמומים הפוסלים בכהונה; 43. רשע וּמְעַוֵּל; 45. מקום שנמרטו או נשרו שערותיו; 46. סָלַח; 47. לא; 48. מאבני החושן; 50. זקן; 53. חבר.

בהגרלה שנערכה בין פותרי תשבץ מס' 58 זכו:
1. יעקב טפר - בני ברק.
2. תמר ליפשיץ - ערד.
3. ישראל זיגלבוים - ערד.
4. משפ' ארליך - תל אביב.
5. יהודה הלפרן - בני ברק.

הפרסים: קלטות מתנת גל פז - המבחר הגדול של קלטות, מוצרי חשמל ותקשורת - רח' מלכי ישראל 15, הודעות ישלחו לזוכים.

פתרון תשבץ מס' 58.

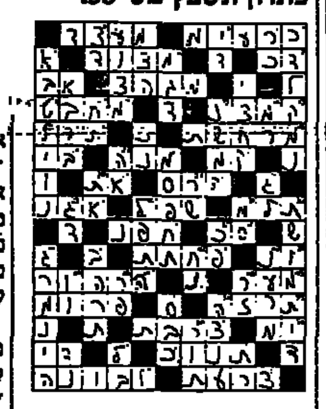

30 מצבות נפגעו באייזנשטאט

בהמשך לידיעה שפורסמה אתמול ב"המודיע" על חילול בית העלמין העתיק באייזנשטאט־אוסטריה נמסר לנו אתמול על ידי מר שלום פריד העוסק בטיפול בשיקום בתי העלמין העתיקים במדינה זו כי נמסר לו על חילולם של 30 מצבות בבית עלמין זה.

קהילת אייזנשטאט היתה אחת מ"שבע הקהילות" הידועות. במקום זה גם נמצא ציונו של בעל "פנים מאירות".

עירית תל־אביב עוקרת ונוטעת שדרות בעצם שנת השמיטה

מבצע נטיעות רב היקף מתבצע בימים אלה בתל־אביב. שדרות בנות עשרות שנים נעקרות וניטעות מחדש

מאת סופר "המודיע"

עירית תל אביב מקיימת בימים אלה מבצע רב היקף של נטיעה מחדש של עצים ושדרות ברחובי העיר. זאת, חרף העובדה ששנה זו היא שנת השמיטה וקיים איסור על עבודות אדמה בשמיטה.

עשרות שנים העניקו עצים ותיקים צל לשדרות הנודעות של העיר תל אביב. ביניהן שדרות בן גוריון (לשעבר שדרות קרן קימת) ועוד. לאור הזדקנות העצים, החליט במחלקת הנטיעות לעקור את השדרה ולנטוע עצים חדשים במקום אלה שנתיישנו. שילוט נרחב מספר על יוזמה זו לציבור האורחים.

תושבים שומרי מסורת בתל אביב, הביעו תרעומת קשה, על העובדה שבעבודות אלה, בשדרות בן גוריון, בקטעים מרחוב אבן גבירול ובמקומות נוספים בעיר, נעשות דווקא בשנת השמיטה. "שנים רבות לא נעשה בשדרות אלה דבר ודוקא בשנת השמיטה, כאשר קיים איסור "ידבר — נתעוררו לפתע לחדש, ולנטוע" — התמרמרו תושבים.

סופרנו מציין, כי השתא, לרגל שנת השמיטה, אפילו הקרן הקיימת לישראל נמנעה מקיום נטיעות, אפילו לרגל ט"ו בשבט.

מכירה
מודלקוס חדיש
ב־45 ש"ח!!!
מבצע ל"ג בעומר בלבד!
היכן???
במכירת הענק של חלוקים וכותנות לילה ראשית חכמה 29 ים בין 7.30—9.30 כל ערב

מבצע!
מיוחד לכלה
בקונתך 2 פאות
השלישית - בחצי המחיר
פרסים בטלפון:
03־783661 רבקה

"קונים ומוכרים"

(המשך מעמוד ד')

ולא במצב שיש סיכוי להפסיד או לכל היותר להשאר באותה מתכונת.

גם התסיסה הזו, לא היתה מן הדברים הבולטים אותם צפה שמעון פרס מהמלכיו האחרונים, אם כי הוא הוזהר על כך ע"י מזכ"ל מפלגתו והשר משה שחל העוסקים במגעים הקואליציוניים. בתוך המערך ישנם באורח מחו כאלו שממתינים לעידת ההנהגה הבכירה של המפלגה במסקנות הועדות הבודקות את פרשת פר לאוף... בְּמִקְרֶה, כָּזֶה, כָּךְ לדעת הממתינים, ניתן יהיה לרענן את השורה ולמי שממתינים לקידום תהיה הזדמנות חייהם להתמודד על הבכורה.

בליכוד, למרות שבשלב זה הוא "המוביל" יחסית כתוצאה מן המשבר, אין שמחה שלימה. גם בליכוד מצויים חברים למכביר המודאגים מן האפשרות שראשי מפלגתם מבטיחים יותר מדי מקומות בכנסת הבאה — שיהיו על חשבונם. חכ"ים לא מעטים חוששים לעתידם הפוליטי הם רואים בעין רעה כל הבטחה מן הסוג שניתנה לאהרן אבו־חצירא כמי שמסוגל לפגוע בסיכוייהם.

שלא בגלוי, הבהירו מספר ח"כים ליצחק שמיר כי אם תימשך תופעה מעין זו, יהיו הם אלו שיתמכו בהקדמת הבחירות, או לפחות לא ישתתפו עמו במאמץ למנוע. לא יתכן להבטיח את עתיד הנהגת חרות הליכוד — על חשבוננו, הם מבהירים.

מי שעומד למכירה ועשוי ליפול בחיקו של הליכוד הוא גם השר בלי תיק יגאל הורביץ. בליכוד תולים בכך תקוה רבה. שכן העברת הורביץ למחנה שלהם יפגע באיזון ממשלת האחדות הלאומית במליאתה. איזון הפועל היום לטובת המערך עם פרישתו של ח"כ הרב פרץ ממשרד הפנים.

המטוטלת הפוליטית תוסיף איפוא להתנועע אחדות בימים הבאים. כל ח"כ בנפרד, יקבע עמדתו בהתאם לעתיד מעמדו הפוליטי. ראשי הליכוד והמערך הזוכים כלפי חוץ בגיבוש מפלגתי העומד מאחוריהם, חייבים לשקול צעדיהם במתינות ובזהירות לבל יופתעו מבפנים אודות מה שהצליחו למנוע מבחוץ.

י.אברהם

עורב חטף מנות בשר...

מאת סופר "המודיע"

את העיר בני ברק פוקדים לאחרונה אורחים בלתי קרואים חדשים:... להקות עורבים.

תושב העיר התלונן באוזני סופרנו, כי כאשר הוציא בשר מבושל לצורך צינונו, עט לפתע עורב גדול, חטף מנה נכבדה ונמלט...

בירור העלה, כי אין זה המקרה הראשון. יש הטוענים, כי מקורם של העורבים הוא בקיומו של בית המטבחיים בסמוך למקומות המגורים.

פיאות DIANA
דיאנה TOP - STYL WIGS
הגיעו לישראל הפאות המעולות
דגמים בעיצוב חדיש ביותר
עכשיו במחירי היכרות מיוחדים
מכירה לסלונים
שיווק בלעדי בישראל ובעולם
רח' רבי עקיבא 126, פינת רש"י קומה א'
בני־ברק טל. 03 — 780387 אביב

שירותי נסיעות לחגיגות ל"ג בעומר במירון

באישור המפקחים על התעבורה

שירותי הסעות מיוחדים לחגיגות ל"ג בעומר במירון וחזרה יתקיימו במוצ"ש י"ז באייר 16.5.1987 וביום א' י"ח באייר 17.5.87.

ערב ל"ג בעומר מוצ"ש 16.5.87

למירון עם צאת השבת		ממירון	
מת"א (רציף 7 חצר התחנה המרכזית)	עד 22.00	לת"א	עד 24.30
מחיפה	עד 02.00	לחיפה	עד 03.00
מטבריה	עד 23.00	לטבריה	עד 02.00
מק. שמונה	עד 22.30	לק. שמונה	עד 02.00
מצפת	עד 24.00	לצפת	עד 03.30

ל"ג בעומר יום א' 17.5.87

למירון		
מתל־אביב	החל בשעה 05.30 עד 15.00	חזרה משעה 06.00 עד 24.00
מחיפה	החל בשעה 05.30 עד 19.00	חזרה משעה 05.00 עד 24.00
מטבריה	החל בשעה 06.00 עד 20.00	חזרה משעה 06.00 עד 24.00
מק. שמונה	החל בשעה 06.00 עד 20.00	חזרה משעה 05.30 עד 24.00
מצפת	החל בשעה 06.00 עד 22.00	חזרה משעה 04.30 עד 24.00
מחניון עין זיתים	החל בשעה 07.30 עד 21.00	חזרה משעה 10.00 עד 23.30
מחניון ספר	החל בשעה 07.30 עד 19.00	חזרה משעה 10.00 עד 22.30
מחניון ספסופה	החל בשעה 07.30 עד 19.00	חזרה משעה 10.00 עד 22.30

ביום א' 17.5.87 ל"ג בעומר בשעות הבוקר יועמדו לרשות הציבור חניונים מסודרים כדלהלן:
1. לבאים מדרום – חניון ספר ליד אמירים
2. לבאים ממערב – חניון ספסופה
3. לבאים מצפון – חניון עין זיתים

אגד יקיים שרותי הסעה מהחניונים למירון ובחזרה.

מספר הטלפון של מרכזי המידע הם:
מרכז מידע ארצי 03־432777
מרכז מידע צפון 04־549121
מרכז מידע ירושלים 02־304304

[illegible]

לאגד תיור שפע חבילות נופש באילת, בירושלים, בנתניה, ובטבריה במחירים מיוחדים.

פרטים בכל משרדי אגד תיור

אגד מברכת את ציבור החוגגים בברכת נסיעה טובה.

מפעל הש"ס

(המשך מעמוד ה')

ליזן וחצי דולר!

למפעל הש"ס יש גם מפה מקיפה, בארץ ישראל: ירושלים, צפת, חיפה, נתניה, בני ברק, עמנואל, באר שבע, אשדוד; בארה"ב: בורו פארק, יוניון סיטי, מונסי, סקירא, ליקווד. ועוד בעולם הגדול: לונדון, אנטוורפן, וינה, ציריך, מונטריאול ובואנוס איירס. אכן, מפעל חובק זרועות עולם היהדות, גם באיכות, גם בכמות וגם בהיקף המספרי של הלומדים והמשתתפים, ועוד היד נטויה להגדיל ולהרחיב. הרבה מאות לומדים מתדפקים על השערים ומבקשים להצטרף, וראשי המפעל מוכנים, כמובן, אבל גם היכולת התקציבית אינה ללא גבול.

זכה כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א, המעוטר בהרבה עטרות, לשים כתר תורה בראשן, במפעל הגדול המרבה תורה בישראל ומהדיר לישנה את המסורה של תלמידי חכמים בקיאים בש"ס. יברכהו ה' בבריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת ינון בב"א.

אורייתא על קידושין ונשואין

(המשך מעמוד ד')

לוין מחשובי בני התורה בליקווד, הדן בשאלה אם אדם שלא טעם מסעודת שבע ברכות רשאי לברך אותן.

חלק נכבד בספר מוקדש למאמרי "חקר ועיון", מחקרים חשובים מבחינת ההלכה לגבי נשואין אזרחיים בתוקפם, קרוב לעניין זה הוא שאלת חופה וקידושין לרחוקים המעורר בעיות הלכתיות שונות, והרב נתן אורטנר טוען שיש לנצל הזדמנות זאת להסברת כמה יסודות בסיסיים לזוג העומד להינשא. הרב שלמה זלמן הבליך מקדיש מאמר נרחב לענין חרם דרבינו גרשום בעניני אישות והגבלת זמנו, נוסח התקנות לפי הנוסחאות השונות וכן תשובות חדשות שלא הובאו עד כה לדפוס. בסופו נספח הכולל הערות לערך "חרם דרבינו גרשום" באנציקלופדיה התלמודית, ואף בעניין זה תוספות חשובות, ובכללן תשובות רבי עובדיה ברטנורא שלא פשטה התקנה בארץ ישראל ובמצרים.

במדור הקרוב יותר למנהגי ישראל יש לשייך את המאמר של ד"ר יצחק אלפסי, הכולל סיפורי חסידים על הכנסת כלה וחתונה בחסידות. על מנהגי הספרדים בקריאת "ואברהם זקן" הפיוטים הנלוים לה עומד זבולון בארון, וגם למדור זה תורם הרב עמיהוד לוין מאמר חשוב מאד על גזירות ומנהגים "זכר לחורבן" בשמחת נשואין, החל מגזירות שגזרו בפולמוס אספסינוס וטיטוס, ימי חורבן ירושלים, עד מנהגי הזהירות האחרונים.

דברים נלבבים בדבר סדרי הלמודים בכוללי האברכים והמגמה שצריכה לעמוד ביסודם, משתקפים באגרותיו של רבי אליהו אליעזר דסלר בעל "מכתב מאליהו", בהן נחשף טפח מרמותו ומשיעור קומתו הענקי, בשאיפתו ליצור עולם תורני נקי וטהור משמץ של גשמיות ונגיעות זרות, שאינן עשויות לסייע ללימוד התורה. ענין מיוחד בדבריו, כנגד אלה הטוענים בחשבם לעשות כולל, עבור אחד הגדולים, שיהיה רב ור"מ ובדומה בכולל, וכבר בזה לעצמו יש חורבן בתוך הכולל, כי היסוד צריך להיות שאלה הרבנים הגדולים אשר ילמדו בו יהיו חברים ולא תלמידים".

כמו בקבצים הקודמים, הרי גם בקובץ שלנו מדורים מרתקים, המעסיקים את לומדי התורה. בקובץ הקודם פורסמו ארבעה קושיות בעניני בין המצרים וירושלים, ומתשובותיהם של לומדי הישיבות הגדולות, ובכללם גם מניו יורק ומפילדלפיה, אנו למדים עד כמה יש בכך משום עידוד לומדי תורה. בקובץ שלפנינו ארבעה קושיות חדשות בעניני נשואין וכן קושיות קצרות על פסוקי המקרא ופירושיהם או תמיהות בנוסח התפלה.

"אין בית המדרש בלא חידוש", והחידוש בקובץ שלפנינו, ציונים ביבליוגרפיים לעניני נשואין בימי ספירת העומר, בין המצרים, תענית צבור ועשרת ימי תשובה, שלוקטו מספרי שאלות ותשובות של האחרונים. גם בקטעים שפורסמו בשולי המאמרים, וכלשון המחברים "כדי שלא ישאר הגליון חלק", אנו נתקלים בהערות חשובות, וכדוגמא נציין את הציון בעמ' שלי"ד בדבר מנהגו של רבי חיים מבריסק, כאשר סידר חופה וקידושין, אם שתה מכוס היין או שנתן אותו רק לחתן ולכלה, וכן תשובתו של בנו הגרי"ז מבריסק על קושית המפרשים איך נשא יעקב אבינו שתי אחיות, למאן דאמר כי אברהם אבינו וכן יתר האבות קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה.

לסיכום מאמרנו נציין לשבחו של העורך הרב עמיהוד לוין, השוקד על מלאכתו נאמנה ויש שכר לעמלו. קבצי "אורייתא" רכשו להם מקום נכבד באהלי תורה, באשר הם מקיפים ביותר בעניינים שהם מוקדשים להם, ועתה נצפה לקבצים הבאים של "אורייתא" להגדיל תורה ולהאדירה.

למוסד תורני גדול וחשוב
דרוש
אב בית בכיר
לקראת שנה"ל תשמ"ח
★ תנאים טובים למתאימים ★
טל. 06־390668 בשעות 8.30־9.30 בבוקר

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ דירה בת 3 חדרים בקרית־משה, ק"ב (02)521882 בחול - בשעות היום

★ למהיר החלטה! המ"צ 3 חדרים + מרפסת, דוד"ש פלדלת, מיידית, (02)864586

★ סנהדריה באופיזה 4 + פ"א, יפה, ק"ב, מרפסות, מחסן. טלפון: (02)810463

★ בהר־נוף, 5 חדרים, פנטהאוז 4 + גג. (02)538716 (02)713376

★ ברמות, 3, 46,000! ברמות 3½, 50,000! ברמות ג', 3½ 55,000! 249247

★ ברמות, 4, 52,000. ברמות 4½ 66,000 249141

★ למכירה ברוממה דירת 3½ חדרים משופצת + גינה + דוד"ש (02)521523

★ ברמות ליפשיץ, ק"ב, 3 + מרפסות + מחסן, מרווחת (02)863718

★ 3½, ק"ב, ברש"י + הסקה פרטית + דוד"ש דרום־מערב, 539390 $87,000

★ ברמות א' 4 + פ"א ק"ג, נוף מרהיב. אפשרות לסוכה, לדתיים בלבד, $72,000 "ירושלים 2000" 383136, 383411

★ בהר־נוף פנטהאוז 5, 3 מרפסות + טרסה עצית נוף משגע, מעלית, חרשה, מפתחות במשרד! $140,000 "ירושלים 2000" 383411, 383136

★ בהר־נוף, 4, ק"ב, מרפסת דרומית + נוף משגע $80,000 "ירושלים 2000" 383411, 383136

★ ברמות, לדתיים, 6 חדרים + דירת חדר, גינה; 162,000 "אנגלו־סכסון" (02)221161 (מלד"ן)

★ הר נוף, 4 חדרים. 87,000 "אנגלו־סכסון" (02)221161 (מלד"ן)

בדמ"פ

★ 2 חדרים, מרווחת בבית ישראל, ק"א + מרפסת סוכה מסודרת, $50,000 לדתיים! "ירושלים 2000" 383411, 383136

להשכרה

★ בהר־נוף דירת פאר 4 חדרים באזור מרכזי נוף מרהיב, קומה נוחה ל־3 שנים מראש "דור־נוף" (02)243021

★ בגבעת שאול, לכל מטרה, 2 קומות, 200 מ"ר + חצר מרוצפת 20 מ"ר (מטבח, מחסנים) (02)526561

ביקוש דירות

★ ל"דור־נוף" מבוקשות דירות להשכרה בכל אזורי העיר 243021

בני־ברק

למכירה

★ 2 מרווחות ומסודרת + מטבח אמריקאי + דוד"ש + טלפון באבן גבירול $35,000 (03)794867

בערי הארץ

עמנואל

★ במחיר הזדמנות!! 4 חדרים בסמוך לוילות. (08)249190 - אחה"צ, (08)222426 - לפנה"צ

קרית באבוב

★ למכירה בקרית־באבוב 4 חדרים גדולים, משוכללת, שרותים כפולים, ק"ג (03)5522480

עבודה

★ דרושה אישה/בחורה מנוסה בעבודות בית + טפול בילדים לפנה"צ תנאים טובים (02)430682

נקיון

★ "שרותי נקיון ב"ס" אחזקת נקיון כללית למוסדות ופוליש לבתים (03)790260

טבעונות

★ השוויתם כבר מחירים "קנקל" רגיל ל"קנקל" בריא?! "תפוחץ" (02)867910, (03)790638

מחפשת עבודה בתפקוד ניהולי

בעלת נסיון וותק רב בתחומים:
- ארגון וניהול משרדי.
- תכנון, יעול ושיפור שיטות עבודה.
- אדמיניסטרציה ויחסי ציבור
- שפות, תרגום והדפסה
- השכלה טכנולוגית (הנדסת תעשיה וניהול).

להצעות רציניות לפנות לטלפון: 02־433714

אלפי דירות ומאות הצעות עבודה
"מעון" שרותי מידע
ללא דמי תווך
רח' פינס 9 קומה ב
טל. 233266 — 233913

בישוב חרדי במרכז הארץ
מתפנה בשנת תשמ"ח הבעל"ט
משרת מנהל סמינר
הטבות לבן הזוג, אפשרות בעזרה לדיור
טלפון: 02־822151 בין השעות 8־7 בבוקר 11־10 בערב

גלידות השרון בע"מ
בהשגחת בד"ץ העדה החרדית י-ם
פתח־תקוה שנקר 13 טל' 03־9225638
ירושלים: מחסן שיווק טל' 02־866017

בס"ד
בשורה משמחת
לציבור המהדרין בכשרות ובטיב
למוסדות ולאולמי שמחה
הגיעו
גלידות ושלגונים - במבחר טעמים
בהשגחת הבד"ץ ירושלים
מתוצרת גלידות השרון הידועה באיכותה
לנוחיותכם:
רשימה חלקית של חנויות בירושלים
גבעת שאול: "צרכנית גבעת שאול" כנפי נשרים 16
רמות: "פאר הפלאפל" רמות פולין
"יד יחזקאל" כלל שומרי החומות
גאולה: "אחים אלבז" מלכי ישראל
אחים ברגר (משיח) מלכי ישראל 22
מרכז: "מטוב הארץ" רח' ילין 8
עזרת תורה: מכולת נעימי
הר ארזה: "סופר ארזה"
בוכרים: "סופרלכל" רח' יואל
מאה שערים: מלכה, מאה"ש 110
מקור ברוך: "סל הזול" רח' תחכמוני

הרבנות הראשית לישראל
ועדת שמיטה

אוצרות בית דין:
פירות גולן
גוש עציון
דרום הר חברון
ישובי פא"י
ישובי מטה בנימין

הודעה ובשורה לציבור

הרינו להודיע כי ברשות אוצרות בית הדין נמצאים פירות קיץ מסוגים שונים
(דובדבן, גודגדן, שזיף, אפרסק, נקטרינה, מישמש ותפוחי עץ),
אשר מקורם מישובים אשר שומרים שמיטה כהלכתה, לא מכרו את אדמותיהם ונמנעו מעיבודים האסורים

כל העיבודים במטעים וכל דרך השווק נעשים עפ"י הוראת בתי הדין

הפירות יופיעו ברשתות השוק באריזות מסומנות ע"י אוצר בית־הדין כאשר המוכרים הינם שליחי בית הדין

כל המשתמש בפירות אלו מחזק בכך שומרי שמיטה כהלכתה ומקיים מצות עשה (לדעת הרמב"ן) של אכילת פירות שביעית

רבנויות ומוסדות אשר מעוניינות בפרטים נוספים לגבי אפשרות הפצת וקבלת פירות אלו יפנו אל:
אורי מאיר טל: 057־941115: בית, 051־47233: עבודה.
מנחם ברוט: מנוי 03־248117/1423
דני רוטשטיין: פירות גולן: 06־961988/9

לוח המודיע

דירות ובתים

סוף סוף יש מקום שמרכז את ההיצע והביקוש לדירות באזורים החרדים
"ישא ברכה"
ללא דמי תיווך 02-282452
גאולה לבית מרדכי 6

ירושלים

למכירה

★ בבית וגן 3 ק"א מרווחת + מרפסת סגורה + מחסן מיידית 02-434148 בערב

★ בסנהדריה (שאול המלך 20) 3 ק"א + חצר 75,000 גמיש 02-820466 בערב

★ בהר-נוף 4 + דרום מערב, גינה 95,000, 02-383357 בין 10.00-13.00

★ ברמות - 04 דירות בנות 3½-4 ו-5 חדרים. משכנתאות לבעלי חיסכון בר-מצוה ומח"ל, ללא היוון "שורש" 02-224778

★ בקרית-איתרי, מטרסדורף 4 מרווחים כיוונים, מטבח משוכלל, כלליה. מיידי 02-810256

★ בהזדמנות!! בתל ארזה 2 + הול מרפסות + מטבח גדול 45,000 גמיש + 5 בבניה 120,000 287174 287886

★ 3 ע"י ככר השבת (36 מדרגות) משופצת 67,000 "המתווך" מלכי ישראל 6 02-273355

★ ברמות ג', 4 חדרים ק"ב דרומית חייבת להמכר "עם-גר" 02-816833

★ פנטהאוז בסנהדריה 110,000, 4 חדרים ק"ג משוכללת + אפשרות בניה 02-824845

★ ע"י ככר השבת 2 והול קומת כניסה ומרפסת לעסק / למגורים (לא חזית) 60,000 "המתווך" 02-273355

★ פנטהויזים בבניה ע"י פנינה 4 - 135,000, 5 ומרפסת ענק - 145000, 4, 5 חדרים בכל הקומות "המתווך" 02-273355

★ בהר נוף פנטהאוז דרומי 5 חדרים מטבח מפואר למהיר החלטה "אור טל" 288588 283812

★ בסנהדריה המורחבת 3 + מרפסת גדולה לסוכה. כיוונים טובים ק"ג מיידית 02-825867

★ בהזדמנות!! ברמות ג' 4 מרווחת + כיוונים תוף ק"ב בלעדי "למשכן נכסים" 02-248216 02-248422

★ בהר נוף 4 ק"א משופצת + נוף מרהיב לרציניים בלבד בסורוצקין 4 ק"ב + נוף ושטופת שמש. במקור ברוך 3 ק"א מרפסת גדולה + גינה "ירושלים-85" 02-539087/8

★ 5 בהר נוף, חדשה + גינה שרותים צמודים לחדר הורים מפוארת, מיידי 660139

★ בבית-וגן (מיכלין) 3 נהדרת לכניסה מיידית, דרומית + נוף. "מוטי קוצר ושות'" 02-247937 02-225588

★ בקרית אתרי!!! 4 + מעלית 128 מ"ר מרפסת לסוכה!!! "עוצמה" 02-234076

★ בסורוצקין!!! 4, ק"ב, חדשה מרפסת לסוכה!!! כיוונים!!! מסודרת. "עוצמה" 02-234076

★ ברמות!!! 4½ חדרים + שרותים כפולים, ק"ג מוארת + כיוונים טובים 02-861754

★ ברמות ג' 4 חדשה + מרפסת גדולה + 2 מטבחים קומפלט - 02-712273 02-710831 בעבודה $92,000

★ 4 באתנסדורף, כניסה מיידית 90,000 4-5 בבניה בתל-ארזה מיקום טוב + בטחונות מלאים "ידיד" 02-245258

★ ע"י גאולה 2.5 ק"ב 50,000, 2 ק"א ומרפסת 45,000 "המתווך" מלכי ישראל 6 02-273355

★ 4.5 בסלנט ק"ב כוונים 100,000 "המתווך" 02-273355

★ ברמות ג', 4 חדרים יפהפיה + מחסן דרומית 02-242152/9 02-864254

★ בשמואל-הנביא, 3, ק"ד חד"ש, כיוונים טובים 02-817697

★ בגבעת שאול, 3 + 2 מרפסות סגורות דרומית ק"ד, מטופחת 02-520661

★ 3½ במקור-ברוך, ק"ק, כניסה נפרדת, משופצת 75,000 גמיש 244008, 539119

★ בהר נוף מבחר דירות 3-4-5 חדרים ופנטהאוזים, 2 חדרים עם גינה דרומית 02-414184

★ 5 חדרים קומה שלמה כל הכיוונים ברבינו גרשום + הסקה פרטית + ארונות קיר + שירותים כפולים ועוד ועוד 135,000 טל. 821872

★ 2 חדרים בבר אילן 8 + מרפסת סגורה לסוכה + טלפון + ארונות 820931-248314

להשכרה

★ 4 חדרים מרוהטת במעלות דפנה מול אור-שמח 067-92425

★ מחפשים דירה נוחה ומרוהטת באזור גאולה לחודש תמוז 824167

★ 3 בבית וגן, מרוהטת + טלפון, ק"ג מיידי 03-793244 8.30-7 בבוקר 19.00-22.00

טלגמ"ח דירות בירושלים
02-823026
מידע דרך הטלפון – ישיר לבית הלקוח ללא דמי תיווך
ביום שישי בין 11.00-1.00 בצהריים
כל יום בין 20.00-22.00 במוצש"ק סגור

★ 3 חדרים משופצת + טלפון ק.ק. בצפניה ירושלים 02-810264

★ בסביבה חרדית יפה, 4 + ריהוט + טלפון + סוכה, הסקה + מעלית 02-631630

ביקוש דירות

★ מחפשים דירת 4-5 לתקופה ארוכה בבית וגן או ברמות ג' 02-431972

★ דרושה דירה מרוהטת 5 מטות באזור גאולה מ-22 ביוני - 20 אוגוסט 02-824564

מחסנים

★ להשכרה מחסן 50 מ"ר בבית-ישראל + גישה לרכב 02-864450 בשעות הערב

עסקים

★ חנות ברח' פינס למכירה-להשכרה 02-282154 02-245258

בני ברק

למכירה

★ ביונה הנביא 3½ גדולים ויפים חזית, מרפסות, אפשרות בניה 02-538155 $79,000

★ חדש!!! 3 חדרים ודירות גג בבניה ברח' הושע, 4-5 בנחמיה בבניה חזית ומעלית, 3 גדולה ויפה ברמ"פ במרכז בהזדמנות "אפיק נכסים" ר' עקיבא 84 03-784398

★ 2 + פ"א + מרפסת + דוד"ש אפשרות לתוספת בניה, כיוונים, מיידי, 02-976988

★ למכירה 4 חדרים לוקסוס קומת עמודים ע"י נחמיה חזון-איש רק $85,000 לצלצל 782903

★ בבניה קבוצתית מקבלן אמין ברמת-אהרן - רמת-אלחנן. 36 חדרים "הנאמן" 03-700185

★ 4 + + גג מפואר במיוחד עם השקעות רבות ברמת אלחנן "אינטרנשיונל" 03-798828

★ 7 גדולים במיוחד בבניה 4 כ"א ק"ב מפרט מעולה "אינטרנשיונל" 03-706117

★ דירות בנות 5-4 חדרים נחמיה / ברסלב חזיתות, גמור מושלם ע"י קבלן מעולה "המצליח" 798367

★ 5 בבניה דרום-מערב-מזרח "אינטרנשיונל" $115,000 03-798828

★ 4 חדרים גדולים במיוחד ק"ב חזית דרום מערב מזרח באזור נחמיה "המצליח" 798367

★ דירת 4 חדרים 140 מ"ר לוקסוס באזור אבטליון, 4 דיירים נוף 03-783622

★ גבול ר"ג ב"ב 3 גדולים 110 מ"ר 89,000 מרוהטת 03-788591

★ 2 חדרים גדולים + 2 מרפסות וסוכה סביבה יפה ושקטה 03-797646

★ בעקיבא ע"י רמת אהרן ק"ג 3 חדרים צפון מערב טל: (03)706971

★ 3½ מרווחת ק"א + מרפסת + הול + חניה באיזור וילות 03-793270 מהצהרים

★ 5,5 ר"+5 + גג מפוארות ומרווחות בזכרון מאיר בבניה מעולה "איצקוביץ" חזון איש 29

★ לרציניים! 3½ + 1 בגג, חזית, במרכז מסודרת ומטופחת "איצקוביץ" 03-707739

להשכרה

★ 6 חדרים (או חלק מהם) למשרדים / עסק + טלפון בר' עקיבא ק"ב 03-457350

ביקוש דירות

★ דרושה בדחיפות דירה מרוהטת בשכ"ח לזוג צעיר 03-795213

★ דרושה דירה מרוהטת להשכרה עבור זוג צעיר 03-621419 (03)780885

ערי הארץ

אשדוד

★ באשדוד בשיכון חסידי 3 חדשה ק"ג + סוכה בהזדמנות "הנאמן" 03-700185

★ דרושה דירה להשכרה באשדוד 3 חדרים ללא ריהוט. לשנה 02-522806 02-914065

חיפה

★ במעונות גאולה 4 + הול גדול + מחסן ק"א טל 055-93075

עמנואל

★ בהזדמנות קוטג' חלומי חובה לראות, לרציניים טל: (052)921528

★ דירות נופש מרוהטות בעמנואל בימי החול ובשבתות אפשרות עם אוכל טל: 921176 (052)921521

תפרח

★ למכירה בית 124 מ"ר מסודרת במצב מצוין בגבעת תפרח + גינה פרטים: 057-922302 בין 2-1 בצהרים 9.30-10.45 בערב

מכירות

★ בירושלים למכירה בגדי נשים אלגנטיים ולילים יום יבוא מפריז וגם ההמנות לשמחות בבדים המיובאים מפריז ומיוצרים ע"י יצרני אופנה מפריז. טל. (02)246312 מ-10.00-18.00

★ הגיע משלוח חדש של שמלות קיץ יפהפיות, לנשים וילדות במחירי הפתעה להתראות במוצ"ש 9-10.30 רחוב רבי עקיבא 68 בני ברק

★ בתל אביב בגדי קיץ לנשים ונערות ביום שני 5-8 אחה"צ נחמני 63 דירה 3

★ חדר שינה יפה — מיטות נפרדות + שידות וארון + 2 מזרני נוער חדשים 02-413828

★ מכירה מיוחדת לנשים ולנערות חולצות חליפות טריקו במחירים מחלים. ביום שני ושלישי בשעה 18.00 פינקס 4 דירה 11 בני-ברק

★ למכירה ספר תורה ישן בהזדמנות 03-9326539 03-798900 לפנות לאלי

★ שלחן לחדר-אכל, גדול במצב מצוין במחיר הזדמנותי (02)413569

★ בהזדמנות מערכת סטריאו טוני מצוינת + מגבר, רמקולים ופטיפון 02-868880

מכוניות

★ הילבר 1983 GL 2000, שניה מזגן, הגה כוח 02-632060 02-866373

אבדות

★ ביום ו' האחרון הוחלף כובע חסידי במתניות בני ברק-ירושלים 02-527028

קורסים

★ קורס יסודי לתפירה ע"י מורה מנוסה בשיטה מיוחדת ויעילה 03-703277

חוגים

★ חוגים לאמאיל בהר-נוף מתנות מקוריות בעבודה עצמית תמונות, מזוזות, שלטים לדלת פסוקים 02-538155

עבודה

★ דרוש דפס מנוסה לאופסט בשמיניה 224031

★ דרושה עוזרת בית דתית ל-4 פעמים בשבוע ברמות ג' 02-865706

★ דרוש סוכן פנסיונר בעל רכב פרטי לאזור ירושלים 02-711239

★ למפעל הלבשה דרושה תדמיתנית טלפון 02-380066 בין השעות 11-8 בערב

★ דחוף! למוסד חרדי שיקומי דרושה מזכירה בעלת נסיון, הדפסה עברית-אנגלית, ידע במחשב — יתרון תנאים טובים, לפנות בכתב יד בפירוט נסיון קודם לת.ד. 23393 ירושלים

★ מוכרת נאה היודעת תפירה, לשמלות הופה, משכורת טובה. 02-231693 בערב

★ עובד/ת מטבח לישיבת מקור חיים אפשרות לחצי משרה טלפון 02-716114

★ מורה ללימודי חול, כושר הסברה מעולה, הכנה לבחינות, אוירה נעימה. מעוניין בעבודה החל משנת הלימודים הקרובה. אפשרות לשיעורים פרטיים 02-534688

★ בעל(ת) השכלה טכנולוגית (הנדסת תעשיה וניהול) להצעות רציניות לפנות לטל: 02-433714

★ למוסד תורני דרושה מזכירה לחצי משרה לפנות בשעות 3-1 בצהרים 10-8 בערב 02-527028

★ מקבל צביעת חדרים ודלתות, חידוש אמבטיות ומקררים באחריות 03-705249 בערב

★ להוצאת ספרים "אשכול" דרושים: עובדי כריכה, גברים ונערים מקצועיים ובלתי מקצועיים 02-248597 02-285351

★ דרושה בבני ברק פקידה כללית עצמאית נסיון 3 שנים לפחות רצוי ידע בפרסום 03-782633

★ איש מכירות + רכב למכירת מחשבים ביתיים ועסקיים 03-7518318

★ מורה למקצועות המחשבה לבירור פרטים טל. 03-7518318

מטפלות

★ דרושה מטפלת בביתנו בהר-נוף תנאים טובים למתאימה 02-538149 אחה"צ ובערב

★ דרושה מטפלת, באזור שמואל-הנביא, + עבודות בית 02-825335

★ דרושה מטפלת ברמות ג' שעות אחה"צ 02-867538

★ ברמות ב' דרושה מטפלת מסורה ומנוסה למשרה מלאה 02-865034 בערב

שרותים

★ בספר שרות, ארגון 26, 02-221924 מבצע מקרר גל, אמנה 520-B 890 שקל בשני תשלומים. מבצע טוחני אשפה — קלוריק (½ כוח), 600 ש"ח כולל התקנה בשני תשלומים

שידוכים

★ בס"ד "בנה קינך", שידוכים לדתיים שטראוס 20/ב טלפון 02-242428

פרדף במרכז PARDAFF
יריד המציאות בשיטה האירופאית WE SELL FOR YOU!!!
שמחים להודיע על כך שעברנו מגאולה לרח' פינס 11 (מול מלון המרכז) נמשיך למכור עבורך כל בגד, כלי בית וכדומה — חדשים או כחדשים
●●● פתחנו מחלקה מיוחדת לפמוטות וכלי כסף משומשים ●●●
כמו כן תמצאי בפרדף בגדי נשים בגדי ילדים (חדשים) מסיבב תוצרת ארה"ב ואירופה — אופנת 92 תכשיטים, תמונות ומתנות במחירים הזולים והנוחים ביותר!!
פתוח בין השעות: א'-ה' מ-10.00 — 1.00, 4.00 — 7.00 יום ו' מ-10.00 — 1.00
עכשיו יותר מתמיד כדאי להכנס לפרדף
עד חג השבועות יום ג' 8.00—5.00
מרכז — 381408

מנהלי ישיבות, מוסדות וארגוני חסד
במשרדינו ניתן להזמין כבר עתה יומנים ולוחות שנה - תשמ"ח בהוצאת חב' "תשר"
ל"תשר" המבחר הגדול ביותר בארץ של לוחות שנה ויומנים מכל הגדלים והסוגים
זכות הפצה בלעדית: פרסום מרכז
כן ניתן להזמין ביצוע גרפי מיוחד, הוספת טכסט ליומנים או שילוב של השנים, בתנאים נוחים. נציגנו ישמח לבקר אצלכם ללא כל התחייבות מצידכם
פרסים בטלפון: 381405
אצלינו תוכלו גם לרכוש מוצרי פרסום במגוון עצום ורב גוני. התמחות מיוחדת בתעודות הוקרה / פרגס יום ועוד
פרסום "מרכז" רח' הטורים 32. טל. 381405

שערים יציגים במטבע חוץ

יחידות המטבע	השער בשקלים
סל	1.6765
דולר ארה"ב	1.5870
ליש"ט	2.6519
מרק גרמני	0.8843
פרנק צרפתי	0.2649
ין יפני (100)	1.1340

לוח היום

בס"ד יום ועש"ק פ' אמור
ט"ז אייר מ"ז
הדף היומי בבלי: בבא מציעא קי"ז
ירושלמי: נדרים כ"א
משנה יומית: מכשירין ד, ד-ה
הלכה יומית: או"ח שי"ב-שי"ג, י-ב
שבת: פרקי אבות; פרק ד'

ס"ל מאו
קריאת שמע 8.15
תפילת השחר 9.41
שקיעת החמה 7.30
מחר
ס"ל
עלות השחר 3.54
נץ החמה 5.39

קול הדף

לשמיעת השעור בדף היומי עברית 02-241112, 04-672111. אידיש 02-243121, 04-672006. אנגלית 02-223341. השיעורים מתחילים בכל שעה עגולה. טל. 02-243121, 02-241112. השעור מתחיל בכל תחילת שעה.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: שישי — אל חייאת בית חנינה מול מחנה נחה-יעקב. שבת — חסמה רח' המ"צ 28. מוצ"ש — קרית משה רח' קרית משה 1.
תל-אביב: שישי — שדה דב רח' האחור 3 תוכנית ל'. מעיין חיים - סניף צהלון שד' ירושלים 98 - יפו. שבת — שדה דב רח' האחור 3 תוכנית ל'. זיוה רח' אצ"ל 52 שכ' התקוה. מוצ"ש — שדה דב רח' האחור 3 תוכנית ל'. זיוה רח' אצ"ל 52 שכ' התקוה.
בני-ברק ורמת גן: שישי רמת יצחק רח' ירושלים 96 ר"ג. שבת — יהלום רח' קריניצי 63 ר"ג.
חיפה: שישי — הנשיא שד' הנשיא 33. שבת — פבסטר פבסטר 27.
הקריות: שישי — הרמן סבסת פודיקין ק. מוצקין. שבת — סגל רח' העצמאות 53 ק. אתא.
פתח-תקוה: שישי — קופ"ח כללית רח' חיים עוזר. שבת — קופ"ח כללית רח' חיים עוזר.
נתניה: שישי — קופ"ח לאומית רח' סמילנסקי 9. שבת — הנשיא שד' ויצמן 36.
בת-ים: שישי — מוזר רח' חביבה רייך 20. שבת — העצמאות רח' בלפור 75.
חולון: שישי — אפותא רח' סרוטפלדר 4. שבת — תורי רח' סוקולוב 70.
אשדוד: שישי — הדס. שבת — הדס.
רחובות: שישי — קופ"ח כללית רח' בני משה. שבת — קופ"ח כללית רח' בני משה.

שעות הפתיחה של בתי המרקחת מוגבלות בדרך כלל עד 10 בלילה.

תורנות בתי חולים

ירושלים: שישי — שערי צדק - כירורגיה, ביקור חולים - נשים, א.א.ג., הדסה הר"צ - אורטופדית. שבת — שערי צדק - כירורגיה, ביקור חולים ילדים, א.א.ג., הדסה הר"צ - אורטופדית.

המודיע
עתון יומי — ירושלים
המו"ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית — הועד הפועל
העורך הראשון: ר' י' ל' לוין ז"ל
•
איזור התעשיה מקור ברוך רח' יהודה המכבי 5
טל. 539255-8 ◇ ת.ד. 1306
•
דפוס "הדף", בע"מ
•
הדפסה: גרפוס מספר
•
סניף ת"א: אלנבי 132, ת"ד 1869
טלפון 624353
בשעות הערב: טלפון 614950
•
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן
•
סוכנות בארצות הברית:
R. LICHTENSHTEIN
324 Ave. I
Brooklyn, N.Y. 11230
U.S.A.

מזכיר בעל נסיון
בניהול מוסד תורני גדול
+ צוות, כספים, משק ואחזקה
פנוי להצעות רציניות 02-285203

ביהמ"ד דמוסדות מוהר"ל אשלג באה"ק
מוסדות אשלג באה"ק
בנשיאות הרה"ג מורנו הרב שמחה אברהם הלוי אשלג שליט"א
רח' שד"ל 4 בני ברק
הרנו להודיע כי
ההדלקה המסורתית וסעודת מלוה דמלכא
לכבוד ההלולא של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זי"ע
תערך במוצש"ק פרשת אמור בשעה 9.45 בלילה כמו כן יאמר רב בית מדרשנו
המוהרש"א אשלג שליט"א
שעור באדרא זוטא קדישא שהם דברי התורה שרשב"י זי"ע גילה ביום הסתלקותו בל"ג בעומר
הצבור מוזמן | ברכת התורה
הגבאים וההנהלה

המודיע
העתון של היהדות החרדית

שיפוצים כלליים
★ ביצוע עבודות
★ שיפוצים כלליים
★ תוספות בניה והרחבה
★ מטבחים וצבע כללי
★ צוות מקצועי
כל עבודות הבניה באחריות
ספול ברטיבות בחומרים מיוחדים ואיטום גגות
טלפון 24 שעות ביממה 02-234454

–הגהת ספרי קריאה
–עימוד
–עיצוב גרפי מעולה
דברי חיים 29/9 י-ם
02 827261

חדש חדש
בס"ד
בסורוצקין
★ ★ ★ ★ ★
בעז"ה נפתחה חנות נעליים
נעלי גברים וילדים, נעלי בית לנשים ומבחר סנדלים לילדים ממיטב היצרנים
לרגל הפתיחה מחירים מפתיעים
רח' סורוצקין 37 ב' ירושלים
בימים א'-ה' בין 4.00-7.00 בערב
וביום ו' בין 9.30-1.00
חדש חדש

אורות ונברשות
הורוביץ
רח' ר' עקיבא 122 ב"ב
בית מסחר לנברשות מכל הסוגים
אורות ל"ג בעומר
אצל הורוביץ
בואו והתרשמו ממבחר גדול-
עשרות דגמים מיוחדים ומקוריים
אצל הורוביץ
ועוד
ב-3 תשלומים שווים
ללא תוספת במחיר

הורוביץ!!!
שם שמזכיר לכם אור

בס"ד
מיוחד לחג השבועות!
אנו מתכבדים להציג לקהל הצרכנים המדקדק בכשרות. את התנור החדיש מתוצרת ביחור "אוניברסל"
אוניברסל
SPECIAL-K
(ספיישל כשר)
התנור הבלעדי
המיצר בהתאם להוראות הרה"ג הר' מ. לנדא שליט"א בני ברק ובאישורו — להפרדה מוחלטת בין התא החלבי והבשרי —
תצוגה והדגמה בלעדית
לאיזור ירושלים
ל. לוסטיג
רח' שטראוס 29
ירושלים 02-222946

קרור אלון
הרב קוק 11 בני ברק
טלפון 707546
מכירת
כל סוגי המזגנים
שירות תיקון והתקנה לכל סוגי המזגנים

חוזרים לחו"ל
הכל למכירה!!!
במחירים חלים במיוחד!
• רהיטים יוקרתיים
• כל מוצרי החשמל כחדשים (פרידזידר וכ')
• צעצועים מובחרים
• הרבה בגדים יפיפיים בכל הגדלים
הכל ממיטב תוצרת ארה"ב
המכירה בימים שני שלישי ורביעי בשעות 4.00 — 1.00 . 11.00 — 8.00 ברחוב יקים 6 דירה 4 ארזי הבירה י-ם. פרטים נוספים בטל 02822368

דרוש משקיע
לבית אבות חרדי
03-343003 ,03-342883

יריד גאולה
רח' מא"ש 2 י-ם
לרגל חיסול
מבצעים מיוחדים
צעצועים בגדים וכלים
צעצועים: מעל 20 ש"ח
15% הנחה

כלה!
אל תחמיצי כל איפור, כתמות לילה שהפיות והלקי ימתרלקוסי
ביום יד' ל"ג בעומר
משעה 5-8, ברמת אלחנן
רח' בעמבי יואחיל 20 ב"ב

מטפלת מנוסה ומסורה
מעונינת לקבל ילדים
בביתה באיזור נוה-צבי
פרטים בטל: 02-822269

זאת המכירה בשבילך!
מבחר של שמלות מיוחדות
בדגמים מרהיבים
ותוצרת אנגליה
במחירים מצחיקים

בשורה טובה
בס"ד
הופיע ויצא לאור בס"ד הספר
אורות הזוהר ב"ב
והוא ליקוט נפלא של מאמרים מזוה"ק, תקוני זוהר, זוהר חדש, לפי עניינים ונושאים מסודר עפ"י א"ב, מחולק לפי שערים פתחים וסעיפים. אם תרגום מלא ללשון הקודש, תוכן ערכים מפורט. בבריכת פאר הדור.
הבא את הפאר לביתך
...
הספר החדש - דרכי צדק השלם
ניתן להשיג בחנויות הספרים
לקראת ל"ג בעומר חדש

התאחדות חסידי פיטסבורג
התאחדות חסידי פיטסבורג
הודעה
הננו להודיע לקהל אנ"ש שיחיו
כי ביום א' ל"ג בעומר
יערוך כ"ק **מרן אדמו"ר** שליט"א
את שולחנו הטהור
לרגל ההילולא דרשב"י זיע"א
בשעה 6.00 אחה"צ
בבית המדרש באשדוד

מספרת ז'קלין
בני-ברק רח' יחזקאל 13
טלפון 790936
★ שירות אדיב אוירה ביתית ★
★ מחירים נוחים ★
תספורות מודרניות, החלקה, סילסול גוונים, צבע לשיער, מניקור, מריטות גבות וכמובן שעוה לרגליים
לשירותכן: בשעות 9.00-19.00
להתראות

דרוש משקיע רציני
למלון וכפר נופש דתי בשומרון
בשלבי הקמה (גמר)
ההשקעה הדרושה בין 200 ל-500 אלף דולר
טלפונים: 03-342883 ,03-343003

נסיעות ברסלב
02-289775 02-829403
א. למירון בלבד במוצש"ק בשעה 10-11 חזור בבוקר
ביום א' בשעה 8-10-12 המחיר 26 ש"ח
ב. מירון צפת טבריה עמוקה במוצש"ק בשעה 10.30 ביום א' בשעה 9 בבוקר המחיר 30 ש"ח
חניון מס' 6 הכי קרוב לציון

נזוניה
רח' חגי 30 גאולה ירושלים
מול קופ"ח לאומית 02-824462
מבצע ל"ג בעומר
מבחר כותנות לילה קיציות
20% הנחה לשבוע בלבד
וכן כל מה שצריך לנזוניה
להתראות!

נסיעות מיוחדות
בל"ג בעומר
עם נסיעות "מעלות הצדיקים"
מסלול א' – מירון בלבד
יציאה ב-9 בבוקר
22 ש"ח בלבד
מסלול ב' – טבריה, צפת, עמוקה, מירון
בשעה 7.30 בבוקר
30 ש"ח בלבד
אוטובוסים חדישים וממוזגים

להשכרה
דירת פאר
בת 4 חדרים
באזור הוילות
ברמת אהרון
לתקופה ממושכת
400$ לחודש
03-707619 מיידי

לכבוד החג
הגיע משלוח חדש של
שמלות אקסלוסביות לנשים
חולצות וחצאיות ועוד...
מיום ראשון, כל ערב מ-8 עד 10 רחוב סורוצקין 55
כניסה ב' ע"י בית המרקחת
בל"ג בעומר תהיה מכירה גם של דברי תינוקות

אינסטלטור חני
אנו מבצעים כל עבודות אינסטלציה, שיפוצים, בניה, והסקה
טל: 02-823663

לחוגים חרדיים
תלמידי ישיבה וכולל
לימוד נהיגה
בהנחות גדולות
טל: 03-520312 בערב

לת"ת בבני ברק
דרוש פועל נקיון
03-700024
מ-9.00 בערב

תעשיות עץ וריהוט פאר הנגרים בע"מ
רח' כהנמן (השומר) 76 בני-ברק טל: 760-629 770-770
מבצע
לרגל התרחבות המפעל
חדר שינה 2,100.- ש"ח כולל מע"מ.
ארון 4 דלתות 2.40×1.60
2 מיטות מתרוממות 1.90×0.90
2 מזרונים קפיציים (10 שנים אחריות)
2 שידות.
עשוי סנדוויץ - פנל-פורמייקה ★ המבצע ל-10 חדרי שינה בלבד!!!
בקרוב תיפתח במקום התצוגה הגדולה בעיר.
פינות אוכל ★ פינות ישיבה ★ חדרי שינה וילדים ★ ספריות ומזרונים ★ סוכנות בלעדית להיטי איכות מהונגריה ★ מחלקה למטבחים
שעות פתיחה רצוף (שעות המפעל) 08.00-20.00

מבצע בתכשיטי
זהב ירושלים בע"מ
לרגל צאת קולקצית הקיץ הכוללת דגמים איטלקיים מרהיבים
מציעה חנות המפעל
של זהב ירושלים
בבני ברק 10%—40% הנחה
על תכשיטי זהב משובצים
בנוסף תזכה קניה
ע"ס 300 ש"ח ומעלה
בשי שעון קיר
אפשרות קניה בתשלומים ובכרטיסי אשראי
איכות בשוה זהב
זהב ירושלים
חנות מפעל:
ר' עקיבא 40 ב"ב טל. 790368 שעות פתיחה: 1-9, 4.30-7.30

קורנץ
המסעדה לאניני הטעם
■ גסטרונומיה ביתית בטעם מעודן
■ מעדני דגים ובשר
■ מבחר סלטים פיקנטיים וממולאים
■ ארוחות מוכנות לבית.
כשר למהדרין מן המהדרין
מלכי ישראל 43, ירושלים
הפתיחה אי"ה ביום ראשון הקרוב ל"ג בעומר
חדש בגאולה
מרכז — 381405

هكذا من الأصل

קצב שמכר בשר טריפה במסווה של בשר כשר הורשע בבהמש"פ

ענשו... 10 חדשי מאסר על תנאי לשלש שנים

קצב חיפני יהודה סלמה הורשע בבית משפט המחוזי בחיפה בכך שמכר במרוצת השנים 1979/1981 טונות של בשר טריפה כבשר כשר לבכל' מפעל לייצור נקניק ולחמישה מבכלי אולמי שמחות שבעיר. האשם נידון ל־10 חדשי מאסר על תנאי לשלש שנים וחויב בהוצאות משפט בסך 4000 ש"ח.

השופט ארי קיטאי דיכה את הקצב מחמת הספק, מאשמת אחזקת בשר פיגולים והורשעו בקבלת דבר במירמה.

התביעה טענה, כי הקצב שהיה הבעלים של איטליזים ברחוב החלוץ 3 וברחוב סירקין 32 בחי־פה, נהג לרכוש מכפר סולם מאות טונות של בשר טריפה, הודו, עוף ובשר בקר ולמכור אותם באיטלי־זיו כבשר כשר. הקצב החיפני הציב שלטי "כשר" באיטליזים בצורה שהיה בהם כדי להטעות את הציבור שהאמין כי המדובר בבשר כשר. באיטליזים נתפסו שקיות ניילון שעליהן צויין כי הבשר כשר בהשגחת הרבנות בחיפה.

כתב עתי"ם בחיפה מציין, כי הרבנות הראשית בחיפה פירסמה כרוזות המזהירות את הציבור מפני קניית בשר באיטליזיו של הנאשם מחשש שמוכרים שם נבלה וטרי־פה.

התביעה טענה, כי הקצב גרם במעשיו לתקלה חמורה לציבור רחב של לקוחות שאותם היטעה בעבירות על דיני הכשרות.

בחיפוש שערכה המשטרה באיטליז של הנאשם ברחוב החו־לוץ נתפסו 310 ק"ג של בשר ועוף שבבדיקה שנערכה הובהר, כי אלה אינם ראויים למאכל אדם, נמסר בדיון.

בית המשפט גזר על הנאשם 10 חדשי מאסר על תנאי לשלוש שנים וחייבו בתשלום 4000 ש"ח הוצאות משפט.

כתב עתי"ם מציין שכתב האישום נגד הנאשם הוגש בטרם נכנס לתוקפו החוק החדש בדבר ההונאה בכשרות. (עתי"ם)

נדחתה בקשת ישיבת "תפארת התורה" למניעת סגירתה

בית המשפט המחוזי בירושלים דחה את עתירתה של ישיבת "תפארת התורה" שבקשה לבטל את הצו שהוצא נגד כניסתה לב־נין שרכשה בשכונת רמות.

השופט קבע, כי על הישיבה להציג את האישורים לשינוי ייעוד המבנה".

בינתיים נמסר, כי התלמידים לומדים זמנית בבהכנ"ס בשכונת "ארזי-הבירה", אך אין להם תנאי פנימיה ואין חדר אוכל מסודר.

מטען חבלה נתגלה בטרמפיאדה בחיפה

פוצץ ללא נפגעים ★ 25 חשודים נעצרו

מטען חבלה שהוטמן בתחנה להסעת חיילים בצ'ק פוסט שב־מפרץ חיפה נתגלה ופוצץ בלא שפגע, בזכות עירנותו של אורח מתנדב, הנוהג לסרוק טרמפיא־דות.

האורח הודיע אתמול בבוקר למשטרה על גילוי חפץ חשוד שהוטמן בתחנת הטרמפיאדה של חיילים שבצומת הצ'ק פוסט בכ־יוון הנסיעה לחיפה.

חבלני המשטרה הגיעו למקום ולאחר שהכביש נחסם על שני נתיביו, פוצץ המטען. איש לא נפגע.

כתב עתי"ם בחיפה, מאיר שושני, מוסר כי המשטרה עיכבה בשעות הבוקר לחקירה 25 חשו־דים בהטמנת מטען החבלה. הם הועברו לחקירה במטה המשטרה.

בעת פיצוץ המטען ע"י החבל־נים, חסמה המשטרה את התנועה בצומת הצ'ק פוסט מכיוון חיפה ומכיוון ההפוך לחיפה והדבר גרם לפקק תנועה גדול בשעה עמוסה זו של הבוקר. לאחר פיצוץ המטען נפתחו נתיבי התנועה מחדש (עתי"ם).

עיצומים של קבלני סוכנויות הדואר

ארגון סוכני הדואר החליט על פתיחת עיצומים בחלק מסוכנויות הדואר.

החל מהיום יהיו חלק מסוכנויות הדואר המופעלות על ידי קבלנים פתוחות לקהל שעתיים בלבד בין השעות 08.00 — 10.00.

בעקבות העיצומים החליטה רשות הדואר להפעיל את בתי הדואר הסמוכים לסוכנויות המושבתות מעבר לשעות הפעילות הרגילות זאת כדי לא לפגוע בשירות הניתן לאורח (עש"ת).

הנהלת קניון ר"ג מבטיחה למנוע חלולי שבת

בתשובה לפנית "הועדה למען השבת" התקשרו כהנהלת הקניון ברמת גן והבהירה כי נפתי הוראת הנהלת הקניון, אין לפתוח חנויות במקום עד כתצית השעה לאחר צאת השבת.

בעקבות פנית "הועדה למען השבת" הם מבטיחים להעביר הוראות מתאימות לסוחרי הקניון והם יעקבו אחר בצוע ההוראות. לבקשתם נשלחה רשימת חנ־ויות שנמצאו פתוחות בשבת בעת בדיקה שערכו פעילי "הועדה למען השבת" במקום.

מועדת השבת נמסר, שהם מצפים שההבטחות אכן ימולאו וישם קץ לחלולי השבת בשטח הקניון ברמת גן.

ישראל תרכוש פחם מסין העממית ומפולין

חסכון של 500 מליון דולר ב־5 השנים האחרונות ביבוא פחם

בעתיד הקרוב תרכוש, ישר־אל ממטען נסיוני של פחם מסין העממית וגם מפולין. זאת מסר אתמול מנכ"ל חברת הפחם רם רון.

שר האנרגיה משה שחל אמר אתמול, כי עד סוף העשור יהיו 70 אחוז מתשומות הדלק לייצור החשמל במדינה, בפחם שיהווה גם 30 אחוז מסך כל תשומות האנרגיה למשק. לפי התחזית, יעלה יבוא הפחם מ־3.2 מליון טונות ב־1987, ל־6 מליון טונות ב־1990".

לאפשרות הבאת פחם דרך נמל אילת, אמר השר, שהוא מחייב זאת, בתנאי שמחיר הפחם בתחנת אשקלון דרך אילת, לא יהיה גבוה ממחיר הפחם דרך אשדוד.

יו"ר חברת הפחם, צבי צפרירי אמר, כי מדינת ישראל חסכה 500 מליון דולר בחמש השנים האח־רונות, מאז החל בייבוא הפחם. עד כה הובאו לישראל 31 מיליון טונות פחם. הוא ציין, כי אסון צ'רנוביל החיש בעולם את התה־ליך של הקמת תחנות כוח המו־פעלות בפחם.

מר רם רון, מנכ"ל חברת הפחם אמר כי, סין העממית שולחת אלינו איתותים, כדי שנקנה ממנה פחם ויתכן, כי בעתיד הקרוב נקבל ממנה מטען נסיוני.

הוא אמר כי ב־1987 58 אחוז מהפחם שלנו יגיעו מדרום־אפריקה, 23 אחוז מאוסטרליה, 14 אחוז מארה"ב ו־5 אחוז מקו־לומביה.

עוד אמר כי מ־1982 עד 1987 ירדו מחירי הפחם בעולם ב־45 אחוז. (עתי"ם)

במעמד חגיגי הוכנס ס"ת חדש לישיבת בית התלמוד בירושלים

מאת סופר "המודיע"

שכונת סנהדריה לבשה אמש חג, בעת עברה בה תהלוכה חגיגית ובראשה אפריון שתחתיו נישא ספר תורה חדש שהוכנס להיכל ישיבת "בית התלמוד".

בראש התהלוכה צעדו נושאי הלפידים שהקיפו את כל השכונה עד שהגיעו בלווית תזמורת להיכל הישיבה, במקום נמשכה התהלוכה שעות ארוכות לקול צלילי מנגינות מידים ורוקדים עם ספר התורה.

התהלוכה החלה בביתו של הגר און האדיר רבי רב שוורצמן שלי־ט"א מיסד וראש הישיבה. עם סיום כתיבת האותיות האחרונות, בהם נתכבדו ראשי ישיבות, רבנים ואישי ציבור שרובם למדו שנים רבות בישיבה, שהיא אחת מן הישיבות הגדולות והמצליחות בירושלים.

כאשר הגיעה התהלוכה לחצר בית לפני חצר הישיבה יצאו תל־מידי הישיבה הבוגרים עם ספרי התורה לקדם את פני הספר החדש, ובהכנסת הספר לארון הקודש, אחרי שנאמרו כל התפילות, נתכבד ראש הישיבה.

שעה ארוכה לאחר מכן המשיכו התל־מידים לשעבר והתלמידים של היום לסעודת מצוה שנמשכה עד לשעות המאוחרות של הלילה, ונשמעו דברי ראש הישיבה אשר עמד על משמעותו של יום חג זה לפני חג מתן תורה, וכן השמיעו דברי ברכה רבנים ואורחים.

בקבוקי תבערה על מכוניות ישראליות

לא היו נפגעים ולא נגרם כל נזק

בקבוקי תבערה הושלכו אתמול לעבר מכוניות ישראליות שנסעו ברצועת עזה ובדרום הרי חברון. לא נפגע איש.

סמוך לשעה 15.54 בצהריים הושלך בקבוק תבערה לעבר רכב ישראלי, שעבר ליד העיירה דורה, בדרום הרי חברון. המכונית לא נפגעה.

לעבר רכב ישראלי אחר הושלך בקבוק תבערה ברצועת עזה. סמוך לשעה 16.15 עברה מכונית מגוש קטיף בצומת "נצרים" שבכביש עוקף עזה, כשלפתע הושלך לעברה בקבוק הבער־ה, הבקבוק החטיא את המכונית והתלקח על הכביש. לא נפגע איש ולא נגרם כל נזק.

מחירי הקפה מוזלים ב־9 אחוזים

מאת סופרנו הכלכלי

מחירי הקפה הוזלו החל מהבוקר בשיעור של 9 אחוזים, על פי צו שחתמו אתמול שרי האוצר והתעשיה.

מחירה של פחית קפה נמס "עלית" 200 גרם הוא מהיום 5.70 ש"ח ואילו מחירה של פחית קפה נמס 50 גרם הוא 1.51 ש"ח.

עצרת תפילה וזעקה בגבעת עדה

מאות מתושבי ג. עדה הת־כנסו אמש לתפילת מחאה נגד מ. החינוך אשר הניף את חרבו על ביה"ס הדתי היחיד באיזור.

נשאו דברים: הרב הראשי לחדרה הרב ודנר אשר עמד על חשיבות החינוך הדתי בישראל, הרב חלמיש רבה של ג. עדה אשר קרא לביטול רוע הגזרה והוסיף כי ישבות שביתת רעב מול הכנסת. הרב גולדברג רבה של כפר פינס הביא את פסיקתו של החזו"א זצ"ל כי איסור חמור לגור בעיר שאין בה חינוך דתי. הרב עזריאלי רבה של ז. יעקב אמר כי מצוה גדולה על כל אחד לסייע במאבק. הנחה את העצרת ראש המועצה"ד מר ישראל יקיר.

כינוס חסידי אוטוצק - ווארקא

במוצאי השבת הקרובה יתקיים בתל־אביב, בבית מדרשו של האדמו"ר רבי אלימלך שפירא שליט"א כינוס וסעודת מלוה מלכה לרגל יום ההילולא של כ"ק האדמו"ר רבי מנחם מנדל זצוקל מאוטווצק—ווארקא.

בסיבת אבל נדחתה הבר־מצוה של
יוסף יהושוע בלום בן אהרן
שהיתה אמורה להיות ביום שני אור ליום שלישי כ' אייר באולם "שהשמחה במעונו" רח' חיי אדם, י־ם

במלאת ארבע שנים לסילוקו של מו"ר הרה"ח המקובל הצדיק
הר"ר יוסף וולטוך זצ"ל
בן הר"ר שמחה בונם זצ"ל
נכד המגיד מזלוטשוב זיע"א
עלה לקברו בהר הזיתים ביום שלישי כ' באייר ל"ה למסמתנים מתאספים ברחוב יונה פנת מלכי ישראל בשעה 3.30 אחה"צ.
(בהר הזיתים בשעה 4.00)
סעודת מצוה בשעה 5.00 בישיבת "בני ציון" ברחוב יונה 15
תלמידיו

בית החולים בקור חולים ירושלים
ברכות מזל טוב
להולדת הבנים/הבנות

אור יעקב ורות — תאומים
אקשטיין משה מנחם וצילה — בת
אוחיון חיים ואליס — בן
אוחיון אהרון ושושנה — בת
אפרגון משה ואסתר — בת
אליאר דב ורינה — בת
אילוז סעדיה ועליזה — בן
אידלמן חנוך ושרה — בת
אבסטבול דקי ותמר — בן
אחתנה מיכאל ושרה — בן
אלקבץ מיכאל וסימי — בן
אבוקסיס דוד ואורנה — בת
אחרי שמעון ואילנה — בן
אורנבך מרק ושרה — בן
ברים משה והינדה — בן
בק יאיר ושולמית — בן
בנימיני בנימין ודליה — בת
ברנשטיין אליהו ונחמה — בת
דויטש יעקב ושולמית — בת
דגן בן ציון ומזל — בן
הרשלר אליעזר ושרה — בת
וייצן שלמה ויהודית — בת
וקנין יוסף וירדנה — בת
חמסי אהרן וחוה — בת
חזמן יעקב ואדסה — בן
יעקבי דוד וסקס — בת
כרמל אברהם ודבורה — בן
כהן אהרן ואילנה — בן
להדמן שלמה וחנה — בת
לוידפאל ורבקה — בן
לארי אריאל ואורה — בן
לשם אלחנן ונאוה — בן
מרקוביץ ראובן ואיריס — בת
מרסיאנו סלומון ותמר — בת
מזרחי אברהם ורבקה — בן
נחום יגאל ושושנה — בת
עזריאל אברהם ואסתר — בן
עובדיה אליהו ועליזה — בן
עזרי יצחק ויעל — בת
עמרם יצחק ורחל — בת
פרידמן אפרים ושרה — בן
פרידמן אפרים וצביה — בן
צדיק אברהם ורבקה — בן
קרויזר שמחה ודבורה — בן
קצנלבוגן ליבוש ואסתר — בן
קליין שרגא ורבקה — בת
רבי יהונתן וסובה — בן
רפאלי אלחנן ועופרה — בן
שניידר שמואל ושושנה — בת
שש משולם ודבורה — בן
שריג בן ציון ובלוריה — בת
שמואל אליהו ורחל — בן

יזכו ההורים לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

גני ילדים ומעונות יום "בית יעקב"

הודעה להורים

בדבר רישום ילדים לשנה"ל תשמ"ח למעונות יום

1. מעון יום ארזי הבירה
ארזי הבירה 47, טל' 812893, בשכ' מעלות דפנה
2 כיתות
לגילאי שנה ושנתיים
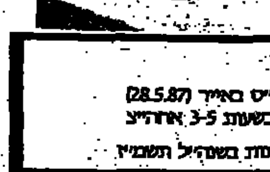

2. מעון יום סנהדריה
רח' ים סוף 33 טל' 826399
3 כיתות
לגילאי 8 חדשים, שנה ושנתיים
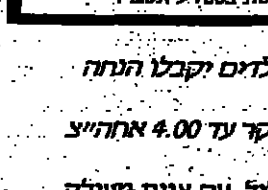

הרישום מתקיים במשרדי המעונות
מיום שני י"ט באייר (18.5.87) עד יום חמישי כ"ט באייר (28.5.87)
בימים א' ג' ה' בשעות 9-12 לפנה"צ בימים ב' ד' בשעות 3-5 אחה"צ

★ ילדי אמהות עובדות ומשפחות ברוכות ילדים יקבלו הנחה עפ"י הזכאות ממשרד העבודה והרווחה
★ המעונות פתוחים כל יום משעה 7.30 בבקר עד 4.00 אחה"צ כולל 4 ארוחות ליום
★ המעונות מצויידים במיטב הציוד והשכלול, עם צוות מעלה וטיפול אינדיבידואלי ברוח החינוך של "בית יעקב"
★ ההרשמה תסתיים עם מלאת מכסת הילדים

נ.ב. הורים המעוניינים בהסעה יציינו זאת בעת הרישום

ההנהלה

חדש
מצנן אויר קומפקטי

מבצע הכרות
במחיר מוזל ביותר
בואו לראות ולהתרשם
מהמצנן הקומפקטי

Rutis
מבצע ל"ג בעומר
10% הנחה
+ 2 תשלומים
רק ביום ראשון
ובנוסף — על כל קניה אשראי
רותי'ס
רח' מיכלין 14 בית וגן
טל' 02-418940
פתוח כל ערב 7-9
ובימים א' ד' גם 10-12 לפנה"צ

פנטסטיק פלסטיק
שמירת הריהוט לשנים
ציפויי ניילון
לספות, כורסאות וכסאות
★ עבודה מומחית ★
מתקבלות הזמנות
גם למרכז הארץ
02-538001 ★ 02-810072

הסעות מאורגנות!!!
במיניבוס מפואר...
למוסדות, לכוללים ואורחים
פנו להצעות...
בטל: 765508
או 773305
או במכונית
בטל' 050-22683

"הופמן ובניו"
ירושלים: יונה 1 טל. 272222/74 בני ברק: ר' עקיבא 120 טל. 791484
אשדוד: טל. 055-34789
שירות מיוחד למירון — בל"ג בעומר
מירושלים — מבני ברק — ומאשדוד
באוטובוסי מרצדס מפוארים — "אגד-תיור"

בגדי הדיון
רח' מלכי ישראל 39

25% הנחה
על כל המלאי
המבצע בעיצומו
כל הקודמת זוכה
להתראות!

מאיר
מזגני אוויר תדיראן אצל ↓ כמובן
אפשרות ל־ל' עד 12 תשלומים הנחה על מזומן
רבי עקיבא 41 בני־ברק טל' 782584

נעלי קנגרו
Kangaroo Shoes
ר' עקיבא 7 ב"ב
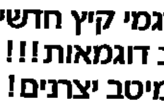
מבצע קנגרו המחודש
הגיעו דגמי קיץ חדשים
מיטב דוגמאות!!!
של מיטב יצרנים!
בלעדי לב"ב
בקרב הפתעה בקנגרו
הקפקף הטוב ביותר
במחיר הפתעה!
כל המביא מודעה זו מקבל 10% הנחה

חמד בי"ס להנהלת חשבונות
נמשכת ההרשמה
לקורסי הנהלת חשבונות
סוג 2-1 לנשים
ברמה מורחבת והכנה לבחינות גמר ממשלתיות
שיפתח בע"ה בעוד 10 ימים
פרטים והרשמה במשרד, רח' ירושלים 16 בני ברק
טלפון 788955, ובערב טל. 785089

פעיה"ק ירושלים ת"ו
לחודש כ' אי' רופאר תשמ"ז
זעקתו של החולה
הננו פונים באנת מקרב לב עמוק עבור אחד מיקירי קרתא דשופריא שליט"א המדוכא ביסורים קשים ומרים בעקבות מחלת לב, ופציעה בגבו מקדמת דנא, מה גם שנוות ביתו תחי' אף היא מדוכאת ביסורים בגין דלקת פרקים חמורה וממושכת ומצבה דחוק למאד מאד. עתה התארס בנם החשוב, מתלמידיה היקרים של ישיבת מיר ע"ג מהמשפחות החשובות דפה עיה"ק ירושתו"ו ולהם אין כל. עול כבד מוטל על כתפיו כדי להשיג בית והיסים והלבשה עבור החתן החשוב שיחי' שכן כל המחויבות לצד החתן ה' יתהם
הנה כי כן, קוראים אנו בקריאה נרגשת לכל מי אשר לב לו ורחומים, להושיט יד עזרה להאי גברא יקירא, ומן השמים יתברך בכל מילי דמיטב, אכי"ר
ישראל גרוסמן ר"מ כולל קרלין — לעלוב
מנדל כהן — מו"צ העדה החרדית רב שכונת בתי ויטנברג
גם אני מצטרף לכל הנ"ל: שלמה זלמן אוירבך
הנני מצטרף להדברים האמורים לעיל יוסף שלו' אלישיב
כתובות הרבנים והעסקנים להעברת תרומות:
הרב משה יוסף מלצקי צפניה 21 ירושלים מקוד 95783 אב"ד בירושלים
הרב שלמה גשסטנר רח' מלכי ישראל 73 ירושלים מקוד 94395 מו"צ בעדה החרדית ורב שכונת חממה
הרב אליעזר קופמן רח' יחזקאל 42 ירושלים מקוד 95351 משגיח בישיבת תולדות אהרן
הרב בן ציון גוספרב בתי ניסן קומה החדשה ירושלים מקוד 95237 ר"מ בישיבת סודרא
נא לציין "עבור זעקתו של החולה"
כמו"כ ניתן להעביר תרומות למס' חשבון 860310 בבנק דיסקונט סניף גאולה ירושלים

מהיר ירושלים מאה שערים 83 ליד ברסלב
טל. 285104, 285103
שירות נסיעות למירון בלבד
באוטובוסים מפוארים מרצדס
1) ביום שישי בשעה 10 דרך צפת ובשעה 11 ישיר למירון
2) במוצש"ק ליל ל"ג בעומר מהשעה 9 עד 1 כל 10 דקות.
3) ביום א' לפנות בוקר בשעה 3.30 4.30-5.30 דרך הצפון לפי הרשמה מראש ומהמשרד מהשעה 7 בוקר עד 3 בצהריים כל 20 דקות.
4) מירון, צפת, טבריה, עמוקה ביום א' ל"ג בעומר בשעות 7.30-8 8.30-9.
5) מירון עמוקה ביום א' שעה 10 בבוקר.

נסיעות ל"ג בעומר
ב"ה אנו מארגנים נסיעות
★ למירון ★ צפת ★ עמוקה ★ טבריה
ביום ראשון י"ח אייר בבקר תהיינה היציאות:
1) מגאולה: מול מגדל אייזנר בשעה 8 בבוקר
2) מרמות פולין: בתחנת האוטובוס הראשונה ע"י השלט רמות פולין בשעה 8.30 בבוקר
ההרשמה מראש חובה
למעוניינים: להתקשר לטל. 02-861036 02-829059 02-232726

למוסד פנימייתי חרדי בירושלים
דרושים:
★ רכז־אחראי למשפחתונים
★ אב ואם בית למשפחתון
מועמדים יפנו בכתב לת.ד. 5066 ירושלים
בצרוף תולדות חיים ולציין: עבור משפחתון

ה־גריל ר' עקיבא 111 ב"ב טל. 702951
בהכשר הרב מ. לנדא שליט"א
עוף שלם בגריל 9.90 שקל בלבד
★ רבע עוף גריל + מנה צ'יפס + פיתה + שתיה
5 שקל בלבד
★ צ'ולנט ★ קישקה ★ סלטים ★ רגל קרושה ★ שניצל ★ סנדויץ ★ ועוד

מנהלי ומתכנני קייטנות לקייץ!
יש לנו
רעיון אדיר וגאוני עבורכם
להנאה מושלמת לילדים ולקייטנים
במחיר אפסי
כדאי לכם להתקשר עמנו היום יום ו' בין השעות
12.30 בצהרים — 4.30 אחה"צ טלפון 03-795213
או מחר יום ו' וביום א' — ל"ג בעומר
בין השעות 4.30-9.30 אחה"צ
055-93879, 055-93939, 055-93880

למה לך לנסוע לים??? מקום זהומה ולכלוך!!!
בבריכת פתח תקוה
לגברים:
ימי שלישי משעה 17.00-20.00 ובימי שני ורביעי משעה 7.30-8.30 בבקר
ימי שני משעה 17.30-21.00 למנויים בלבד
לנשים:
בפיקוח מצילה ימי שני משעה 17.30-1.00 ובימי שלישי ושישי משעה 7.30-8.30 בבקר
ימי רביעי משעה 15.00-20.00 למנויות בלבד
מבצע מיוחד למנויים
לתושבי ב"ב

"גזית"
קורס לגזירה ותפירה לפי "בורדה"
בשיטה יסודית ומרוכזת
לנשים ונערות
בקבוצות קטנות
לפרטים 03-704284

תלמידות הסמינרים
לומדות בחופש
הנהלת חשבונות
וכתבנות ב
מחשבת
הוגבר ר' עקיבא 56 ב"ב 03-702864
ירושלים — צפניה 41, 02-826251
המשרדים פתוחים בשעות 4.30-6.30 אחה"צ

המתנה הנאה לחתן ולכלה
הספר הפותח צוהר לרזי האותיות של לשון הקודש הקשורות במערכת הנישואין
"הסוד שביסוד הנשואין"
מאת הרב מתתיהו גלזרסון
להשיג בכל החנויות

למנהלי מוסדות ובעלי עסקים
חברה חרדית המתמחה בשיווק מוצרי שי ופרסום
כולל תעודות הוקרה למיניהם אפשרויות מגוונות, תצוגה מתמדת
ברחוב הסורים 32 פינת הזית 2
בפרסום מרכז
טל. 381405

מחפשים דירה
של 4 חדרים
להשכרה עבור רב
מרוהטת עם טלפון
לחודש חודשים באיזור
זכרון מאיר לפרסים
לפנות: 709344
792993

ישיבת יד שלמה
אשדוד
דרוש מנהל חינוכי
מנוסה ונמרץ
למתיבתא וישיבה קטנה
טל. 03/786140 בערב

עזרה בשידוכים
חרדיים
מיוחד לבעיות חיצוניות קלות או לבעיות נפשיות שחלפו
סודיות מובטחת
לפנות ת.ד. 5453 ירושלים

אורגינלי ממש מאנגליה
מכירת
בגדי ילדות,
נשים ונערות
תתקיים אי"ה מחר מוצש"ק
— ליל ל"ג בעומר וביום א'
מ־11.00 בבוקר-9.00 בלילה
ברח' אליהו הנביא 1 פינת
ר"ע 142 ב"ב

מאיר
תדיראן
עד 12 תשלומים

"סלע"
— חדברת מזיקים,
רשיון משרד הבריאות
197 עם ריח ובלי ריח
ללקוחות—ללא הוצאת כלים
03-494936

RONEN
נעלי ילדים ונוער "רונן" רונן
הידועות בטיבן
ניתן להשיג:
בני ברק: שחר חזו"א
גלית ר"ע
מרפין ר"ע
ירושלים: דובי, מלכי ישראל 17
נתיבות: שוז. רחובות: ניילינגר
הרצל 142 ת"א טל: 821030